

TOIVAKKA

Elämisen elementit.

TILINPÄÄTÖS 2024

SISÄLLYSLUETTELO

1. KUNNANJOHTAJAN KATSAUS	1
2. TALOUS LUKUINA.....	3
3. KUNNAN HALLINTO JA SIINÄ TAPAHTUNEET MUUTOKSET	4
4. YLEINEN JA OMAN ALUEEN TALOUDELLINEN KEHITYS.....	8
4.1. KESKI-SUOMI JA TOIVAKKA	8
4.2. OLENNAISET MUUTOKSET KUNNAN TOIMINNASSA	15
4.3. VEROTULOT.....	18
4.4. VALTIONOSUUDET	22
4.5. KUNNAN HENKILÖSTÖ.....	27
4.6. YMPÄRISTÖASIAT	28
4.7. MUUT EI-TALOUDELLISET ASIAT	28
4.8. ARVIO TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ	28
4.9. ARVIO MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ SEKÄ MUISTA TOIMINNAN KEHITTÄMISEEN VAIKUTTAVISTA TEKIJÖISTÄ.....	40
4.10. SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ	43
4.11. TALOUDEN TASAPAINOTUS	46
4.12. TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY	46
5. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS.....	47
5.1. YHDISTELMÄ KONSERNITILIPÄÄTÖKSEEN KUULUVISTA YHTEISÖISTÄ	47
5.2. KONSERNIN TOIMINNAN OHJAUS	47
5.3. OLENNAISET KONSERNIA KOSKEVAT TAPAHTUMAT	47
5.4. ARVIO KONSERNIN TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ	50
5.5. SELONTEKO KONSERNIVALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ	51
5.6. KONSERNINTILINPÄÄTÖS JA SEN TUNNUSLUVUT	53
6. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS.....	57
6.1. KUNNAN TILINPÄÄTÖS JA TUNNUSLUVUT	57
7. RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET	59
8. KOKONAISTULOT JA MENOT.....	61
9. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT.....	62
9.1. TULOSLASKELMA	62
9.2. RAHOITUSLASKELMA	63
9.3. TASE.....	64
9.4. KONSERNINTULOSLASKELMA	66
9.5. KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA	67
9.6. KONSERNITASE.....	68
10. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	70
10.1. KÄYTTÖTALouden JA TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	71
10.2. VEROTULOJEN ERITTELY.....	71
10.3. RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN	72
10.4. YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA	73
10.5. TARKASTUSLAUTAKUNTA.....	77
10.6. KESKUSVAALILAUTAKUNTA.....	78
10.7. KUNNANVALTUUSTO.....	79
10.8. HALLINTOPALVELUT	80

10.8.1. KUNNANHALLITUS	82
10.8.2. HALLINTO- JA TALOUSOSASTO.....	84
10.8.3. ICT JA TIETOSUOJA.....	86
10.8.4. ELINKEINOTOIMI	89
10.9. SIVISTYS- JA HYVINVOINTILAUTAKUNTA	94
10.9.1. SIVISTYSTOIMEN HALLINTO	96
10.9.2. PERUSOPETUS.....	99
10.9.3. ESIOPETUS	110
10.9.4. VAPAA SIVISTYSTYÖ	113
10.9.5. KULTTUURITOIMI.....	115
10.9.6. VAPAA-AJAN PALVELUT	121
10.9.7. NUORISOPALVELUT	125
10.9.8. VARHAISKASVATUS	129
10.9.9. HYVINVOINTIPALVELUT	134
10.10. KUNTAYMPÄRISTÖLAUTAKUNTA.....	138
10.10.1. KUNTAYMPÄRISTÖPALVELUJEN HALLINTO	140
10.10.2. YHDYSKUNTASUUNNITTELU	142
10.10.3. LUPA- JA YMPÄRISTÖJAOSTO	144
10.10.4. JÄTEHUOLTO	151
10.10.5. YHDYSKUNTATEKNISET PALVELUT (LIIKENNEVÄYLÄT, PUISTOT JA YLEISET ALUEET)	153
10.10.6. TOIMITILAPALVELUT (KIINTEISTÖT, SIIVOUS-, KIINTEISTÖN- JA RUOKAHUOLTOPALVELUT)	155
10.10.7. MAA- JA METSÄTILAT	161
10.10.8. VESI- JA VIEMÄRIHUOLTOLAITOS.....	163
11. VESIHUOLLON TOIMINTAKERTOMUS.....	165
12. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	182
12.1. TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT	182
12.2. TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	184
12.2.1. TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	184
12.2.2. TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	186
12.2.3. VAKUUKSIA, VASTUUSITOUMUKSIA JA TASEEN ULKOPUOLISIA JÄRJESTELYJÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT	187
12.2.4. YMPÄRISTÖASIOIDEN HARKINNANVARAINEN ESITTÄMINEN	187
12.2.5. HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT	188
13. TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS JA TILINTARKASTUSMERKINTÄ.....	190

1. KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Vuosi 2024 oli Toivakan kunnalle merkittävä monella tapaa. Talousarvio vuodelle 2024 muutoksineen oli 945 166 euroa ylijäämäinen. Alijäämän kattamisvelvoitteen toteuttaminen etuajassa 28.12.2023 mahdollisti talousarvion avaamisen vuoden 2024 aikana, ja lisätalousarvioesitysten tekemisen kunnan ydintoimintojen varmistamiseksi. Kunnanvaltuusto myönsi vuoden aikana sivistys- ja hyvinvointipalveluihin merkittäviä lisäresursseja palveluiden varmistamiseksi. Valtuusto myönsi lisärahoitusta myös ICT-hankintoihin sekä kuntaympäristöpalveluihin sekä hyväksyi vapaaehtoisen akordin (631.590,62 euroa) Kiinteistöosaakeyhtiö Toivakanhakalle osana yhtiön talouden tervehdyttämishjelmaa.

Vuoden 2024 talousarvion tavoitteet johdettiin päivitetyn kuntastrategian pohjalta. Kunnan talous on vahvemmalla ja kestävämmällä pohjalla, tilikauden tulos oli ylijäämäinen, 657 558 euroa. Uutta pitkäaikaista lainaa ei otettu ja lyhytaikaiset lainat maksettiin pois. Hyvinvointialueen palveluverkkopäätöksen osalta saavutettiin torjuntavoitto, ja terveyskeskus säilyi palvelupisteenä, jonne keskitetään toimintoja. Osallistuimme MAL-sopimusneuvotteluihin ja olimme sopijakuntana valmistelemassa eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueen toimintaa.

Rakentajan raksaraha otettiin käyttöön 1.6.2024, ja yhteistyö kunnan tonttien mainostamisesta ja markkinoinnista Habita Oy:n kanssa käynnistettiin. Yrityspalveluseteli oli käytössä, ja tiivis yhteistyö yrittäjien ja yrittäjäjärjestön kanssa jatkui. Monikanavainen viestintä, kuten some, printti ja radio, toi kuntaa näkyviin ja kuuluviin, pääpainona olivat raksa- ja muksuraha, tapahtumat sekä Toivakan tonttitarjonta.

Liikuntapaikkakartoitus osana liikuntapaikkasuunnitelman laadintaa aloitettiin, liikunta- ja kulttuuritapahtumat toteutuivat suunnitelman mukaan. Tapahtumista laadittiin sisäinen tapahtumakalenteri. Poikkihallinnollinen hyvinvointityöryhmä työskenteli läpi vuoden.

Toivakan kunnan päivitetyn kuntastrategian visiona on "Yhdessä toimiva Toivakka tuntuu kodilta". Elämisen elementeiksi, eli strategisiksi kärjiksi, on nostettu "Yhdessä toimiva Toivakka", "Uuden ajan maalaisidylli" ja "Toivakka tuntuu ja tunnetaan". Arvoina pidetään edelleen mukana "oppiva ja kehittyvä", "avoin ja rohkea" sekä uutena parina "aito ja yhteisöllinen".

Yhdessä toimiva Toivakka -strategian osalta kunnan väliluku laski 15 henkilöllä ja nettomuutto oli -11 henkilöä, joten emme onnistuneet tavoitteessa. Kunnan väliluku oli vuoden 2024 lopussa 2 353. Toivakan vetovoima työpaikkana on kuitenkin kasvanut, ja kunta sai paljon kelpoisia hakijoita avoiimiin työtehtäviin. Laukaa-Toivakka -areena Secto Rallyn yhteydessä sekä Petäjäveden ja Uuraisten kanssa käynnistetty kehyskuntayhteistyö perustuvat keskuskaupungin läheisyyteen, ja hyödynnämme keskuskaupungin läheisyyttä myös markkinoinnissa.

Kysyntä ja kiinnostus Toivakkaa kohtaan on lisääntynyt saatujen yhteydenottojen perusteella, mutta vuokra-asuntotilanteen heikkous on asukaskehityksen pullonkaulana. Vuokra-asuntotilanne on kuitenkin kohentumassa, ja Kiinteistöosaakeyhtiö Toivakanhakan tilanne on kääntymässä talouden tervehdyttämishjelman myötä hieman parempaan suuntaan.

Laadukkaat varhaiskasvatus- ja esi- ja perusopetuspalvelut, kelpoinen ja osaava henkilöstö, sopivankokoiset lapsi- ja opetusryhmät sekä riittävät ja laadukkaat opetusmateriaalit ovat olleet Toivakan kasvun ja kehityksen kulmakivenä.

Monipuoliset tapahtumat, kirjasto- ja kulttuuripalvelut sekä liikuntapaikat ovat edistäneet kaikenikäisten toivakkalaisten hyvinvointia. Yhteistyö Puulan seutuopiston kanssa on kehittynyt ja lisääntynyt. Kolmannelta sektorilta olennaisen tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat mm. 4H (VAKA-ja perusopetus) sekä seurakunnat koulunuorisotyössä. Poikkihallinnollinen yhteistyö hyvinvointityöryhmässä sekä hyvinvointialueen kanssa ja kuntaverkostossa on ollut tärkeää.

Tekoälyn kehittäminen Maria Taipaleen muistorahaston mahdollistamana on ollut merkittävä avaus uuden oppimisympäristön hahmottamiseksi ja siihen sopeutumiseksi. Tiivis yhteistyö yrittäjäjärjestön kanssa tapahtumien ja tilaisuuksien järjestämiseksi sekä yrittäjille suunnatut tilaisuudet ja palvelut ja kunnan henkilöstöresurssin hyödyntäminen yritysten tukena on ollut kunnan elinvoimatyölle korvaamattoman tärkeää.

Uuden ajan maalaisidylli -strategian osalta monipuolinen tapahtumatarjonta läpi vuoden kaikenikäisille on ollut keskeistä. Kodin ja koulun välinen yhteistyö, kuten vanhempaintoimikunta ja vanhempainyhdistys, ovat olleet tärkeitä yhteistyökumppaneita kouluille, ja varhaiskasvatuksen yhteistyö kotien kanssa on lisääntynyt. Kunnan ja hyvinvointialueen välinen vuoropuhelu on lisääntynyt. Nisulan pienvenelaituri on toteutettu, Viisarimäkeen, Huikkoon ja Ruuhimäkeen on vaihdettu led-valaistusta, ja Huikon maastopyöräreitti on avattu. Kankaisten kyläkoulu ja Ruuhiryhmä tuottavat laadukkaita varhaiskasvatus-, esi- ja perusopetuspalveluita alueen lapsiperheille, myös yli kuntarajojen.

Toivakka tuntuu ja tunnetaan -strategian osalta Toivakka on näkynyt paljon mediassa. Pienten ponnistus -kuntakonferenssi, Toivakka Ralli ja Markkinat/Vakkafest, radiomainos ja elokuvayhteistyö ovat tehneet Toivakkaa tunnetuksi. Tapahtumat ja markkinointitoimet, kuten raksa- ja muksuraha sekä maksuton varhaiskasvatus, ovat olleet tärkeitä uusia avauksia. Ulkoista viestintää on lisätty sivistys- ja hyvinvointipalveluissa sekä varhaiskasvatuksen puolella. Vuosittainen hyvinvointitapahtuma ja kuukausikirjeet on vakiinnutettu osaksi toimintaa. Uusille asukkaille on jaettu info-kassit, ja kotoutumisen edistämiseksi on järjestetty info-tilaisuus sekä avoin kohtaamistilaisuus.

Kun vuotta 2024 peilataan kuntastrategiaan ja sen painopisteisiin sekä vuodelle 2024 asetettuihin toiminnallisiin tavoitteisiin, voidaan havaita, että Toivakan kunta kulkee oikeaan suuntaan niin talouden kestävyys kuin kuntalaisten hyvinvoinnin osalta. Tästä suuri kiitos kuuluu Toivakan kunnan henkilöstölle, joka on omalla työllään mahdollistanut kaiken sen hyvän työn, joka näkyy myös tilastoissa ja tuloksissa. Kiitos kuuluu myös seurakunnille, yhdistyksille, seuroille ja yrityksille, yrittäjäjärjestölle sekä kunnan luottamushenkilöille, joiden kanssa kuntaa on yhdessä kehitetty. Kunnan kehittämistyö on maratonmatka, jossa tuloksia saavutetaan pitkäjänteisellä suunnittelulla ja yhteistyöllä.

Kuluneesta vuodesta kiittäen ja lennokkaita uusia askelia toivottaen,

Vt. kunnanjohtaja,

Touko Aalto

2. TALOUS LUKUINA

Asukasluku

12/2024

2 353

Henkilöstömäärä

12/2024

95

Työttömyysprosentti

12/2024

9,8

Verotulot

5,48 M€

Valtionosuudet

2,36 M€

Tilikauden ylijäämä

657 557 €

Toimintakulut

8,33 M€

Toimintatuotot

1,99 M€

Velka **6,2 M€**

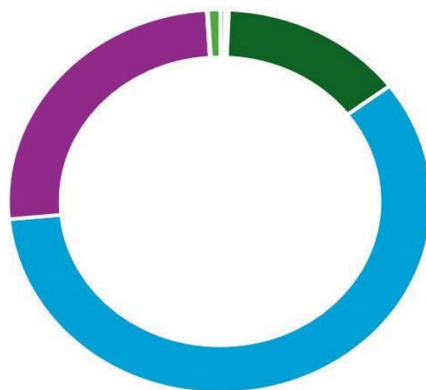
2 614 € / asukas

Investoinnit (brutto)

903 000 €

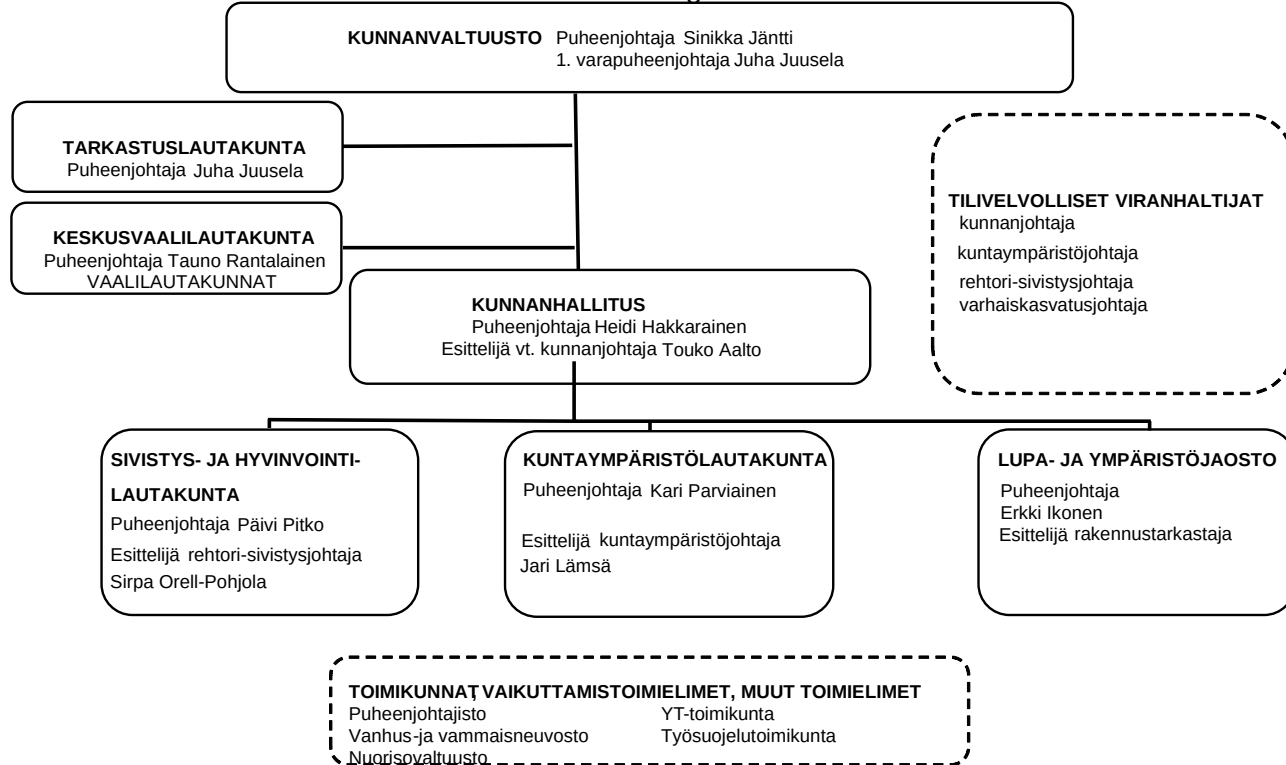
Toimintakulut

■ Kunnanvaltuusto 0,38 %	■ Tarkastuslautakunta 0,25 %
■ Hallintopalvelut 14,10 %	■ Sivistys- ja hyvinvointipalvelut 58,79 %
■ Kuntaympäristöpalvelut 25,53 %	■ Lupa- ja ympäristöjaosto 0,96 %

3. KUNNAN HALLINTO JA SIINÄ TAPAHTUNEET MUUTOKSET

Toivakan kunnan hallinto-organisaatio 31.12.2024

Kuntastrategia on kunnanvaltuuston hyväksymä strategia, josta kunnan kaikki keskeisin päätöksenteko, suunnittelu ja kehittäminen johdetaan. Kuntalain 37§ mukaisesti kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategia tulee tarkistaa vähintään kerran valtuuston toimikaudessa.

Toivakan kunnanvaltuusto on hyväksynyt päivitetyn kuntastrategian 14.2.2022 §:ssä 5. Strategiaprosessissa hyödynnettiin verkkopohjaista kyselyä, jonka avulla luotiin koonti edelliskauden valtuustolle strategian painopisteistä ja prosessista sekä osana brändityötä kuntalaiskysely.

Vuoden 2024 talousarvion tavoitteet johdettiin päivitetyn kuntastrategian pohjalta.

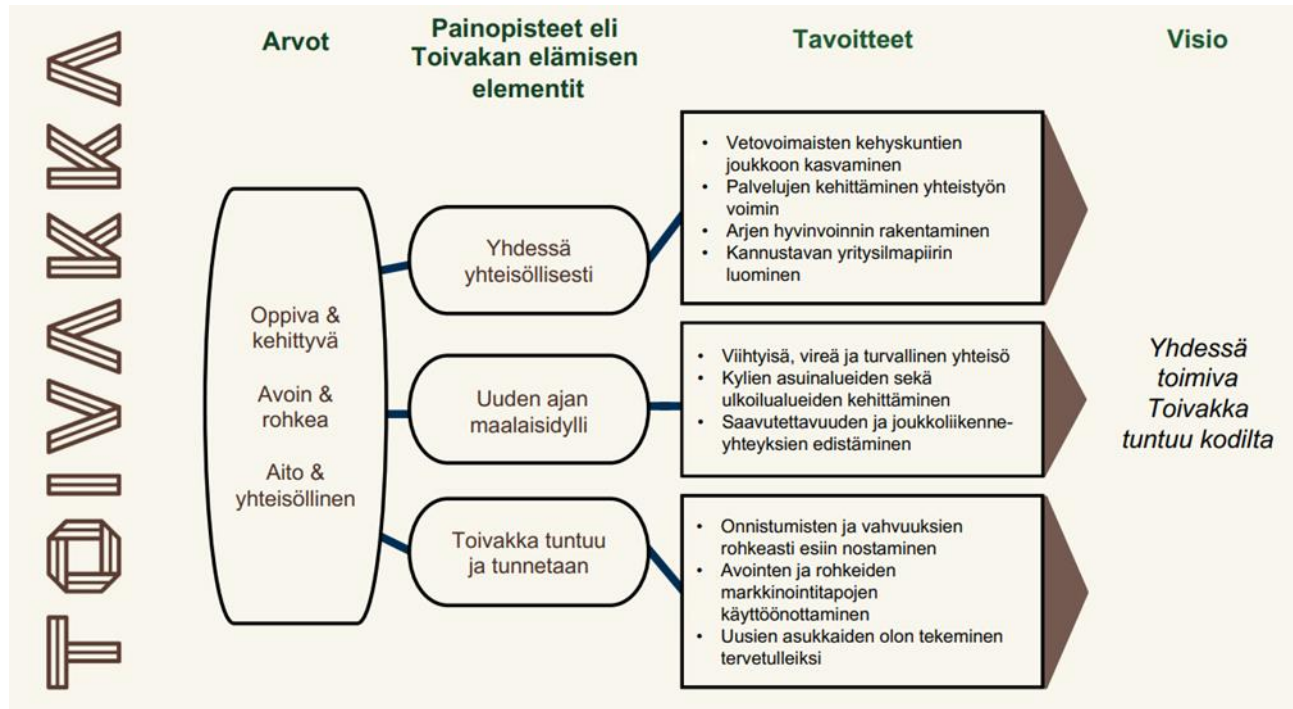
- kunnan talouden vahvistaminen ja talouden kestävydestä huolehtiminen
- ennaltaehkäisevä toiminta ja kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen
- osallistuminen aktiivisesti kunta- ja seutuyhteistyöhön, kunnan edunvalvonta sekä yhteistyön rakentaminen hyvinvointialueen kanssa
- digitalisaation hyödyntäminen työmenetelmien kehittämiseksi
- yritys- ja omakotitonttimyynnin ja markkinoinnin tehostaminen
- yritystoiminnan ja elinvoiman kehittäminen
- harrastusmahdollisuuksien ja kulttuuritarjonnan ylläpitäminen ja lisääminen

- osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen

Vuoden 2024 talousarvion tavoitteet toteutuivat osittain:

- ✓ Kunnan talous on vahvemmalla ja kestävämmällä pohjalla, tilikauden tulos ylijäämäinen, 657 558 euroa. Uutta pitkäaikaista lainaa ei otettu ja lyhytaikaiset lainat maksettiin pois.
- ✓ Torjuntavoitto hyvinvointialueen palveluverkkopäätöksen osalta, terveyskeskus säilyy palvelupisteenä, jonne keskitetään toimintoja. MAL-sopimusneuvotteluista Jyväskylän kaupunkiseudulle ns. nollatulos, eli sopijakuntien tavoitteet vesittyivät. Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueen valmistelutyö hoidettu sopijakuntana.
- ✓ Rakentajan raksaraha käyttöön 1.6.2024, yhteistyö kunnan tonttien mainostamisesta ja markkinoinnista Habita Oy:n kanssa, verkossa näkyvillä olevan tonttiesittelyiden päivittäminen ja tonttitorstai-esittelyiden käynnistäminen.
- ✓ Yrityspalveluseteli käytössä, tiivis yhteistyö yrittäjien ja yrittäjäjärjestön kanssa. Monikanavainen viestintä: some, printti ja radio. Pääpainona raksa- ja muksuraha, tapahtumat sekä Toivakan tonttitarjonta.
- ✓ Cybercoach-valmennus tietoturva- ja digitaitojen kehittämiseksi.
- ✓ Liikuntapaikkakartoitus osana liikuntapaikkasuunnitelman laadintaa, liikunta- ja kulttuuritapahtumat toteutuneet suunnitelman mukaan. Tapahtumista sisäinen tapahtumakalenteri. Sivistys- ja hyvinvointipalveluihin merkittävät lisäresursoinnit palveluiden varmistamiseksi.
- ✓ Poikkihallinnollinen hyvinvointityöryhmä työskennellyt läpi vuoden.

Toivakan kunnan päivitetyn kuntastrategian visiona on **"Yhdessä toimiva Toivakka tuntuu kodilta"**. Elämisen elementeiksi, eli strategisiksi kärjiksi on nostettu **"Yhdessä toimiva Toivakka"**, **"Uuden ajan maalaisidylli"** ja **"Toivakka tuntuu ja tunnetaan"**. Arvoina pidetään edelleen mukana "oppiva ja kehittyvä", "avoin ja rohkea" sekä uutena parina "aito ja yhteisöllinen".

Kun vuotta 2024 peilataan vuoden 2024 talousarvion tavoitteiden lisäksi kuntastrategiaan, kuntastrategiaa on toteutettu hyvin, mutta kuntastrategiaan kirjatuihin tavoitteisiin ei ole vielä päästy haluttuihin tuloksiin.

Yhdessä toimiva Toivakka

- ✓ Kunnan väliluku laski 15 henkilöllä ja nettomuutto oli -11 henkilöä. Kunnan väliluku oli vuoden 2024 lopussa 2 353. Emme onnistuneet tavoitteessa.
- ✓ Toivakan vetovoima työpaikkana on kasvanut, kunta saanut paljon kelpoisia hakijoita avoimiin työtehtäviin.
- ✓ Laukaa-Toivakka –areena sekä Petäjäveden ja Uuraisten kanssa käynnistetty kehyskuntayhteistyö perustuvat keskuskaupungin läheisyyteen, hyödynnämme keskuskaupungin läheisyyttä lisäksi markkinoinnissa.
- ✓ Kysyntä ja kiinnostus Toivakkaa kohtaan on lisääntynyt saatujen yhteydenottojen perusteella, vuokra-asuntotilanteen heikkous pullonkaulana.
- ✓ Laadukkaat varhaiskasvatus- ja esi- ja perusopetuspalvelut: kelpoinen ja osaava henkilöstö, sopivankokoiset lapsi- ja opetusryhmät, riittävät ja laadukkaat opetusmateriaalit
- ✓ Monipuoliset tapahtumat, kirjasto- ja kulttuuripalvelut ja liikuntapaikat ovat olleet onnistuneita toimia, joilla kaikenikäisten toivakkalaisten hyvinvointia on edistetty.
- ✓ Yhteistyö Puulan seutuopiston kanssa on kehittynyt ja lisääntynyt
- ✓ Kolmannelta sektorilta olennaisen tärkeitä yhteistyökumppaneita: mm. 4H (VAKA- ja perusopetus); seurakunnat koulunuorisotyö;

- ✓ Poikkihallinnollinen yhteistyö hyvinvointityöryhmässä sekä hyvinvointialueen kanssa ja kuntaverkostossa
- ✓ Tekoälyn kehittäminen Maria Taipaleen muistorahaston mahdollistamana
- ✓ Tiivis yhteistyö yrittäjäjärjestön kanssa tapahtumien ja tilaisuuksien järjestämiseksi sekä yrittäjille suunnatut tilaisuudet ja palvelut ja kunnan henkilöstöresurssin hyödyntäminen yritysten tukena.

Uuden ajan maalaisidylli

- ✓ Monipuolinen tapahtumatarjonta läpi vuoden kaikenikäisille
- ✓ Kodin ja koulun välinen yhteistyö: vanhempaintoimikunta ja vanhempainyhdistys tärkeä yhteistyökumppani kouluille, varhaiskasvatuksen yhteistyö kotien kanssa
- ✓ Kunnan ja hyvinvointialueen välinen vuoropuhelu lisääntynyt
- ✓ Nisulan pienvenelaituri toteutettu, tonttitorstai- ja Habita-yhteistyö tonttien myymisen edistämiseksi aloitettu. Viisarimäkeen, Huikkoon ja Ruuhimäkeen vaihdettu led-valaistusta, Huikon maastopyöräreitti avattu.
- ✓ Kankaisten kyläkoulu ja Ruuhiryhmä tuottaa laadukkaita varhaiskasvatus-, esi- ja perusopetuspalveluita alueen lapsiperheille, myös yli kuntarajojen

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

- ✓ Toivakka näkynyt paljon mediassa. Pienten ponnistus -kuntakonferenssi, Toivakka Ralli ja Markkinat/Vakkafest, radiomainos ja elokuvayhteistyö.
- ✓ Tapahtumat ja markkinointitoimet. Raksa- ja muksuraha sekä maksuton varhaiskasvatus. Hakan tervehdyttämistoimet vuokra-asuntotilanteen parantamiseksi.
- ✓ Ulkoista viestintää lisätty sivistys- ja hyvinvointipalveluissa sekä varhaiskasvatuksen puolella. Vuosittainen hyvinvointitapahtuma ja kk-kirjeet vakiinnutettu osaksi toimintaa.
- ✓ Uusille asukkaille info-kassit ja kotoutumisen edistämiseksi järjestetty info-tilaisuus sekä Paikkalanvuoren laavulla Kokkaa ja kotoudu -tilaisuus.

4. YLEINEN JA OMAN ALUEEN TALOUDELLINEN KEHITYS

4.1. Keski-Suomi ja Toivakka

Yleinen taloudellinen kehitys

Valtiovarainministeriön ennakkoarvion mukaan bruttokansantuote supistui 0,3 prosenttia vuonna 2024. Suomen talous on käännekohdassa ja näkymä on kohti nopeampaa kasvua. Talous kasvoi vuoden 2024 jokaisella neljänneksellä edellisestä. Inflaatio on talttunut, korot ovat alentuneet ja kotitalouksien ostovoima kasvaa. Lisäksi asuntojen kauppa on piristynyt, rakentamisen alamäki on päättynyt ja työikäisen väestön määrä kasvaa maahanmuuton ansiosta. Kuitenkin kuluttajien ja elinkeinoelämän luottamus tulevaisuuteen on keskimääräistä heikompaa. Kotitalouksien osalta uskoa heikentää työttömyyden pelko. Geopoliittiset jännitteet ja kauppasodan uhka ovat kasvaneet.

Maailman talouden näkymät ovat varovaisen positiiviset, mutta niitä varjostavat merkittävät riskit. Kasvu on säilynyt kohtuullisen vahvana huolimatta kauppapoliittisista jännitteistä ja geopoliittisista haasteista. Euroalueella inflaation hidastuminen, reaalitulojen kasvu ja korkojen lasku tukevat elpymistä, mutta Saksan teollisuuden vaikeudet ja poliittiset riskit keskeisissä maissa luovat epävarmuutta ja heikentävät kasvunäkymiä. Yhdysvalloissa vahva työllisyystilanne ylläpitää yksityistä kulutusta. Kiinassa viennin elpyminen ja elvyttävä talouspolitiikka tukevat taloutta, mutta kotimaisen kysynnän heikkous ja deflaation uhka varjostavat näkymiä. Keskeinen uhka maailmantalouden kasvulle on Yhdysvaltojen tuleva kauppapolitiikka ja muiden maiden vastaus siihen.

Suomen viennin kasvu vauhdittuu, mutta odotettua hitaammin, sillä euroalueen vaimea talouskasvu jarruttaa erityisesti tavaraviennin kysyntää. Palveluiden viennin kasvu sen sijaan on jo nopeutunut. Viennin kasvusta huolimatta nettoviennin vaikutus talouskasvuun jää tulevina vuosina pieneksi, sillä myös tuonti kasvaa reippaasti investointien lisääntymisen myötä.

Työllisyysaste laski vuodesta 2023 noin 1,3 prosenttia, mikä johtuu erityisesti teollisuuden ja rakentamisen työllisyyden heikkenemisestä. Osaavan työvoiman puute hillitsee irtisanomisia, mutta avoimet työpaikat vähenevät ja työttömyys kasvaa laaja-alaisesti. Vuonna 2025 työmarkkinat alkavat elpyä, mutta työttömyyden lasku on hidasta. Talouden vahvistuessa vuosina 2026–2027 työllisyys paranee ja työllisyysaste kääntyy nousuun. Kasvua tukevat hallituksen työvoiman tarjontaa lisäävät toimet ja lisääntynyt maahanmuutto. Työikäisen väestön kasvu maahanmuuton seurauksena lisää työvoimaa ja työllisyyttä pitkällä aikavälillä. Työttömien määrä kasvoi vuonna 2024 erityisesti rakennus- ja asiantuntija-ammateissa ja työttömyysaste oli 8,3 prosenttia, mikä on noin 1,1 prosenttia enemmän kuin vuonna 2023. Työttömyysasteen arvioidaan nousevan vuonna 2025 8,4 prosenttiin, mutta kääntyvän laskuun vuodesta 2026 alkaen.

Kuntahallinnossa kulutusmenojen kasvu jatkuu tulevina vuosina melko ripeänä, mikä aiheutuu pääasiassa hintojen noususta. Hintojen nousun lisäksi kulutusmenojen volyymi kasvaa poikkeuksellisesti vuonna 2025 TE-palvelu-uudistuksesta johtuen. Työllisyyskehitys vaikuttaa uudistuksen jälkeen entistä enemmän kuntien talouteen, mikä tekee kuntahallinnosta herkemman suhdannevaihteluille. Inflaatio on palannut maltilliselle tasolle, mutta vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi. Kunta-alan palkkasopimukset päättyvät keväällä 2025, ja siksi sopimusratkaisut tuleville vuosille selviävät vasta myöhemmin.

Palkkaratkaisuilla on suuri merkitys kuntahallinnon kustannuskehitykselle, sillä henkilöstökulut muodostavat nykyisin sen suurimman kuluerän. Kuntien tehtävät painottuvat koulutus- ja sivistyspalveluihin, joiden yhteenlaskettu palvelutarve on laskeva. Oppilaiden määrän väheneminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että opetuksen järjestämisen kustannuksia saataisiin pienennettyä samaa tahtia.

Verotulot ovat kuntien merkittävin tulonlähde. Kuntien talousnäkymien heikkenemisen ennakointiin heijastuvan kuntiin verotonkorotuspaineina, mutta veroprosenttia vuodelle 2025 nostaneita kuntia oli vain noin viidennes kunnista. Keskimääräinen kunnallisvero vuonna 2025 on 7,59 prosenttia. Selvää on, ettei verorahoitus riitä kuntahallinnon kasvaviin menopaineisiin. Kuntien sopeutustoimet painottunevatkin menojen kasvua hillitseviin toimiin.

(Lähde: valtiovarainministeriö)

Vuoden 2024 ennakkolisten tilinpäätösanalyysien perusteella kuntatien talous heikkeni vahvojen vuosien jälkeen, mutta tulos pysyi kuitenkin positiivisena ollen 1,1 miljardia euroa. Talouden heikkeneminen taustalla on sote-uudistukseen liittyvien kertaluonteisten erien poistuminen, mikä on nähtävissä erityisesti verotulojen sekä osin valtionosuuksien vähenemisenä. Verotulojen väheneminen ja toimintakulujen kasvu jäivät kuitenkin ennakoitua pienemmiksi, mikä edesauttoi tilanteen pysymistä kohtalaisen hyvänä.

Kuntien vuosikate heikkeni vuodesta 2023 ja vuosikate riitti kattamaan poistot, muttei nettoinvestointeja. Verotulot vähenivät 3,4 prosenttia ja valtionosuudet 6,6 prosenttia. Alustavien tietojen mukaan vuonna 2024 negatiivisen tuloksen teki 88 kuntaa, kun edellisellä vuonna tulo oli negatiivinen 49 kunnassa. Negatiiviset tulokset kohdistuivat kaikkiin kuntakokoryhmiin.

Tilinpäätösarvioiden mukaan kuntien ulkoiset toimintakulut kasvoivat edellisen vuoden tilinpäätöksiin verrattuna 1,1 prosenttia toteutuen noin 20,3 miljardin euron suuruisina. Eniten kasvoivat palvelujen ostot (2,9 prosenttia). Henkilöstökulut kasvoivat 1,3 prosenttia. Kuntien sopeuttamishjelmat sekä työttömyysvakuutusmaksun keveneminen hillitsivät kulukasvua. Toimintatuotot laskivat tilinpäätösarvioiden mukaan edellisen vuoden tilinpäätöksiin verrattuna noin 0,5 prosenttia toteutuen noin 5,8 miljardin euron suuruisina.

Kuntien verotulojen kokonaismäärä laski 0,49 miljardia euroa vuodesta 2023. Tästä kunnallisverojen osuus oli 0,41 miljardia euroa ja yhteisöverojen osuus 0,31 miljardia euroa. Kiinteistöverojen määrä kasvoi noin 0,13 miljardia euroa. Aiempiä vuosina yhteisöveron määrä on ylittänyt kiinteistöverojen määrän, mutta hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä tilanne muuttui. Verotulojen määrä supistui kokonaisuudessaan 13,96 miljardiin euroon, kun vuonna 2023 määrä oli 14,45 miljardia euroa. Sote-uudistuksesta johtuen vertailuvuosi 2023 oli verohäntien vuoksi poikkeuksellisen korkea.

Valtionosuuksien kokonaismäärä supistui 3,4 miljardiin euroon, kun vuonna 2023 määrä oli 3,6 miljardia euroa. Sote-uudistukseen liittyvien valtionosuuksien lopullisten laskelmien mukaan kunnille maksettiin liikaa valtionosuuksia vuonna 2023 yhteensä noin 0,5 miljardia euroa. Tätä pysyvää 0,5 miljardin euron vähennystä valtionosuuksissa kompensoitiin määräaikaisella 192 miljoonan euron valtionosuuden lisäyksellä vuonna 2024. Tämä erä tullaan perimään kunnilta takaisin vuosina 2025–2027. Lisäksi vuonna 2023 liikaa maksetut valtionosuudet vähennetään kuntien valtionosuuksista vuosina 2025–2027.

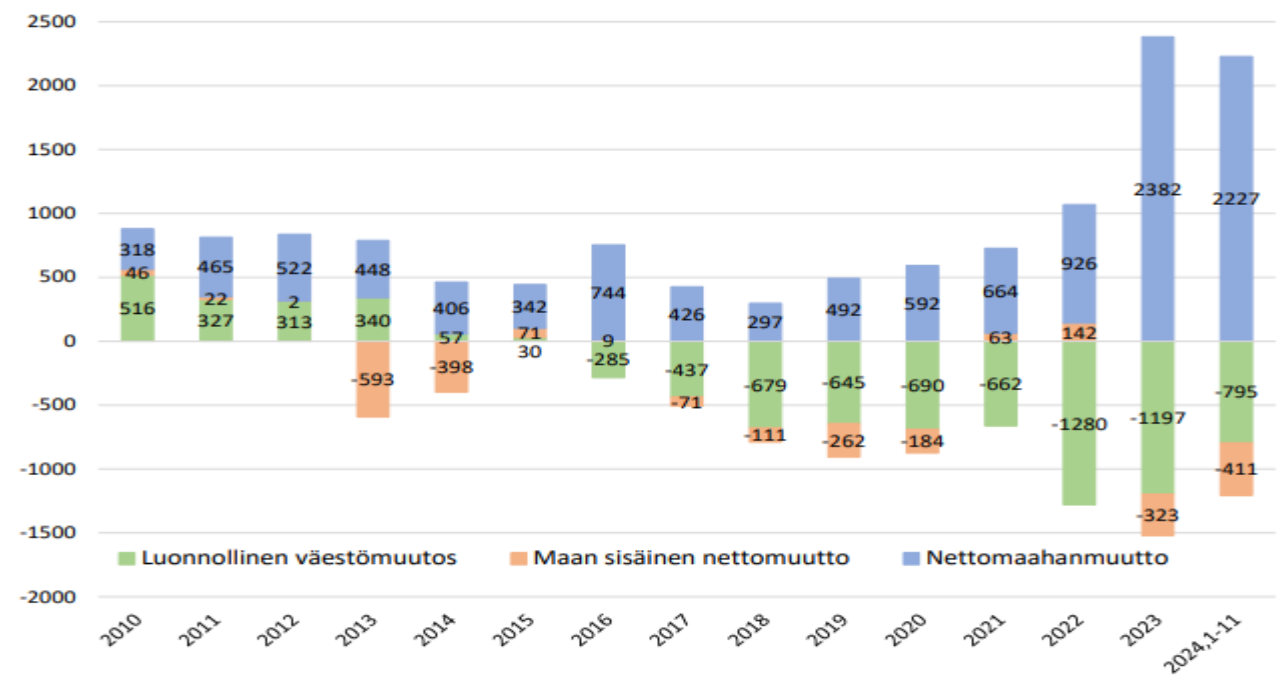
Kuntien vuosikate heikkeni 1,01 miljardia euroa vuodesta 2023 ja suurinta heikentyminen oli yli 20.000 asukkaan kunnissa. Tilikauden tulokset heikkenivät kaikissa kuntakokoryhmissä (pl. 2.000–5.000 asukkaan kunnat).

Kuntien investoinnit pysyivät korkealla tasolla ollen noin 4,8 miljardia euroa vuonna 2024. Rahavirta oli negatiivinen, koska käyttötulot eivät riittäneet kaikkien investointien rahoittamiseen. Kuntien lainakanta kasvoi väli vuosien jälkeen yhteensä noin 0,7 miljardilla eurolla. Lainamäärä väheni alle 5.000 asukkaan kunnissa ja kasvoi kaikissa muissa kunnissa.

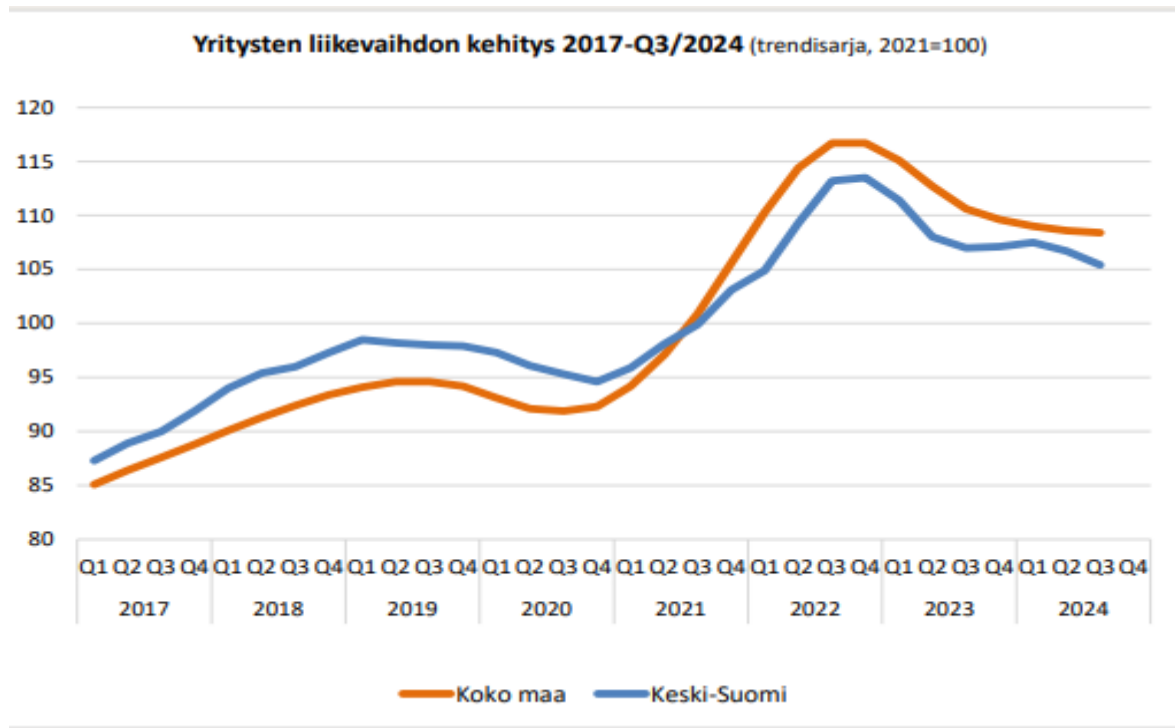
Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2024 tilinpäätösarvioiden tiedot on raportoitu Valtiokonttorin automaattisen talousraportoinnin kautta. Tietojen osalta on huomioitava, että 9 kuntaa ja 5 kuntayhtymää ei raportoinut tietojaan määräajassa Valtiokonttorille, ja puuttuvien tietojen osalta laskelmissa on käytetty vuoden 2024 elokuun tilinpäätösennusteen tietoja. Tiedoissa on lisäksi havaittavissa myös muita puutteita ja epävarmuustekijöitä, joten niihin tulee suhtautua varauksellisella. Lopulliset vuoden 2024 tilinpäätökset saadaan huhtikuun puolivälissä.

Keski-Suomi

Keski-Suomi on maan viidenneksi suurin maakunta, jonka väestömäärä vuoden 2024 marraskuussa oli 274 325 (5 % maan väestöstä). Väestöstä 70 % on keskittynyt Jyväskylän seudulle. Vuoden 2024 tiedot ennakoivat runsasta väestömäärän kasvua Keski-Suomeen toista vuotta peräkkäin. Maahanmuutolla on ollut merkittävä väestöä lisäävä vaikutus maakunnassa jo pitkään. Vuosien 2023 ja 2024 nettomaahanmuutto on ollut ennätyksellisen suurta ukrainalaisten hakiessa kotikuntaa. Tämä näkyy myös Jyväskylän ulkopuolella, erityisesti vastaanottokeskuskunnissa. Maan sisäinen muuttoliike on vaikuttanut viime vuosina negatiivisesti Keski-Suomen väestökehitykseen. Luonnollinen väestömuutos laskee väestömäärää merkittävästi. Kuolleiden määrä on ylittänyt syntyneiden määrän vuodesta 2016 alkaen. Syntyvyys on laskenut Keski-Suomessa noin kolmanneksella 10 vuoden aikana.

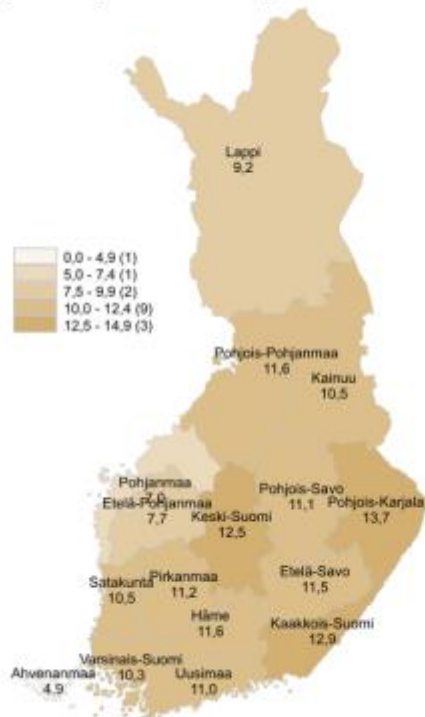

Vuonna 2023 alkanut yritysten liikevaihdon alavireinen kehitys on jatkunut. Vaikeasta taloustilanteesta huolimatta yksityisten palvelualojen liikevaihto on pysytellyt Keski-Suomessa maltillisessa kasvussa. Sen sijaan rakentamisen alan ja teollisuuden liikevaihtokehitys on ollut heikkoa. Haasteena Keski-Suomessa on edelleen vaatimaton vientiliikevaihdon kehitys, jota heikko maailmantalous on kurittanut entisestään. UPM:n Kaipolan paperitehtaan lakkautuksesta koituneita menetyksiä ei ole merkittävästi saatu kurottua kiinni.

Yritysten henkilöstömäärän kehitys jatkui talouden heikentyneistä suhdanteista huolimatta pitkään varsin hyvänä, mutta kääntyi laskuun vuoden 2023 lopulla. Henkilöstömäärä on vähentynyt kaikilla päätoimialoilla, mutta erityisen rajua lasku on ollut rakentamisen alalla. Myös avointen työpaikkojen määrä on vähentynyt, mutta taloustilanteen parantuessa rekrytointien odotetaan kiihtyvän. Keski-Suomen työttömyysaste oli vuoden 2024 marraskuussa 12,5 %, joka oli maan korkeimpien joukossa. Pitkäaikaistyöttömiä kaikista työttömistä työnhakijoista oli 36,5 %.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta ELY-keskuksittain

TEM Työnvälitystilasto / Työ- ja elinkeinoministeriö, Työnvälitystilasto

Keski-Suomen T&K-menot ovat maakuntien 6. suurimmat ja kattoivat vuonna 2023 3,8 % koko maan T&K-menoista. Maakunnan korkeakoulujen osuus koko maan korkeakoulusektorin T&K-menoista on 6,6 %, kun vastaava osuus yrityssektorilla on 2,9 %. Yritysten osuus T&K-menoista on Keski-Suomessa 53 % ja koko maassa 68 %. Yritysten T&Kpanostukset ovat kaksinkertaistuneet viimeisten 10 vuoden aikana. Jyväskylän seudun osuus T&K-menoista on 84 % ja Äänekosken 14 %. Äänekoskella T&K-toiminta nojaa vahvaan ja kehittyvään metsäbiotalouden ekosysteemiin.

Saavutettavuuden edistäminen

- Päärataan kytkeytyvä Tampere-Jyväskylä rataosa on Keski-Suomen saavutettavuuden ja kasvun kannalta tärkein raideliikenneyhteys. Yhteys on merkittävä niin vientiteollisuudelle kuin henkilöliikenteelle. Rataosa kuuluu pääväyliin ja on osa TEN-T-kattavaa verkkoa. Kehittämistarpeet liittyvät häiriöherkkyyden vähentämiseen, kapasiteetin riittävyyden varmistamiseen sekä henkilöliikenteen matka-ajan lyhentämiseen.
- Vt 4 Vaajakosken kohdalla on osa tärkeää valtakunnallista päätieyhteyttä sekä kansainvälistä TEN-T-ydinverkkoa pääkaupunkiseudulta Keski-Suomen kautta Pohjois-Suomeen. Tieosuus toimii Jyväskylän eteläisenä sisääntuloväylänä välittäen sekä pitkämatkaista, seudullista että paikallista liikennettä.
- Lentoliikenne varmistaa Keski-Suomen kansainvälisen saavutettavuuden. Jyväskylä-Helsinki lentoyhteys sähköisen lentoliikenteen pilottikohteeksi.

- Toimintavarmojen ja nopeiden tietoliikenneyhteyksien saatavuus kotitalouksille ja yrityksille on ehdoton digitaalisen saavutettavuuden edellytys Keski-Suomessa. Kiinteän verkon laajakais-takattavuudessa Keski-Suomi on jäänyt jälkeen.

Hyvinvoiva Keski-Suomi 2035

Visio Suomen hyvinvoivimmat ja terveimmät ihmiset asuvat Keski-Suomessa

Missio Keski-Suomessa kehitetään uusia, kestäviä, kustannustehokkaita ja Suomen olosuhteisiin monistettavia toimintatapoja väestön terveyden edistämiseen ja haavoittuvien henkilöiden kun-toutukseen ja hoitoon

Mukana Jyväskylän yliopisto, Keski-Suomen hyvinvointialue sekä koko hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen joukkue

Toivakka

Vuosi 2024 oli kunnissa toinen vuosi hyvinvointialueuudistuksen jälkeen ja vuoden aikana kun-nissa valmistauduttiin jälleen uuteen uudistukseen. Vuoden 2025 alusta alkaen kunnille siirtyi vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttö-myysetuuksista laajennettiin koskemaan työmarkkinatuen lisäksi myös perus- ja ansiopäivära-haa. Jatkossa työllisyyskehityksellä on entistä suurempi vaikutus kuntatalouteen.

Työttömiä työnhakijoita oli joulukuussa 2024 Keski-Suomessa 14,5 % työvoimasta. Toivakassa oli työttömiä työnhakijoita 101 joulukuussa 2024 (83 joulukuussa 2023) ja työttömyysprosentti oli 9,8. Avoimia työpaikkoja oli 14 kpl joulukuussa 2024. Työttömiä työnhakijoita oli 11 alle 25-vuotiaita, 46 yli 50-vuotiaita ja 25 oli pitkäaikaistyöttömiä.

Kunta teki 0,6 miljoonaa euroa ylijäämäisen tilinpäätöksen vuonna 2024. Taseen kertynyt yli-jäämä on 1 760 745,52 € 31.12.2024. Verotulot kertyivät lähes arvion mukaisina.

	TA 2024	TP 2024
Kunnallisvero	4 067 000	4 048 792
Kiinteistövero	895 000	882 772
Yhteisövero	526 000	553 212

Valtionosuudet toteutuivat 2,3 miljoonan euron suuruisina. Valtionosuudet laskivat edellisvuo-desta 400 000 euroa pääsääntöisesti johtuen sote-kustannusten rahoitusmallista. Sote-uudis-tukseen liittyvien valtionosuuksien lopullisten laskelmien mukaan kunnille maksettiin liikaa val-tionosuuksia vuonna 2023 yhteensä noin 0,5 miljardia euroa. Tätä pysyvää 0,5 miljardin euron vähennystä valtionosuuksissa kompensoitiin määräaikaisella 192 miljoonan euron valtionosuu-den lisäyksellä vuonna 2024. Tämä erä tullaan perimään kunnilta takaisin vuosina 2025–2027. Lisäksi vuonna 2023 liikaa maksetut valtionosuudet vähennetään kuntien valtionosuuksista vuo-sina 2025–2027.

Vuonna 2024 toimintatuottoja kertyi 1,9 miljoonaa euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna toi-mintatuotoissa ei ollut kasvua.

Toimintakulut toteutuivat 8,3 miljoonan euron suuruisina ja laskivat edelliseen vuoteen verrattuna 1,0 miljoonaa euroa. Vuonna 2024 kunnan toimintakuluista henkilöstökulut olivat yhteensä 4,8 miljoonaa euroa ja kasvua edelliseen vuoteen 200 000 euroa. Palvelujen ostot olivat vuonna 2024 yhteensä 2,1 miljoonaa euroa ja laskua oli 88 000 euroa verrattuna edelliseen vuoteen.

Kunnan vuosikate oli positiivinen 1,4 miljoonaa euroa. Kun poistot ja arvonalennukset ovat 785 500 euroa niin kunnan talous oli vuonna 2024 tasapainossa. Tilikauden ylijäämäksi muodostui 657 557 euroa.

Investointeja rahoitettiin 900 000 eurolla, joka oli 582 000 euroa enemmän kuin vuonna 2023. Talousarvion bruttoinvestoinnit alittuivat 560 000 eurolla.

Kunnan lainakanta pieneni 1,9 miljoonaa euroa vuoden aikana, kun kunta maksoi lyhytaikaiset kuntatodistukset pois. Lainamäärä vuoden lopussa on 6,1 miljoonaa euroa ja lainaa per asukas on yhteensä 2 592 euroa. Konsernin oli 7,0 miljoonaa euroa vuoden 2024 lopussa ja lainaa per asukas on yhteensä 2 975 euroa.

Manner-Suomen kuntien keskimääräinen lainakanta kasvoi ja oli vuoden 2024 alustavien tunnuslukujen perusteella 3 495 euroa per asukas ja konsernin (vuosi 2023) 6 968 euroa per asukas, näihin verrattuna kunnan lainakanta on alhainen.

Alla olevassa taulukossa on esitetty kunnan tilinpäätöksen 2024 tunnusluvut

	TP 2024	TP 2023	Muutos
Asukasluku	2353	2369	-16
Työttömyys-%	9,8	8,3	1,5
Henkilöstömäärä	95	94	1
Toimintatuotot (ulk.), 1000 €	1 988	2 006	-18
Toimintakulut (ulk.) 1000 €	8 327	9 353	-1 026
Henkilöstökulut. 1000 €	4 780	5 040	-260
Palvelujen ostot, 1000 €	2 142	2 054	88
Toimintakate, 1000 €	6 339	7 347	-1 008
Verotulot, 1000 €	5 485	5 325	160
Valtionosuudet, 1000 €	2 361	2 744	-383
Vuosikate, 1000 €	1 422	3 531	-2 109
Tilikauden ylijäämä, 1000 €	657	2 718	-2 061
Investoinnit brutto, 1000 €	903	314	589
Investoinnit netto, 1000 €	879	305	574
Poistot, 1000 €	786	834	-48
Lainamäärä 31.12., 1000 €*	6 150	8 843	-2 693
Laina €/asukas	2 614	3 758	-1 144
Konsernin tilik. ylijäämä, 1000 €	649	2 794	-2 145
Konsernin lainamäärä 31.12., 1000 €*	7 021	9 783	-2 762
Konsernilaina €/asukas	2 984	4 158	-1 174

*rahoituslaitoslainat

4.2. Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa

Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa

Talous- ja tuloperusteiden muutokset

Tuloveroprosentit olivat aiemmin prosentin sadasosan tarkkuudella, mutta vuonna 2024 ne tuli määrätä 0,10 prosenttiyksikön tarkkuudella. Vuoden 2023 tuloveroprosentti oli 8,36 ja vuonna 2024 tuloveroprosentti oli 9,4.

Yleisen maapojan kiinteistöveron alarajaa korotettiin lainsäädännöllä 0,93 prosentista 1,30 prosenttiin vuodesta 2024 alkaen. Tämä edellytti maapohjan veroprosentin eriyttämistä yleisestä kiinteistöveroprosentista. Kiinteistöveroprosentit olivat seuraavat: yleinen 1,30, maapohja 1,30, vakinaiset asunrakennukset 0,50, muut asuinrakennukset 1,65 ja rakentamaton rakennuspaikka 4,00.

Merkittävimmät poikkeamat tilinpäätösvuoden talousarvioon

Kunnanvaltuusto on tehnyt päätöksiä vuoden 2024 talousarvion tulo- ja menoarvioihin seuraavasti:

4.3.2024 § 5: lisämääräraha rakentajan raksarahaan 10.000,00 euroa

4.3.2024 § 6: lisämääräraha sivistys- ja hyvinvointipalveluille 20.100,00 euroa varhaiskasvatuksen päiväkotiaivustajan palkkaamiseen ja sairaalakouluun henkilökohtaisen avustajan palkkaamiseen

4.3.2024 § 7: lisämääräraha ICT-hankintoihin 40.000,00 euroa

17.6.2024 § 24: lisämääräraha sivistys- ja hyvinvointipalveluille henkilöstömenoihin 36.900,00 euroa

7.10.2024 § 33: lisämääräraha sivistys- ja hyvinvointipalveluille varhaiskasvatuksen päiväkotiaivustajan palkkausmenoihin

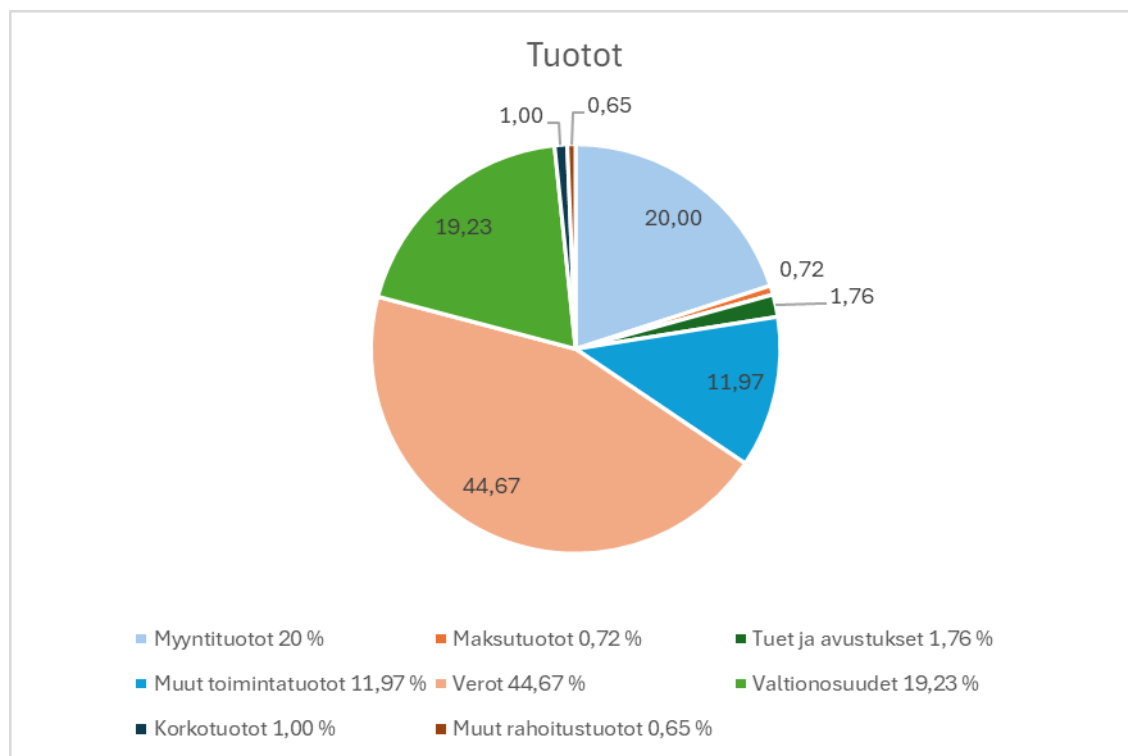
7.10.2024 § 35: vapaaehtoinen akordi Kiinteistö Oy Toivakanhakalle 631.590,62 euroa

24.2.2025 § 4: kuntaympäristölautakunnan vuoden 2024 määrärahaylitykset 651.000,00 euroa.

Kunnan toteutuneet toimintatuotot ja -kulut sekä olennaiset talousarviopoikkeamat

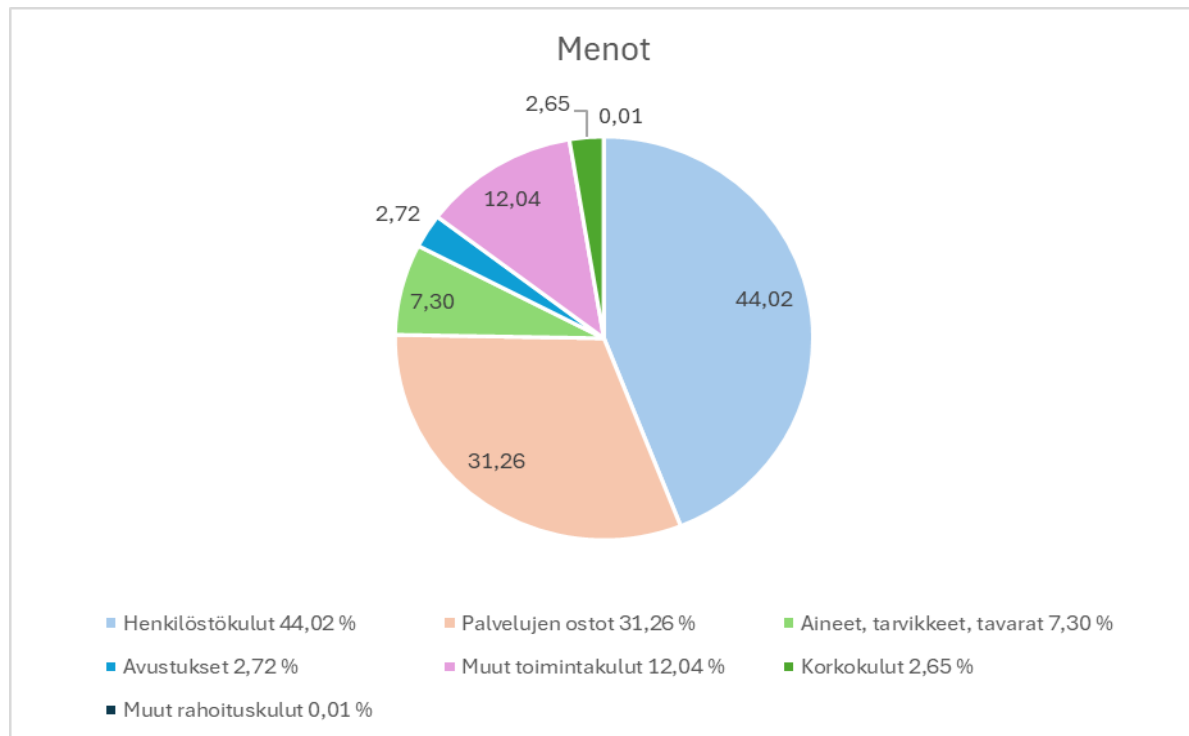
Toimintatuottoja (ulkoisia ja sisäisiä) kertyi kunnan tasolla yhteensä 4,2 miljoonaa euroa, joka on 21 000 euroa alle talousarvion. Myyntituotot ylittivät talousarvion 60 000 euroa ja maksutuotot alittivat 14 000 euroa. Tuet ja avustukset ylittivät talousarvion 92 000 euroa ja muut toimintatuotot alittivat talousarvion 160 000 euroa. Pysyvien vastaavien luovutusvoittoja kirjattiin vuonna 2024 yhteensä 34 000 euroa.

Kaaviossa on esitetty tuottojen (ulkoinen/sisäinen) kertymät vuonna 2024.

Kunnan toimintakulut (ulkoiset ja sisäiset) olivat yhteensä 10,6 miljoonaa euroa. Toimintakulut ylittivät muutetun talousarvion 33 500 euroa. Henkilöstökulut ylittivät muutetun talousarvion 72 000 euroa ja palvelujen ostot ylittivät sen 300 000 euroa. Aineet, tarvikkeet ja tavarat alittivat muutetun talousarvion 22 000 euroa ja avustukset alittivat sen 70 000 euroa. Muut toimintakulut ylittivät muutetun talousarvion 60 000 euroa.

Kaaviossa on esitetty menojen (ulkoinen/sisäinen) kertymät vuonna 2024.

Kunnanhallituksen alaisten palveluiden ulkoiset toimintakulut olivat yhteensä 1,2 miljoonaa euroa ja ylittivät muutetun talousarvion 31 000 euroa. Ulkoiset toimintatuotot toteutuivat 186 000 euron suuruisina ja olivat 170 515 euroa suuremmat kuin talousarviossa. Kunnanhallituksen edustaessa kunnan rakennusten omistajaa tuloutettiin saatu koulukeskuksen C-rakennuksen rakennusaikainen vakuus 149.800,00 euroa kunnanhallitukselle. Toimintakate oli 985 730 euroa ja se alitti talousarvion 140 000 eurolla.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan alaisten palveluiden ulkoiset toimintakulut olivat 4,9 miljoonaa euroa. Talousarviomuutoksia tehtiin vuoden 2024 aikana 72 000 eurolla ja toimintakulut alittivat muutetun talousarvion 41 000 eurolla. Toimintatuotot olivat 737 366 euroa ja ylittivät talousarvion 118 000 eurolla. Varhaiskasvatuksen menot olivat 1,3 miljoonaa euroa (ei muutosta vuoteen 2023). Perusopetuksen menot olivat 2,9 miljoonaa euroa (3,0 miljoonaa euroa vuonna 2023), esiopetuksen menot olivat 196 000 euroa (ei muutosta vuoteen 2023).

Kuntaympäristölautakunnan alaisten palveluiden ulkoiset toimintakulut olivat 2,2 miljoonaa euroa ja ylittivät talousarvion 159 000 eurolla. Toimintatuotot toteutuivat 1 miljoonan euron

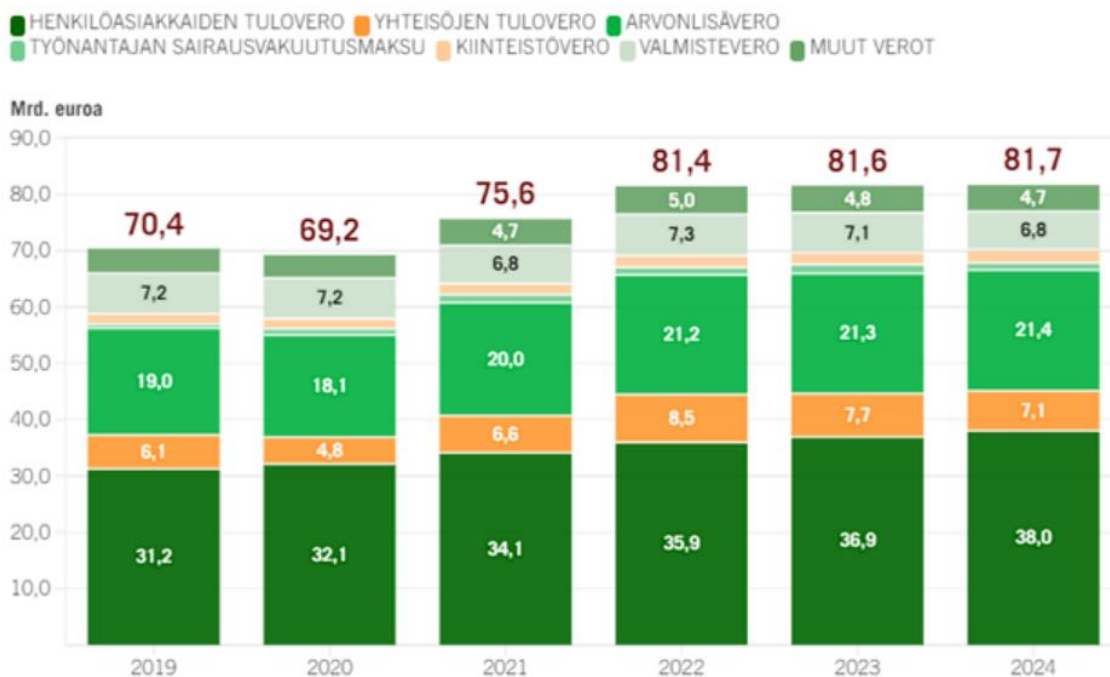
suuruusina jääden talousarviosta 492 000 euroa. Veden ja jäteveden myynnistä oli arvoitu kertyvän tuloja 685 000 euroa, mutta tulokertymä oli 597 000 euroa. Talouden tasapainottamistoinenpiteen suunniteltu metsäkiinteistön myynti ei tullut ajankohtaiseksi kunnan saatua katettua taseessa olevan alijäämän vuonna 2023. Pysyvien vastaavien myyntivoittoihin oli arvioitu 400 000 euroa sisältäen metsäkiinteistön myynnin ja tonttimyynnin. Toteuma oli 33 800 euroa.

4.3. Verotulot

Verotulot

Verohallinnon vuonna 2024 keräämien verojen nettokertymät olivat yhteensä 81,7 miljardia euroa, joka oli niukasti 0,1 miljardia euroa (+0,1 %) enemmän kuin vuonna 2023. Kasvu oli yhtä niukkaa myös vuotta aiemmin, sillä vuodesta 2022 vuoteen 2023 Verohallinnon nettokertymät kasvoivat niin ikään vain 0,1 miljardia euroa (+0,1 %). Myös kehityssuunnat suurissa verolajeissa noudattelivat vuonna 2024 hyvin samankaltaista uraa kuin vuonna 2023. Vuonna 2024 henkilöasiakkaiden tuloverokertymä nousi 1,1 miljardia (+3,0 %) ja vuonna 2023 1,0 miljardia (+2,7 %). Vuonna 2024 arvonlisäverokertymä kasvoi 0,1 miljardia (+0,7 %) ja vuonna 2023 0,1 miljardia (+0,4 %). Yhteisöverokertymä laski vuonna 2024 0,6 miljardia (-7,9 %) ja vuonna 2023 hieman enemmän 0,8 miljardia (-9,4 %). Yhteisöveron kohdalla on kuitenkin hyvä muistaa, että kalenterivuosisikohtaisissa verokertymissä on paljon veronmaksun ajoittumiseen liittyviä sekä muita satunnaismuuttujia, joten vertailukelpoisuuden saamiseksi yhteisöveroa kannattaa tarkastella aina verovuosisikohtaisesti.

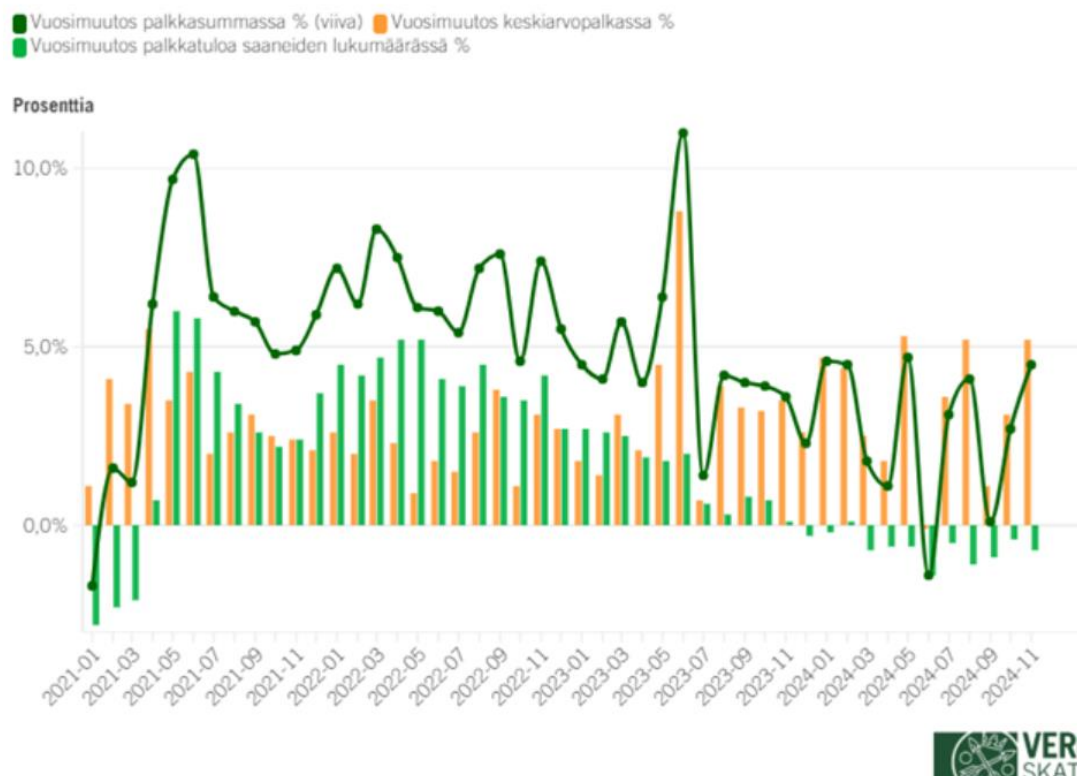
Kalenterivuosien 2019-2024 verokertymät verolajeittain

Henkilöasiakkaiden tuloveroa kertyi vuonna 2024 yhteensä 38 005 miljoonaa, joka oli 1 095 miljoonaa (+3,0 %) enemmän kuin vuonna 2023. Tuloveron euromäärältään merkittävintä verolajia eli palkoista, eläkkeistä ja veronalaisista etuuksista tehtäviä ennakonpidätyksiä kertyi 35 828 miljoonaa, joka oli 1 596 miljoonaa (+4,7 %) enemmän kuin vuotta aiemmin.

Ennakonpidätykset kasvoivat vuonna 2024 noin prosenttiyksikön verran enemmän kuin ennakonpidätyksen alaiset tulot (kts. seuraava kappale). Siten keskimääräiset verokorttien ennakonpidätysprosentit ovat todennäköisesti olleet vuotta aiempaa korkeammat, mikä voi johtaa veronpalautusten määrän lisääntymiseen verovuodelta 2024. Tarkempaa tietoa verovuoden 2024 tuloverojen ja veronpalautusten sekä jäännösverojen määristä saadaan kesällä 2025, jolloin verovelvolliset ovat palauttaneet veroilmoituksensa ja verotus on käynnissä.

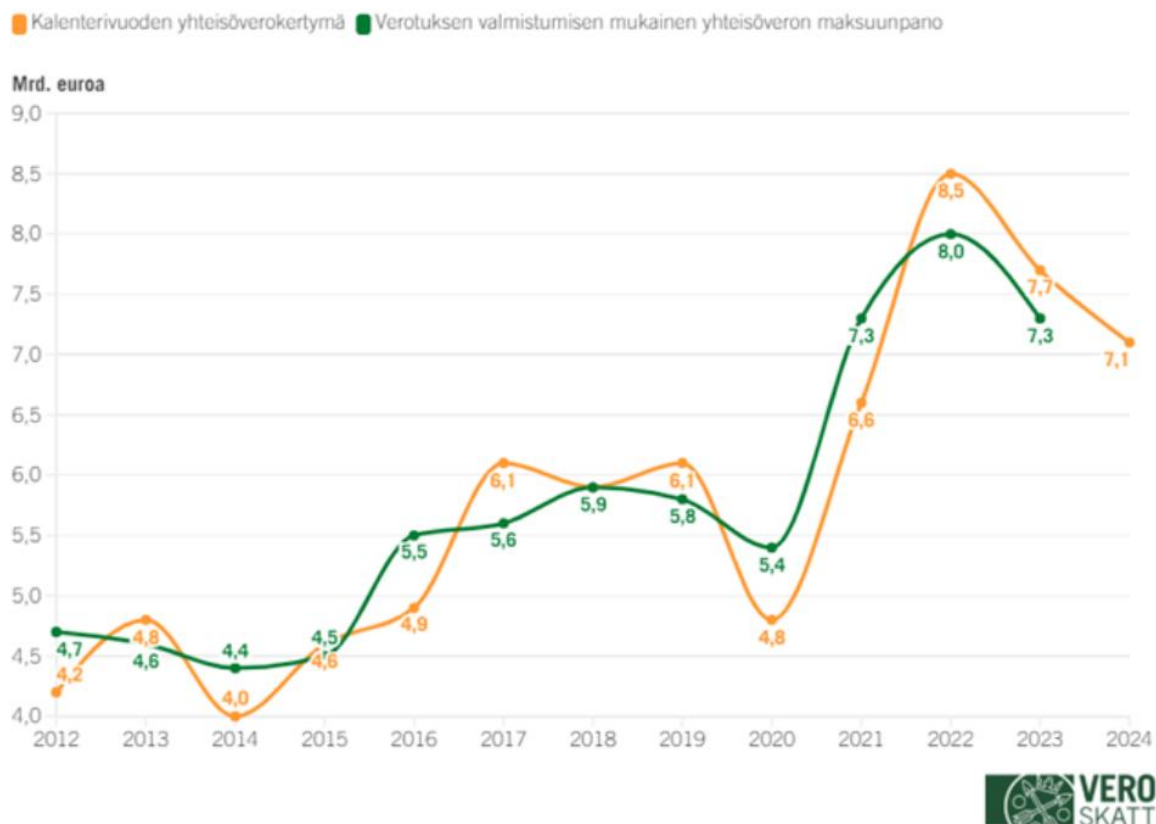
Vuoden 2024 lopussa tuoreimmat palkkasumma- ja muut ennakonpidätysten alaisten ansiotulojen ilmoitustiedot olivat marraskuun 2024 verokaudelta. Tammi-marraskuun 2024 ennakonpidätyksen alaiset ansiotulot olivat alustavien tietojen mukaan noin +3,6 prosenttia vuotta aiempaa suuremmat koostuen palkkasumman +2,6 prosentin noususta, eläkkeiden +6,3 prosentin noususta, työttömyysetuuksien +5,0 prosentin noususta sekä muiden veronalaisten sosiaalietuuksien reilun +4 prosentin noususta. Palkkasumman kasvu hidastui vuodesta 2023, jolloin palkkasumma kasvoi +4,7 prosenttia.

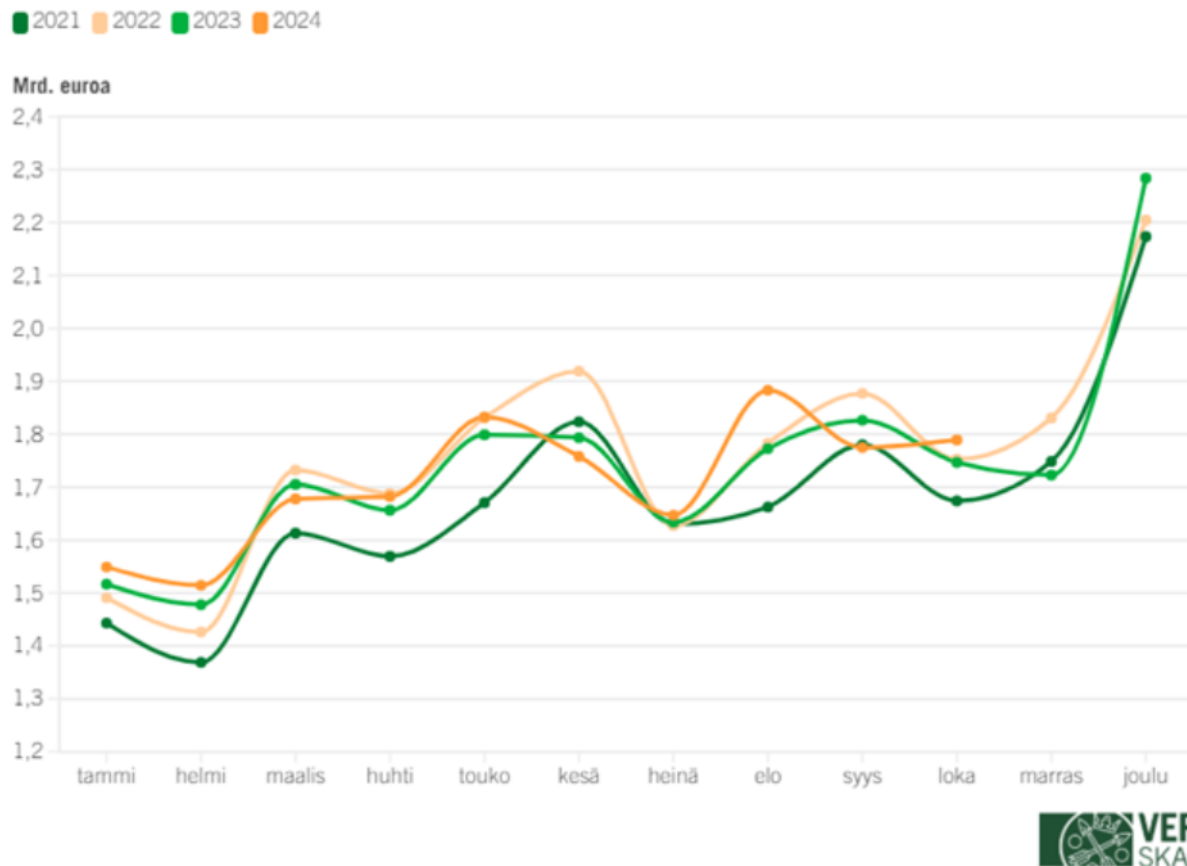
Yhteisöjen tuloveroa kertyi vuonna 2024 yhteensä 7 133 miljoonaa, joka oli 608 miljoonaa (-7,9 %) vähemmän kuin vuonna 2023.

Vuoden 2024 kertymästä 5 751 miljoonaa koski verovuotta 2024, 806 miljoonaa verovuotta 2023 ja 577 miljoonaa muita verovuotia. Vuotta aiemmin vuoden 2023 kertymästä 5 918 miljoonaa koski verovuotta 2023, 1 329 miljoonaa verovuotta 2022 ja 494 miljoonaa muita verovuotia. Siten suurin osa vuoden 2024 yhteisöverokertymän laskusta johtuukin edellistä verovuotta koskevien verojen määrän pienenemisestä.

Kalenterivuosisikohtaisia yhteisöverokertymiä hämärtää yhteisöjen veronmaksun ajoittumiseen liittyvät tekijät: erityisesti kuinka hyvin verovuoden maksuunpannut ennakkoverot ovat vastanneet lopullista tuloveron määrää ja kuinka suuria siten verovuoden päättymisen jälkeiset lisäenakat ja jäännösverot/veronpalautukset ovat.

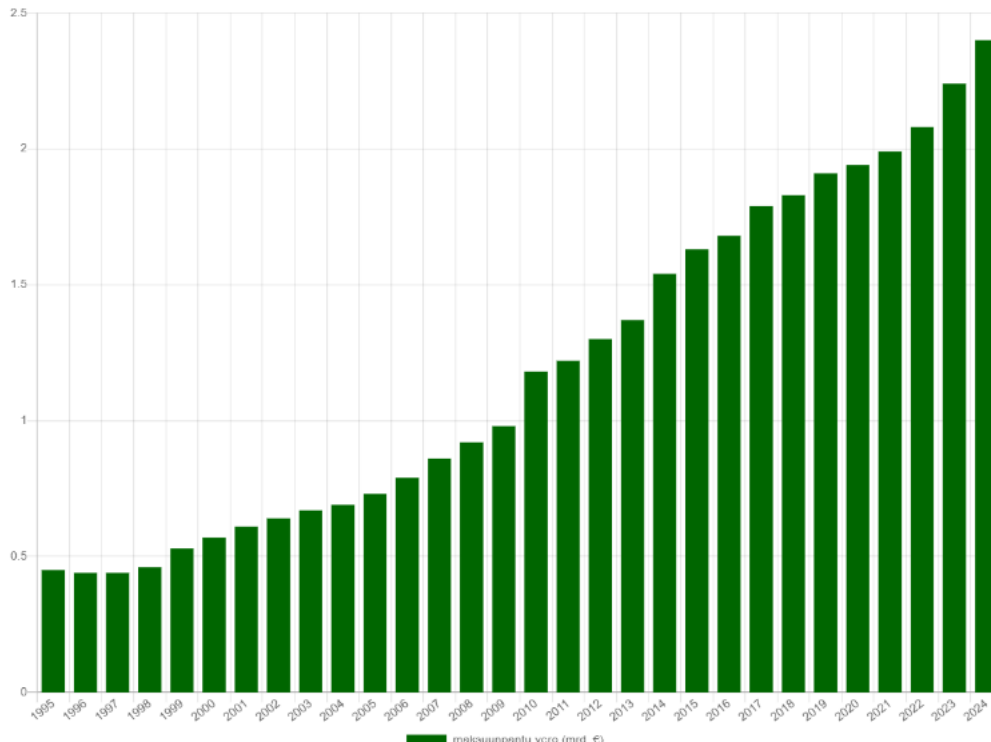

Arvonlisäveroa kertyi vuonna 2024 yhteensä 21 417 miljoonaa, joka oli 142 miljoonaa (+0,7 %) enemmän kuin vuonna 2023. Arvonlisäveron yleistä verokantaa korotettiin syyskuun 2024 verokaudesta alkaen, joten verokantamuutos ehti vaikuttaa kalenterivuoden 2024 alv-kertymään eräpäivärytmyksen mukaisesti kahden kuukauden ajan (marras- ja joulukuussa). Juuri ennen verokantamuutoksen voimaan astumista eli elokuun 2024 verokauden kohdalla näkyy tavallista suurempi piikki, mikä kertonee kuluttajien ostoskäyttäytymisestä alemman verokannan loppumetreillä. Vastaavasti syys- ja lokakuun 2024 verokausien yhteenlaskettu alv-nettomäärä on korkeammasta verokannasta huolimatta kutakuinkin yhtä suuri kuin vuotta aiempi nettomäärä, eli verokantamuutos sai todennäköisesti osan kuluttajista aikaistamaan ostoskäyttäytymistään verokantamuutosta edeltäneeseen aikaan.

Verovuoden 2024 kiinteistöverotus valmistui lokakuun lopussa. Kiinteistöveroa määrättiin reilulle 2,1 miljoonalle asiakkaalle (-0,1 %) yhteensä 2 402 miljoonaa euroa, mikä oli noin 160 miljoonaa euroa (+7,2 %) enemmän kuin viime vuonna. Kasvu johtuu pääosin vuoden 2024 alussa voimaan astuneesta kiinteistöverolain muutoksesta, jossa maapohjan yleinen kiinteistöveroprosentti eriytettiin yleisestä kiinteistöveroprosentista ja sen vaihteluvälin alarajaa korotettiin 0,93 prosentista 1,30 prosenttiin. Muutoksen seurauksena maapohjan yleistä kiinteistöveroprosenttia nostettiin 245 kunnassa. Myös kiinteistöveron rakennuskustannusindeksin nousun aiheuttama rakennusten jälleenhankinta-arvojen korotus 2,1 prosentilla kasvatti omalta osaltaan kiinteistöveron tuottoa vuonna 2024. Kiinteistöveron määrä on kasvanut vuotta 2024 nopeammin viimeksi vuonna 2023 ja sitä ennen vuonna 2014.

Graafi 1: Maksuunpantu kiinteistövero vuosina 1995–2024 (luvut miljardia euroa)

Lähde: Verohallinto.

Toivakan kunnan kertyneet verotulot

Verotuloja kertyi lähes täsmälleen talousarviossa arvioitu määrä 5.484 776,00 euroa (toteuma 100 %)

Verotulot

	TA 2024	TP 2024	Ero
Tulovero	4067000	4048792	-18208
Kiinteistövero	895000	882772	-12228
Yhteisövero	526000	553212	+27212

4.4. Valtionosuudet

Sote-uudistus vaikuttaa yhä kuntien valtionosuuksiin

Kunnat saivat vuonna 2024 valtionosuuksia yhteensä vajaat 3,4 miljardia euroa. Vähennys vuoteen 2023 noin 235 miljoonaa euroa. Romahduksen syynä oli sotesiirtolaskelmien valmistuminen, mikä johti kuntien valtionosuuksien pysyvään 500 miljoonan euron lisävähennykseen. Sotevähennyksen vaikutusta kompensoitiin 192 miljoonan euron määräaikaaisella valtionosuuden lisäyksellä, joka peritään kunnilta valtionosuusvähennyksenä vuosina 2025-2027.

Sote-uudistuksessa keskeisessä roolissa kolme poliittisesti päätettyä periaatetta (periytyvät jo ns. maakunta-sote-uudistuksen valmistelusta):

1) Kunnista hyvinvointialueille siirtyvät sote- ja pela-kustannukset rahoitetaan kunnista valtiolle siirrettävillä verotuloilla ja valtionosuuksilla – valtio ei osallistu uudistuksen kustannuksiin

2) Kunnan talous ei saa merkittävästi (max yhteensä +/-60 €/as. 5 v. siirtymäkaudella 2023-27) muuttua uudistuksen seurauksena, vaan kunnan talouden laskennallinen tasapainotila ennen uudistusta (siis vuonna 2022) säilyy – jokaisesta kunnasta siirrettiin kustannuksia vastaava määrä tuloja – ja tämä täsmäytys tehdään valtionosuuksien sote-erien kautta.

3) Veronmaksajan asema ei saa uudistuksessa muuttua. Siksi leikattiin tasasuuruinen 12,64 %-yksikköä kunnallisverosta osaksi valtion tuloveroa. Kunnat eivät saaneet muuttaa veroprosentteja vuodelle 2023, joten veronmaksajan veroprosentti pysyi samoilla tuloilla samana vuosina 2022 ja 2023. Jos hv-alueet olisivat saaneet verotusoikeuden tai kunnilta olisi leikattu sama verotulot samoin suhteellisin osuuksin (63,1 % kunnallisveroista), matalan veroprosentin kuntien asukkaiden verotus olisi kiristynyt ja kireän veroprosentin kuntien asukkaiden verotus olisi keventynyt

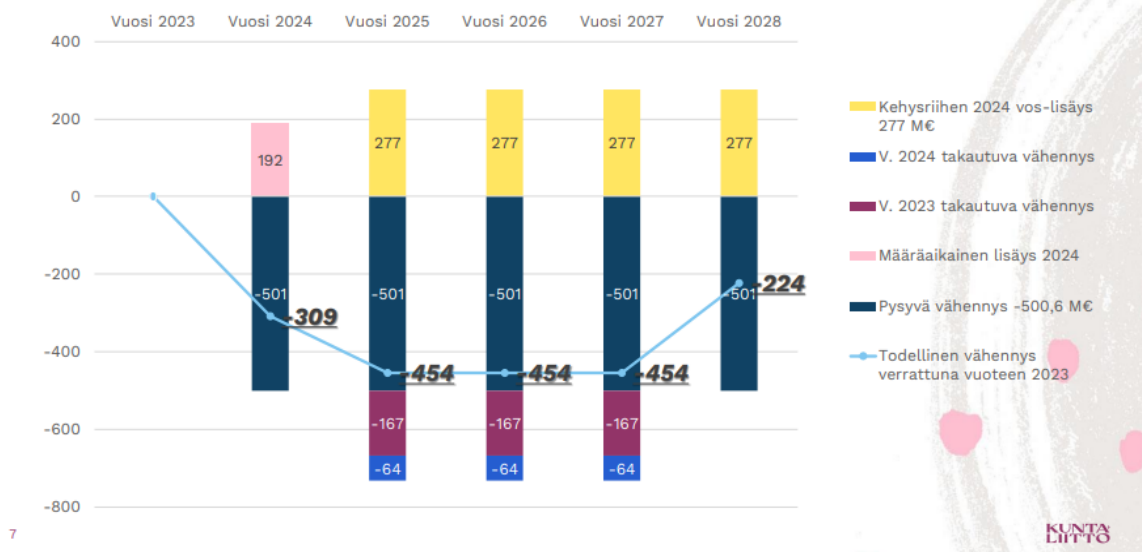
Siirtyvät kustannukset kasvoivat merkittävästi, kun kuntien lopulliset eli vuoden 2022 tilinpäätösten mukaiset sote- ja pela-kustannukset selvisivät (vuoden 2023 laskennassa oli talousarviotieto vuodelta 2022). Tällä perusteella tarve lisätä kunnista siirtyvää rahoitusta pysyvästi valtionosuuksista vähentämällä oli 205 miljoonaa euroa ja yhdessä vuoden 2023 takautuvan vähennyksen kanssa yhteensä noin 308 miljoonaa euroa vuosina 2024 ja 2025.

Siirtyvät verotulot osoittautuivat pienemmiksi kuin ennakoarvioissa, kun verotus vuodelta 2022 valmistui marraskuussa 2023. Koettiin ns. Black Friday 16.11.2023, kun kävi ilmi, että valtionosuuksien pysyvä leikkaustarve kasvaa 500 miljoonaan euroon. Tuona hetkenä voimassa olleen lain perusteella kuntien valtionosuudet olisivat leikkautuneet 750 miljoonalla eurolla vuoteen 2023 verrattuna (koska vuonna 2023 kunnat saivat liikaa valtionosuuksia tuon 500 miljoonaa, se oli määrä vähentää takautuvasti vuosina 2024 ja 2025)

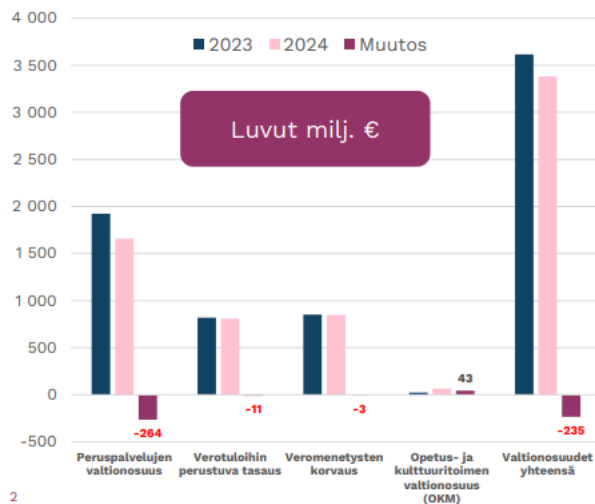
Hallitus reagoi kriisiin ja päätti, että vähennyksen vaikutuksia kuntiin loivennetaan. Ratkaisuksi tuli, että 500 miljoonan pysyvä leikkaus toteutuu, mutta sitä loivennetaan 192 miljoonan määrääkaikaisella vos-lisäyksellä (käytännössä kunnille kolmen vuoden laina) ja vuoden 2023 osalta takautuva leikkaus lykätään myöhemmäksi, joten vuoden 2024 leikkausvaikutukseksi vuoteen 2023 verrattuna jäi noin 309 miljoonaa euroa. Tämä koko maan tason tasapainotus toteutettiin leikkaamalla kaikkien kuntien valtionosuutta 91 €/as. ja lisäämällä 35 €/as. eli nettovähennys 56 €/as.

Kuntakohtaiset laskelmat sekä kustannusten että verotulojen suhteen päivitettiin myös, mikä vaikutti kuntakohtaisiin sote-eriin eli muutosrajoittimeen ja siirtymätasaukseen. Muutokset vuoden 2023 laskelmaan olivat monella kunnalla erittäin suuret, kun toteumatiedot poikkesivat arvioista.

Sote-siirtolaskelman kunnille yhteiset vaikutukset Luvut milj.€

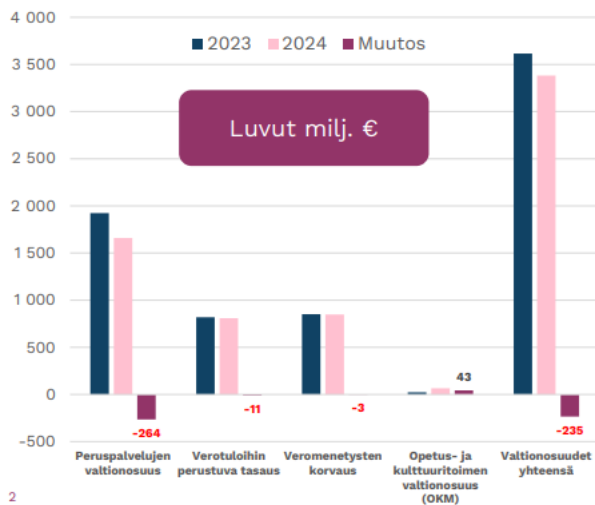

Valtionosuudet romahtivat 6,5 % vuonna 2024 eli noin 235 miljoonalla eurolla (44 €/as.)

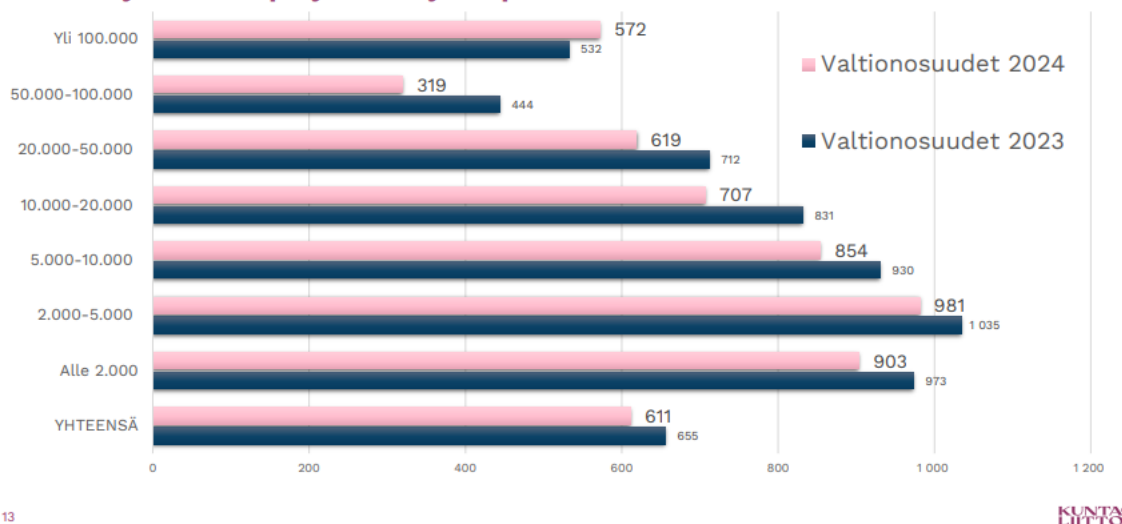
- Kunnat saivat vuonna 2024 valtionosuuksia yhteensä vajaat 3,4 miljardia euroa
- Vähennys vuoteen 2023 noin 235 miljoonaa euroa
- Romahduksen syynä oli sote-siirtolaskelmien valmistuminen, mikä johti kuntien valtionosuuksien pysyvään 500 miljoonan euron lisävähennykseen
- Sote-vähennyksen vaikutusta kompensoitiin 192 miljoonan euron määräaikaisella valtionosuuden lisäyksellä, joka peritään kunnilta valtionosuusvähennyksenä vuosina 2025-27

Valtionosuudet romahtivat 6,5 % vuonna 2024 eli noin 235 miljoonalla eurolla (44 €/as.)

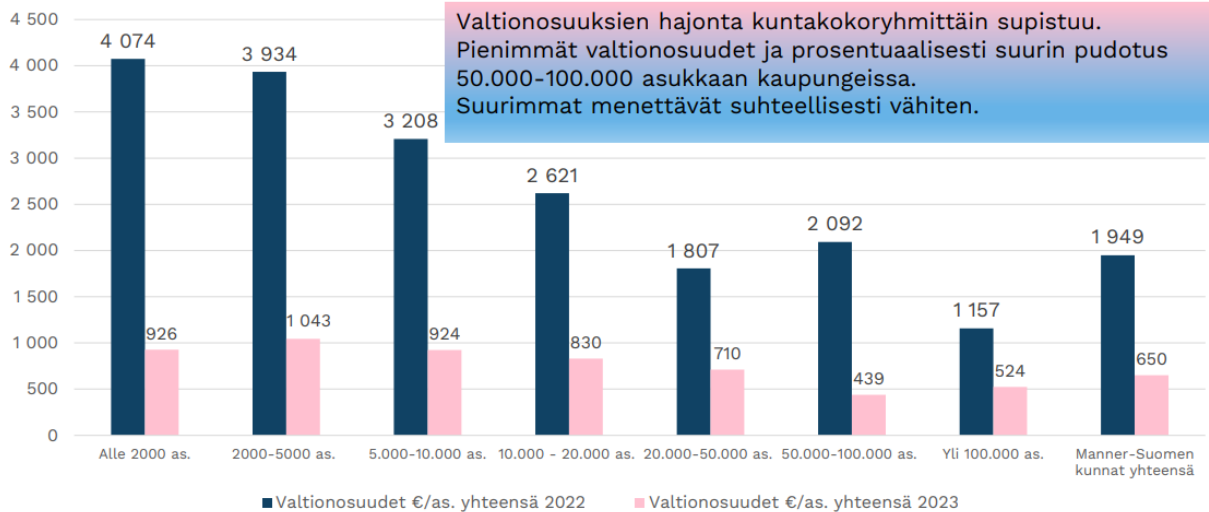

- Kunnat saivat vuonna 2024 valtionosuuksia yhteensä vajaat 3,4 miljardia euroa
- Vähennys vuoteen 2023 noin 235 miljoonaa euroa
- Romahduksen syynä oli sote-siirtolaskelmien valmistuminen, mikä johti kuntien valtionosuuksien pysyvään 500 miljoonan euron lisävähennykseen
- Sote-vähennyksen vaikutusta kompensoitiin 192 miljoonan euron määräaikaisella valtionosuuden lisäyksellä, joka peritään kunnilta valtionosuusvähennyksenä vuosina 2025-27

Pudotusta melkein kaikissa kuntakokoluokissa - paitsi yli 100.000 asukkaan kaupungeissa - niissä lisäystä saivat Espoo ja Helsinki ja Tampere

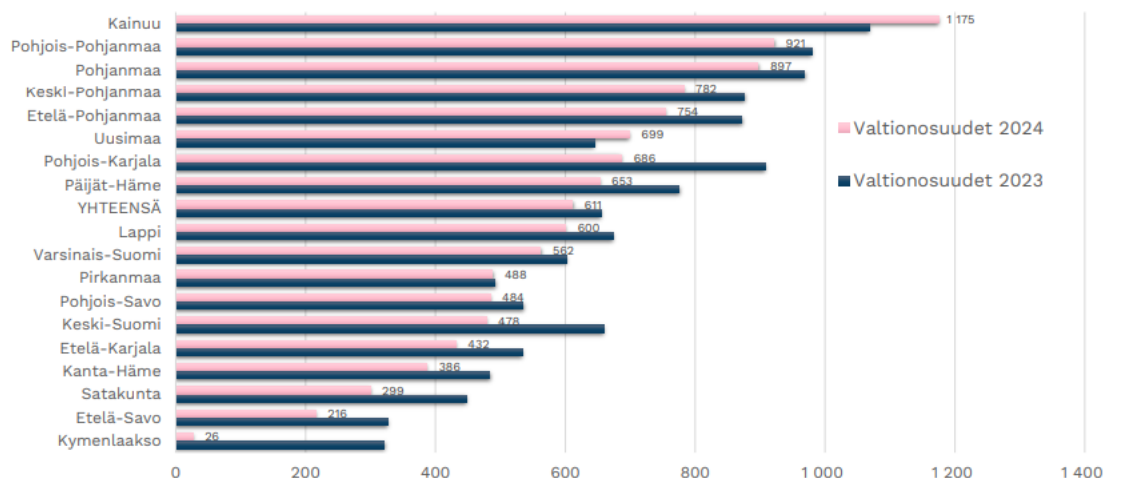

Valtionosuudet €/asukas kuntakokoluokittain 2022 ja 2023

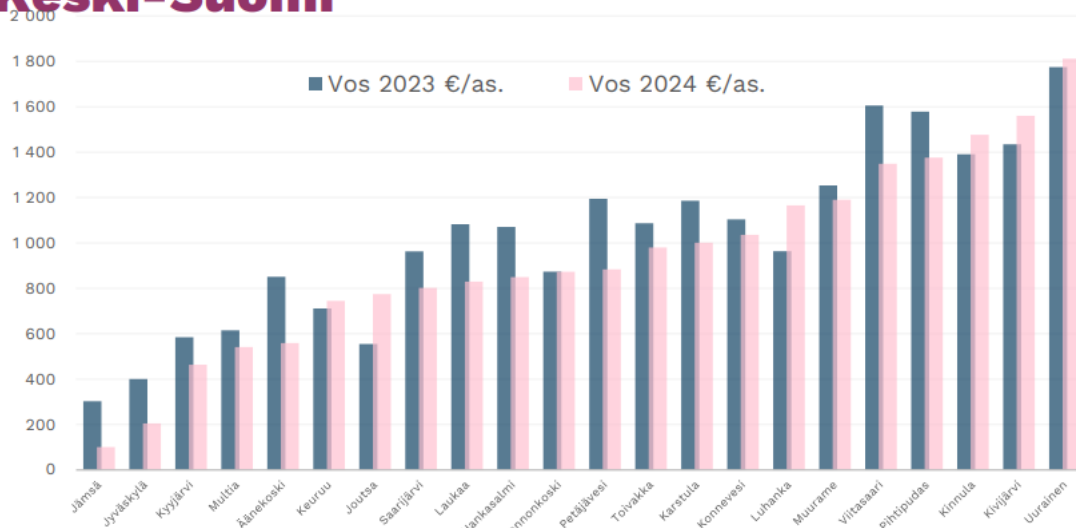

Kuntien valtionosuudet maakunnittain

- hajonta on huima ja vain Kainuussa ja Uudellamaalla kuntien valtionosuudet kasvoivat
- maakuntien sisällä kuntien väliset erot ja muutosten erot myös suuret

Keski-Suomi

36

KUNTA
LIITTO

Toivakan kunnan valtionosuudet vuonna 2024

Kunnan peruspalveluiden valtionosuus oli 1.548 952,00 euroa, verotuloihin perustuva valtionosuustasaus 912 816,00 euroa, veromenetyksen kompensatio 403 608,00 euroa ja opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet 504 200,00 euroa. Yhteensä Toivakan kunnan valtionosuudet vuonna 2024 olivat 2.361 176,00 euroa.

4.5. Kunnan henkilöstö

Kunnan palveluksessa työskenteli 31.12.2024 yhteensä 99 henkilöä. Toistaiseksi voimassa olevissa työ- tai virkasuhteissa olevien kokonaismäärä oli 68. Määräaikaisten työsuhteiden määrä oli 27 (muutettu 100 % työajaksi). Henkilötyövuosia kertyi 6,96 edellisvuotta vähemmän.

Henkilöstökulut laskivat edellisestä vuodesta 253 000 euroa.

Terveysperusteiset poissaolot sisältävät sairauspoissaolopäivien lisäksi ammattitaudit sekä työ- ja vapaa-ajan tapaturmat. Terveysperusteisia poissaolopäiviä kertyi yhteensä 1222 kalenteripäivää, mikä oli 331 kalenteripäivää vähemmän kuin edeltävänä vuonna. Terveysperusteisten poissaolojen laskennallinen kustannus kunnalle oli 427 700 euroa (543 550 euroa v. 2023) (350 €/pv).

Henkilöstön osaamisen kehittämiseksi järjestettäviin koulutuksiin on osallistuttu työpäivissä mitattuna 96,5 päivää. Lähikoulutusten määrä on vähentynyt ja koulutukset ovat siirtyneet entistä enemmän lyhyiksi verkkokursseiksi.

Yhteistoiminta henkilöstön kanssa on aktiivista ja rakentavaa. Yhteistoimintaelimessä on edustettuna keskeiset henkilöstöryhmät ja yt-toimikunta kokoontuu säännöllisesti. Yhteistoimintaelimessä käsitellään säännölliset lakisäätöiset asiat, minkä lisäksi henkilöstön kanssa neuvotellaan erikseen tarpeen mukaan.

Kunnan työsuojelutoiminnasta vastaa työsuojelupäällikkö ja työsuojeluvaltuutetut, jotka muodostavat työsuojelutoimikunnan. Laadukkaalla työsuojelutoiminnalla taataan henkilöstölle

turvallinen työskentely-ympäristö. Työsuojelutoimikunta ylläpitää kattavaa työsuojeluohjeistusta, joka ohjaa esimiehiä ja henkilöstöä työssään.

Henkilöstöä tarkastellaan yksityiskohtaisesti erillisessä henkilöstökertomuksessa.

4.6. Ympäristöasiat

Toivakan kunnassa vastuu ympäristöasioiden hoitamisesta on ympäristöjaostolla, johon kuuluu viisi jäsentä. Ympäristöjaosto toimii kunnassa lupaviranomaisena rakennus- ja ympäristöasioita koskeissa lupa-asioissa. Ympäristöjaoston toiminnasta ja käsittelemistä lupa-asioista kerrotaan ympäristöjaoston toteumatekstissä.

Ympäristöasiat otetaan huomioon maankäytön suunnittelussa, jäte- ja vesihuollossa, kiinteistöhuollossa ja vesienhoidossa. Yleis- ja asemakaavatasoiseen suunnitteluun sisältyvät tarvittavat maisema-, luonto- ja muut ympäristöselvitykset. Maankäytön suunnittelun yhteydessä hankittu selvitystieto otetaan huomioon kaavamerkinnoissa ja -määräyksissä sekä kaavan täytäntöönpanoon liittyvässä kunnallisteknisessä rakentamisessa ja muun rakentamisen ohjauksessa.

Euromääräisesti merkittävimmät ympäristökulut, -tuotot ja investoinnit liittyvät jätevesien käsittelyyn. Toivakan kunnan vesihuoltolaitos huolehtii koko kunnan alueen jätevesien käsittelystä. Vesinäytteitä otettiin valvontaohjelman mukaisesti myös puhdistamon ylä- ja alapuolisesta vesistöstä. Lisäksi tehtiin kalataloustarkkailu Leppävedessä. Kuivakolon kaatopaikan pitäjänä Toivakan kunta on vastuussa kaatopaikan jälkihoidosta 30 vuoden ajan kaatopaikkatoiminnan päättymisestä. Kaatopaikan toiminta ei ole jatkunut enää vuoden 2001 jälkeen.

4.7. Muut ei-taloudelliset asiat

Toimintakertomuksessa tulee antaa kirjanpitolain 3a luvun mukaisesti tiedot siitä, miten kunta huolehtii korruption ja lahjonnan torjunnasta sekä ihmisoikeusasioista. Toivakan kunta huolehtii sisäisestä valvonnasta valtuuston päättämien periaatteiden mukaisesti.

Toivakan kunnan toiminnassa riskialttein mahdollisuus korruptioon ja lahjontaan on todennäköisimmin hankintojen toteuttamisen yhteydessä. Hankintoja ohjaa valtuuston hyväksymä hankintaohje, jossa korostetaan mm. valmistelun avoimuutta ja vuorovaikutteisuutta.

Toivakan kunnan hankintaohjeen mukaan yli 5000 euron hankinnoista tehdään aina viranhaltijapäätös. Viranhaltijapäätökset ovat nähtävillä kunnan internetsivuilla. Tällöin toimitelmalla ja kuntalaisella on mahdollisuus valvoa viranhaltijapäätösten oikeellisuutta otto-oikeuden keinoin.

Toinen mahdollinen merkittävä korruption kohde, voi olla vaikuttaminen ympäristölupien myöntämiseen ja niiden valvontaan, mutta tällaisesta toiminnasta ei ole havaintoa. Ihmisoikeuksien huomiointi sisältyy Toivakan kunnan arvoihin, joiden mukaan kunta on aito ja vastuullinen.

4.8. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kuntatalouden tulojen ja menojen epätasapaino syvenee

Huhtikuussa 2024 julkaistu Valtioneuvoston kevään 2024 Kuntatalousohjelma korosti, että kuntatalouden tulojen ja menojen epätasapaino syvenee lähivuosina. Kuntatalouden tulojen ja menojen epätasapaino syvenee lähivuosina erityisesti kasvavien kustannusten, investointipaineiden ja sote-uudistukseen liittyvien valtionosuuksien täsmäytysten ja takaisinperinnän seurauksena. Kevään 2024 julkisen talouden suunnitelman nettovaikutus oli kuntataloutta vahvistava. Silti kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta heikkenee kehysvuosina noin 1,6–

2,0 mrd. euroa negatiiviseksi. Vuonna 2023 kuntatalouden lainakanta oli noin 19,6 mrd. euroa, ja painelaskelmassa se uhkaa nousta tarkastelujakson lopulla 26,8 mrd. euroon. Synkkenevä kuntatalouden tilanne asettaa haasteita taloudenpidolle ja vaatii huolellista suunnittelua ja toimenpiteitä tulevaisuuden varalle. Kuntatalouden menot voivat osoittautua painelaskelmaa maltillisemmiksi, mikäli kunnat ja kuntayhtymät pystyvät sopeuttamaan sekä palveluverkkoaan että toimintaansa vastaamaan pienenevää palvelutarvetta ja rahoitusta (Lähde, VM).

Kuntatalousohjelmassa kuntien rahoitusaseman muutosta arvioidaan koko maan näkymien ohella myös kuntakokoryhmittäin. Kevään 2024 kuntatalousohjelmaan verrattuna kuntatalouden lähivuosien kehitysnäkymät ovat heikentyneen koko maan tasolla ja kuntakokoryhmittäin. Kunnallisveron laskennallinen korotuspaine kasvaa tarkastelukauden loppua kohden mentäessä koko maan tasolla, mutta vuonna 2028 tilanne tasoittuu vuoden 2023 valtionosuuksien takaisinperinnän ja hallitusohjelman mukaisen peruspalvelujen valtionosuuden indeksijarrun poistumisen.

Erityisesti pienemmissä kuntakokoryhmissä laskennallinen veroprosentin korotuspaine kasvaa joinakin vuosina merkittävästi. Laskennallinen korotuspaine näkyy myös negatiivisena vuosikatteenä ja tilikauden tuloksena. Veropohjan rapautuminen voi olla kasvava uhka varsinkin pienemmissä kuntakokoryhmissä, jos kehitys jatkuu väestöennusteen mukaisesti. Tarkastelujakson aikana toiminnan ja investointien rahavirta laskee koko maan tasolla ja kaikissa kuntakokoryhmissä negatiiviseksi. Heikkenevää toiminnan ja investointien rahavirtaa tarkasteluperiodilla selittävät merkittävältä osin nettoinvestointien pysyminen korkealla tasolla erityisesti suurissa kaupungeissa sekä sote-uudistuksen verohäntien poistuminen (Lähde, VM).

Kuntien valtionavut ja valtion toimenpiteiden vaikutus kuntatalouteen

Kuntien valtionapuihin osoitettiin vuonna 2024 noin 5,1 mrd. euroa, summa nousee vuonna 2025 noin 5,6 mrd. euroon. Laskennalliset valtionosuudet olivat noin 3,7 mrd. euroa vuonna 2024, ja 4,7 mrd. euroa vuonna 2025. Kuntien veromenetysten korvaukset olivat vuonna 2024 0,9 mrd. euroa ja muut valtionavut 0,6 mrd. euroa. Vuonna 2025 vastaavat summat ovat 0,5 mrd. euroa ja noin 0,4 mrd. euroa. Kehyskauden lopussa vuonna 2027 valtionavut ovat noin 6,1 mrd. euroa, josta laskennallisten valtionosuuksien osuus on 4,6 mrd. euroa. Valtionapujen rakenne muuttuu: Laskennalliset valtionosuudet kasvavat pääasiassa työvoimapalvelu-uudistuksen seurauksena noin 970 milj. eurolla ja valtionavustukset kunnille alenevat muun muassa valtiontalouden säästöjen seurauksena noin 230 milj. eurolla.

Sosiaaliturvaetuuksien indeksijäädytyksillä ja säästöillä on erisuuntaisia vaikutuksia kuntatalouteen. Ne vähentävät suoraan kuntien menoja, mutta lisäävät toisaalta toimeentulotuen tarvetta ja pienentävät verokertymää. Pidemmällä aikavälillä toimien arvioidaan lisäävän työllisyyttä, mikä puolestaan lisääisi kuntien verotuloja.

Muutoksia peruspalveluiden valtionosuuksissa ja verotuksessa

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2025 noin 3,4 mrd. euroa, josta 10 milj. euroa varataan kuntien valtionosuuden harkinnanvaraiseen korottamiseen. Valtionosuus kasvaa vuoden 2024 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 875 milj. eurolla. Valtionosuuden kasvua selittävät ennen kaikkea vuoden 2025 alussa voimaan tulevat TE-uudistus ja kotoutumislain kokonaisuudistus.

Uudistusten yhteydessä valtionosuuteen tehtävät siirrot ovat yhteensä noin 874 milj. euroa, josta TE- ja kotoutumispalveluihin liittyvät siirrot ovat noin 658 milj. euroa ja työttömyysetuuksien laajenevaan rahoitusvastuuseen liittyvät siirrot noin 216 milj. euroa.

Valtionosuutta kasvattaa myös indeksikorotus, joka on 3,4 prosenttia ja josta aiheutuva valtionosuuden lisäys noin 86 milj. euroa. Hallitusohjelman mukaisesti peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotukseen tehdään kuitenkin yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys vuosina 2024–2027. Vuonna 2025 vähennys pienentää valtionosuutta noin 25 milj. euroa. Valtionosuutta kasvattavat lisäksi väestörakenteen muutokset.

Vuoden 2025 valtionosuudet määräytyvät Tilastokeskuksen vuoden 2023 väestörakennetilaston perusteella. Suomen väkiluku kasvoi vuoden 2023 aikana noin 40 000 henkilöllä. Suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvien määrä väheni noin 22 000 henkilöllä, mutta vieraskielisten määrä kasvoi noin 62 000 henkilöllä. Asukasluvun ja väestörakenteeseen liittyvien laskentatekijöiden muutosten vaikutus vuoden 2025 valtionosuuteen on noin 18 milj. euroa. Lisäksi valtionosuuden lisäosat kasvavat edellisvuoteen verrattuna noin 10 milj. euroa. Lisäosien kasvu selittyy pääosin asukasmäärän kasvun lisäosan muutoksella.

Esi- ja perusopetuksen tuki uudistuu. Siihen kohdennetaan peruspalvelujen valtionosuuden lisäyksenä 38,2 milj. euroa vuonna 2025. Perusopetusta vahvistetaan myös lisäämällä tuntijakoon kolme vuosiviikkotuntia. Tähän osoitetaan 8,6 milj. euroa peruspalvelujen valtionosuuden lisäyksenä. Peruspalvelujen valtionosuuden tasoon vaikuttaa vuonna 2025 myös palkkatuen myöntämiseen kunnille ja kuntayhtymille valmisteltu muutos, jonka mukaan palkkatuen myöntäminen vähentyisi 37 milj. eurolla vuodessa. Muutos otetaan huomioon vähennyksenä kunnan peruspalvelujen valtionosuudessa. Kunnan työllistämismenot koskeva sääntely kumotaan, mikä vähentää kuntien valtionosuutta 18,7 milj. euroa ja tuo kuntien omaa rahoitusta vastaavan noin 31 milj. euron säästön. Kuntien roolia kotoutumisen edistämisessä vahvistetaan 1.1.2025 voimaan tulevalla kotoutumislailalla. Kunnille myönnettävä valtionosuus on noin 12,6 milj. euroa. Kuntien normien keventämisen ja kokeilujen ohjelma pyrkii vahvistamaan kuntien toimintaedellytyksiä purkamalla normeja ja edistämällä kokeiluja. Ohjelmassa kerättiin kunnilta satoja norminpurkuehdotuksia, joista 160 on käsiteltävänä eri säädös- ja kehittämishankkeissa. Lisäksi hallitus päätti kevään 2024 kehysriihen yhteydessä kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämisestä julkisen talouden vahvistamiseksi. Osana kokonaisuutta kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan 22,7 milj. euron valtionosuuden vähennys vuonna 2025.

Kunnallisverotuksen efektiivisyyttä lisätään poistamalla tulosta tehtävä ansiotulovähennys ja kasvattamalla vastaavasti ensisijaisesti valtion verosta tehtävää työtulovähennystä. Tämä vauhdittaa kunnallisverotulojen kasvua vuonna 2025, mutta kuntien verotulomenetysten korvauksia alennetaan kunnallisverotuoton kasvua vastaavasti. Kuntien verotulomenetysten korvaukset ovat 540,5 milj. euroa vuonna 2025.

Kiinteistöverouudistuksen tavoitteena on päivittää rakennusten ja maapohjien verotusarvot vastaamaan niiden todellisia arvoja. Tarkoituksena ei ole vaikuttaa kiinteistöverotuksen tasoon, vaan kunnat voivat asettaa kiinteistöveroprosenttinsa siten, että verokertymä pysyy aiempien vuosien tasolla.

Suurten kuntahankkeiden eteneminen vaikuttaa kuntien tulevaisuuteen

TE-uudistus 1.1.2025

Kuntien tulevaisuuteen vaikuttaa merkittävästi suurten kuntahankkeiden toteutuminen ja niiden toteuttamistapa. TE-uudistuksen loppulasku tulee olemaan suuri. Heikentynyt työllisyystilanne vaikuttaa merkittävästi kuntatalouteen, samalla Kelalle maksettavien kuntaosuuksien taso on nousemassa korkeaksi. Työllisyysalueiden aloittaessa toimintansa 1.1.2025, osa määrärahoista on jo sidottu TE-toimiston päätöksillä vuodelle 2025. Sidontoja seuraavan vuoden määrärahoihin tehdään esimerkiksi tilanteessa, jossa haettava palkkatukijakso kohdistuu sekä päätöshetkellä sekä kuluvaan että sitä seuraaviin vuosiin.

Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueella sovittu Toivakan kunnan osuus starttirahasta on 18 000 euroa ja palkkatuesta 15 996 euroa, yhteensä 33 996 euroa. Palvelukustannus yhteensä on 55 996 euroa. Määrärahojen sidonnan tilanne koko työllisyysalueella vuosille 2025-2027 on 1 022 483 euroa. Tästä palkkatuen ja starttirahan sidonnan tilanne (tammikuu 2025) on Toivakan osalta vuodelle 2025 yhteensä 31 752 euroa. Näin ollen Toivakan kunnalla on jäljellä 2 244 euroa kohdistettavaksi sekä palkkatukeen että starttirahaan vuodelle 2025. Lisäksi työllisyysalueille on siirretty keskeneräisinä prosesseina TE-toimistoilta maksatushakemuksia, jotka kohdistuvat vuoteen 2024 tai 2023 ja ovat kuuluneet siis valtion järjestämisvastuulle, mutta joita valtion toimesta ei ehditty maksaa.

Tällöin palvelu on esimerkiksi toteutunut jo aiemmin, mutta maksatus haetaan toteutuneen mukaan vuoden 2025 alkupuolella. Työllisyysalueille on siirtynyt palveluvelkaa; esimerkiksi harkinnanvaraisissa kulukorvauksissa on noin vuoden pituinen jono käsittelemättömiä hakemuksia. Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueella näitä hakemuksia on noin 1150 kpl ja niiden kokonaissumma on 198 459,00 euroa.

Tämän hetken tiedon mukaan valtio korvaa palveluvelan työllisyysalueille, mutta sosiaali- ja terveysministeriön momentille kohdistuvien sidontojen korvaamiseen tulee korvauskatto. Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueelle on annettu tiedoksi, että koko palveluvelka on yhteensä 898 095,12 euroa. Tästä ei ole eritelty sosiaali- ja terveysministeriön momenttiin kohdistuvaa osuutta, johon maksukatto tulisi kohdistumaan. Tammikuussa 2025 työllisyysalueilla ei ole tarkempaa tietoa siitä, mikä maksukatto tulee olemaan ja kuinka paljon sosiaali- ja terveysministeriön momentille kohdistuvaa palveluvelkaa tullaan jättämään korvaamatta. Tämän vuoksi on epäselvää, kuinka paljon työllisyysalueella on osoittaa rahoitusta työllisyyspalveluiden järjestämiseen kunnissa.

Toivakan kunta on varannut 20 000 euroa työllisyyspalveluiden lisäresursointiin, joita se voi käyttää lakisääteisten, mutta harkinnanvaraisten, työllisyystoimien tukemiseen. Koska Toivakan työllisyysaste on ollut korkea ja työttömyysaste matala, kunnan osalta on riski, että työttömyydenhoitokustannukset kasvavat jatkossa. Uudistuksen ensimmäisen vuoden kokemukset eivät tarjoa vielä riittävästi tietoa siitä, miten tulevat vuodet tulevat toteutumaan.

Valtionosuusuudistus

Kuntien valtionosuusuudistus siirtyy vuodella eteenpäin. Alkuperäinen tavoite oli, että uudistus olisi saatu voimaan jo vuoden 2026 alusta. Valtiovarainministeriö asetti 31.8.2023 valmisteluryhmän, jonka tehtävänä on arvioida kunnan peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän

kehittämistarpeita suhteessa kuntien tehtäviin ja toimintaympäristön muutoksiin, arvioida eri ratkaisuvaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia taustaselvityksiin perustuen sekä laatia hallituksen esitysluonnos järjestelmän muutostarpeista. Valmisteluryhmän toimeksianto perustuu Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan. Hallitusohjelman mukaan kuntien rahoituksen ja valtion-osuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia sekä sote-uudistuksen voimaantuloa ja TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta.

Uudistuksen lähtökohtana on tavoite varmistaa eri kokoisten kuntien edellytykset järjestää lakisääteiset peruspalvelut kaikkialla Suomessa, ottaa huomioon muuttotappiokuntien tarpeet ja eri alueiden demografisen kehityksen sekä vahvistaa kasvavien kuntien ja kaupunkien edellytykset investoida kasvuun ja hoitaa sosiaalisia ongelmia. Hallitusohjelman mukaan valtionosuuksien yleiskatteellisuus säilytetään ja painotetaan yleiskatteellisia valtionosuuksia valtionavustusten sijaan. Uudistus toteutetaan hallitusohjelman mukaan kustannusneutraalisti siten, että se ei lisää julkisia menoja, vaan vahvistaa kasvua ja julkista taloutta pitkällä aikavälillä. Hallitusohjelman mukaan osana uudistusta arvioidaan verotuloihin perustuvan valtion tasauksen piirissä olevien verojen tarkoituksenmukaisuutta ja tasauksen tasoa. Samalla tarkastellaan tasauksen piirissä olevien verojen määrää ja tasauksen suuruutta. Perusperiaatteena on, että kuntien alueella syntyvästä verotulosta mahdollisimman suuren osan tulee jäädä kuntien käyttöön, kuitenkin kaikkien kuntien elinvoima ja kuntien välinen rahoituksen tasapainoisuus huomioiden.

Hallitusohjelman mukaan hallitus huolehtii, että kunnille siirtymässä olevien TE-palvelujen rahoitus, ohjausjärjestelmä ja asiakaspalvelulainsäädäntö turvaavat kuntien todelliset mahdollisuudet onnistua kohtaanto-ongelmien ratkaisemisessa kannustinjärjestelmän edellyttämällä tavalla. Tämä tarkoittaa joustavuuden ja harkinnan lisäämistä asiakkaiden palveluprosesseissa. TE-palveluiden rahoitusmallia tarkistetaan niin, että se kannustaa aktiiviseen työllisyydenhoitoon oikeudenmukaisilla resursseilla. Hallitus tarkistaa TE2024- rahoitusmallin kompensaaation tasoa lain voimaantulon jälkeen vuosittain kuntien välillä siten, että huomioidaan mallin kannustavuus, väestökasvun vaikutus sekä vieraskielisten että kaksikielisten, työttömien ja työllisten määrä. Rahoitusmalli ei saa muodostua yksittäisen kunnan tai alueen kannalta kohtuuttomaksi. Hallitus huomioi erikseen äkillisen rakennemuutoksen tilanteet.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain nojalla rahoitettavia peruspalveluita ovat varhaiskasvatus, esiopetus, perusopetus, kirjastot, asukaskohtaisesti rahoitettu taiteen perusopetus, yleinen kulttuuritoiminta, ympäristöterveydenhuolto ja vuoden 2025 alusta TE-palvelut. Uudistus ei siten kata opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain nojalla rahoitettavia palveluita, kuten lukiota, ammatillista koulutusta, liikunta- ja nuorisotyötä ja kulttuurilaitoksia, ei myöskään vapaasta sivistystyöstä annetun lain mukaisia palveluita, kuten kansalaisopistoja. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaiset valtionosuudet kattavat noin 13 % kuntatalouden kokonaisuudesta. Tällä valtionosuusuudistuksella ei siten ole mahdollista laajemmin ratkaista kuntatalouteen liittyviä ongelmia.

Lopullinen lausuntokierrokselle lähtevä ehdotus uudeksi valtionosuusjärjestelmäksi voi poiketa merkittävästi selvityshenkilöiden (31.12.2024) mallinnuksista. Kuntataloutta koskevat kunta-kohtaiset vaikutusarviointit on siten tarkoituksenmukaista julkaista lausunnoille lähtevän hallituksen esitysluonnoksen yhteydessä (Lähde, Laesterä & Sulonen 2024).

Sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen

Kuntalain 126 §:n mukaan kunnan hoitaessa 7 §:ssä tarkoitettua tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla sen on annettava tehtävä osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi (*yhtiöittämisvelvollisuus*).

Kunta ei hoida tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla ainakaan, jos:

1. kunta tuottaa lain perusteella omana toimintanaan palveluja kunnan asukkaille ja muille, joille kunnan on lain perusteella järjestettävä palveluja;
2. tehtävää hoidetaan 49 §:ssä tarkoitetulla tavalla yhteistoiminnassa lakiin perustuvan yhteistoimintavelvoitteen perusteella ja palveluja tuotetaan omana toimintana alueen asukkaille ja muille, joille on lain perusteella järjestettävä palveluja;
3. tehtävää hoidetaan 49 §:ssä tarkoitetulla tavalla yhteistoiminnassa ja kyseessä on hankintalain 15 §:ssä tarkoitetun sidosyksikön tai 16 §:ssä tarkoitetun toisen hankintayksikön tai erityisalojen hankintalain 25 §:ssä tarkoitetun sidosyksikön, 26 §:ssä tarkoitetun toisen viranomaishankintayksikön tai 27 §:ssä tarkoitetun sidosyrityksen toiminnasta taikka jos yhteistoimintaan ei muutoin sovelleta kilpailuttamisvelvollisuutta; (29.12.2016/1411)
4. kunta järjestää laissa tarkoitettua opetuksen tai koulutuksen järjestämis lupaa, toimilupaa tai oppilaitoksen ylläpitämislupaa edellyttävää koulutusta, edellä mainitussa luvassa määrättyjä muita tehtäviä tai tuottaa palveluja tällaiseen opetukseen kiinteästi liittyvinä oppilas- ja opiskelijatöinä;
5. toiminta perustuu lakiin perustuvaan monopoliasemaan tai muodostaa luonnollisen monopolin tai tuottaa välittömästi näihin liittyviä palveluja; tai
6. kunta ostaa, myy tai vuokraa kiinteistöjä ja toiminta liittyy kunnan alueidenkäyttölaisissa tai rakentamislaisissa tarkoitettujen tehtävien hoitoon.

Kiinteistöjen vuokraaminen hyvinvointialueille on yhtiöittämisvelvoitteeseen kuuluvaa toimintaa eikä se sisälly myöskään 127 §:n mukaisiin poikkeuksiin yhtiöittämisvelvoitteesta. Kunta toimii lähtökohtaisesti kilpailutilanteessa markkinoilla. Kunnan on siis hyvä arvioida kuntansa tilannetta pitäen kuitenkin mielessä se, että kynnys tulkintaan, ettei kunnassa olisi kiinteistönvuokrausmarkkinoita on korkea. Oikeuskäytännössä ja -kirjallisuudessa asiaa on arvioitu myös siten, että kunnan toimiminen markkinoilla voi johtaa siihen, ettei ulkopuolisia palveluntarjoajia tule markkinoille. Kunnan toiminta markkinoilla voi siis jopa estää yhtiöiden tulemisen markkinoille.

Kuntalain 127 §:n 1 momentin perusteella yhtiöittämisvelvoitteen ulkopuolelle jää kunnan toiminta, kun se täyttää vähäisyyden tunnusmerkit. Hallituksen esityksessä (268/2014) vähäisellä toiminnalla tarkoitettaisiin satunnaista toimintaa markkinoilla sekä toimintaa, jolla ei olisi markkinavaikutuksia tai ne olisivat vähäisiä. Satunnaisella toiminnalla tarkoitetaan, että kunta ei voisi suunnitella toimintaansa siten, että se tuottaa jatkuvasti tavaroita ja palveluja markkinoille. Vähäisyyttä tulisi tulkinta tiukasti eikä sitä voida arvioida pelkästään toiminnan vähäisen liikevaihdon perusteella. Näin ollen kuntien tulee valmistautua siihen, että ne yhtiöittävät vuokraustoimintansa muusta kunnan toiminnasta omaksi yhtiökseen.

Hyvinvointialueiden palveluverkkoselvitysten ja -päästösten jälkeen kunnat ovat alkaneet neuvotella sote- ja pela-kiinteistöjen vuokrasopimuksista. Niin myös Toivakassa. Vuokrasopimusneuvottelut keskittyvät kysymyksiin, mitkä kohteet vuokrataan jatkossakin, millä vuokratasolla sekä kuinka pitkällä sopimuksella. Sopimusneuvottelut ovat tärkeitä niin itse kunnan kuin myös kunnan perustettavan tai olemassa olevan toimitilayhtiön näkökulmista. Kunnan intressinä on saada pidettyä mahdollisimman paljon tiloja ja täten palveluita omalla alueellaan, kun taas toimitilayhtiön näkökulmasta vuokrausehtojen tulee olla sellaiset, että niillä voidaan toimia markkinaehtoisesti. Kunta ei voi suostua mihin vaan vuokranalennuksiin, sillä se ei jatkossa saa tukea tai rahoittaa vuokraustoimintaa muuta kuin markkinaehtoisesti. Tällöin vuokratuottojen tulee yhtiöllä riittää toiminnan kulujen, investointien kuin myös tuotto-odotuksen kattamiseen.

Kun vuokrasopimuksen ehdot ovat selvillä, käynnistyy kunnissa varsinainen kiinteistöjen yhtiöittämis työ, ellei sen aikomuksena ole myydä kohteitaan. Yhtiöittäminen tulee suunnitella ja toteuttaa huolella, jolloin voidaan varmistua valitun toimintamuodon toimivuudesta niin taloudellisesta kuin oikeudellisestakin näkökulmasta.

Toinen puoli on kuntien tyhjentävät sote-kiinteistöt. Kuntataloudessa se tarkoittaa alaskirjauksia, jotka yhdessä valtionrahoituksen muutoksen kanssa voivat ajaa monen kunnan alijäämäiseksi. Vaikka alaskirjauksella itsellään ei ole rahallista vaikutusta, vaikuttaa se olennaisesti kuntatalouden tunnuslukuihin. Varsinaisia rahallisia vaikutuksia syntyy pienentyvistä vuokratuotoista, tyhjentävien kiinteistöjen ylläpidosta sekä purkamisesta.

Sote-kiinteistöjen tyhjentyminen on edessä etenkin pienissä ja maantieteellisesti kaukaisissa muuttotappiokunnissa, joissa on mahdollisesti jo muutenkin ongelmia rahoituksen ja talouden alijäämän kanssa.

Valtio maksaa korvauksia kunnille aiheutuvista suorista kustannuksista uudistuksesta aiheutuviin omaisuusjärjestelyihin. Korvausten maksaminen on sidottu kunnallisveroprosenttiin niin syntyneiden kustannusten kuin myös kunnallisveroprosentin korotuspaineen perusteella. Vaikuttaa, että korvauksen saamiseksi kriteerit ovat tiukat, mutta kuntien on hyvä tiedostaa ja karottaa tämä mahdollisuus.

Toivakassa yhtiöittämisselvitys on aloitettu, ja tuleva yhtiö solmii vuokrasopimukset kolmesta kiinteistöstä: paloasema, terveyskeskus sekä päivätoimintakeskus. Toivakassa, kuten kaikissa muissakin kunnissa, on tätä kirjoittaessa vielä epäselvää, mikä on hyvinvointialueen tahtotila tilojen käytöstä ja palveluverkon pysyvyydestä. (Lähde, Kuntaliitto)

Hankintalain muutos

Työryhmämietinnössä hallituksen esitykseksi hankintalain muuttamiseksi hankintalain 15 §:n 1 momenttia täydennettäisiin sidosyksiköiden vähimmäisomistusosuutta koskevalla lisävaatimuksella, joka kohdistuisi sellaisiin sidosyksiköihin, jotka toimivat osakeyhtiö-, säätiö- tai kuntasuomutoisena. Esitettyä lisävaatimusta ei sovellettaisi kuntalain mukaisiin kuntayhtymiin. Esitetyn lisävaatimuksen myötä kunkin hankintayksikön omistusosuus sidosyksiköstä olisi vähintään 10 prosenttia. Tämä tarkoittaisi, että kunkin omistajan tulisi hallita vähintään kymmenesosaa yhtiön äänimäärän tuottavista osakkeista tai vastaavasta osuudesta.

Sidosyksiköiden omistuksen suoraviivainen rajausta aiheuttaa kustannuksia, toimivien rakenteiden ja yhteistyömallien rikkoutumista, huoltovarmuuden ja turvallisuuden heikkenemistä. Esitys ei lisää kilpailua vaan monella toimialalla jopa heikentää sitä markkinoiden keskittymisen seurauksena.

Vaihtoehtona sidosyksiköiden pienentämiseen, kilpailun lisäämiseen sekä kustannusten pienentämiseen olisi nykyisen lainsäädännön valvonta ja väärinkäyttöihin puuttuminen. Esitys puuttuu oikeaan ja tunnistettuun ongelmaan, mutta työryhmämietinnössä hallituksen esitykseksi esitetty keino on kuin ampuisi tykillä karpästä – karpänen kuolee ja tavoite toteutuu, mutta haitta- ja tuho vaikutukset ovat valtavasti saavutettua hyötyä suuremmat. Toivakan kunta suosittelee valitsemaan oikeat työvälineet kulloisenkin ongelman ratkaisemiseksi, ja tässä tapauksessa tykkiä (eli 10 prosentin omistusvaadetta) parempi työväline on karpäslätkä (eli lainsäädännön valvonta ja väärinkäyttöihin puuttuminen).

Eri alueet ja eri kunnat ja kaupungit ovat hyvin erilaisissa tilanteissa, mutta niiden lainsäädännöstä tulevat velvoitteet ovat samat. Kunnilla ja kaupungeilla tulee olla mahdollisuus järjestää ja tuottaa palveluita kuntalaisille erilaisista lähtökohdista käsin eri tavoin eikä esitys lähde kuntien ja kuntalaisten tarpeesta vaan keinotekoisesta raja-arvosta, joka ei perustu mihinkään. Olisi toivottavaa, että erilaisten kuntien mahdollisuuksia järjestää ja tuottaa palveluita mahdollistettaisiin nykyistä joustavammin, ei sääntelyä ja normeja kiristäen kuntien ja niiden erilaiset lähtökohdat ja palvelualuekohtaiset tarpeet sivuuttaen.

Kuntia ja julkishallinnollisia organisaatioita on ohjattu ja kannustettu vuosia ja vuosikymmeniä lisäämään yhteistyötä volyymihyötyjen, osaamisen, neuvotteluvoiman ja investointien keskittämisen hyötyjen saamiseksi. Jos kunnat ja julkishallinnon organisaatiot ovat noudattaneet tätä ohjetta ja rakentaneet toimintaansa pitkäjänteisesti tämän ohjeistuksen mukaan (toiminnallinen kuntauudistus), ei ole kestävää tehdä äkillistä täyskäännöstä, joka tekee tyhjäksi sekä vuosikymmenten työn että jättää satoja pieniä kuntia täysin heittopusseiksi ja vaarantaa tietoisesti lakisääteisten palveluiden järjestäminen.

Ylikunnallinen yhteistyö on myös keino vastata osaajapulaan sekä heikkoon markkinatilanteeseen, joka koskettaa erityisesti pienempiä kuntia. Sidosyksikön kautta tuotetut tai hankitut palvelut ovat olleet kunnille keinoja tehostaa toimintaansa ja uudistua. Samalla kunnat ovat pystyneet varautumaan poikkeustilanteisiin, kun eri tukipalvelut ja niiden jatkuvuus ei ole sidottu yksittäisiin työntekijöihin. Ylikunnallinen yhteistyö on etenkin pienille kunnille keino vastata rajalliseen osaamis- ja taloudelliseen resurssiin ja vastata alueellisen palvelutarpeen kattamisesta itsenäisesti.

Toivakan kunta edellyttää, että kuntien ja hyvinvointialueiden jaettu huoli ja yksityiskohtaisesti perustellut näkemykset huomioidaan hallituksen lopullisessa esityksessä. Esitys johtaisi sellaiseen sekasortoiseen ja ennakoimattomaan tilanteeseen satojen julkishallinnollisten organisaatioiden kannalta eikä lainsäätäjillä ole perusteellista enakkovaikutusten arviointia käytössään, kun he tekevät koko suomalaisen kuntakentän tulevaisuutta linjaavia päätöksiä pelkästään hallitusneuvotteluissa sovittujen linjausten perusteella.

Esitys tarkoittaisi toteutuessaan, että Jyväskylän kaupungin tulisi myydä Mustankorkean osakeista 8,6 prosenttia Toivakan kunnalle, jotta Toivakan kunta yltäisi esityksen mukaiseen 10

prosentin vähimmäisomistusosuuteen. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että Toivakan tulisi ostaa Jyväskylältä lisää osakkeita 43 kpl (1 336 440 €). Tämä olisi järjettömän suuri kustannuserä pienelle Toivakan kunnalle, eikä tämä muuttaisi yhtiön omistusrakennetta tai määräysvaltaa mihinkään suuntaan. Mustankorkea pysyisi edelleen Jyväskylän konserniyhtiönä ja Jyväskylällä olisi edelleen osake-enemmistö.

Esityksen vaikutukset olisivat kielteisiä myös tukipalveluiden, kuten palkkahallinnon, järjestämisen kannalta katsottuna eikä esitystä voida pitää myöskään tarkoituksenmukaisena tai toteuttamiskelpoisena tältä osin.

Muutos pakottaisi rikkomaan ylikunnallisten oikeushenkilöiden omistus- ja rahoitusrakenteet. Jätehuollon infrastruktuurin jakaminen ja lunastaminen omistajien kesken on mahdotonta annetun siirtymäajan puitteissa. Muutos estäisi kaupunkien ja pienten kuntien välisen jätehuolto-yhteistyön, koska yhteisen jäteyhtiön omistusosuuksia ei voitaisi perustaa asukaslukuihin, joka on luonnollinen muuttuja kuvaamaan erikokoisten kuntien jätelain mukaisia vastuita. Jätehuollon ylikunnallisessa yhteistyössä on kyse sen varmistamisesta, että lakisääteiset ympäristön- ja terveydensuojelun velvoitteet voidaan kunnissa jätehuollon osalta täyttää kustannustehokkaasti ja että ne voidaan täyttää myös asukasluvultaan pienissä kunnissa.

Muutos tarkoittaa, että jätehuollon kehittäminen ja kierrätysasteen nostaminen jäävät takalalle useiksi vuosiksi, kun joudutaan käyttämään aikaa ja resursseja siihen, miten nostetaan pienten kuntien omistusosuutta, mitä kuntia ajetaan ulos yhteisestä osakeyhtiöstä tai miten jaetaan yhtiön omaisuus jäävien ja eroavien kuntien kesken. Kaikki tämä on pois jätehuollon kehittämisestä ja jätteen materiaalkierrätysasteen nostamisesta, mistä asiasta Suomi on jo EU:n rikkomusmenettelyssä jälkeen jääneiden kierrätysastetavoitteiden vuoksi.

Tulevaisuudessa joudutaan tekemään mittavia investointeja laitosmaiseen jätteen käsittelyyn kierrätysasteen nostamiseksi. Nämä investoinnit eivät ole mahdollisia, jos jäteyhtiön asukas-pohja keinotekoisena pilkkomisen vuoksi jää liian pieneksi.

Esityksellä ei lisätä pienten tai keskisuurten yritysten osallistumismahdollisuuksia Toivakan jätehuollon osalta vaan häiritään pienten ja keskisuurten yritysten toimintamahdollisuuksia niillä palvelualoilla, joissa niillä on kysyntää ja toimintamahdollisuuksia. Mitä enemmän kunta joutuu maksamaan jätehuollosta, sitä enemmän kuntalaiset joutuvat maksamaan jätehuollosta ja tämä on pois sekä kunnan elinvoimatyöstä että kuntalaisten ostovoimasta, josta pienet ja keskisuuret alueen yritykset ovat riippuvaisia.

Muutokset, sen kustannukset ja lisääntyvä hallinnollinen taakka kohdistuu erityisesti pieniin kuntiin, jotka ovat tällä hetkellä sidosyksiköissä pienemmillä omistusosuuksilla. Isommilla toimijoilla on enemmän vaihtoehtoja; ne voivat jatkaa omistajina nykyisissä sidosyksikköjärjestelyissä tai ottaa yhteisesti järjestetyt tukitoiminnot takaisin omaksi toiminnaksi. Jos isompi kunta tai hyvinvointialue on tehnyt valinnan järjestää kriittiset tukipalvelut itse tai sidosyksikköyhteistyössä, lakimuutos ei heidän osaltaan johda kilpailuttamiseen.

Kaikki muutoksen valmistelutyö on pois kunnan ydintoiminnoista ja tulee sitomaan paljon henkilöstöresursseja ja maksamaan itsessään jo valtavasti. Kaikki nämä eurot ja tunnit ovat kunnan sivistys- ja elinvoimatehtävästä.

Jätehuollon kustannukset katetaan suoraan asukkailta kerättävin jätemaksuin. Mustankorkean alue on melko kompakti ja asukastiheys suhteellisen korkea (n. 78 as./km²), joten maantieteellisesti järkevinä kokonaisuuksina kilpailuttamalla jätteen kuljetuskustannukset on saatu pidettyä varsin kohtuullisina ja valtakunnallisesti jopa edullisina. Asukkaiden jätteen kuljetus- ja käsittelymaksut on tasattu samoiksi koko toimialueella, jolloin muut kunnat ovat hyötäneet tästä Jyväskylän kustannuksella.

On myös muistettava, että kaikki negatiiviset taloudelliset vaikutukset kohdistuvat suoraan alueen asukkaisiin. Kuntien omaan talouteen muutoksella ei ole suoranaista vaikutusta, koska jätelain mukaisesti jätehuollosta aiheutuvien kulujen kattamiseen tarvittavat varat on kerättävä jätteen tuottajilta (=kuntalaisilta). Joka tapauksessa jätehuolto on kunnan lakisääteinen tehtävä, jonka sen on hoidettava joko omana työnään tai yhteisessä jäteyhtiössä. Muutos ei vaikuta jätteen keräämiseen ja käsittelyyn tehtävän työn määrään.

Muutoksen seurauksena olisi perustettava useampia jätelaitoksia tai jättää yksittäinen kunta tekemään sama määrä työtä kuin aiemmin on tehty yhdessä jätelaitoksessa. Tämä tarkoittaa sitä, että saman työn tekemiseksi samalla alueella olisi palkattava useampia henkilöitä, mikä nostaisi väistämättä jätehuollon kustannuksia ja sitä kautta kuntalaisten maksamia jätemaksuja.

Jätehuolto on erittäin infrastruktuuri- ja investointipainotteinen toimiala, jossa tehokkuus syntyy suurista volyyymeista. Mitä vähemmän jätettä kuljetetaan tai käsitellään kerralla, sitä tehottomampaa toiminta on taloudellisesti. Tämän vuoksi jätehuollossa nyt hyvin toimivien kokonaisuuksien pilkkominen aiheuttaisi taloudellista haittaa ja tehottomuuden lisääntymistä. Ja kuten aiemmin todettu, ei kahden pienen kunnan Muuramen ja Toivakan ole mahdollista muodostaa järkevää kokonaisuutta lakisääteisten jätehuollon palvelu- ja hallintotoimintojen hoitamiseen.

Väestökehitys ja väestön ikääntyminen

Keski-Suomen asukasmäärä vuoden 2024 lopussa oli Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan 274 155. Maakuntien joukossa Keski-Suomi on viidenneksi suurin 5 %:n väestöosuudellaan.

Keski-Suomen väestömäärä kasvoi lähes 900 henkilöllä vuonna 2024. Kasvu jatkui vahvana jo toista vuotta peräkkäin. Jopa seitsemän keskisuomalaiskuntaa kasvatti väestöään: Luhanka, Uurainen, Jyväskylä, Laukaa, Muurame, Joutsa ja Saarijärvi.

Maakunnan poikkeuksellisen vahvan väestökasvun taustalla oli maahanmuutto. Ukrainan sotaa paenneiden mahdollisuus hakea kotikuntaa vuoden maassa olon jälkeen heijastuu edelleen väestökehitykseen. Maahanmuutto on vaikuttanut positiivisesti väestömäärään Jyväskylän lisäksi erityisesti niissä kunnissa, joissa on ollut vastaanottokeskustoimintaa. Maan sisäisessä muutto- liikkeessä Keski-Suomi menetti väestöään. Kun huomioidaan sekä maan sisäinen että maan rajat ylittävä muuttoliike muuttovoittajiksi ylsi yhdeksän Keski-Suomen kuntaa.

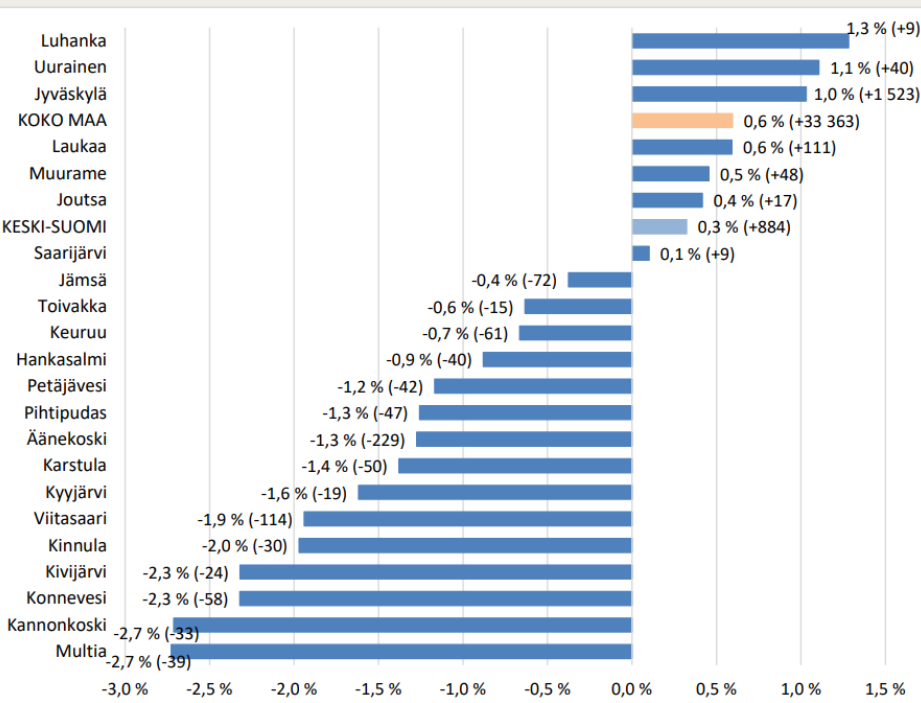
Keski-Suomeen syntyi 1 999 lasta vuonna 2024, mikä oli hieman edellisvuotta enemmän, mutta 1 100 lasta vähemmän kuin 2010-luvun taitteessa. Vain kolmessa Keski-Suomen kunnassa syntyyvyys ylitti kuolleisuuden vuonna 2024, Jyväskylässä (+79), Uuraisilla (+16) ja Laukaassa (+8). Muissa kunnissa luonnollinen väestömuutos oli miinuksella.

Matala syntyvyys näkyy lapsi-ikäluokkien määrissä. Keski-Suomessa alle 15-vuotiaiden lasten määrä on laskenut yhtäjaksoisesti vuoden 2014 jälkeen, -6 200 lasta vähemmän. Vuonna 2024 lasten määrä kasvoi edellisvuodesta vain Luhangassa (+2 lasta), Joutsassa (+1 lapsi) ja Uuraisilla (+2 lasta).

Työikäisten (15–64 v.) määrä kasvoi Keski-Suomessa vuonna 2024 (+475) toista vuotta peräkkäin. Kasvua saivat Jyväskylä, Laukaa, Uurainen, Muurame ja Toivakka. Vuonna 2024 työikäisiä oli maakunnassa noin 4 900 vähemmän kuin kymmenen vuotta aiemmin. Yli 64-vuotiaiden määrä maakunnassa on kasvanut lähes 12 300:lla viimeisten kymmenen vuoden aikana. Nopeinta kasvu on ollut ikärakenteeltaan nuorissa kunnissa, Muuramessa, Jyväskylässä ja Laukaassa.

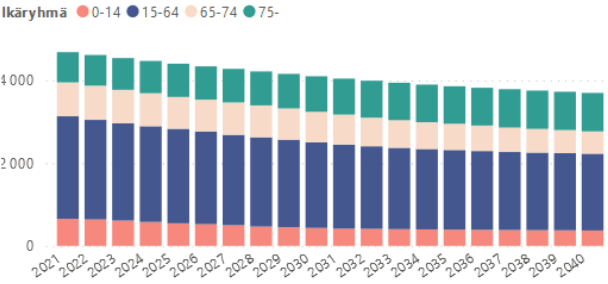
Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Keski-Suomen väestömäärä kasvaa niukasti, noin 1 700 henkilöllä vuoteen 2045. Kasvun edellytyksenä on kuitenkin korkea maahanmuutto. Ennusteen mukaan kasvu kohdentuu vain Jyväskylän seudulle muiden seutujen menettäessä noin viidenneksen väestöstään. Ikäryhmittäin tarkasteltuna lasten ja nuorten määrä laskee merkittävästi, kun taas iäkkäiden ja erityisesti kaikista ikääntyneimpien määrä kasvaa runsaasti. Tämä nykyisestä edelleenkin vahvistuva ikärakenteen muutos koskee kaikkia seutuja. Työikäisten määrä pysyttelee ennusteen mukaan koko maakunnan tasolla lähes nykyisellään (+ 3 %) – kasvaen Jyväskylässä, Muuramessa ja hienoisesti Laukaassa.

Väestömäärän vuosimuutos kunnittain 2024, % (suluissa muutos henkilömääränä; ennakko)

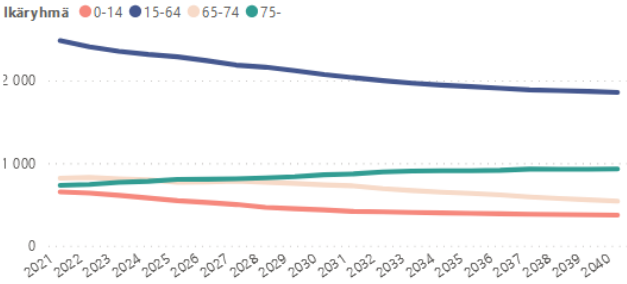

Väestö 31.12.2024	
KOKO MAA	5 637 214
KESKI-SUOMI	274 155
Jyväskylä	149 269
Jämsä	19 110
Laukaa	18 873
Äänekoski	17 742
Muurame	10 599
Keuruu	9 123
Saarijärvi	8 856
Viitasaari	5 763
Hankasalmi	4 509
Joutsa	4 096
Pihtipudas	3 692
Uurainen	3 655
Karstula	3 575
Petäjävesi	3 554
Konnevesi	2 441
Toivakka	2 353
Kinnula	1 493
Multia	1 391
Kannonkoski	1 184
Kyyjärvi	1 155
Kivijärvi	1 011
Luhanka	711

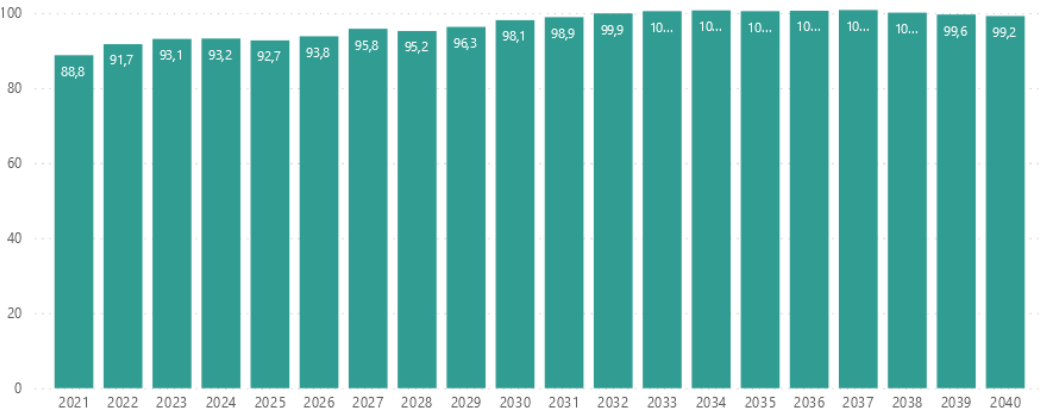
Väestömäärän ennustettu kehitys ikäryhmittäin

Ikäryhmien määrän ennustettu muutos

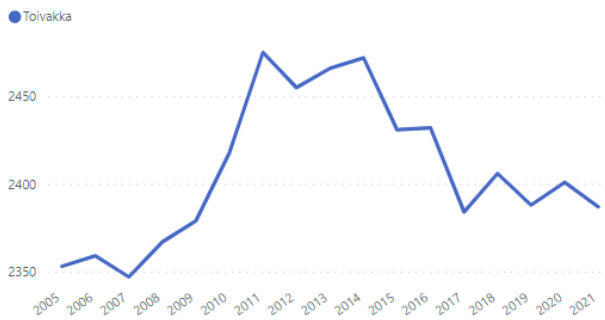

Väestöllinen huoltosuhde (alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrä suhteessa 15–64-vuotiaaseen väestöön)

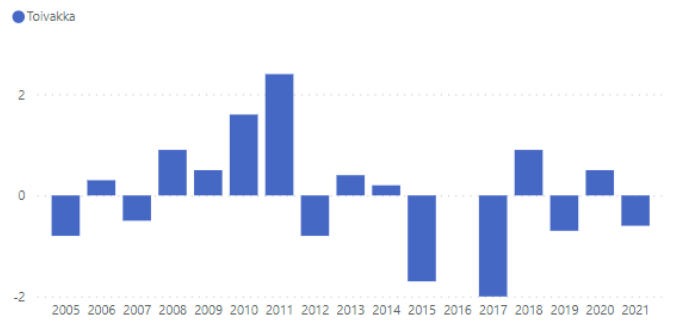

Lähde: Tilastokeskus,
Väestöennuste (2021).
Vuoden 2021 tieto kuvaa
toteutunutta kehitystä.

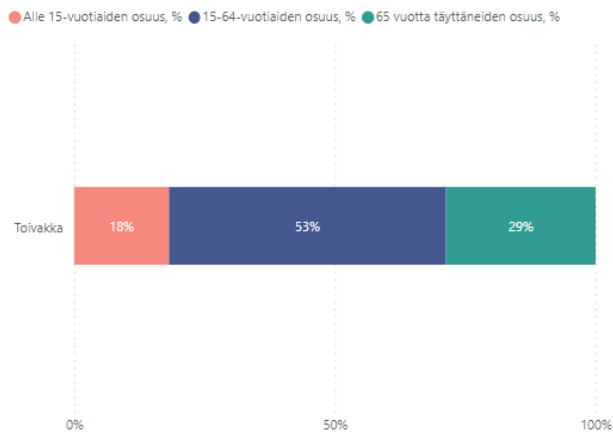
Väestömäärä vuosittain

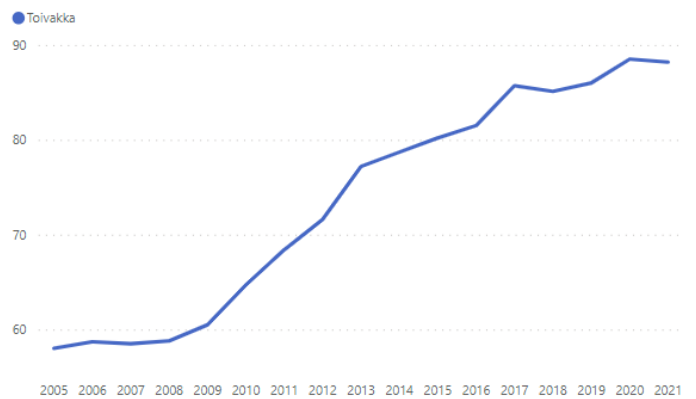
Väkiluvun vuosimuutos, %

Ikärakenne vuonna 2021

Väestöllinen huoltosuhde (0-14 -vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrä suhteessa 15-64 -vuotiaiden määrään)

4.9. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista tekijöistä

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Toivakan kunnanvaltuuston hyväksymien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteiden mukaan kunnan riskit luokitellaan neljään pääluokkaan:

Strategiset riskit, jotka ovat kunnan pitkän aikavälin tavoitteisiin ja menestystekijöihin kohdistuvia sisäisiä ja ulkoisia uhkia

Operatiiviset riskit, jotka ovat päivittäiseen toimintaan, prosesseihin ja järjestelmiin kohdistuvia uhkia

Taloudelliset riskit, jotka uhkaavat talouden tasapainoa, investointeja tai rahoitusta

Vahinkoriskit, jotka ovat tiettyihin kohteisiin kohdistuvia ennakoitavissa olevia uhkia

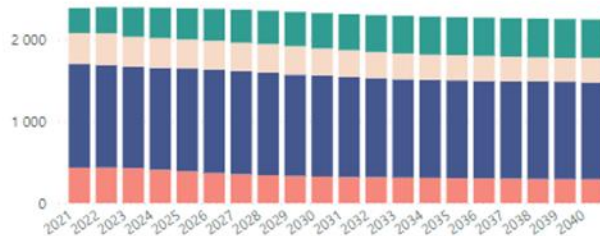
Strategiset riskit

Keskeisimpänä strategisena riskinä kunnalle on asetettujen kasvutavoitteiden toteutumattomuus. Kunnan strategisena tavoitteena on kasvaa ja kehittyä. Kunnan taloudellinen perusta on riippuvainen nimenomaan asukasmäärästä ja kasvusta. Kasvun toteutuminen turvaa kehitysmahdollisuudet ja toisaalta sen toteutumattomuus asettaa haasteen kehitymiselle erityisesti taloudellisesta näkökulmasta. Toivakan asukasluku laski vuonna 2024 15 henkilöllä. Suurimmat selittävät tekijät olivat kuntien välinen muutto ja luonnollinen väestönlisäys. Kuntien välinen nettomuutto oli -11. Puolestaan 17 elävänä syntynyttä kohden kuolleita oli 27 ja näin ollen

luonnollinen väestönlisäys oli -10. Muutoksista huolimatta Toivakan väestön ikärakenne on elinvoimainen, etenkin verrattuna moneen muuhun pieneen kuntaan. Kunnan väestön ikärakenne on mediaani-ian osalta jopa alle maan keskiarvossa ja työikäisiä on kunnan alueella paljon.

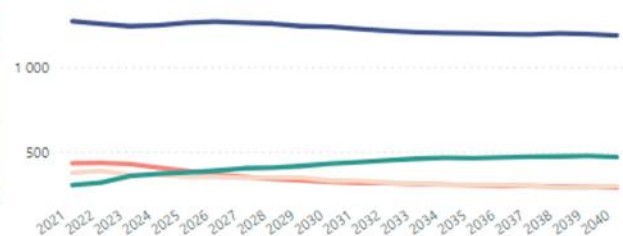
Väestömäärän ennustettu kehitys ikäryhmittäin

Ikäryhmä 0-14 15-64 65-74 75-

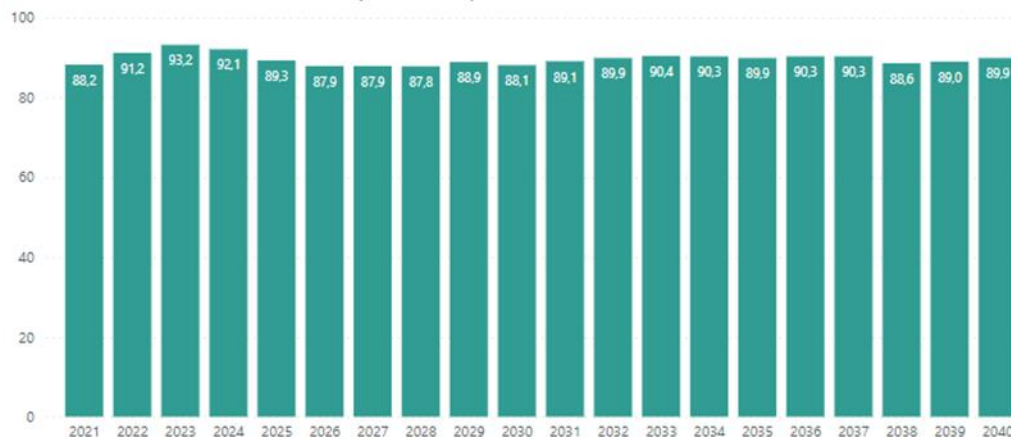

Ikäryhmien määrän ennustettu muutos

Ikäryhmä 0-14 15-64 65-74 75-

Väestöllinen huoltosuhde (alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrä suhteessa 15-64-vuotiaaseen väestöön)

Lähde: Tilastokeskus.
Väestöennuste (2021).
Vuoden 2021 tieto kuvaa
toteutunutta kehitystä.

	Väestöllinen huoltosuhde (ennuste 2021)				
	2023	2025	2030	2035	2040
Toivakka	93,2	89,3	88,1	89,9	89,9

Operatiiviset riskit

Operatiivisista riskeistä keskeisimpiä ovat henkilöstöriskit, joista merkittävin on avainhenkilö-riski. Kunnan henkilöstöorganisaatio on kapea ja sen kaikilla tasoilla on avainhenkilöitä, joiden korvaaminen lyhyellä aikavälillä on kunnalle erittäin haasteellista. Äkilliset pitkäaikaiset poissaolot tai irtisanoutumiset voivat heikentää huomattavasti organisaation tuloksellisuutta ja palvelutason ylläpitämistä sekä hallinnollisen työskentelyn laatua. Toisaalta organisaatiossa on myös sellaisia tehtävä- ja rooliyhdistelmiä, jotka aiheuttavat riskin väärinkäytöksistä. Riskipitoiset rooliyhdistelmät asettavat haasteita sisäiselle ja ulkoiselle valvonnalle. Merkittäviin henkilöstöriskihin lukeutuu myös osaamisen saatavuuden riski.

Etenkin asiantuntija- ja johtotehtävissä tehtävänkuvat ovat pienessä kunnassa laajoja ja vaativat erittäin monipuolista osaamista. Näitä riskejä voidaan kuitenkin ennaltaehkäistä esimerkiksi panostamalla työntantajamielikuvaan ja toimiviin rekrytointiprosesseihin sekä perehdyttämiseen.

Muita merkittäviä operatiivisia riskejä ovat tietojärjestelmä- ja tietosuojariskit. Nykyorganisaatiot toimivat entistä enemmän tietojärjestelmien varassa ja tietojärjestelmien pettäminen voi heikentää tai lamauttaa täysin organisaation tai sen osan. Tietosuojariskit voidaan luokitella operatiivisten riskien lisäksi kaikkiin muihinkin riskiluokkiin. Tietosuojavahingot voivat aiheuttaa sekä toiminnallista että taloudellista vahinkoa ja pahimmillaan aiheuttaa esimerkiksi mainevahinkoa, jolla on strategisia vaikutuksia.

Taloudelliset riskit

Toivakan kunta on pystynyt hallitsemaan ja pienentämään kunnan talousriskiä. Kunnan talousarvio toteutui tilikauden tuloksen osalta ylijäämäisenä. Vuoden 2024 talousarvion oli suunniteltu olevan 945 166 € ylijäämäinen. Talousarviomuutosten jälkeen tilikauden arvioitu ylijäämä oli 657 558 €. Tilinpäätös vuodelta 2024 toteutui siten, että tilikauden tulos on 636 114 euroa, josta tilikauden ylijäämäksi varausten ja rahastojen muutosten jälkeen, jää 657 558. Vuosikate oli vahva, 1.421 620

Toivakan tilikauden tulokseen vaikutti huomattavasti Toivakan kunnan ja Savonlinnan kaupungin välinen Suur-Savon Sähkön osakekauppa, joka sai lainvoiman 28.1.2023. Kaupassa Toivakan kunta myi 491 kappaletta Suur-Savon Sähkö Oy:n osakkeita Savonlinnan kaupungille 6000 euron osakekohtaiseen hintaan. Kauppahinnaksi muodostui näin ollen 2.946.000,00 euroa

Vaikka Toivakan kunta vältti vielä vuoden 2023 lopulla läsnäolleen uhkan arviointimenettelyyn päätymisestä, valtionosuusleikkaukset ja verotuloennusteiden heikentyminen sekä suuret poistoerät tarkoittavat sitä, että kunnan on jatkettava tarkkaan talouden suunnittelua ja vältettävä alijäämäisten tulosten syntymistä. Toivakan kunta ei ollut onnistunut noudattamaan talouden tasapainotussuunnitelmaa siten, että suunnitelman avulla olisi onnistuttu kattamaan taseeseen kertynyt alijäämä velvoiteajassa. Kertaluontoinen myyntitulo ratkaisi asian ja alijäämä tuli kateksi, mutta tämä korostaa sitä, että kertaluontoisten myyntitulojen varaan kunta ei voi taloudenhoitoa rakentaa ja Suur-Savon Sähkö Oy:n osakkeiden kaltaista myyntituloa ei ole jatkossa käytössä, jos kunta ajautuu uudestaan alijäämäisten tulosten tilaan.

Vuosikate on saatu parin edellisen vuoden aikana pidettyä vahvana, mutta takavuosina vuosikate ei ole riittänyt kattamaan pieniäkään investointeja. Kunnan tulevaisuuden kehityksen kannalta on välttämätöntä lisätä kunnan elinvoimaa ja väestöä, jolla puolestaan vahvistetaan kunnan investointikykyä. Samalla on arvioita yhä useamman kunnan järjestämisvastuulla olevan toiminnan järjestämistä kuntayhteistyön kautta. Jatkossa kunnan tulee keskittyä myös investointien osalta yhä enemmän elinvoima- ja sivistystehtävään, ja löydettävä uudenlaisia tapoja järjestää, tuottaa, ylläpitää ja huoltaa kunnan infrastruktuuria. Tässä alueellinen ja kuntien välinen yhteistyö korostuu jatkossa nykyistä enemmän.

Kiinteistöyhtiö Toivakanhaka

Toivakan kunta omistaa sataprosenttisesti Kiinteistöyhtiö Toivakanhakan. Yhtiön taloudellinen tilanne on ollut haasteellinen. Kunta on myöntänyt yhtiölle lyhennysvapaata lainoista sekä de minimis -avustusta kolme kertaa (vuonna 2021, 2023 ja 2024). Yhtiön rakennuskanta on vanhe-neva. Yhtiö tulee vaatimaan omistajalta merkittävää taloudellista tukea myös jatkossa, jotta se voi toiminnallaan edistää kunnan strategisia tavoitteita kasvuun ja monipuoliseen asumiseen liittyen. Kunnanhallitus esitti 19.8.2024 valtuustolle, että se hyväksyy KOY Toivakanhakan ano-muksen ja myöntää yhtiölle vapaaehtoisen akordin, 631.590,62 euroa. Tällä päätöksellä pyritään tukemaan yhtiön talouden tervehdyttämistä ja varmistamaan sen toiminnan jatkuvuus. Toiva-kan tilikauden tulos vuonna 2024 oli 639 590,62 euroa. Tulos piti sisällään sekä 76 000 euron de minimis -avustuksen sekä vapaaehtoisen akordin. Yhtiön tulevaisuuden kannalta olennaista on yhtiön laatiman taloudellisen tervehdyttämisohjelman toteuttaminen. Osana ohjelmaa kiinteis-töjä valmistaudutaan remontoimaan, myymään ja purkamaan.

Vahinkoriskit

Vahinkoriskien osalta kunnalla ei ole meneillään olevia oikeustapauksia, joissa olisi huomioitavia riskejä. Toivakan kunnalla oli pitkään keskeneräinen riita-asia Toivakan kunnan saatavasta liit-tyen Toivakan koulukeskuksen C-osan laajennukseen vuonna 2016. Asiaan saatiin oikeuden pää-tös vuoden 2024 Toivakan kunnan hyväksi ja toimintatuottoihin tuloutui koulukeskuksen C-osan rakennusaikainen vakuus 149.800,00 euroa.

4.10. Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Toivakan kunnan hallintosäännön § 68 mukaan kunnan hallinnon ja talouden valvonta järjes-tetään siten, että ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestel-män. Ulkoinen valvonta järjestetään toimivasta johdosta riippumattomaksi. Ulkoisesta valvon-nasta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja kuntalain ja hallintosäännön mukaisesti. Sisäinen valvonta raportoi havainnoistaan kunnanhallitukselle, tilintarkastajalle sekä tarkastus-lautakunnalle. Kunnanhallitus vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä.

Toivakan kunnan hallintosäännön 10 luvun mukaisesti sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan jär-jestäminen on osa kuntakonsernin johtamista. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan kunnan ja kun-takonsernin sisäisiä menettelyjä; toimintatapoja, joiden avulla pyritään varmistamaan, että toi-minta on taloudellista, tuloksellista ja lainmukaista ja että omaisuus ja voimavarat turvataan. Riskienhallinnalla tunnistetaan, arvioidaan ja hallitaan tavoitteiden saavuttamista uhkaavia te-kijöitä. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta perustuvat järjestelmälliseen ja dokumentoituun toi-mintatapaan.

Sisäinen tarkastus on osa sisäistä valvontaa. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida ja var-mentaa sisäisen valvonnan toimivuutta ja riskienhallinnan riittävyyttä. Sisäisen valvonnan ja ris-kienhallinnan tehtävät määritellään kunnanhallituksen hyväksymässä sisäisen valvonnan ja ris-kienhallinnan toimintaohjeessa.

Kunnanhallituksen on suositeltavaa järjestää sisäisen tarkastuksen toiminto, jos kunnan toiminnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyt eivät ole riittäviä toimintaan ja talouteen liittyvien riskien hallitsemiseksi ja valvomiseksi. Tarve järjestää sisäinen tarkastus voi perustua myös kuntakonsernin organisoitumiseen, palveluiden järjestämisen- ja tuotantotapoihin sekä johtamisjärjestelmän menettelyihin. Sisäisen tarkastuksen toiminnon tarkoitus, toimivalta ja vastuu tulisi määritellä kunnanhallituksen, sisäisen tarkastuksen jaoston tai toimikunnan hyväksymässä kirjallisessa sisäisen tarkastuksen toimintaohjeessa. Siinä määritellään sisäinen tarkastus kunnanhallituksen, jaoston tai toimikunnan alaiseksi toiminnaksi. Hallitus, jaosto tai toimikunta ohjaa ja valvoo sisäisen tarkastuksen toimintaa, hyväksyy sen suunnitelmat ja käsittelee raportoinnin sekä seuraa ja arvioi johtamisen ja hallinnan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan sekä konsernivalvonnan asianmukaisuutta ja riittävyttä.

Sisäisellä tarkastuksella tulisi olla oikeus saada salassapitoa koskevien säännösten estämättä kunnan toimintaan kohdistuvien tarkastustehtävien edellyttämät tiedot ja asiakirjat, kuulla tarvittavia henkilöitä sekä toimintavapaus päättää sisäisen tarkastuksen tehtävistä. Sisäisen tarkastuksen riippumattomuuden toteutumiseksi sisäinen tarkastus raportoi hallitukselle, jaostolle tai toimikunnalle sekä kunnanjohtajalle.

Säädösten, määräysten ja päätösten noudattaminen ja johtamisen tila

Säännöt, määräykset ja toimintaohjeet on pyritty pitämään ajan tasalla ja niitä uudistetaan tarpeen mukaan. Vuoden 2024 alussa päivitettiin hallintosääntö.

Sisäisen valvonnan ohjeen käytäntöön vieminen vaatii edelleen panostamista ja ohje on syytä tarkistaa ja päivittää. Ulkoinen tarkastus on käynyt läpi kunnan toimielimien ja viranhaltijoiden pöytäkirjoja ja kuullut johtavia viranhaltijoita vuoden aikana.

Kunnanhallituksen tiedossa ei ole lakisääteisten tehtävien laiminlyöntejä tai muutoin lakien ja säännösten tai hyvän hallintotavan vastaisia toimia, joista seuraisi merkittävä korvaus, kanne tai muu vaatimus tai oikeusseuraamus.

Selonteko tavoitteiden toteutumisesta, varojen käytöstä ja tuloksellisuudesta

Kunnan palvelualueiden talouden seurantaan on panostettu ja kunnalla on käytössä kaksi eri raportointityökalua: Accuna, joka päivittyy kerran vuorokaudessa ja Kuntamaisema, joka päivittyy kerran kuussa. Kuntamaisema sisältää kuntavertailut eri vuosilta.

Selonteko omaisuuden hankinnasta, luovutuksesta ja hoidosta sekä tilojen käytettävyys ja kustannustehokkuus

Kunnanhallituksen tiedossa ei ole omaisuuden hankinnan, luovutuksen tai hoidon valvonnan osalta laiminlyöntejä tai virheellisiä menettelyjä, josta kunnalle saattaisi aiheutua korvaus- tai muuta vastuuta.

Sopimusten laatiminen on ohjeistettu hankintaohjeessa. Sopimusten hallinnassa on ollut ongelmia, koska kaikkia kunnan sopimuksia ei löydy asianhallintajärjestelmästä. Sopimusten hallintaa kehitetään edelleen huomioiden koko sopimuksen elinkaari ja sopimusten laadintaa on pyritty parantamaan.

Hankintojen kilpailutuksessa ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Kunta käyttää hankintatoimessa hankintarenkaita merkittävimpien hankintaerien osalta. Lisäksi mm. urakkakilpailutuksessa käytetään asiantuntijoita.

Vakuutusten tietoja on päivitetty aktiivisesti, vakuutusten kilpailutustarve on selvitetty ja vakuutukset on todettu ajantasaisiksi. Vakuutusturva on riittävän kattava.

Sisäinen tarkastus

Toivakan kunnassa sisäisen tarkastuksen osalta on viime vuosien ajan ollut se käytäntö, että kunnanhallitus ja lautakunnat valitsevat sisäiset tarkastajansa lautakuntien sisäältä. Sisäiset tarkastajat laativat toiminnalleen sisäisen valvonnan suunnitelman, jossa esitellään sisäisen tarkastuksen painopisteet tarkastuskaudelle. Suunnitelman toteutumisesta raportoidaan pääsääntöisesti aina vuoden lopulla.

Tarkastusraportit ovat aina luonteeltaan luottamuksellisia, eikä niitä liitetä esimerkiksi tilinpäätöksen liitteeksi. Raportit säilytetään arkistointia koskevien määräysten mukaisesti. Toimialoitain seurataan kolmea keskeistä valvonnan aluetta: palveluiden tuotantoa, hallinnon laillisuutta sekä hallinnon sujuvuutta. Sisäiset tarkastajat valitsevat oman lautakuntansa (tai kunnanhallituksen toimialan) tarkastettavakseen talousarviovuosittain. Sisäiset tarkastajat voivat itse suunnitella keskittykö tarkastus talousarviovuoden aikana kaikkeen kolmeen valvonnan alueeseen tai yksittäiseen alueeseen.

Kunnanhallituksen sisäiset tarkastajat 2023-2024: Kimmo Järvinen (myöh. Mika Mäkelä) ja Karla Karmala

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan sisäiset tarkastajat 2021-2025: Johanna Ripatti ja Maarit Nieminen (myöh. Rauni Heikura)

Kuntaympäristölautakunnan sisäiset tarkastajat 2021-2025: Jorma Tervonen ja Maarit Helin

Lupa- ja ympäristöjaoston sisäiset tarkastajat 2021-2025: Irja Lamberg ja Rauni Heikura

Tarkastuslautakunnan sisäiset tarkastajat 2021-2025: Markku Kauppinen ja Annikki Pelkonen

Lautakunnat ovat käsitelleet sisäisen tarkastuksen raporttinsa ja merkinneet ne tiedoksi. Lautakuntien sisäisen tarkastuksen raportit tuodaan kunnanhallituksen tietoon tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä. Toimialat ovat huomioineet mahdolliset lisähuomiot, jotka sisäisessä tarkastuksessa ovat toimintaa kohtaan ilmenneet.

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA

Kunnan sisäisen valvonnan tila hyvällä tasolla, mutta sen järjestäminen tulee vaatimaan tulevilla taloussuunnittelukausilla lisää resursseja sisäistä valvontaa tekevien henkilöiden kouluttamiseen sekä kunnan sisäisten prosessien kehittämiseen. Lisäksi sisäisen valvonnan ohjeistusta tulee lisätä tulevalla valtuustokaudella.

Toivakan kunta suorittaa rekisterinpitäjänä asianhallintajärjestelmän käytönvalvontaa, ja henkilöstöä on koulutettu tietosuojaloukkauksilta suojautumiseen Cybercoach-valmennuksen avulla.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan toimialueella on tarkasteltu vuoden 2024 tilikauden osalta sivistys- ja hyvinvointipalveluiden ja kuntaympäristöpalveluiden välisiä sopimuksia ja niiden palvelukuvauksia. Toivakan kunnassa ei ole varsinaisia yhteisiä sopimuksia kuntaympäristöpalveluiden ja sivistys- ja hyvinvointipalveluiden osalta, vaan ne kuuluvat kiinteistönhoidon

kokonaisuuteen. Palvelualojen kesken on aloitettu liikuntapaikkojen osalta liikuntapaikka- ja palvelusuunnitelman laatiminen. Tämä on nähty tarpeelliseksi muun muassa niukkenevien resursien vuoksi. Lisäksi tämä asiakirja tuo näkyväksi päätöksentekoon kaikki ne liikuntapaikat, joita kunta ylläpitää. Palvelualojen yhteinen asiakirja helpottaa jatkossa myös talousarvion laadintaa ja päätöksentekoa.

Kuntaympäristölautakunnan toimialalla tunnistetaan toiminnan suunnittelun haasteeksi muuttuvan ilmaston tuomat ongelmat. Esimerkiksi liikuntapaikkojen hoitamiseen ja ylläpitämiseen muuttuvat lumitilanteet tuovat haasteita, samoin voimistuneet tuulet.

Kuntaympäristölautakunnan toimialalla tunnistetaan myös lisätarvetta tiedonhallinnan ohjeistusten läpikäynnin ja kouluttamisen osalta.

4.11. Talouden tasapainotus

Toimielimet voivat tehdä määrärahasiirtoja sitovuustason sisällä. Perusteluista poikkeava toiminta, hanke tai hankinta vaatii kunnanvaltuuston myöntämän määrärahan. Poikkeuksena lisämäärärahan hakemiselle ovat sellaiset kesken talousarviovuotta aloitettavat projektiluontoiset toiminnot, joille on talousarviossa varattu määrärahaa ja siten hyväksytty jo valtuustossa. Mikäli kyseessä oleville toiminnoille saadaan menojen katteeksi kokonaisuudessaan ulkopuolinen rahoitus tai mikäli toiminnon omavastuuosuudelle on talousarviossa varattu määrärahaa, voidaan tällaiset projektiluontoiset toiminnot hyväksyä ko. toimielimessä.

Talousarviovuoden aikana voi olla perusteltua tehdä toiminnallisia muutoksia, jolloin tulee tarve siirtää määrärahoja sitovuustasolta toiselle. Silloin, kun ei synny lisämäärärahatarvetta, voidaan määräraha siirtää sitovuustasolta toiselle ilman kunnanvaltuuston päätöstä. Päätöksen tekee se toimielin, jolle kulloinkin kysymyksessä olevan asian päätösvalta kuuluu. Talousarviossa hyväksytyt toiminnalliset tavoitteet ovat valtuustoon nähden sitovia ja ne kuuluvat talousarvion perusteluosaan. Tuloslaskelmaosaan sisältyy valtuustoon nähden sitovia määrärahoja kuten verotulot, valtionosuudet sekä korkotulot ja -kulut. Muilta osin tuloslaskelmaosa on luonteeltaan perusteluosaan kuuluva.

Investointiosassa valtuuston sitovat määrarahat ovat investoinnit brutto/investointi. Investointiosassa esitetään investointien kokonaiskustannusarvio ja ehdotettu talousarvio- ja suunnitelmavuosien määrarahat. Sitovuustasolta toiselle tehtävistä määrarahasiirroista päättää kunnanvaltuusto. Tilikauden käyttämätön määräraha ei siirry seuraavalle vuodelle muutoin kuin investointikohteen jäädessä keskeneräiseksi.

4.12. Tilikauden tuloksen käsittely

Toivakan kunnan tilikauden 2024 tulos ennen poistoeron muutosta on 636.113,67 €.

Kunnanhallitus esittää tilikauden 2024 tuloksen käsittelystä seuraavaa:

Tuloutetaan kunnan suunnitelman mukaan kirjattuja poistoeroja 21 443,96 euroa.

Tilikauden tuloksen käsittelyn jälkeen Toivakan kunnan ylijäämä 657.557,63 euroa siirretään edellisten tilikausien yli-/alijäämätilille.

5. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

Kuntalain 114 §:n mukaan kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös tulee laatia samalta päivältä kuin kunnan tilinpäätös.

Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa annetaan selvitys kuntakonsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

5.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen kuuluvista yhteisöistä

Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä						
			kotipaikka	kunnan	konsernin	
				omistusosuus	omistusosuus	
Tytäryhteisöt						
Kiinteistö Oy Toivakanhaka		Toivakka	100 %	100 %	Yhdistelty	
Toivakan Lämpö Oy		Toivakka	100 %	100 %	Tuloslaskelma	
					Tase	
Kuntayhtymät						
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä		Jyväskylä	1,0529 %	1,0529 %	Yhdistelty	
Keski-Suomen liitto		Jyväskylä	0,80 %	0,80 %	Yhdistelty	

5.2. Konsernin toiminnan ohjaus

5.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Kuntakonsernin toiminta ja talous

Kuntakonsernin muodostavat kunta ja sen tytäryhteisöt. Tytäryhteisöjä ovat yhtiöt, joissa kunnalla on kirjanpitolain mukaisesti määräysvalta. Myös määräysvallassa olevat säätiöt kuuluvat kuntakonserniin. Kuntalain 114 §:n mukaan kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös.

Toivakan kuntakonserni muodostuu Toivakan kunnasta, Toivakan Lämpö Oy:stä (100 %) ja Kiinteistö Oy Toivakanhakasta (100 %).

Kunnan kokonaan omistamat tytäryhteisöt

Toivakan Lämpö Oy (100 %)

Kiinteistö Oy Toivakanhaka (100 %)

Kuntayhtymät, joissa kunta on osakkaana

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia (1,0529 %)

Keski-Suomen liitto (0,80%)

Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Omat konserniyhtiöt

Toivakan Lämpö Oy

Toivakan Lämpö Oy nosti lämmön hintaa 2 €/MWh vuodelle 2024. Megawatin hinta oli 65 €/MWh. Toimintatuotot jäivät 39 000 euroa arvioidusta ja yhtiö teki tappiota 72 263,16 euroa.

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Yhtiö asettaa tavoitteelliset tunnusluvut talousarviovuodelle 2023 ja raportoi niistä emolle.	Liikevaihto, tilikauden tulos, kunnan takaukset, omavaraisuusaste, maksuvalmius.	Kestävä taloudellinen pohja	Maksuvalmius on yhtiöllä ollut koko vuoden erittäin hyvä, vaikka vuonna 2024 syntyikin tappiota.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>			
Läheltä kerätyn metsähakkeen hyödyntäminen polttoaineena kestävien arvojen mukaisesti	Yhtiö varautuu hakesopimusten päivittämiseen hyvissä ajoin	Paikallisesti tai lähellä tuotetun puuhakkeen hyödyntäminen polttoaineena 100%:sti tulevina vuosina	Yhtiö käytti nykyisen hakesopimuksen optiomahdollisuutta.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>			
Yhtiön tunnettavuuden lisääminen ja brändin vahvistaminen	Yhtiö keskittyy vahvistamaan viestintäänsä ja sähköisten kanavien käyttöä.	Uusia asiakkuuksia tulee tavoitella aktiivisemmin. Tavoitteena vähintään yksi uusi asiakas.	On neuvoteltu uuden asiakkaan kanssa lämpölinjan jatkamisesta. Toteutuu vuonna 2025.

Toivakanhaka

Toivakan kunnanhallituksen 27.11.2023 hyväksymän päätöksen mukaisesti Kiinteistö Oy Toivakahakan 76.000,00 euron de minimis -avustuksen ehtona vuonna 2024 on, että yhtiö laatii esityksen tarvittavista toimista omistajalleen siitä, miten yhtiö saatetaan liiketoimikelpoiseksi ja taloudellisesti vakaalle pohjalle.

Päätöksen mukaan yhtiö toimittaa omistajalleen kustannuslaskelmat sisältävän ja aikataulutetun kokonaisesityksen tarvittavista toimista helmikuun loppuun 2024 mennessä. Avustus maksetaan, kun kunnanhallitus on hyväksynyt kokonaisesityksen.

KOY Toivakanhaka ja Toivakan kunnanhallitus käsitelivät yhteisessä tapaamisessa 18.3.2024 KOY Toivakanhakan hallituksen näkemystä yhtiön tervehtymiseksi. Yhtiön hallituksen toimittama esitys ja sen johtopäätökset toimivat kunnanhallituksen ja valtuuston päätösesityksen pohjana. Yhtiön toimittama esitys täyttää de minimis -avustukselle asetetut (27.11.2023) ehdot.

Toivakan kunnanhallitus päätti 25.3.2024 muodostaa 600 000 euron pakollisen varauksen Toivakan kunnan tilinpäätökseen vuodelle 2023.

Tavoitteiden kiinnittyminen strategiaan: Yhtenä elämisen elementtinä on "Uuden ajan maalais-idylli". Strategisena tavoitteena on tarjota monipuolisia asumisalueita ja asumismuotoja, joihin kuuluu myös vuokra-asuntotuotanto sekä energiatehokkuus.

Koska kunta omistaa 100 prosenttia Toivakahakasta, ja Toivakanhaka on väline toteuttaa kuntastrategiaan kirjattua tavoitetta tarjota vuokra-asuntoja asumismuotona, kunta on pyrkinyt de minimis -avusten ja pakollisen varauksen kautta edistämään yhtiön tervehdyttämistoimia ja varautumaan Toivakahakan saatavien alaskirjaukseen. Yhtiön tervehdyttämistoimet ovat edellytyksille, että vuokra-asuntoja on tarjolla. Kunta painottaa omistajana yhtiölle kuntastrategiaan kirjattua tavoitetta, joka tulee huomioida talouden tervehdyttämistoimien yhteydessä.

KOY Toivakanhaka esitti omistajalleen pyynnön saatavien alaskirjauksesta kesäkuun alussa. Asia saapui kunnanhallituksen käsittelyyn 10.6.2024 ja valtuuston käsittelyyn 24.6.2024

Näillä päätöksillä turvattiin yhtiön maksuvalmius ja aloitettiin Hakan tervehdyttäminen.

Kunnanhallitus esitti 19.8.2024 valtuustolle, että se hyväksyy KOY Toivakanhakan anomuksen ja myöntää yhtiölle vapaaehtoisen akordin, 631.590,62 euroa. Tällä päätöksellä pyritään tukemaan yhtiön talouden tervehdyttämistä ja varmistamaan sen toiminnan jatkuvuus. Kunnanvaltuusto hyväksyi esityksen valtuuston kokouksessa 7.10.2024.

Vuoden 2024 painopisteenä on ollut kustannusten minimointi, välttämättömien investointien toteuttaminen ja korkean vuokrausasteen säilyttämiseen tähtäävät toimenpiteet.

Kiinteistö Oy Toivakanhakan vuoden 2024 tilinpäätöksen voitto (tappio) ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 631.690,62 €.

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteutuminen
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Yhtiö asettaa tavoitteelliset tunnusluvut talousarviovuodelle 2024 ja raportoi niistä emolle.	Liikevaihto, tilikauden tulos, kunnan takaukset, omavaraisuusaste, maksuvalmius.	Kestävä taloudellinen pohja vuoden 2024 jälkeen.	Talouden tervehdyttämistoimet aloitettu, de minimis -avustus ja vapaaehtoinen akordi myönnetty.

Uuden ajan maalaisidylli

Monipuolisen asuntotarjonnan turvaaminen	Joustava asiointi vuokrataloyhtiössä ja sähköisen asioinnin kehittäminen	Asiakaskyselyt ja asiakaspalautteet kiitettävälle tasolle, vähintään 1 laaja asiakaskysely vuonna 2024 ja raportointi emolle.	Asiakkaita palveltu hyvin, mutta laajan asiakaskyselyn toteuttaminen ei ole ollut toteuttamiskelpoinen idea. Painotus asiakaspalautteissa ja asiakkaiden huolto- ja yhteydenottopyyntöjen hoitamisessa.
Monipuolisen asuntotarjonnan turvaaminen	Korjaustoimenpiteitä toteutetaan suunnitellusti ja ajoissa.	Ei suuria tulevaisuuden korjaustarpeita.	Korjaustoimet eivät vastaa kokonaistarvetta, mutta niitä toteutetaan mahdollisuuksien mukaan.
	KOY Toivakanhakan laatima konkreettinen ja asteittainen suunnitelma yhtiön tulevaisuudesta.	Suunnitelma on valmis vuoden 2024 aikana ja sitä voidaan lähteä toteuttamaan asteittain vuoden 2024 alusta alkaen	Toteutunut.

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Tehokas asuntotarjonnasta viestiminen yhtiön toimesta	Suunnitelmallinen viestintä ja sen toteutus sähköisiä välineitä hyödyntäen	Vuokrausaste korkealle tasolle (väh. 85 %).	Noin 73 %, viestintä on toteutunut osittain.
---	--	---	--

Muita olennaisesti vaikuttavia tekijöitä

Keski-Suomen Valokuituverkot Oy:n, Keski-Suomen liiton sekä Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradian osalta kunnan yhteistyö sujui vuoden 2024 ajan normaaliin tapaan.

5.4. Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Konsernitalouden toteutuminen

Toivakan Lämpö Oy:n tilinpäätös oli alijäämäinen 72 263,16 €.
Kiinteistö Oy Toivakanhakan tilinpäätöksen tulos oli 639 590,62 €.

Arvio konsernin todennäköisestä kehityksestä

Hyvinvointialueiden perustaminen muutti kuntien roolia perustavanlaatuisesti. Konsernijohtamisen merkitys korostuu aiempaa enemmän kuntatalouden rakenteen muututtua radikaalisti: vaikka peruskuntien tehtävät ja rahoitus pienenevät, ei kuntien konserniyhtiöiden ja määräysvallassa olevien yhteisöjen määrä tai volyymi pienene lainkaan. Suhteellinen merkitys ja niiden painoarvo kokonaistaloudellisessa näkökulmassa ainoastaan kasvaa.

Toivakan kunnalle laadittiin omistajapolitiikka ja yhtiöille omistajastrategiat keväällä 2023. Yhtiöt myös itse päivittivät ja loivat itselleen uusia strategioita, joiden pohjalta toimintaa kehitetään ja myös taloudellinen tasapaino turvataan. Osaamisvaatimukset hallitusjäsenille sekä

omistajaohjauksille ovat edelleen merkittävässä roolissa, ja tähän tulee jatkossa kiinnittää yhä enemmän huomiota.

Kiinteistö Oy Toivakanhakan osalta hoitokulut muodostuvat aiempien vuosien menojen mukaisesti, kustannustason nousu huomioiden. Kiinteistöjen jaksoitettavat korjauskulut tulevat kasvaamaan tulevina vuosina ja osa kohteista joko myydään, jätetään tyhjiksi tai puretaan. Asuntojen kunto ja siitä johtuvan vuokrausasteen alenema heikentää osaltaan yhtiön maksuvalmiutta. Yhtiö on jatkossakin omistajan myöntämien de minimis -avustusten varassa, toiminnan ollessa ilman tukia jatkuvasti tappiollista. Tämä puolestaan korostaa tarvetta peruskorjata soveltuvin osin asuntoja sekä harkita Vanhansillantien ja Poikkitie (Haka 5) kaltaisten myyntitoimenpiteiden jatkamista. Yhdistelmä, jossa Toivakanhaka peruskorjaa osan asunnoista ja myy osan asunnoista yksityisille markkinaehtoisille toimijoille peruskorjattavaksi takaa parhaiten kuntastrategiaan kirjatun tavoitteen vuokramuotoisesta asumisesta. Yhtiön hallitus jatkaa omistajan kanssa yhteistyössä yhtiön tervehdyttämistoimien jatkamista.

Kunnanhallituksen ja tytäryhtiöiden välisen keskustelun tarve on edelleen ajankohtaista. Yhtiöiden säännöllinen kuuleminen kunnanhallituksessa tulee vakiinnuttaa. Kunnan omien taloudellisten voimavarojen tiukentuessa on hyödyllistä arvioida koko kuntakonsernin mahdollisuuksia vastata konsernin kiinteistöjen kunnosta ja tehokkaasta käytöstä sekä perusparantamisen ja uudisrakentamisen tarkoituksenmukaisuudesta.

5.5. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konserniohjaus sekä sen vastuut on kirjattu hallintosääntöön ja konserniohjeeseen. Konsernivalvontaa on hoitanut kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Toivakan kunnan konserniohje on hyväksytty 19.2.2018.

Konserniohjeessa on kuvattu toimivallan jako konserniohjaukseen liittyvissä asioissa sekä määritetty toimintatapoja konsernijohtoon ja konserniyhteisöjen väliselle raportoinnille ja tiedonkulle. Ohjeessa määritellään talouden suunnitteluun ja seurantaan liittyvät periaatteet.

Konserniohjeessa on myös ohjeistettu rahoituksen ja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Konsernijohtolla on toimivalta järjestää tarvittaessa neuvottelut konsernivalvonnan, raportoinnin ja riskienhallinnan järjestämiseksi.

Konserniohjeen lisäksi tytäryhtiölle on talousarviossa asetettu toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita.

Konsernivalvonnan kehittämiskohteina tulevaisuudessa ovat omistajaohjauksen käytänteet ja konserniohjeen päivittäminen.

Ohjeiden antaminen kunnan edustajille tytäryhtiöissä

Kunnanhallitus nimeää kunnan ehdokkaat tytäryhtiöiden hallitukseen sekä nimeää yhtiökokousedustajat ja antaa heille omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet. Yhtiökokoukset valitsevat yhtiöiden hallitukset ja valitsevat yhtiöiden tilintarkastajat. Kunnan tytäryhteisön

tilintarkastajaksi valitaan kunnan tilintarkastusyhteisö, ellei tästä poikkeamiseen ole tarkastuksen järjestämiseen perustuvaa syytä.

Konserniohjeessa edellytetään merkittävimpien päätösten tuomista ennakkokäsittelyyn. Näin on menetelty kiinteistökantaan ja taloudelliseen asemaan liittyvissä asioissa. Konserniohjeet antavat kunnanhallitukselle kattavan mahdollisuuden valvoa sekä kehittää tytäryhtiöiden toimintaa. Pääperiaatteet yhteydenpidosta ja raportoitavista asioista kunnan ja tytäryhtiöiden välillä on selvitetty konserniohjeessa. Raportointi on toiminut tyydyttävästi. Yhtiökokousedustajaksi on pääsääntöisesti nimetty konsernijohtoon kuuluvana kunnanjohtaja.

Tavoitteiden asettamisen arviointi

Taloustavoitteet on määritelty tytäryhtiölle ja tuloksista on raportoitu tyydyttävästi sekä väli-vuosiraportilla että tilinpäätöksen toimintakertomukseen. Kokonaisvaltaisen asuntopoliitikan näkökulmasta tavoitekeskustelua on syytä käydä jatkuvasti yhdessä tytäryhtiön kanssa toimivan työnjaon aikaansaamiseksi siten, että koko asuntokannan kehittämistarve tulee huomioon otetuksi.

Toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi

Konserniohjeella veloitetaan raportoimaan varsin kattavasti merkittävistä taloudellisista ja ympäristömuutoksista. Konserniohjetta voi edelleen täydentää talousarvion ohjeilla. Raportointia on pyritty tehostamaan toimitusjohtajan ja yhtiöiden hallitusten kuulemisella kunnanhallituksessa, mutta riittävä raportointi vaatii edelleen kehittämistä. Yhteydenpidon muotoja tulee edelleen kehittää ja rakentaa systemaattiset yhteydenpitomenetelmät virallisen raportoinnin rinnalle. Tapaamiset yhtiöiden ja konsernijohtoon välillä ovat toteutuneet paremmin kuin edellisinä vuosina.

Keskitettyjen palveluiden käyttö on toteutunut annettujen ohjeiden mukaisesti.

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimivuus

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta on ohjeistettu konserniohjeessa.

Taloudelliset riskit ja niistä erityisesti rahoitusriski on yksittäinen merkittävin riski erityisesti Kiinteistö Oy Toivakanhakan osalta.

5.6. Konsernintilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA

(1 000 euroa)	2024	2023
Toimintatuotot	2 525	2 527
Toimintakulut	-9 548	-10 483
Toimintakate	-7 023	-7 956
Verotulot	5 485	5 325
Valtionosuudet	3 355	3 682
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	126	34
Muut rahoitustuotot	80	3 095
Korkokulut	-368	-335
Muut rahoituskulut	-6	-23
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-167	2 772
Vuosikate	1 650	3 823
Poistot ja arvonalentumiset	-999	-1 013
Satunnaiset erät		
Satunnaiset erät yht.	0	0
Tilikauden tulos	650	2 810
Tilinpäätössiirrot	-1	-16
Tilikauden yli-/alijäämä	649	2 794

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2024	2023
Toimintatuotot/toimintakulut	26,5 %	24,1 %
Vuosikate/poistot	165,0 %	377,4 %
Asukasluku	2 353	2 369
Vuosikate, euroa/asukas	701	1 614

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

(1 000 euroa)	2024	2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 650	3 823
Tulorahoituksen korjauserät	-62	483
Toiminnan rahavirta yhteensä	1 587	4 306
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-947	-318
Rahoitusosuudet investointimenoihin	23	9
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	38	136
Investointien rahavirta yhteensä	-886	-173
Toiminnan ja investointien rahavirta yht.	701	4 133
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	41	643
Antolainasaamisten vähennys	177	0
Antolainauksen muutokset yhteensä	218	643
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	-34	-636
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 060	-920
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 300	-33
Lainakannan muutokset yhteensä	-3 393	-1 588
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiant. varojen ja pääomien muut.	-66	56
Vaihto-omaisuuden muutos	-1	0
Saamisten muutos	424	265
Korottomien velkojen muutos	-79	-1 231
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	279	-910
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-2 897	-1 855
Rahavarojen muutos	-2 196	2 277
Rahavarat jakson alussa	4 714	2 438
Rahavarat jakson lopussa	2 518	4 715

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2024	2023
Toim. ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta	4 141 992	1 870 796
Investointien tulorahoitus, %	179 %	1237 %
Laskennallinen lainanhoitokate	1,62	2,67
Kassan riittävyys, pv	71	135

KONSERNITASE - VASTAAVAA

(1 000 euroa)	2024	2023
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	75	95
Muut pitkävaikutteiset menot	79	67
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	154	163
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	1 458	1 459
Rakennukset	8 695	8 810
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 739	2 697
Koneet ja kalusto	108	159
Muut aineelliset hyödykkeet	118	127
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	131	64
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	13 249	13 317
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	0	0
Osakkeet ja osuudet	982	980
Muut saamiset	1	1
Sijoitukset yhteensä	983	981
Pysyvät vastaavat yhteensä	14 387	14 461
Toimeksiantojen varat		
Valtion toimeksiantojen varat	83	112
Toimeksiantojen varat yhteensä	83	112
Vaihtuvat vastaavat		
Vaihto-omaisuus		
Muu vaihto-omaisuus	3	2
Vaihto-omaisuus yhteensä	3	2
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	549	586
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	609	542
Saamiset yhteensä	1 157	1 128
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	82	8
Rahoitusarvopaperit yhteensä	82	8
Rahat ja pankkisaamiset	2 436	4 707
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	3 678	5 845
VASTAAVAA YHTEENSÄ	18 148	20 418

KONSERNITASE - VASTATTAVAA

(1 000 euroa)	2024	2023
VASTATTAVAA		
Oma pääoma		
Peruspääoma	5 243	5 243
Muut omat rahastot	374	375
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	2 716	-678
Tilikauden yli-/alijäämä	649	2 794
Oma pääoma yhteensä	8 982	7 734
Pakolliset varaukset		
Muut pakolliset varaukset	251	851
Pakolliset varaukset yhteensä	251	851
Toimeksiantojen pääomat		
Valtion toimeksiantojen pääomat	154	249
Toimeksiantojen pääomat yhteensä	154	249
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen		
Korolliset		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	6 158	7 620
Korottomat		
Muut velat	419	419
Lyhytaikainen		
Korolliset		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	863	2 163
Korottomat		
Muut velat	1 321	1 382
Vieras pääoma yhteensä	8 762	11 584
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	18 148	20 418

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

	2024	2023
Omavaraisuusaste, %	49,5 %	37,9 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	77,1 %	100,4 %
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 euroa	3 365	2 116
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	1 430	893
Lainakanta 31.12., 1 000 euroa	7 021	9 783
Lainakanta 31.12., euroa/asukas	2 984	4 130
Lainat ja vuokravastuut, 31.12. 1 000 euroa	8 099	11 022
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	3 442	4 653
Lainasaamiset, 1 000 euroa	0	0
Asukasmäärä	2 353	2 369

6. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelmassa ja toiminnan rahoitusta rahoituslaskelmassa. Molempien laskelmien ja niistä laskettavien tunnuslukujen tehtävänä on osoittaa kunnan rahoituksen riittävyyttä. Rahoituslaskelmassa osoitetaan, miten investoinnit, sijoitukset ja lainanlyhennykset tulo-rahoituksen lisäksi muutoin rahoitetaan.

Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Arvioinnissa käytetään lisäksi tuloslaskelman eristä ja välituloksista laskettuja tunnuslukuja.

6.1. Kunnan tilinpäätös ja tunnusluvut

KUNNAN TULOSLASKELMA (ULKOISET ERÄT)

(1 000 euroa)	2024	2023
Toimintatuotot	1 988	2 006
Toimintakulut	-8 327	-9 353
Toimintakate	-6 339	-7 347
Verotulot	5 485	5 325
Valtionosuudet	2 361	2 744
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	123	34
Muut rahoitustuotot	80	3 094
Korkokulut	-288	-302
Muut rahoituskulut	-1	-17
Vuosikate	1 422	3 531
Poistot ja arvonalentumiset	-786	-834
Tilikauden tulos	636	2 696
Tilinpäätössiirrot	21	21
Tilikauden yli-/alijäämä	658	2 718

KUNNAN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT (ULKOISET ERÄT)

	2024	2023
Toimintatuotot/toimintakulut	23,9 %	21,5 %
Vuosikate/poistot	181,0 %	423,2 %
Vuosikate, euroa/asukas	604	1 490
Asukasluku	2 353	2 369

KUNNAN RAHOITUSLASKELMA

(1 000 euroa)	2024	2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 422	3 531
Tulorahoituksen korjauserät	-634	512
Toiminnan rahavirta yhteensä	788	4 042
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-903	-314
Rahoitusosuudet investointimenoihin	23	9
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	35	127
Investointien rahavirta yhteensä	-845	-178
Toiminnan ja investointien rahavirta yht.	-57	3 865
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten vähennys	177	0
Antolainauksen muutokset yhteensä	177	0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 392	-842
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 300	0
Lainakannan muutokset yhteensä	-2 692	-842
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiant. varojen ja pääomien muut.	-20	-8
Saamisten muutos	387	212
Korottomien velkojen muutos	-31	-1 164
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	336	-961
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-2 179	-1 803
Rahavarojen muutos	-2 236	2 062
Rahavarat jakson alussa	4 250	2 188
Rahavarat jakson lopussa	2 014	4 250

KUNNAN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2024	2023
Toim. ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta	3 701 494	3 407 324
Investointien tulorahoitus, %	161,6 %	1157,3 %
Laskennallinen lainanhoitokate	1,62	2,72
Kassan riittävyys, pv	67	143
Asukasluku	2 353	2 369

7. RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

KUNNAN TASE - VASTAAVAA

(1 000 euroa)	2024	2023
VASTAAVAA		
A Pysyvät vastaavat		
I Aineettomat hyödykkeet		
1. Aineettomat oikeudet	129	138
I Aineettomat hyödykkeet yhteensä	129	138
II Aineelliset hyödykkeet		
1. Maa- ja vesialueet	1 419	1 421
2. Rakennukset	6 252	6 199
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 738	2 697
4. Koneet ja kalusto	54	109
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	124	62
II Aineelliset hyödykkeet yhteensä	10 587	10 488
III Sijoitukset		
1. Osakkeet ja osuudet	1 482	1 479
3. Muut lainasaamiset	0	177
III Sijoitukset yhteensä	1 482	1 656
A Pysyvät vastaavat yhteensä	12 198	12 282
B Toimeksiantojen varat		
2. Lahjoitusrahastojen varat	42	50
B Toimeksiantojen varat yhteensä	42	50
C Vaihtuvat vastaavat		
I Vaihto-omaisuus		
II Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
2. Lainasaamiset	34	454
3. Muut saamiset	549	586
Lyhytaikaiset saamiset		
1. Myyntisaamiset	376	308
2. Lainasaamiset	45	0
3. Muut saamiset	77	73
4. Siirtosaamiset	52	99
II Saamiset yhteensä	1 132	1 520
III Rahoitusarvopaperit		
1. Osakkeet ja osuudet	3	3
2. Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	23	0
III Rahoitusarvopaperit yhteensä	25	3
IV Rahat ja pankkisaamiset	1 989	4 247
C Vaihtuvat vastaavat yhteensä	3 146	5 770
VASTAAVAA YHTEENSÄ	15 387	18 102

KUNNAN TASE - VASTATTAVAA

(1 000 euroa)	2024	2023
VASTATTAVAA		
A Oma pääoma		
I Peruspääoma	5 243	5 243
IV Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	1 103	-1 615
V Tilikauden yli-/alijäämä	658	2 718
A Oma pääoma yhteensä	7 004	6 346
B Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
1. Poistoero	334	356
B Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset yhteensä	334	356
C Pakolliset varaukset		
2. Muut pakolliset varaukset	251	851
C Pakolliset varaukset yhteensä	251	851
D Toimeksiantojen pääomat		
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	22	55
3. Muut toimeksiantojen pääomat	58	52
D Toimeksiantojen pääomat yhteensä	80	108
E Vieras pääoma		
I Pitkäaikainen		
Korolliset		
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 358	6 751
Korottomat		
7. Muut velat	419	419
II Lyhytaikainen		
Korolliset		
1. Joukkovelkakirjalainat	0	1 300
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	792	792
Korottomat		
5. Saadut ennakot	21	69
6. Ostovelat	537	589
7. Muut velat	124	100
8. Siirtovelat	467	422
E Vieras pääoma yhteensä	7 718	10 441
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	15 387	18 102

KUNNAN TASEEN TUNNUSLUVUT

	2024	2023
Omavaraisuusaste, %	47,8 %	37,2 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	78,3 %	103,0 %
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	1 761	1 103
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	748	466
Lainakanta 31.12., 1 000 €	6 151	8 843
Lainakanta 31.12., €/asukas	2 614	3 733
Lainat ja vuokravastuut, 31.12. 1000 €	6 789	9 661
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	2 885	4 078
Lainasaamiset, 1000 €	0	177
Asukasmäärä	2 353	2 369

8. KOKONAISTULOT JA MENOT

KUNNAN KOKONAISTULOT JA -MENOT

TULOT (1 000 euroa)		MENOT (1 000 euroa)	
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	1 988	Toimintakulut	8 327
Verotulot	5 485	Valmistus omaan käyttöön	0
Valtionosuudet	2 361	Korkokulut	288
Korkotuotot	123	Muut rahoituskulut	1
Muut rahoitustuotot	80	Satunnaiset kulut	0
Satunnaiset tuotot	0	Tulorahoituksen korjauserät	
Tulorahoituksen korjauserät		Pakollisten varausten muutos	
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutusvoitot	-34	Pakollisten varausten lis. (+), väh (-)	600
Investoinnit		Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustap- piot	0
Rahoitusosuudet investointimenoihin	23	Investoinnit	
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	35	Investointimenot	903
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	177	Antolainasaamisten lisäykset	0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	1 392
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	1 300
Oman pääoman lisäykset	0	Oman pääoman vähennykset	0
Kokonaistulot yhteensä	10 238	Kokonaismenot yhteensä	12 811

Täsmäytys:

Kokonaistulot - Kokonaismenot = 10 238 - 12 811 = -2 572

Rahavarojen muutos - Muut maksuvalmiuden muutokset = -2 236 - 336 = -2 572

9. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

9.1. Tuloslaskelma

KUNNAN TULOSLASKELMA (ULKOISET ERÄT)

	2024	2023
Toimintatuotot		
Myyntituotot	1 195 115,36	1 194 053,41
Maksutuotot	88 832,25	88 842,46
Tuet ja avustukset	216 159,76	288 586,90
Muut toimintatuotot	488 064,27	434 484,64
Toimintatuotot yht.	1 988 171,64	2 005 967,41
Toimintakulut		
Henkilöstökulut	-4 780 019,13	-5 040 243,19
Palvelujen ostot	-2 142 363,61	-2 054 464,21
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-784 684,63	-955 026,11
Avustukset	-294 859,37	-391 285,11
Muut toimintakulut	-325 000,43	-911 964,02
Toimintakulut yht.	-8 326 927,17	-9 352 982,64
Toimintakate	-6 338 755,53	-7 347 015,23
Verotulot	5 484 776,14	5 324 788,43
Valtionosuudet	2 361 176,00	2 743 927,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	123 094,00	33 931,62
Muut rahoitustuotot	80 062,92	3 094 385,83
Korkokulut	-287 855,56	-302 054,95
Muut rahoituskulut	-877,60	-17 378,21
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-85 576,24	2 808 884,29
Vuosikate	1 421 620,37	3 530 584,49
Poistot ja arvonalentumiset	-785 506,70	-834 319,73
Satunnaiset erät yht.	0,00	0,00
Tilikauden tulos	636 113,67	2 696 264,76
Poistoeron muutos	21 443,96	21 443,96
Tilikauden yli-/alijäämä	657 557,63	2 717 708,72

9.2. Rahoituslaskelma

KUNNAN RAHOITUSLASKELMA

	2024	2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 421 620,37	3 530 584,49
Tulorahoituksen korjauserät	-633 801,83	511 653,95
Toiminnan rahavirta yhteensä	787 818,54	4 042 238,44
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-902 997,97	-314 084,40
Rahoitusosuudet investointimenoihin	23 000,00	9 000,00
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	35 000,00	127 375,00
Investointien rahavirta yhteensä	-844 997,97	-177 709,40
Toiminnan ja investointien rahavirta yht.	-57 179,43	3 864 529,04
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten vähennys	176 991,37	0,00
Antolainauksen muutokset yhteensä	176 991,37	0,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 392 119,38	-842 119,38
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 300 000,00	0,00
Lainakannan muutokset yhteensä	-2 692 119,38	-842 119,38
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiant. varojen ja pääomien muut.	-20 006,05	-8 414,86
Saamisten muutos	387 467,28	211 846,33
Korottomien velkojen muutos	-31 132,48	-1 164 211,81
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	336 328,75	-960 780,34
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-2 178 799,26	-1 802 899,72
Rahavarojen muutos	-2 235 978,69	2 061 629,32
Rahavarat jakson alussa	4 250 034,73	2 188 405,41
Rahavarat jakson lopussa	2 014 056,04	4 250 034,73

9.3. Tase

KUNNAN TASE - VASTAAVAA

	2024	2023
VASTAAVAA		
A Pysyvät vastaavat		
I Aineettomat hyödykkeet yhteensä	129 099,47	137 694,50
II Aineelliset hyödykkeet		
1. Maa- ja vesialueet	1 419 366,32	1 420 564,49
2. Rakennukset	6 251 990,14	6 198 810,35
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 738 256,09	2 697 399,16
4. Koneet ja kalusto	53 885,06	109 239,30
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	123 552,14	61 683,32
II Aineelliset hyödykkeet yhteensä	10 587 049,75	10 487 696,62
III Sijoitukset		
1. Osakkeet ja osuudet	1 482 029,46	1 479 494,46
3. Muut lainasaamiset	0,00	176 991,37
III Sijoitukset yhteensä	1 482 029,46	1 656 485,83
A Pysyvät vastaavat yhteensä	12 198 178,68	12 281 876,95
B Toimeksiantojen varat		
2. Lahjoitusrahastojen varat	42 151,99	49 962,00
B Toimeksiantojen varat yhteensä	42 151,99	49 962,00
C Vaihtuvat vastaavat		
I Vaihto-omaisuus		
II Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
2. Lainasaamiset	33 892,00	453 672,00
3. Muut saamiset	548 564,81	585 529,26
Lyhytaikaiset saamiset		
1. Myyntisaamiset	375 992,96	308 076,96
2. Lainasaamiset	44 850,00	0,00
3. Muut saamiset	76 677,65	73 456,90
4. Siirtosaamiset	52 243,97	98 953,55
II Saamiset yhteensä	1 132 221,39	1 519 688,67
III Rahoitusarvopaperit		
1. Osakkeet ja osuudet	2 678,93	2 678,93
2. Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	22 500,00	0,00
III Rahoitusarvopaperit yhteensä	25 178,93	2 678,93
IV Rahat ja pankkisaamiset	1 988 877,11	4 247 355,80
C Vaihtuvat vastaavat yhteensä	3 146 277,43	5 769 723,40
VASTAAVAA YHTEENSÄ	15 386 608,10	18 101 562,35

KUNNAN TASE - VASTATTAVAA

	2024	2023
VASTATTAVAA		
A Oma pääoma		
I Peruspääoma	5 243 104,16	5 243 104,16
IV Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	1 103 187,89	-1 614 520,83
V Tilikauden yli-/alijäämä	657 557,63	2 717 708,72
A Oma pääoma yhteensä	7 003 849,68	6 346 292,05
B Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
1. Poistoero	334 168,96	355 612,92
B Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset yhteensä	334 168,96	355 612,92
C Pakolliset varaukset		
2. Muut pakolliset varaukset	250 554,06	850 554,06
C Pakolliset varaukset yhteensä	250 554,06	850 554,06
D Toimeksiantojen pääomat		
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	21 886,45	55 306,95
3. Muut toimeksiantojen pääomat	57 974,41	52 369,97
D Toimeksiantojen pääomat yhteensä	79 860,86	107 676,92
E Vieras pääoma		
I Pitkäaikainen		
Korolliset		
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 358 484,16	6 750 603,54
Korottomat		
7. Muut velat	419 104,51	419 104,51
II Lyhytaikainen		
Korolliset		
1. Joukkovelkakirjalainat	0,00	1 300 000,00
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	792 119,50	792 119,50
Korottomat		
5. Saadut ennakot	21 288,08	68 880,38
6. Ostovelat	536 823,98	588 778,04
7. Muut velat	123 665,71	100 189,58
8. Siirtovelat	466 688,60	421 750,85
E Vieras pääoma yhteensä	7 718 174,54	10 441 426,40
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	15 386 608,10	18 101 562,35

9.4. Konsernintuloslaskelma

KONSERNITULOSLASKELMA

	2024	2023
Toimintatuotot	2 525 112,94	2 527 086,21
Toimintakulut	-9 548 113,13	-10 482 889,51
Toimintakate	-7 023 000,19	-7 955 803,30
Verotulot	5 484 776,14	5 324 788,43
Valtionosuudet	3 355 018,84	3 682 439,94
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	125 829,56	34 164,17
Muut rahoitustuotot	80 277,64	3 095 164,30
Korkokulut	-367 702,48	-335 119,58
Muut rahoituskulut	-5 663,69	-22 527,52
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-167 258,97	2 771 681,37
Vuosikate	1 649 535,82	3 823 106,44
Poistot ja arvonalentumiset	-999 495,38	-1 013 146,28
Satunnaiset erät		
Satunnaiset erät yht.	0,00	0,00
Tilikauden tulos	650 040,44	2 809 960,16
Tilinpäätössiirrot	-1 250,45	-16 120,04
Tilikauden yli-/alijäämä	648 789,99	2 793 840,12

9.5. Konsernin rahoituslaskelma

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	2024	2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 649 535,82	3 823 106,44
Tulorahoituksen korjauserät	-62 342,08	482 627,70
Toiminnan rahavirta yhteensä	1 587 193,74	4 305 734,44
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-947 071,63	-318 019,64
Rahoitusosuudet investointimenoihin	23 000,00	9 000,00
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	38 073,76	136 080,98
Investointien rahavirta yhteensä	-885 997,87	-172 938,66
Toiminnan ja investointien rahavirta yht.	701 195,87	4 132 795,78
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	40 672,00	642 743,37
Antolainasaamisten vähennys	176 991,37	0,00
Antolainauksen muutokset yhteensä	217 663,37	642 743,37
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	-33 892,00	-635 963,37
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 059 590,11	-919 749,36
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 300 000,00	-32 639,90
Lainakannan muutokset yhteensä	-3 393 482,11	-1 588 352,63
Oman pääoman muutokset	0,00	-0,54
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiant. varojen ja pääomien muut.	-66 131,49	56 050,83
Vaihto-omaisuuden muutos	-787,95	-84,59
Saamisten muutos	424 266,68	265 117,98
Korottomien velkojen muutos	-78 609,96	-1 230 942,99
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	278 737,28	-909 858,77
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-2 897 081,46	-1 855 468,57
Rahavarojen muutos	-2 195 885,59	2 277 327,21
Rahavarat jakson alussa	4 714 349,00	2 437 625,39
Rahavarat jakson lopussa	2 518 463,41	4 714 952,60

9.6. Konsernitase

KONSERNITASE - VASTAAVAA

	2024	2023
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	74 831,43	95 448,14
Muut pitkävaikutteiset menot	79 481,80	67 464,67
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	154 313,23	162 912,81
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	1 458 109,83	1 459 308,00
Rakennukset	8 694 686,50	8 810 123,43
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 738 838,54	2 697 399,16
Koneet ja kalusto	108 310,69	158 970,00
Muut aineelliset hyödykkeet	118 065,66	126 832,22
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	130 849,00	64 484,77
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	13 248 860,22	13 317 117,58
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	-0,02	-0,02
Osakkeet ja osuudet	982 084,53	979 549,53
Muut saamiset	1 297,85	1 297,85
Sijoitukset yhteensä	983 382,36	980 847,36
Pysyvät vastaavat yhteensä	14 386 555,81	14 460 877,75
Toimeksiantojen varat		
Valtion toimeksiantojen varat	83 442,02	111 891,03
Toimeksiantojen varat yhteensä	83 442,02	111 891,03
Vaihtuvat vastaavat		
Vaihto-omaisuus		
Muu vaihto-omaisuus	2 695,99	1 908,05
Vaihto-omaisuus yhteensä	2 695,99	1 908,05
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	548 564,81	585 529,26
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	608 594,54	542 472,59
Saamiset yhteensä	1 157 159,35	1 128 001,85
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	82 035,53	7 778,71
Rahoitusarvopaperit yhteensä	82 035,53	7 778,71
Rahat ja pankkisaamiset	2 436 427,88	4 707 173,58
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	3 678 318,75	5 844 862,19
VASTAAVAA YHTEENSÄ	18 148 316,58	20 417 630,97

KONSERNITASE - VASTATTAVAA

	2024	2023
VASTATTAVAA		
Oma pääoma		
Peruspääoma	5 243 068,22	5 243 104,16
Muut omat rahastot	374 381,97	374 618,80
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	2 715 999,69	-677 833,86
Tilikauden yli-/alijäämä	648 789,99	2 793 840,12
Oma pääoma yhteensä	8 982 239,87	7 733 729,22
Pakolliset varaukset		
Muut pakolliset varaukset	250 554,06	850 554,06
Pakolliset varaukset yhteensä	250 554,06	850 554,06
Toimeksiantojen pääomat		
Valtion toimeksiantojen pääomat	153 835,52	248 908,77
Toimeksiantojen pääomat yhteensä	153 835,52	248 908,77
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen		
Korolliset		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	6 158 381,80	7 620 218,41
Korottomat		
Muut velat	419 104,51	419 104,51
Lyhytaikainen		
Korolliset		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	862 969,48	2 162 969,48
Korottomat		
Muut velat	1 321 231,70	1 382 146,83
Vieras pääoma yhteensä	8 761 687,49	11 584 439,23
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	18 148 316,94	20 417 631,28

10. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Toteutumisvertailussa noudatetaan vastaavaa rakennetta. Toteutumisvertailu laaditaan sillä tarkkuudella, jolla valtuusto on hyväksynyt tavoitteen, määrärahan tai tuloarvion yksittäiselle tehtävälle, hankkeelle tai muulle meno- tai tuloerälle.

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	Alkup. TA	Muutokset	TA+muut.	Toteuma	Poikkeama	Poik. (%)
Toimintatuotot						
Myyntituotot	2 395 805	0	2 395 805	2 455 373	59 568	102,5 %
Maksutuotot	103 100	0	103 100	88 832	-14 268	86,2 %
Tuet ja avustukset	124 000	0	124 000	216 160	92 160	174,3 %
Muut toimintatuotot	1 629 451	0	1 629 451	1 470 259	-159 192	90,2 %
Toimintatuotot yht.	4 252 356	0	4 252 356	4 230 624	-21 732	99,5 %
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-4 667 611	-40 600	-4 708 211	-4 780 019	-71 808	101,5 %
Palvelujen ostot	-3 066 628	-31 400	-3 098 028	-3 394 485	-296 457	109,6 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-815 250	0	-815 250	-792 820	22 430	97,2 %
Avustukset	-355 000	-10 000	-365 000	-294 859	70 141	80,8 %
Muut toimintakulut	-1 247 635	0	-1 247 635	-1 307 195	-59 560	104,8 %
Toimintakulut yht.	-10 152 124	-82 000	-10 234 124	-10 569 380	-335 256	103,3 %
Toimintakate	-5 899 768	-82 000	-5 981 768	-6 338 756	-356 988	106,0 %
 Verotulot	5 488 000	0	5 488 000	5 484 776	-3 224	99,9 %
Valtionosuudet	2 358 995	0	2 358 995	2 361 176	2 181	100,1 %
Rahoitustuotot ja -kulut					0	-
Korkotuotot	1 000	0	1 000	123 094	122 094	12309,4 %
Muut rahoitustuotot	65 300	0	65 300	80 063	14 763	122,6 %
Korkokulut	-250 000	0	-250 000	-287 856	-37 856	115,1 %
Muut rahoituskulut	-21 800	0	-21 800	-878	20 922	4,0 %
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-205 500	0	-205 500	-85 576	119 924	41,6 %
Vuosikate	1 741 727	-82 000	1 659 727	1 421 620	-238 107	85,7 %
 Poistot ja arvonalentumiset	-818 005	0	-818 005	-785 507	32 498	96,0 %
Satunnaiset erät yht.	0	0	0	0	0	-
Tilikauden tulos	923 722	-82 000	841 722	636 114	-205 608	75,6 %
 Poistoeron muutos	21 444	0	21 444	21 444	0	100,0 %
Tilikauden yli-/alijäämä	945 166	-82 000	863 166	657 558	-205 608	76,2 %

10.1. Käyttötalouden ja tavoitteiden toteutuminen

10.2. Verotulojen erittely

VEROTULOJEN ERITTELY

	Alkup. TA	Muutokset	TA+muut.	Toteuma	Poikkeama	Poik. (%)
Kunnallisvero	4 067 000	0	4 067 000	4 048 792	-18 208	99,6 %
Osuus yhteisöverosta	526 000	0	526 000	553 212	27 212	105,2 %
Kiinteistövero	895 000	0	895 000	882 772	-12 228	98,6 %
Verotulot yhteensä	5 488 000	0	5 488 000	5 484 776	-3 224	99,9 %

VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY

	Alkup. TA	Muutokset	TA+muut.	Toteuma	Poikkeama	Poik. (%)
Peruspalvelujen valtionosuus	1 544 404	0	1 544 404	1 548 952	4 548	100,3 %
Verot. perustuva v.os. tasaus	912 819	0	912 819	912 816	-3	100,0 %
Opetus- ja kulttuurimin. v.os.	-513 500	0	-513 500	-504 200	9 300	98,2 %
Verotulomenetysten korvaus	415 272	0	415 272	403 608	-11 664	97,2 %
Harkinnanvarainen v.os. korotus	0	0	0	0	0	-
Valtionosuudet yhteensä	2 358 995	0	2 358 995	2 361 176	2 181	100,1 %

10.3. Rahoitusosan toteutuminen

TALOUSARVION RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

	Alkup. TA	Muutokset	TA+muut.	Toteuma	Poikkeama	Poik. (%)
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	1 741 727	-82 000	1 659 727	1 421 620	-238 107	85,7 %
Tulorahoituksen korjauserät	0	0	0	-633 802	-633 802	-
Toiminnan rahavirta yht.	1 741 727	-82 000	1 659 727	787 819	-871 908	47,5 %
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-1 320 080	0	-1 320 080	-902 998	417 082	68,4 %
Rahoitusos. investointimenoihin	0	0	0	23 000	23 000	-
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	0	0	0	35 000	35 000	-
Investointien rahavirta yht.	-1 320 080	0	-1 320 080	-844 998	475 082	64,0 %
Toiminnan ja inv. rahavirta yht.	421 647	-82 000	339 647	-57 179	-396 826	-16,8 %
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten vähennys	0	0	0	176 991	176 991	-
Antolainauksen muutokset yht.	0	0	0	176 991	176 991	-
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	100 000	0	100 000	0	-100 000	0,0 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-842 119	0	-842 119	-1 392 119	-550 000	165,3 %
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	-1 300 000	-1 300 000	-
Lainakannan muutokset yht.	-742 119	0	-742 119	-2 692 119	-1 950 000	362,8 %
Vaikutus maksuvalmiuteen	-320 472	-82 000	-402 472	-2 572 307	-2 169 835	639,1 %

10.4. Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIEH MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA

(1 000 euroa)	Sito- vuus	Määrärahat					Tuloarviot				
		Alkup. TA	Muutos	TA+mu utos	To- teuma	Poik- keama	Alkup. TA	Muutos	TA+mu utos	To- teuma	Poik- keama
Käyttötalousosa											
1000 Keskusvaalilautakunta	-	10	0	10	16	6	8	0	8	13	5
2000 Kunnanvaltuusto	-	30	0	30	31	1	0	0	0	0	0
2500 Tarkastuslautakunta	-	18	0	18	21	3	0	0	0	0	0
3000 Hallintopalvelut	-	1 131	10	1 141	1 172	31	15	0	15	186	171
5000 Sivistys- Ja hyvinvointilau- takunta	-	4 855	72	4 927	4 886	-41	619	0	619	737	118
7000 Kuntaympäristölauta- kunta	-	2 042	0	2 042	2 201	159	1 543	0	1 543	1 052	-492
Tuloslaskelmaosa											
Verotulot	B						5 488	0	5 488	5 485	-3
Valtionosuudet	B						2 359	0	2 359	2 361	2
Korkotuotot	B						1	0	1	123	122
Muut rahoitustuotot	B						65	0	65	80	15
Korkomenot	B	250	0	250	288	38					
Muut rahoitusmenot	B	22	0	22	1	-21					
Satunnaiset erät	B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Investointiosa											
Yleishallinto	B	0	0	0	111	111	0	0	0	1	1
Opetus- ja kulttuuritoimi	B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muut palvelut	B	1 240	0	1 240	792	-448	0	0	0	23	23
Rahoitusosa											
Antolainauksen muutokset											
Antolainasaamisten lisäys	B	0	0	0	0	0					
Antolainasaamisten vähennys	B						0	0	0	177	177
Lainakannan muutokset											
Pitkäaikaisten lisäykset	B						100	0	100	0	-100
Pitkäaikaisten vähennykset	B	842	0	842	1 392	550					
Lyhytaikaisten muutokset	N				1 300	1 300					
Oman pääoman muutokset	N										
Vaikutus maksuvalmiuteen							320	82	402	2 572	2 170
Yhteensä		10 439	82	10 521	12 211	1 689	10 520	82	10 602	12 811	2 209

Toivakan kunnan vuoden 2024 investointiohjelma piti sisällään muun muassa suunnitteluhan-
keita, rakennusten peruskorjauksia, vapaa-ajan kohteiden aluerakentamista, vesihuollon ja lii-
kenneväylien korjausinvestointeja. Lisäksi investointeja tehtiin tietojärjestelmiin sekä arkistojen
digitointiin liittyen.

Investointisuunnitelman toteutuminen kohteittain EUR:

	2024/ budjetti + muutokset €	2024/ Toteuma €	Huomiot
VESIHUOLTO			
Vesihuolto Verkoston saneeraukset, verkoston laajen- nukset toiminta-alueella, saneerausohjelman laatiminen	70.000	-58.249,86	Puhdistamon automaatio- saneeraus + verkostotöitä

	2024/ budjetti + muutokset €	2024/ Toteuma €	Huomiot
Manninen – Malviharjuntie (Kakaravaaran alueen vesiputken ohitus sekä siirtoviemärin purkuputken muutokset)	10.000	0	Suunnittelija valittu loppuvuodesta -> 2025 hankkeita aiottua laajempaan myös Uudensillantielle
LIIKENNEVÄYLÄT			
Taajama- alueen tieinfran kunnossapito ja peruskorjaus (huonokuntoisten tieosuuksien rungon ja pinnan korjaukset, katu- ja muun ulkovalaistuksien uusiminen energiatehokkaammiksi)	100.000	-162.302,23	Led-valaistushanke valmistui hieman etuajassa jo vuoden vaihteessa. Hanke on kirjattu kokonaan vuodelle 2024.
Palosentie kevyen liikenteen väylä ja katusaneeraus (liikenneturvallisuus)	5.000	-2.460,60	Asemakaavan laatiminen eteni suunnitellusti 2024
MAL-liikennehankkeiden suunnittelurahoitus, kevytväylän jatkaminen Aittojärveltä, liikenneturvallisuus	10.000	0	MAL-suunnitteluhankkeita ei toteutunut vuonna 2024, rahoitusneuvottelut venyivät alueen ja valtion välillä ja määrärahat jäivät vähäisiksi koko Keski-Suomen alueelle
KAAVOITUS JA MAANKÄYTTÖ			
Kaavoitus		-615,00	Asemakaavoitus
Viisarimäen yritystonttien esirakentaminen (yksi alue/määräala)	80.000	-3.624,00	Käsitelty valtuuston iltakouluissa ja toteuttamistapaa linjattu sittemmin tarkemmin. Rakentaminen siirtyi 2025 budjettiin hieman pienempänä hankkeena
TOIMITILAPALVELUT			
Koulukeskus A-rakennus, käyttövesiputkiston saneeraushanke, sis. alakatto ja valaistussaneerauksia	700.000	- 347.989,43	Hyödynnettiin tätä määrärahavarausta myös B-rakennukseen, jonka käyttövesiputkien saneerausurakka toteutettiin kiireellisyydestä johtuen A-rakennuksen urakan lisätyönä.
Koulukeskus B-rakennus, käyttövesiputkiston saneeraushanke	5.000	0	Sisältyy edellä olevaan A-rakennuksen hankkeeseen
Keskuskeittiön uusi pakastinhuone	15.000	0	Kartoitettiin keittiön laitekanta, mutta tätä pakastinkoneikkoa ei vielä uusittu. Pidettävä varaus jatkossakin, mutta käyttöön vasta tarvittaessa.
Koulukeskuksen PTS-suunnitelman mukaiset korjausinvestoinnit	80.000	-22.216,29	Käyttövesiputkiurakan yhteydessä oli mahdollista toteuttaa vain osa PTS-korjauksista aikataulusyistä. Urakointia voidaan tehdä tietyiltä osin vain koulun loma-aikoina.

	2024/ budjetti + muutokset €	2024/ Toteuma €	Huomiot
Päiväkoti-nuorisotila Vakkarin pihan rakentaminen	80.000	-75.909,63 +23.000,00	Pihaurakka toteutui suunnitelmien mukaan. Lisäksi hankkeeseen myönnettiin valtionavustusta päiväkotipihojen liikunnallistamisen ja luonnonmukaistamisen ohjelmasta.
Vanhan virastotalon purkamishanke	10.000	-19.187,38	Purkusuunnittelu käynnistettiin. Työhön sisällytettiin talotekniikan muutoksista johtuvia suunnittelutöitä paloasemalle
Puukoulu kunnostushankeselvitys	10.000	-13.991,86	Kunnostushankeselvitys toteutettiin työpajamuotoisena. Lisäksi laadittiin kuntoarviointiin perustuva kate korjauskustannusarvio, mutta tätä varten ei laadittu tarkempia korjaussuunnitelmia
LIIKUNTAPAIKAT			
Leppäveden Isonkylänrannan sataman perusparannushanke ja kehittäminen	10.000	- 260,00	Suunnittelu maksettu käyttötaloudesta
Nisulan OKT-alueen pienvenelaituri	65.000	-85.407,95	Laiturihankinnan lisäksi toteutettiin välttämätön tietön parantaminen rantaan. 2025 jatkuu tämän alueen viimeistely.
HALLINTOPALVELUT			
Analogisen arkiston digitointi	150.000	-68.502,55	Arkistojen järjestely ja digitointityö käynnistyi ja jatkuu 2025
Tietojärjestelmät ja palvelimet	40.000	- 35.311,69 -4.434,50	Toivakan kunnan vuonna 2016 hankitut palvelimet korvattiin uusilla. Palvelimia on kolme kappaletta – kaksi tuotantoympäristön pyörittämiseen ja yksi varmuuskopiointia varten. Samassa yhteydessä päivitettiin palvelimien ohjelmistoversio (Windows Server 2022 Datacenter). Vuoden 2024 aikana hankittiin myös yksittäisiä työasemia ja videotykkejä rikkoutuneiden laitteiden tilalle.
Meita Oy:n osakkeet	2.340	-2.535,00	
Maa- ja vesialueet		1.198,17	Myyty yksi OKT-tontti
INVESTOINNIT NETTO	1.442.340	-878.799,80	

76 (190)

10.5. Tarkastuslautakunta

TOIMINTA-AJATUS

Tarkastuslautakunta on lakisääteinen lautakunta, jonka valtuusto asettaa toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämiseksi. Tarkastuslautakunta valmistelee valtuustolle hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Tarkastuslautakunta vastaa kunnan ulkoisesta valvonnasta yhdessä tilintarkastusyhteisön kanssa.

Tarkastuslautakunnan keskeisin tehtävä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Tarkastuslautakunta valmistelee tilintarkastuspalvelujen hankinnan valtuustolle ja huolehtii kunnan ja tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Tarkastuslautakunta valvoo sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuksien noudattamista ja antaa ilmoitukset tiedoksi valtuustolle kaksi kertaa vuodessa.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Tarkastus tekee tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä koskevan päätösehdotuksen valtuustolle. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisena pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLE

Lautakunta toteutti lakisääteiset tehtävänsä oikea-aikaisesti ja riittävässä laajuudessa. Lautakunta kokoon tui vuoden aikana 12 kertaa. Lautakunnan budjetoidut toimintakulut ylittyivät 2 723,51 € (15,1 %). Ylitys muodostuu pääasiassa asiantuntijapalkkioiden (tilintarkastus) 2 364,5 €:n (28,5 %) budjetoitua suuremmasta kulusta. Lautakunta kilpailutti keväällä 2024 kunnan ja tytäryhtiöiden tilintarkastuksen tilivuosille 2024–2027. Toivakan kunnanvaltuusto valitsi 17.6.2024 tilintarkastusyhteisöksi BDO Auditor Oy:n. Lautakunnan työn muut tulokset ovat luettavissa keväällä 2025 valmistuvasta arviointikertomuksesta vuodelta 2024. Kunnan ja tytäryhtiöiden vastuullisena tilintarkastajana vuoden 2024 tilintarkastuksessa toimi BDO Auditor Oy:stä JHT, HT Lilja Koskelo.

TARKASTUSLAUTAKUNTA (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot yht.	0	0	0	0	0	-	0
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-7 325	-9 000	0	-9 000	-8 540	94,9 %	460
Palvelujen ostot	-8 117	-8 900	0	-8 900	-12 006	134,9 %	-3 106
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-74	-100	0	-100	-88	87,7 %	12
Toimintakulut yht.	-15 515	-18 000	0	-18 000	-20 634	114,6 %	-2 634
Toimintakate	-15 515	-18 000	0	-18 000	-20 634	114,6 %	-2 634
Poistot ja arvonalentumiset	-814	-814	0	-814	-814	100,0 %	0
Yhteensä	-16 329	-18 814	0	-18 814	-21 447	114,0 %	-2 633
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	-7	0	0	0	-9	-	-9

10.6. Keskusvaalilautakunta

TOIMINTA-AJATUS

Valtuusto asettaa kuntaan toimikaudekseen keskusvaalilautakunnan, jonka tulee toteuttaa sille vaalilaissa määritellyt tehtävät. Keskusvaalilautakunta huolehtii vaalien yleisjärjestelyistä ja kuntavaaleissa lisäksi ehdokasasettelusta ja tuloslaskennasta.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLA

Presidentinvaali järjestettiin 28.1.2024 ja Europarlamenttivaalit 9.6.2024.

Presidentinvaali toimitettiin kahdella äänestyskierroksella. Ensimmäisen äänetyksen äänestysaktiivisuus oli 73,3 % ja toisen äänestyksen äänestysaktiivisuus oli 67,4 %.

Europarlamenttivaalien äänestysaktiivisuus oli 39,2 %.

KESKUSVAALILAUTAKUNTA (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot							
Tuet ja avustukset	4 447	8 000	0	8 000	13 238	165,5 %	5 238
Toimintatuotot yht.	4 447	8 000	0	8 000	13 238	165,5 %	5 238
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-6 028	-10 000	0	-10 000	-14 523	145,2 %	-4 523
Palvelujen ostot	-2 480	0	0	0	-2 505	-	-2 505
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 556	0	0	0	-240	-	-240
Toimintakulut yht.	-10 065	-10 000	0	-10 000	-17 268	172,7 %	-7 268
Toimintakate	-5 618	-2 000	0	-2 000	-4 030	201,5 %	-2 030
Yhteensä	-5 618	-2 000	0	-2 000	-4 030	201,5 %	-2 030
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	-2	0	0	0	-2	-	-2

10.7. Kunnanvaltuusto

TOIMINTA-AJATUS

Kunnanvaltuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan ylintä päätösvaltaa. Valtuustolla on yleinen toimivalta päättää kunnan asukkaiden yhteisistä asioista. Päätösvalta kuuluu valtuustolle, jollei erikseen ole toisin säädetty tai jollei valtuusto ole itse siirtänyt toimivaltaansa kunnan muille viranomaisille vahvistamallaan hallintosäännöllä. Kunnanvaltuusto vahvistaa sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja seuraa niiden toteutumista. Kunnanvaltuusto vahvistaa myös kuntakonsernin tytäryhteisöjen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä konserniohjauksen periaatteet. Toivakan kunnanvaltuustossa on 21 valtuutettua.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLA

Kunnanvaltuusto kokousti kuusi kertaa vuonna 2024.

Kunnanvaltuusto päätti mm. seuraavat kunnan elinvoimaa tukevat toimenpiteet:

- rakentajan raksaraha
- lapsiperheiden muksuraha
- maksuton varhaiskasvatus vuodesta 2025 alkaen
- uuden kuntosalirakennuksen hankesuunnittelu

Muita merkittäviä päätöksiä olivat Kiinteistö Oy Toivakanhakan vapaaehtoisen akordin myöntäminen.

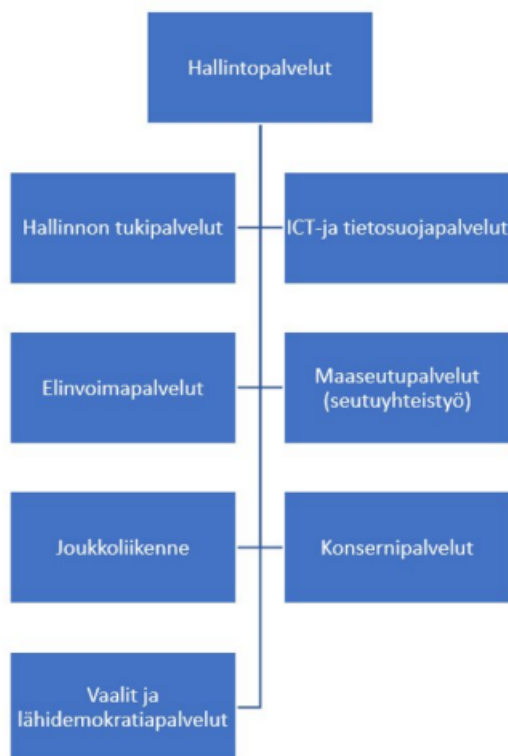
KUNNANVALTUUSTO (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot yht.	0	0	0	0	0	-	0
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-28 982	-26 900	0	-26 900	-24 702	91,8 %	2 198
Palvelujen ostot	-4 447	-3 100	0	-3 100	-6 209	200,3 %	-3 109
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-16	0	0	0	-142	-	-142
Muut toimintakulut	-290	0	0	0	-153	-	-153
Toimintakulut yht.	-33 735	-30 000	0	-30 000	-31 206	104,0 %	-1 206
Toimintakate	-33 735	-30 000	0	-30 000	-31 206	104,0 %	-1 206
Yhteensä	-33 735	-30 000	0	-30 000	-31 206	104,0 %	-1 206
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	-14	0	0	0	-13	-	-13

10.8. Hallintopalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Hallintopalveluiden palvelualue toimii kunnanhallituksen alaisuudessa, vastaten hallinnon tukipalveluista, ICT- ja tietosuojapalveluista, elinvoimapalveluista, maaseutupalveluista (seutuyhteistyön kautta), elinvoimapalveluista (sis. työllisyys, viestintä ja markkinointi), konsernipalveluista, joukkoliikenteestä sekä vaali- ja lähidemokratiapalveluista.

Hallintopalveluiden esihenkilönä toimii kunnanjohtaja. Hallintopalveluiden henkilöstöön kuuluvat lisäksi ICT-suunnittelija, työllisyys- ja elinkeinosuunnittelija, talous- ja hallintosuunnittelija, viestintä- ja markkinointisuunnittelija sekä koulu- ja henkilöstösihteeri (40 % osuudella).

HALLINTOPALVELUT (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot							
Myyntituotot	217 586	192 692	0	192 692	228 880	118,8 %	36 188
Tuet ja avustukset	645	15 400	0	15 400	34 087	221,3 %	18 687
Muut toimintatuotot	71 402	0	0	0	151 100	-	151 100
Toimintatuotot yht.	289 633	208 092	0	208 092	414 067	199,0 %	205 975
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-416 746	-422 819	0	-422 819	-391 161	92,5 %	31 658
Palvelujen ostot	-521 326	-439 042	0	-439 042	-486 898	110,9 %	-47 856
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-54 655	-25 300	0	-25 300	-15 566	61,5 %	9 734
Avustukset	-249 543	-232 000	-10 000	-242 000	-192 805	79,7 %	49 195
Muut toimintakulut	-716 871	-67 645	0	-67 645	-107 595	159,1 %	-39 950
Toimintakulut yht.	-1 959 141	-1 186 806	-10 000	-1 196 806	-1 194 026	99,8 %	2 780
Toimintakate	-1 669 509	-978 714	-10 000	-988 714	-779 959	78,9 %	208 755
Rahoitustuotot ja -kulut	-100	0	0	0	-115	-	-115
Poistot ja arvonalentumiset	-25 968	-39 763	0	-39 763	-26 522	66,7 %	13 241
Yhteensä	-1 695 576	-1 018 477	-10 000	-1 028 477	-806 596	78,4 %	221 881
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	-716	0	0	0	-343	-	-343

10.8.1. Kunnanhallitus

TOIMINTA-AJATUS

Kunnanvaltuusto- ja hallitus johtavat kunnan toimintaa tavoitteena kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen ja kestävä kehitys. Kunnanhallitus vastaa kuntalain sille määräämistä tehtävistä, kuten kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytännönpäätösten ja niiden laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus seuraa ja valvoo lautakuntia, palveluiden järjestämistä ja palvelutuotantoa sekä asetettujen tavoitteiden toteutumista.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLE

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteuma
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Kehitämme kunnanhallituksen ja vaikuttamistoimielinten yhteistyötä	Yhteiskokoukset ja tapaamiset	Toimiva tiedonvaihto ja osallistaminen	Toteutunut
Arvioidaan toimintaympäristön muutosta	Vaikutusten ennakkoarvointi	Vähintään yksi vaikutusten ennakkoarvointi tehty	Ei toteutunut. Raksa- ja muksurahan tai maksuttoman vakan osalta olisi ollut perusteltua, mutta asioita valmisteltiin nopeasti eikä tätä ehditty toteuttaa.
Huolehdimme edunvalvonnasta ja omistajaohjauksesta	Teemme aktiivista edunvalvonta- ja sidosryhmyötä sekä raportoimme edunvalvonta- ja omistajaohjauksesta säännöllisesti kunnanhallitukselle	Edunvalvonta ja omistajaohjaus tukee kuntastrategian toteutumista	Toteutunut. Edunvalvontatyössä korostui Keski-Suomen hyvinvointialueen palveluverkkopäätös. KOY Toivakanhakan ja kunnanhallituksen yhteinen tapaaminen yhtiön tervehdyttämistöistä.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>			
Kehitämme saavutettavuutta ympäristötavoitteet huomioiden	Osallistutaan Jyväskylän kaupunkiseudun MAL-valmistelu- ja ohjausryhmän toimintaan ja Jyväskylän seudulliseen joukkoliikennetyöryhmän toimintaan	Edistää etenkin seudullisen joukkoliikenteen saavutettavuutta ja saavutettavuutta	Toteutunut. Toivakka mukana Jyväskylän kaupunkiseudun MAL-neuvotteluissa, sekä Jyväskylän seudun joukkoliikennetyöryhmässä että joukkoliikennelautakunnassa

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Toivakka näyttäytyy halutuna paikkana asua, elää ja yrittää	Elinvoimapalvelut toteuttavat tavoitetta tukevaa neuvontaa, ohjausta, markkinointia ja viestintää ja koko kuntaorganisaatio tukee sitä osaltaan	Positiivinen nettomuutto: 5 Tonttimyynti: 3 kpl Yritystonttimyynti: yhden tontin myynti Viisarimäen yritysalueelta	Ei toteutunut. Nettomuutto -11. Tonttimyynti 1 kpl + 1 varaus. Yritystonttimyynti Viisarimäen alueella 0 kpl.
Myönteinen kehitys asukasluvussa ja työikäisten määrässä	Mainonta ja markkinointi, palvelutason ylläpitäminen ja kehittäminen	Asukasluku yli 2407 (vertailuvuosi 2022) Työikäisten määrä yli 53,20 % (vertailuvuosi 2022)	Ei toteutunut. Asukasluku 2 353 (-15). Työikäisten määrä 1 173 hlöä, jolloin työikäisten määrä prosentteina on 49,85 %.
Pyrimme lisäämään yritysten määrää ja toimimme aktiivisena kumppanina kaikille yrityksille ja yhteisöille	Vahva yritysysteistyö	Aloittaneiden yritysten määrä kasvaa Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten suhde	Toteutui osittain. Aloittaneiden yritysten määrä 7 kpl (+1 kpl). Tilastokeskuksen 23.9.2024 tilaston perusteella lopettaneiden yritysten määrä 10,25 kpl
Toivakassa on korkea työllisyysaste	Elinkeino- ja työllisyyspalveluiden neuvonta ja ohjaus, TE2025-uudistuksessa osallisen oleminen	Työllisyysaste yli 74,90 % (vertailuvuosi 2022)	
Vetovoimainen luonto ja liikuntamahdollisuudet	Toimitaan ympäristövastuullisesti ja ylläpidetään sekä kehitetään kuntalaisten monipuolisia liikuntamahdollisuuksia	Tyytyväiset käyttäjät ja korkea käyttöaste	

KUNNANHALLITUS (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot							
Myyntituotot	718	0	0	0	0	-	0
Tuet ja avustukset	97	0	0	0	278	-	278
Muut toimintatuotot	70 878	0	0	0	149 800	-	149 800
Toimintatuotot yht.	71 693	0	0	0	150 078	-	150 078
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-122 848	-126 789	0	-126 789	-125 820	99,2 %	969
Palvelujen ostot	-297 138	-227 691	0	-227 691	-220 202	96,7 %	7 489
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-14 630	-3 700	0	-3 700	-760	20,5 %	2 940
Avustukset	-118 386	-82 000	-10 000	-92 000	-80 868	87,9 %	11 132
Muut toimintakulut	-684 461	-6 119	0	-6 119	-39 663	648,2 %	-33 544
Toimintakulut yht.	-1 237 463	-446 299	-10 000	-456 299	-467 313	102,4 %	-11 014
Toimintakate	-1 165 769	-446 299	-10 000	-456 299	-317 235	69,5 %	139 064
Rahoitustuotot ja -kulut	-100	0	0	0	0	-	0
Poistot ja arvonalentumiset	-10 595	-9 291	0	-9 291	-8 638	93,0 %	653
Yhteensä	-1 176 464	-455 590	-10 000	-465 590	-325 873	70,0 %	139 717
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	-497	0	0	0	-138	-	-138

10.8.2. Hallinto- ja talousosasto

TOIMINTA-AJATUS

Hallinnon tukipalvelut vastaavat kunnan taloushallinnosta, kirjaamo- ja neuvontapalveluista, hallinnollisten palveluiden toimivuudesta, luottamushenkilöpalveluista sekä henkilöstöhallinnosta. Hallinnon tukipalvelut myös omalta osaltaan huolehtivat arkistoinnin ja tiedonhallinnan kehittämisestä.

Hallinnon tukipalveluiden tavoitteena on luoda puitteet palvelualueiden toimivalle ja tehokkaalle työskentelylle, varmistaa yhteistyön toimivuus asioiden valmistelussa sekä huolehtia luottamushenkilöiden tuesta. Toiminnalla tuetaan kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen päätöksentekoa sekä päätösten toimeenpanoa.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLA

Työterveyshuolto toteutti kunnan henkilöstölle työhyvinvointikyselyn huhtikuussa 2024.

Kunnanhallitus päätti joulukuussa, että Toivakan kunta ottaa käyttöön työsuhdepolkupyöräedun työntekijöille 1.1.2025 alkaen.

Hallinnon tukipalvelujen pitkän ajan tavoite on ollut käteisen rahankäytön vähentäminen. Kunnan palveluista voi maksaa pankkikortilla, luottokortilla, mobilepaylla ja verkkokaupassa käyttäen Paytrailin tarjoamia maksuvälineitä. Tilikausi 2024 on ensimmäinen, jolloin voidaan todeta, että tavoitteessa on onnistuttu. Käteisen rahan käyttö maksamisessa on vähentynyt radikaalisti. Kuntosalikorttien ostomahdollisuuden vieminen verkkokauppaan tuotti kuntosalisalis maksuja lähes 10.000,00 euroa vuonna 2024. Aikaisemmin kuntosalimaksuja saatiin n. 4 000–5 000 euroa vuodessa.

Kansallisarkiston sähköisen arkiston laajentamisen pilotointi päättyi 31.12.2024. Pilotoinnin aikana saatiin 1/3 pysyvästi säilytettävistä asiakirjoista digitoitua. Digitointi jatkuu vuonna 2025 ja tarkoitus on saada digitoitava aineisto fyysisesti pois vanhan kunnanviraston arkistoista.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteuma
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Panostamme henkilöstön hyvinvointiin	Hyvinvointietu 100 €/v/ vakituinen työntekijä.	Lisäämme henkilöstön hyvinvointia ja näyttäydymme houkuttelevana työnantajana	Toteutunut. Kelpoisten hakemusten määrä avoimena oleviin tehtäviin ollut suurta
Henkilöstöinfot säännöllisiksi	Koko henkilöstön teams-tapaamiset ja tallentamiset intraan jälkilähetetyksinä	Koko henkilöstö tietää paremmin kunnan ajankohtaisista asioista, ja viestintä parantuu	Toteutunut. Henkilöstön keskiviikkokahvit vakiintunut käytäntö, johtavien viranhaltijoiden infot tallenteina intrassa.

Uuden ajan maalaisidylli

Ylläpidämme ja kehitämme sähköistä palveluvalikoimaa	Verkkosivujen vastaamaan paremmin kuntalaisten tarpeita	Kunnan palveluita saatavilla 24 /7 (esimerkiksi kuntosalikortit, uimakoulut, ym.)	Toteutunut. Kunnan verkkosivuja päivitetty saavutettavuuden lisäämiseksi.
Analogisen arkiston digitointi	Analogisen aineiston digitointi	Vanhan viraston kolmen arkistotilan säilytettävät asiakirjat on kaikki digitoitu	1/3 aineistosta toimitettu digitoitavaksi. Digitointi jatkuu vuonna 2025.

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Kehitetään talousraportointia ja talousviestintää kuntaorganisaation palvelualueiden välillä, luottamushenkilötasolla ja kuntalaisten suuntaan	Viestitään kuntaorganisaatiota, luottamushenkilöitä ja kuntalaisia kunnan verkkosivuilla olevasta taloustietosivusta	Ajantasainen taloustieto koko organisaatiossa Kuukausittain päivitettävä taloustieto-osio verkkosivuilla	Toteutunut.
--	--	---	-------------

HALLINTO-JA TALOUSPALVELUT (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot							
Myyntituotot	169 588	162 134	0	162 134	199 955	123,3 %	37 821
Tuet ja avustukset	313	0	0	0	242	-	242
Muut toimintatuotot	524	0	0	0	0	-	0
Toimintatuotot yht.	170 424	162 134	0	162 134	200 197	123,5 %	38 063
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-178 572	-135 162	0	-135 162	-152 293	112,7 %	-17 131
Palvelujen ostot	-110 651	-92 364	0	-92 364	-112 117	121,4 %	-19 753
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 296	-8 400	0	-8 400	-8 070	96,1 %	330
Muut toimintakulut	-9 776	-26 454	0	-26 454	-12 149	45,9 %	14 305
Toimintakulut yht.	-303 295	-262 380	0	-262 380	-284 630	108,5 %	-22 250
Toimintakate	-132 870	-100 246	0	-100 246	-84 433	84,2 %	15 813
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	0	-80	-	-80
Poistot ja arvonalentumiset	-15 373	-30 472	0	-30 472	-17 883	58,7 %	12 589
Yhteensä	-148 243	-130 718	0	-130 718	-102 397	78,3 %	28 321
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	-63	0	0	0	-44	-	-44

10.8.3. ICT ja tietosuoja

TOIMINTA-AJATUS

Toivakan kunnan ICT- ja tietosuojapalvelut vastaavat kunnan ICT-laitteistojen ja järjestelmien ylläpidosta sekä kunnan tietosuojasta. Myös jokaisella palvelualueella on vastuu huolehtia tietosuojan turvaamisesta omissa toiminnoissaan

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLA

ICT-palveluiden keskeisin kehittämisinvestointi vuonna 2024 oli elinkaarensa päässä olevien sisäverkkolaitteiden uusinta ja verkon topologian kehittäminen käyttäjäystävällisempään ja turvallisempaan suuntaan.

Palvelimet: Vuonna 2024 uusittiin vuonna 2016 käyttöönotetut palvelimet, jotka olivat jo elinkaarensa päässä. Palvelimia oli kaikkiaan kolme kappaletta, joista kaksi oli tuotantoa pyörittäviä palvelimia ja yksi varmuuskopioita ottava palvelin. Suurin osa kunnan käyttämistä palveluista toimii omilla palvelimilla kustannustehokkuuden vuoksi.

Langaton verkko: Langaton verkko on toiminut moitteetta Toivakkatalolla, kirjastolla, Touhuvakassa, Vakkarilla ja Kankaisten kyläkoululla. Ongelmat langattomassa verkossa kohdistuvat koulukeskuksen A-rakennukseen, jossa on ajoittaista kapasiteettiongelmaa. Kapasiteettiongelmaa ei ole havaittu B- ja C-rakennuksessa. A-rakennuksen langattomaan verkkoon kirjautuvat sekä oppilaat että henkilöstö ja laitteiden suuri määrä ja liikenne aiheuttaa ajoittaista kapasiteettiongelmaa. Langattoman verkon suunnittelu aloitettiin vuoden 2024 lopussa ja päivitys toteutetaan vuoden 2025 kevään aikana.

O365-varmistus: Yksi keskeinen kehittämisinvestointi vuonna 2024 liittyi Microsoft 365 varmistukseen. Microsoftin vastuulla on ainoastaan infrastruktuurin varmistus ja asiakkaan vastuulla on Microsoft palvelun hallittava tieto ja data. Tietojen varmuuskopiointi on tärkeää, jotta toimintaa voidaan varmistaa kaikissa tilanteissa. Varmuuskopiointi koskee seuraavia sovelluksia: Outlook, Kalenteri, Teams ja OneDrive. Varmuuskopiointi koskee keskeisiä viranhaltijoita ja henkilöitä. Varmuuskopiointi suoritetaan Nexeticin toimittamassa palvelussa kaksi kertaa vuorokaudessa ja oma varmistuspalvelin ottaa täyden varmuuskopion kerran viikossa.

Henkilöstön koulutus: Keskeinen kehittämisen kohde vuonna 2024 oli henkilöstön koulutus koskien tietoturvaa ja tietoturvallista toimintaa. Henkilöstön osaamisen myötä voimme mahdollisesti estää tapahtumasta mitään peruuttamatonta tämän hetken maailmantilanteessa, jossa erilaiset mm. tietomurrot, huijaukset, haittaohjelomat, yms. yleistyvät ja lisääntyvät enenevässä määrin. Henkilökunnan tietoturvakoulutus toteutettiin CyberCoach:n tarjoaman palvelun kautta. CyberCoach on selainpohjainen ja käyttö ei ole paikka eikä laiteriippuvainen. Käyttö onnistuu sekä työasemalla että matkapuhelimella. Palvelu sisälsi aihealueita mm. tietoturva ja tietosuoja-alueilta. Koulutukset olivat 5–10 minuuttia vieviä kokonaisuuksia. Sopimus CyberCoachin kanssa loppuu 30.4.2025.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Elämisen elementit

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteuma
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
ICT-kysymyksissä ja tietosuoja-asioissa palvellaan nopeasti ja ketterästi koko organisaation tarpeita	Nopea reagointi ja lyhyt läpimenoaika	Ei pitkiä työjonoja	Verkossa olevien vikatilanteiden määrä on tippunut edellisistä vuosista ja näin ollen vikojen läpimenoajat ovat olleet pienempiä. Matkan varrella on varmasti ollut tilanteita, joissa vikoja on samalla hetkellä ollut useita ja nämä on selvitetty vakavuuden ja vaikutusten perusteella. Pittempiä korjausaikoja ovat aiheuttaneet myös tilanteet, joissa rikkoutuneelle laitteelle ei ole ollut korvaavaa laitetta varastossa. Nyttemmin varastoon on hankittu varalle muutama työasema ja matkapuhelin.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>			
Tietoturvaan panostaminen	Henkilöstön koulutus	Ajantasainen tietotaito ja osaaminen	Henkilöstön koulutus aloitettiin vuoden 2024 keväällä ja jatkuu huhtikuun 2025 loppuun.
	Verkkotopologian kehittäminen	Käytännöllinen ja toimiva verkko käyttäjille	Verkkotopologian kehittäminen vuoden 2024 aikana oli lähinnä suunnitteluasteella. Syynä tähän oli vuonna 2025 kesällä suunniteltu vanhan virastotalon purkaminen, joka muuttaa kunnan sisäisiä kuituyhteyksiä radikaalisti. Tämän myötä myös kunnan verkkotopologiaan tulee sisäisiä muutoksia.
	Elinkaaren päässä olevien verkkokomponenttien uusiminen	Tietoturvallinen ja parempi verkko käyttäjille	Kunnan vanhat palvelimet uusittiin loppuvuonna 2024. Kunnan koulukuksen langattoman verkon suunnittelu ja uusiminen on työn alla ja toteutetaan kevään 2025 aikana. Samassa yhteydessä uusitaan elinkaarensa päähän tulleita kytkimiä.

	Tietoturvaohjeiden päivitys	Henkilökunnalla ajantasainen tieto	Kunnan Intranetin sivustolla olevia tietoturvaohjeita on päivitetty ajan tasalle. Muutamia yksittäisiä on vielä työn alla. Tietoturvaohjeiden päivitys on jatkuva prosessi, koska muutoksia tietoturvassa tapahtuu nopealla syklillä.
Tietosuoja	Tietosuojaselosteiden päivitys	Ajan tasalla olevat tietosuojaselosteet	Suurin osa tietosuojaselosteista on saatu päivitettyä. Joitain yksittäisiä on edelleen työn alla. Vuonna 2024 uutena tuli myös vaikutustenarviointiselosteet (DPIA), joiden tarkoituksena on tunnistaa, arvioida ja hallita henkilötietojen käsittelyyn liittyviä riskejä. Näiden päivitys on jatkuva prosessi.
Toivakka tuntuu ja tunnetaan			
Kehitetään sähköisiä palveluita yhdessä muiden palvelualojen kanssa	Digitaalisten asiointimahdollisuuksien kehittäminen	Asiakaspalvelua saa suurilta osin myös sähköisissä muodoissa	Uusia kuntalaisia koskevia sähköisiä palveluita ei vuonna 2024 otettu käyttöön. Vuonna 2024 aloitettiin Suomi.fi-palveluväylän käyttöönotto, joka koskee mm. väestötietojärjestelmän tietoja ja siirtoja.

10.8.4. Elinkeinotoimi

Toivakan kunnan elinvoimapalvelut muodostuvat viestintä- ja markkinointipalveluista ja työllisyys- ja elinkeinopalveluista, jota kehitetään ja johdetaan kunnanjohtajan toimesta. Toivakan elinvoimapalveluiden tavoitteena on ylläpitää ja kehittää kunnan elinvoimaisuutta, asiakaslähteisesti ja kuntastrategian tavoitteiden mukaisesti.

TOIMINTA-AJATUS: ELINKEINO JA TYÖLLISYYS

Elinvoimapalvelut parantavat Toivakan tunnettavuutta ja vetovoimaa, jotta kunta pysyy elinvoimaisena. Yrittäjille tarjotaan tukea yrityksen käynnistämiseen, kehittämiseen ja sijoittumiseen Toivakan alueella. Lisäksi yrityksiä autetaan verkostoitumisessa ja viestinnässä, ja tavoitteena on molemmiin puoleen kumppanuus ja yhteistyö. Elinvoimatyön tavoitteena on myös lisätä yrittäjien kiinnostusta sijoittua alueelle.

Toivakan kunnan tavoitteena on yleisesti edistää työllisyyttä kunnan alueella yhteistyössä Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueen kanssa. Vuoden 2024 aikana yhteistyön sisältöä on kehitetty yhdessä Jämsän ja kuuden muun kunnan kanssa.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLA: ELINKEINO JA TYÖLLISYYS

Toivakka on ollut mukana Keski-Suomen yritysneuvojaverkostossa. Yritysneuvontaa on tarjottu monikanavaisesti ja verkostomaisesti. Aloittavan yrittäjän palveluita on ollut mahdollista saada kunnasta, Keski-Suomen yritysideoita sekä Maaseutukehitys ry:n kautta. Nuoria yrittäjiä on tukenut paikallinen 4H yhdistys. Kunnassa järjestettiin syksyllä 2024 matalan kynnyksen lähipalvelu yrittäjyyttä pohtivalle, yrittäjälle ja omistajavaihdoksiin. Yrityskäyntejä on tehty talousarvion tavoitteiden mukaisesti. Yrittäjien aamukahveja ja muita tapaamisia on järjestetty säännöllisesti. Toivakan kunta on koordinoanut hanketta, jolla kartoitettiin yrittäjien mahdollisuutta sijoittua Viisarimäen yritysalueelle ja toimintansa kehittämistä ja halukkuutta yritysryhmähankkeeseen.

Työttömyys on pysynyt edelleen alhaisena Toivakassa. Toivakan kunnan työllisyys on ollut hyvällä tasolla useita vuosia. Työttömyysprosentti on ollut vuoden 2024 aikana kuukausittain alle 10 %. Toivakka, Muurame ja Kyyjärvi ovat olleet kolme alimman työttömyysprosentin omaavaa kuntaa. Toivakassa on ollut Keski-Suomen alin työttömyys tammikuussa, heinäkuussa ja syyskuussa.

kuukausi	Työttömyys%	Työttömät työnhakijoita	Nuoria (alle 25v.)
Tammikuu	7,8	80	...
Helmikuu	8,2	84	...
Maaliskuu	7,9	81	...
Huhtikuu	9,2	94	7
Toukokuu	7,7	79	7
Kesäkuu	9,1	93	8
Heinäkuu	8,5	87	9
Elokuu	7,5	77	7
Syyskuu	7,5	77	7
Lokakuu	8,4	86	10
Marraskuu	9,0	92	11
Joulukuu	9,8	101	11

Vuoden 2024 aikana on valmistauduttu kansalliseen TE uudistukseen. Palvelujen sekä talouden suunnittelu on ollut aktiivista koko vuoden ajan. Työllisyyspalvelujen uudistaminen on ollut haastavaa rahoituksen muutoksen vuoksi. Toivakan kunta on liittynyt sopimuksella Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueeseen. Vastuukunta on Jämsän kaupunki ja alueeseen kuuluu kahdeksan kuntaa (Joutsa, Jämsä, Luhanka, Keuruu, Petäjävesi, Multia, Mänttä-Vilppula ja Toivakka). Päättävänä toimielimenä toimii Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueen lautakunta, jossa Toivakan kunnasta on edustettuna yksi jäsen ja yksi varajäsen.

Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen saajat ja maksetut etuudet

Toivakka

Aika	Kunnan osuus euroa
2024-12	11 594
2024-11	10 314
2024-10	8 550
2024-09	8 947
2024-08	6 821
2024-07	7 443
2024-06	7 297
2024-05	9 058
2024-04	9 522
2024-03	8 861
2024-02	11 961
2024-01	11 123

Kunnan osuus työmarkkinatuesta on ollut vuonna 2024 17 163 euroa vähemmän kuin aiempana vuonna (2023). Osuus oli alimmillaan elokuussa 2024. Alkuvuonna sekä loppuvuodesta osuus oli tyypillisesti korkeampi. (Lähde: Kelasto)

TOIMINTA-AJATUS: VIESTINTÄ JA MARKKINOINTI

Viestinnän ja markkinoinnin tehtävänä on kehittää elinvoimaa ja kunnan yhteisöllisyyttä siten, että se luo kuntaan suotuisat olosuhteet asumiseen, elämiseen, työskentelyyn ja yrittämiseen.

Viestintä ja markkinointi tukevat kunnan elinvoimaisuutta sen veto- ja pitovoimaa vahvistamalla. Tavoitteena on edistää väestö- ja työpaikkakehitystä, yritystoiminnan lisääntymistä ja Toivakan tunnettavuutta.

Viestintä ja markkinointi korostuvat kaikessa kunnan työssä aina elinvoimapalveluista sisäiseen viestintään. Sisäinen viestintä on esimerkiksi päätösviestintää, ohjeiden ja palaverikäytänteiden kehittämistä. Ulkoista viestintää ovat esimerkiksi verkkosivujen ajankohtaisen tiedon ylläpitäminen ja niistä viestiminen, tiedottaminen sekä markkinointiviestinnän projektit.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLE: VIESTINTÄ JA MARKKINOINTI

Vuoden 2024 aikana viestintä- ja markkinointiyhteistyötä on kehitetty yhteistyötä yhdistysten ja yritysten kanssa, aloitettu yhteistyön suunnittelutoimia muiden kehyskuntien kanssa, toteutettu eri kohderyhmille tyytyväisyys- ja palautekyselyitä (yrittäjille, kuntalaisille ja henkilöstölle), TE-uudistuksen viestintäyhteistyön käynnistyminen, tehostettu poikkihallinnollisia markkinointitoimia mm. tapahtumien suhteen sekä uusien elinvoima- ja pitovoima houkuttimien (raksa- ja muk-suraha) markkinointikampanjoiden toteuttaminen. Vuonna 2024 on panostettu monipuolisesti erilaisiin markkinointikeinoihin, joilla on tähdätty elinvoiman kehittämiseen sekä tuettu erilais-ten tapahtumien viestintää ja markkinointia.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteuma
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Otamme kuntalaiset mukaan päätöksentekoon – yhdessä syntyy parasta	Järjestämme sidosryhmien kanssa yhteisiä tilaisuuksia ja tuemme heitä toiminnassa ja siitä viestimisessä, toteutamme kyselyitä sekä tiedotamme aktiivisesti kunnan toiminnasta. Kannustamme kuntalaisia osallistumaan kunnan ja sen sidosryhmien toimintaan.	Kuntalaiset löytävät helposti ja ajantasaisesti tietoa kunnan toiminnasta kunnan kotisivujen lisäksi sosiaalisen median välityksellä. Yksi kuntakysely vuoden aikana, jonka lisäksi pyydetään tapahtumakohtaiset palautteet.	Toteutunut.
Yhteistyöfoorumin järjestäminen kunnan ja yritysten välillä.	Yrittäjien aamukahvitus	5-6 kertaa vuodessa.	Toteutunut.
Yrittäjien kehitystoiminnan tukeminen	Yrityspalveluseteli	2-3 seteliä vuodessa	Myönnettiin viisi seteliä
Vuoropuhelu yrittäjien kanssa	Yritysvierailut	10-20 yritystapaamista vuoden aikana	Toteutunut.
Yrittäjien toiminnan tukeminen	Markkinointi- ja viestintäkyvyden -ja osaamisen lisääminen, ja kehityksen seuraaminen mm. kyselyjen kautta.	Markkinointi- ja viestintäkyvyden lisääntyminen sekä markkinointi- ja viestintäosaamisen lisääntyminen.	Toteutunut.

Uuden ajan maalaisidylli

Toivakka on pieneksi kun- naksi moderni ja kehittää jatkuvasti esimerkiksi digi- taalisia palveluita	Kehitämme jatkuvasti digi- taalisia palvelujamme arjen sujuvoittamiseksi ja palvelui- den saavutettavuuden var- mistamiseksi.	Viestimme Toivakan ole- massa olevista ja suunnit- teilla olevista palveluista eri kanavissa ja tunnettavuus- työn yhteydessä.	Toteutunut.
Kehitämme Viisarimäen yri- tysaluetta	Uusien yrittäjien houkuttelu ja markkinointi. Kartoi- tamme mahdollisuutta alu- een osittaiseksi esirakenta- miseksi.	Pyritään saamaan ensimmäi- nen yrittäjä sijoittumaan Vii- sarimäen yritysalueelle.	Osittain toteu- tunut. Varsi- naista yrittäjää ei ole saatu alueelle.

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Kotoisa, helposti lähestyt- tävä pieni kunta. Mukava vierailta tai jopa muuttaa kuntaan.	Teemme mielikuva-, markki- nointi- ja tunnettavuustyötä eri kanavissa ja tapahtu- missa, ja kehitämme uusia tapahtumia.	Viestimme mm. markkinoin- tikampanjoin sekä tapahtu- missa Toivakan kunnan eduista: arkea sujuvoitta- vista palveluista, loistavasta sijainnista, edullisista ton- teista, rauhasta ja luonnon- läheisyydestä.	Toteutunut.
Olemme mukana tapahtu- missa	Rakennusmessut Rekrytointimessut Yrittäjäjuhlat Toivakan kesämarkkinat 6.7.2024	Vuosittain	Toteutunut, paitsi Rekrytoi- ntimessut (ei järjestetty 2024).
Järjestämme uusia tapahtu- mia	Toivakkaralli 17.2.2024 Tavoitteena järjestää yhteis- kunnallinen keskustelutilai- suus kesällä 2024 Kartoitamme mahdollisuutta toteuttaa Pellervo Lukumies -näyttelyn vuoden 2024 ke- sällä	Tilaisuudet toteutuvat ja va- kiintuvat osaksi vuosittaista toimintaa sekä innostavat järjestämään lisätapahtu- mia.	Toteutunut.

ELINVOIMAPALVELUT (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot							
Myyntituotot	58	0	0	0	579	-	579
Tuet ja avustukset	235	15 400	0	15 400	33 566	218,0 %	18 166
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	1 300	-	1 300
Toimintatuotot yht.	293	15 400	0	15 400	35 445	230,2 %	20 045
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-80 547	-122 941	0	-122 941	-83 725	68,1 %	39 216
Palvelujen ostot	-97 377	-112 169	0	-112 169	-138 611	123,6 %	-26 442
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-17 080	-2 600	0	-2 600	-3 904	150,1 %	-1 304
Avustukset	-131 156	-150 000	0	-150 000	-111 937	74,6 %	38 063
Muut toimintakulut	-20 522	-27 296	0	-27 296	-37 773	138,4 %	-10 477
Toimintakulut yht.	-346 683	-415 006	0	-415 006	-375 950	90,6 %	39 056
Toimintakate	-346 390	-399 606	0	-399 606	-340 505	85,2 %	59 101
Yhteensä	-346 390	-399 606	0	-399 606	-340 505	85,2 %	59 101
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	-146	0	0	0	-145	-	-145

10.9. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan tehtävänä on tarjota hyvinvointi-, varhaiskasvatus-, esi- ja perusopetus-, kirjasto-, kulttuuri, vapaa-aika, liikunta- sekä nuorisopalveluita, etsivän nuorisotyön sekä vapaan sivistystyön, osallisuuden sekä kotouttamisen palveluita kokonaisuutena edistään tehokkaasti, taloudellisesti sekä yhteistyössä kuntalaisten koulutus- ja kehittämistarpeita ja kokonaisvaltaista henkistä ja fyysistä hyvinvointia sekä kasvun ja oppimisen kokonaisuuksia.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta päättää vastuualueellaan toiminnassa noudatettavista perusteista ja yleisistä ohjeista, palveluidensa kehittämissuunnasta, painopistealueista ja toimintasuunnitelmasta sekä valmistelee ja tekee esityksiä sivistyspalveluiden hoitamiseen tarvittavista määrärahoista. Sivistys- ja hyvinvointilautakuntaan kuuluu seitsemän (7) jäsentä ja jokaiselle on nimetty varajäsen. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta kokoontuu pääsääntöisesti *kerran kuukaudessa kuukauden kolmantena tiistaina*, paitsi kesä- ja heinäkuussa vain tarvittaessa.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLE

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta kokoontui kerran kuukaudessa tammikuusta kesäkuuhun ja elokuusta marraskuuhun, yhteensä 11 kertaa. Pykälää sivistys- ja hyvinvointilautakunta käsitteli vuoden 2024 aikana yhteensä 120.

Talousarvion sitovuuden toteutuminen

Vuoden 2024 ennakoimattomiin menoihin on reagoitu lisämäärärahaesityksin: helmikuussa varhaiskasvatuksen päiväkotiaavustaja ja Kukkulan koulun koulunkäynnin ohjaajan palkkaamiseksi, toukokuussa kirjaston ja koulusihteerin sijaiskuluihin, Kukkulan koulun kouluavustajan kuluihin sekä varhaiskasvatuksen järjestelmä uudistukseen. Elokuussa haettiin lisäksi lisämäärärahaa varhaiskasvatuksen päiväkotiaavustajan palkkaamiseksi loppuvuodeksi.

Talousarvion 2024 sitova erä valtuustoon nähden oli lautakunnan ulkoinen toimintakate. Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan toimintatuottoihin varattiin talousarviossa yhteensä 619.411,00 euroa, toteuma oli 737.365,58 euroa.

Toimintakulut budjettimuutoksineen olivat talousarviossa yhteensä 4.926.771,00 euroa, toteuma oli 4.885.814,11 euroa. Tilikauden tulos oli 4.217.751,86 euroa.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta pysyi vuoden 2024 budjetissa 96,8 % toimintakateprosentilla.

Vuoden 2024 sivistys- ja hyvinvointipalveluiden asukaskohtainen nettokustannus oli xxx euroa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutuminen

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskienhallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä toiminta- ja menettelytapoja, joilla tilivelvolliset pyrkivät varmistamaan, että:

- kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista
- päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa
- lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan
- omaisuus ja voimavarat turvataan.

Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden käyttösuunnitelma hyväksyttiin tammikuussa 2024. Talouden seuranta on toteutettu kuukausittain ja lautakunta on käsitellyt talouden seurantaan talouden ja toiminnan osavuositarkastuksessa 1–6/2024 syyskuun kokouksessaan, jolloin toimintakate oli 45 %.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan nimeämät sisäiset tarkastajat toimivat objektiivisesti ja riippumattomasti. Sisäiset tarkastajat ovat toimittaneet raportin tekemästään tarkastuksesta lautakunnalle ja kunnanhallitukselle elokuussa 2024. Tarkastuksen kohteina olivat 1) miten etsivän nuorisotyön lakisääteiset tehtävät ovat toteutuneet vakituisen työntekijän jäätyä pois ja hanke- rahoituksen päätyttyä?

2) Miten kirjaston palvelut ovat muuttuneet, kun henkilöstöresurssi on pienentynyt? Miten si- jaistukset kirjastolla ovat toteutuneet?

3) Miten varhaiskasvatuksen erityisopettajan tehtävät ovat toteutuneet vuonna 2024?

Rehtori-sivistysjohtajan viranhaltijapäätökset julkaistaan kunnan kotisivuilla ja viranhaltijapäätösotteet lähetetään julkaisupäivänä sivistys- ja hyvinvointilautakunnan sähköpostiin. Oikaisuvaatimuksia ei ole ollut vuonna 2024.

10.9.1. Sivistystoimen hallinto

TOIMINTA-AJATUS

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut tarjoavat kestäväällä tavalla hyvän arjen palveluita hyvinvoinnin, varhaiskasvatuksen, opetuksen, kirjaston ja kulttuurin, vapaa-ajan, liikunnan, nuorisotyön sekä vapaan sivistystyön palveluita lisäten yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa, osallisuutta ja jokaisen ihmisen hyvinvointia. Sivistys- ja hyvinvointipalveluilla tavoitetaan kokonaisia ikäluokkia ja ne koskettavat suurta joukkoa kuntalaisia. Sivistys- ja hyvinvointipalveluissa kuntalaisten tarpeet havaitaan varhain.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut edistävät kunnan vetovoimaisuutta ja luovat edellytyksiä sekä mahdollisuuksia elää aktiivista, luovaa ja merkityksellistä elämää; oppia, kasvaa ja kehittyä.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLA

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut on toteutettu hyvinvoinnin, osallisuuden ja kotouttamisen edistämisen, varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen, iltapäiväkerhotoiminnan, kirjaston ja kulttuurin sekä vapaa-ajan palveluiden (nuoriso- ja liikuntapalvelut) sekä vapaan sivistystyön kokonaisuutena. Talousarviossa näiden palveluiden hallintoon on varattu toimintakuluja 123 565 euroa, toteuma on 141 168, 23 euroa.

Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden hallintoon kuuluvat rehtori-sivistysjohtaja, henkilöstö- ja kou-lusihteeri sekä hyvinvointisuunnittelija.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteuma
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut tekevät laaja-alaista yhteistyötä kunnan eri palvelualueiden, toisten kuntien sivistys- ja hyvinvointipalveluiden sekä paikallisten ja alueellisten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa sekä yhdyspinnoilla hyvinvointialueen kanssa.	Monitoimijainen hyvinvointityöryhmä hyvinvointisuunnittelijan työn tukena. Vahvistetaan suunnitelmien, tekemisen sekä toiminnan arvioinnin välistä yhteyttä osana kehittämistä. Hyvinvointialueyhdyspinnoilla haetaan toimivia vastinpareja ja vahvistetaan monitoimijaisen tiimimallin käytänteitä.	Hyvinvointityöryhmän tavoitteellinen toiminta. Hyvinvointialueyhteistyön edelleen kehittäminen.	Hyvinvointityöryhmä on koontunut säännöllisesti edistäen poikkihallinnollisessa yhteistyössä kuntalaisten hyvinvointia. Hyvinvointialueen kanssa tehtävä yhdyspintatyö kehittyä edelleen. Sivistys- ja hyvinvointipalveluista hyvinvointityöryhmään ovat kuuluneet hyvinvointisuunnittelijan lisäksi kulttuuri- ja vapaa-aikasuunnittelija, varhaiskasvatusjohtaja sekä rehtori-sivistysjohtaja.

Uuden ajan maalaisidylli

Voimavarojen kohdistaminen kuntastrategian arvojen mukaisesti: oppiva ja kehittyvä, avoin ja rohkea, aito ja yhteisöllinen.	Tehdään tiivistä sivistys- ja hyvinvointipalveluiden säästä sekä palvelualueet ylittävää yhteistyötä.	Yhteisen vuosikellon kehittäminen ja kuntastrategian toteuttaminen sivistys- ja hyvinvointipalveluiden vuosikellossa	Yhteistyötä on tehty vuosikellon mukaan kuntastrategiaa jalkauttaen. Monenlaisia yhteistyötapoja on kehitelty, kokeiltu ja arvioitu. Yhteistyö on koettu pienen kunnan supervoimana – olemme enemmän yhdessä kuin erikseen.
Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon vahvistaminen	Sivistys- ja hyvinvointipalvelut vahvistavat henkilöstönsä digi- sekä hyvinvointiosaamista	Digitaalisiin keinoin vahvistetaan osallisuuden ja osallistumisen mahdollisuuksia, lisätään työhyvinvointia ja vahvistetaan sivistys- ja hyvinvointipalveluiden vaikutavuutta.	Digiosaamisen kehittäminen on ollut osa arjen valintoja ja melko vakiintuneita toimintatapoja. Hyvinvointiosaaminen ja työhyvinvointi ovat linjauksen sekä valintojen kivijalkana.

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Toivakan sivistys- ja hyvinvointipalveluiden yhteistyön ja tarpeiden näkyminen hyvinvointialueyhteistyössä,	Toimitaan aktiivisesti hyvinvointialueyhdyspinnoilla.	Yhteistyö hyvinvointialueen vastinparien kanssa.	Hyvinvointisuunnittelija on toiminut aktiivisesti hyvinvointialueyhdyspinnoilla tuoden esille Toivakan tarpeita.
sivistyskuntaverkostossa	Toimitaan aktiivisesti sivistyskuntaverkostossa sekä hankeverkostoissa.	Yhteistyö sivistyskuntaverkostossa.	Sivistyskuntaverkostossa on tehty yhteistyötä sekä yhteishankkeiden Keski-Suomen sivistysjohtajien verkostossa sekä alueellisena yhteistyönä lähikuntien kanssa.
sekä kunnan markkinoinnissa ja viestinnässä.	Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden näkyväksi tekeminen ja viestintä	Sivistys- ja hyvinvointipalvelut osana kunnan vetovoimaisuutta ja markkinointia.	Markkinoinnissa ja viestinnässä sivistys- ja hyvinvointipalvelut ovat näkyneet lähinnä yksikkö- tai palvelutaisoisesti esim. sosiaalisessa mediassa, kehitettävä laadukkaiden varhaiskasvatusesi- ja perusopetus- sekä muiden palveluiden näkyvyyttä kunnan markkinoinnissa.

SIVISTYSPALVELUIDEN HALLINTO (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot							
Tuet ja avustukset	61	0	0	0	1 112	-	1 112
Toimintatuotot yht.	61	0	0	0	1 112	-	1 112
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-106 670	-116 027	0	-116 027	-120 098	103,5 %	-4 071
Palvelujen ostot	-12 780	-6 238	0	-6 238	-20 516	328,9 %	-14 278
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 765	-1 200	0	-1 200	-731	60,9 %	469
Muut toimintakulut	-500	-100	0	-100	-121	121,3 %	-21
Toimintakulut yht.	-123 716	-123 565	0	-123 565	-141 466	114,5 %	-17 901
Toimintakate	-123 655	-123 565	0	-123 565	-140 355	113,6 %	-16 790
Poistot ja arvonalentumiset	-814	-814	0	-814	-814	100,0 %	0
Yhteensä	-124 468	-124 379	0	-124 379	-141 168	113,5 %	-16 789
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	-53	0	0	0	-60	-	-60

10.9.2. Perusopetus

10.9.2.1. Opetuspalvelut

KANKAISTEN KYLÄKOULU

TOIMINTA-AJATUS

Toivakan kunnan yhtenäisessä perusopetuksessa toimii kaksi koulua, Toivakan koulukeskus ja Kankaisten kyläkoulu. Syntyvyyden mukainen oppilasennuste on hienoisessa laskussa, mutta muuttoliike on lisännyt viime vuosina kunnan lapsimäärää sekä varhaiskasvatuksessa että perusopetuksessa. Oppimisen tuen tarve on moninaistunut ja vaativammankin erityisen tuen tarpeita edelleen on.

Laadukas oppimisen tuki on tärkeää kaikkina päivinä. Jokaisen opettajan tulee antaa oppilaiden tuen tarpeet tunnistuen heidän oppimiseensa oikea-aikaista ja riittävän pitkäkestoista ja tukea. Ohjaajahenkilöstöllä vahvistetaan tuen kohdentumista ja oikea-aikaisuutta.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLA

Perusopetus muodostaa sivistys- ja hyvinvointipalveluista reilusti yli puolet, noin 62,5 % henkilöstön määrällä ja taloudellisesti arvioiden.

Perusopetuksen koulujen talousarvio vuodelle 2024 on ollut 3 497 687 euroa, tilikauden tulos 3 508 268 euroa (100,3 %). Vuoden 2024 asukaskohtainen perusopetuksen kustannus on ollut vuonna 2023 1473 euroa, vuonna 2024 1490 euroa.

Toivakan kouluilla (Toivakan koulukeskus ja Kankaisten kyläkoulu) on yhteinen, kuntatasoinen esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelma, koulujen johtoryhmä, yhteisöllinen opiskeluhoito-ryhmä sekä koulujen kotisivut Peda.netissa. Koulujen toimintasuunnitelma sekä lukuvuosikertomus laaditaan myös yhteisinä.

Kankaisten kyläkoulun talousarvio vuodelle 2024 on ollut 527 269 euroa, toteuma 530 281, 97 euroa (100,6 %).

Kankaisten kyläkoululla on ollut oppilaita yhteensä vuosiluokilla 0–6 keväällä 2024 50, syyslukukaudella 2024 oppilasmäärä esioppilaat mukaan lukien on ollut 43 oppilasta.

Kankaisten kyläkoululla on lukuvuonna 2025–2026 esioppilaat mukaan lukien 43 oppilasta. Kankaisten kyläkoululle ennustetaan oppilasennusteen (1.2025) mukaan oppilasmäärän vähene- mistä 35 oppilaaseen kevääseen 2028 mennessä ja 27 oppilaaseen kevääseen 2031 mennessä. Kustannus oli 14 332 €/oppilas.

Kankaisten kyläkoululla on kolme vakituista luokanopettajavirkaa. Opettajat opettavat osittain vaihtotunteina yhdysluokissa 0–2, 3–4 ja 5–6. Kalenterivuonna 2024 Kankaisten kyläkoululla on työskennellyt vakituisen koulunkäynnin ohjaajan lisäksi yksi määräaikainen koulunkäynnin ohjaaja. Toinen koulunkäynnin ohjaajista on toiminut tiistaista torstaihin esi- ja alkuopetuksen

yhdyshuokassa myös esiopetusoppilaiden tukena, toinen yksilö- ja ryhmäohjaajana luokissa. Koulunkäynnin ohjaajat vastaavat myös iltapäivätoiminnasta.

Kankaisten kyläkoulun oppilaiden oppimisen ja koulunkäynnin tukea täydentää kiertävä laaja-alainen erityisopettaja yhtenä päivänä viikossa sekä käsityön ja esiopetuksen opettaja kerran viikossa.

Kyläkoululla on valtion hankeavustusten turvin järjestetty koulun kerhotoimintaa 0.–2. luokkalaistille, harrastamisen Toivakan mallin monilajikerhoa sekä 1.–2. luokkalaisten 4H-kerhoa.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteuma
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Yhteistyö yli hallinto- ja kuntarajojen sekä kolmannen sektorin kanssa	Paikallisen KulttuuriVakka-suunnitelman toimeenpano	KulttuuriVakka-suunnitelman toteuttaminen vuosikellomaisesti eri vuosiluokkakokonaisuuksissa.	Lukuvuonna 2024–2025 Kankaisten kyläkoulu on vierailut kirkossa, toteuttanut globaalikasvatuksen oppitunteja yhteistyössä seurakuntien kanssa, Lasten oikeuksien viikon yhteistyössä Keski-Suomen liikunta KesLi:n kanssa. On myös toteutettu nukketatterivierailu (MLL), kouluvierailu (Digitutkijat), sekä tehty yhteistyötä Paikallisuutisten sekä 4H:n kanssa.
	Lukuliikahdus Toivakan kirjastoon- suunnitelman mukainen yhteistyö kirjaston kanssa	Kirjastoyhteistyön monipuolisuus lukutaitoa ja lukuharastusta tukien	Kirjastoyhteistyö on toteutunut aikataulujen ja resursien puitteissa.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>			
Yrittäjyyskasvatus	6. luokkalaisten osallistuminen Yrityskylä- hankkeeseen ja kyläkoulukahvilan järjestäminen	Kaikki kuudesluokkalaiset osallistuvat Yrityskylä-hankkeeseen. Yrittäjäasenteen löytäminen koulutyössä.	Yrityskylä-hanke toteutui suunnitellusti 5.– ja 6. luokkalaisten osallistumisena.
Hyvinvointioppimisen kehittyminen	Hyvinvointivuosikellon toimeenpano	Oppilaiden hyvinvointioppimisen ja kaveritaitojen kehittyminen, vuosikellon toteuttaminen	Hyvinvoinnin vuosikelloa on toteutettu ryhmäkohtaisesti luokissa.

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Kankaisten kyläkoulu osana yhtenäistä perusopetusta Toivakassa	Säännölliset vierailut koulukeskuksen liikuntasalissa ja mahdollisuuksien mukaan kirjastossa sekä osallistuminen yhteisiin kulttuuri- ym. tapahtumiin	Työjärjestyksiin sidotut, vakituiset liikuntasalivuorot Toivakan koulukeskukseen	Vakituiset liikuntasalivuorot ovat toteutuneet suunnitellusti kerran kuukaudessa. Syksyllä 2024 lisätty käynteihin musiikkiluokkatunnit.
Koulujen yhtenäinen hallinto ja toimintakulttuuri sekä Kankaisten kyläkoulun tiimi	Koulujen yhteinen johtoryhmä (rehtori-sivistysjohtaja, henkilöstö- ja koulusihiteeri, apulaisjohtajat, tiiminvetäjät (aineenopettajat, luokanopettajat, erityisopettajat, koulunkäynnin ohjaajat sekä Kankaisten kyläkoulu)	Jaettu, yhteisöllinen johtajuus yhtenäisessä perusopetuksessa.	Kankaisten kyläkoulun apulaisjohtajana kevään 2024 toiminut luokanopettaja jäi opintovapaalla, joten syksyn 2024 apulaisjohtajuutta on hoitanut toinen koulukeskuksen apulaisjohtajista. Koulujen johtoryhmä on tehnyt tiivistä yhteistyötä ja koontunut kokouksiin säännöllisesti kerran kuukaudessa sekä pitänyt yhteyttä myös kokousten välillä. Koulujen johtoryhmäläiset ovat tiiminvetäjinä toimineet aktiivisesti ja yhteisöllinen johtaminen on kehittynyt yhä laadukkaammaksi.
	Yhteisöllinen, monialainen opiskeluhoitoryhmä kerran kuukaudessa ja kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien toteuttama yhteisöllinen opiskeluhoitoryö sekä yksilöllinen opiskeluhoito	Opiskeluhoitolain mukainen oppilaiden hyvän oppimisen, fyysisen ja psyykkisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen, ylläpitäminen ja niiden edellytyksiä lisäävä toiminta perusopetuksessa sekä yhteistyö huoltajien kanssa.	Yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä on kokoontunut kerran kuukaudessa ja kehittänyt omaa toimintaansa yhä enemmän palvelemaan koulujen arjen ilmiöiden tuemista. Huoltajien osallistuminen ei ole juurikaan toteutunut. Kankaisten kyläkoulun edustajana opiskeluhoitoryhmässä on toiminut koulun apulaisjohtaja.
	Koko opetushenkilöstön osallistuminen yhteisiin VESO-päiviin ja yhteissuunnittelu (YS)- kokouksiin sekä muu yhteistyö ja kehittämisen.	Perusopetuksen yhtenäisyys kouluyhteisöjen arvojen, asenteiden ja tapojen vuoropuheluna. Oppimisen, osallisuuden, hyvinvoinnin ja kestävän elämäntavan edistäminen.	Koulujen opetushenkilöstön yhteiset VESO-päivät (kolme lukuvuodessa) sekä yhteissuunnittelu (YS)- kokoukset kuukausittain ovat toteutuneet vuosikellon mukaisesti Kankaisten kyläkoulun opetushenkilöstö on osallistunut YS-kokouksiin pääasiassa etäyhteydellä.

TOIVAKAN KOULUKESKUS (KIRKONKYLÄN KOULU)

TOIMINTA-AJATUS

Toivakan kunnan yhtenäisessä perusopetuksessa toimii kaksi koulua, Toivakan koulukeskus ja Kankaisten kyläkoulu. Syntyvyyden mukainen oppilasennuste on hienoisessa laskussa, mutta muuttoliike on lisännyt viime vuosina kunnan lapsimäärää sekä varhaiskasvatuksessa että perusopetuksessa. Oppimisen tuen tarve on moninaistunut ja vaativammankin erityisen tuen tarpeita edelleen on.

Laadukas oppimisen tuki on tärkeää kaikkina päivinä. Jokaisen opettajan tulee antaa oppilaiden tuen tarpeet tunnistuen heidän oppimiseensa oikea-aikaista ja riittävän pitkäkestoista ja tukea. Ohjaus- ja avustajahenkilöstöllä vahvistetaan tuen kohdentumista ja oikea-aikaisuutta.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLA

Toivakan koulukeskuksen (Kirkonkylän koulu) talousarvio vuodelle 2024 oli 2 897 959 euroa, toteuma 2 879 428,90 euroa, toteuma 99 %. Vuoden 2022 valmistavan opetuksen valtionosuudet on saatu maksuun vuoden 2024 valtionosuusrahoituksessa, vuoden 2023 valmistavan opetuksen kustannukset tullaan saamaan valtionosuusrahoituksessa vuonna 2025.

Keväällä 2024 Toivakan koulukeskuksen oppilasmäärä esioppilaat mukaan lukien on ollut 297 oppilasta, syksyllä 2024 oppilaita on ollut yhteensä 298. Kustannus oli 10 284 €/oppilas.

Toivakan koulukeskuksen oppilasmäärä on oppilasennusteen (1.2025) mukaan lukuvuonna 2025–2026 esioppilaat mukaan lukien 281 oppilasta. Lukuvuodesta 2025–2026 eteenpäin koulukeskukselle ennustetaan syntyvyyden mukaista oppilasmäärän hienoista vähenemistä, noin 217 oppilaaseen kevääseen 2029 mennessä. Keväällä 2031 oppilaita olisi 195.

Toivakan koulukeskuksessa oli kevätlukukaudella 2023–2024 yhteensä kymmenen luokanopettajaa. Syyslukukaudella 2024–2025 luokanopettajia oli yhteensä yhdeksän, joista yksi on toiminut luokanopetuksen lisäksi alkuopetuksen laaja-alaisena erityisopettajana. Useat luokanopettajista toimivat luokanopetuksen lisäksi myös aineenopettajina.

Kevätlukukaudella 2023–2024 koulukeskuksessa on ollut kymmenen aineenopettajaa, syyslukukaudella 2024–2025 aineenopettajia on ollut yksitoista, kun musiikinopetusta alettiin opettaa aineenopettajan toimesta. Aineenopettajista kaksi on ollut syksyllä 2024 määräaikaaisessa tehtävässä.

Syyslukukaudella 2024–2025 Toivakan koulukeskus on ollut edelleen pääosin kaksisarjainen vuosiluokkien 1–9 yhtenäiskoulu, jossa kuitenkin 1., 2. ja 4. luokka ovat yksisarjaisia.

Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.

Neuropsykiatrisen koulunkäynnin ohjaajan (NEPSY) hankerahalla saatu työpanos on ollut edelleen tärkeää ja merkityksellistä kunnan ainoaa omaa opiskeluhoitopalvelua. NEPSY-kasvatusohjaajan työ on kohdistunut lukujärjestyksiin sitomattomalla työajalla niiden oppilaiden

haasteiden tukemiseen, joiden ohjauksessa tarvitaan erityisosaamista koulunkäynnin, sosiaalisten ja neuropsykiatristen haasteiden vuoksi. NEPSY-työ on vaikuttanut myös sekä SohVa (sosiaalinen vahvistaminen) -ryhmätoiminnassa että KaMu (kaikki mukaan, kiusaamisen vastainen) -toiminnassa. NEPSY-ohjaaja on toiminut myös koulujen johtoryhmässä koulunkäynnin ohjaajien tiiminvetäjänä. NEPSY-ohjaustyötä pyritään vakinaistamaan vuoden 2025 aikana.

Toivakan koulukeskuksessa on työskennellyt vuonna 2024 neljä vakituista koulunkäynnin ohjaajaa. Edellisten lisäksi määräaikaisella työ sopimuksella on vuoden 2024 aikana työskennellyt henkilökohtaisena kouluavustajana/ koulunkäynnin ohjaajana kolme ohjauksen ammattilaista. Koulunkäynnin ohjaajien työpanos on räätälöity niille oppilaille, joiden oppiminen tarvitsee eniten tukea ja henkilökohtaista kouluavustajan työtä tarvitaan moniammatillisesti arvioiden niille oppilaille, joiden koulunkäyntiin liittyy kouluun kiinnittymisen, jaksamisen sekä esimerkiksi turvallisuuden haasteita.

Kevätlukukaudella 2023–2024 koulujen erityisopetuksessa oli murrosvaihe, kun yhden eläköityneen erityisopettajan tilalle palkattiin määräaikainen erityisopettaja ja toisen vakituisen erityisopettajan tilalle opintovapaan sijainen. Osa-aikaista erityisopetusta on antanut lisäksi erityisopetuskelpoinen luokanopettaja, sekä kevät- että syyslukukaudella. Opetus- ja kulttuuriministeriön hankerahoituksella on saatu palkattua syyslukukaudeksi 2024 kaksi laaja-alaista erityisopettajaa vahvistamaan samanaikaisopetuksen ja erityisopetuksen toimintakulttuurin kehittymistä, osaksi tiivistä erityisopettajien tiimiä. Syyslukukaudella erityisopettajien tiimiä on vetänyt luokanopettajan virastaan virkavapaalla oleva erityisopettaja.

Vahvin erityinen tuki Toivakan perusopetuksessa on sijoitettu Toivakan koulukeskukseen. Joustavassa pienryhmässä (JOPI) on työskennellyt keväällä 2024 määräaikainen, elokuusta 2024 vakituinen erityisluokanopettaja, yksi koulunkäynnin ohjaaja sekä yksi henkilökohtainen kouluavustaja. JOPI-ryhmässä on opiskellut oppilaita

a. joiden kotiluokka on yleisopetuksessa, esimerkiksi kouluakymättömät tai oppilaat, joilla on tarve päästä pienryhmään esimerkiksi jaksolle tai jonkin yksittäisen oppiaineen opetukseen. Erityisen tuen oppilaiden on pääsääntöisesti hyvä opiskella ylöspäin eriyttävässä opetusryhmässä, mutta heidän oppimistaan hyödyttää ja tukee myös pienempi erityisen tuen ryhmän ja erityisluokanopettajan tuki.

b. joiden kotiluokka on joustava pienryhmä (esim. toiminta-alueittain opiskelevat ja pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksen oppilaat).

Lisäksi erityisen tuen opetusta on järjestetty yhteistyönä Valteri-koulu Onervan kanssa ja Kukulun sairaalakoulussa. Edellisistä on saatu myös konsultatiivista tukea opettajien työhön haastavissa koulunkäynnin ja oppimisen tuen tarpeissa.

Osa-aikaista nuorisotyötä koulussa/ koulunuorisotyötä ja sosiaalisen vahvistamisen SohVa-ryhmätoimintaa järjestettiin koulukeskuksen arjessa sitouttavan kouluyhteistyöhankkeiden 1 ja 2 mahdollistamana yhteistyössä seurakuntien ja etsivän nuorisotyön kanssa NEPSY-kasvatusohjaajan johdolla. Tämä työskentely on edelleen kytkeytynyt tiiviisti myös KaMu (Kaikki mukaan)-kiusaamisen vastaiseen toimintaan. Valtion hankeavustuksen turvin saatiin vahvistettua erityisopetuksen resursseja, järjestettiin koulun kerhotoimintaa sekä edistettiin koulutuksellista tasa-arvoa edistäviä toimenpiteitä.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteuma
Yhdessä yhteisöllisesti			

Yhteistyö yli hallinto- ja kuntarajojen sekä kolmannen sektorin kanssa	Paikallisen KulttuuriVakka-suunnitelman toimeenpano	KulttuuriVakka-suunnitelman toteuttaminen vuosikellomaisesti eri vuosiluokkakokonaisuuksissa	KulttuuriVakka-tapahtumia on toteutettu vuoden 2024 aikana suunnitelman mukaan.
	Lukuliikahdus Toivakan kirjastoon- suunnitelman mukainen yhteistyö kirjaston kanssa sekä lukupiiritoiminta	Kirjastoyhteistyön monipuolisuus lukutaitoa ja lukuharrastusta tukien	Kirjastoyhteistyössä on toteutunut Lukuliikahdus kirjastoon monilukutaitosuunnitelman opastetut käynnit luokille 1, 4 ja 7 sekä toteutettu kirjavinkkaus 3. luokille ja toteutettu lukupiiri aikuisille sekä mediapajat 8. luokalaisille.
	Kodin ja koulun yhteistyön vahvistaminen	Koulun ja kodin yhteistyömuotojen sekä vanhempaintoimikunnan ja koulun välisen yhteistyön vaaliminen	Vanhempaintoimikunta on toiminut aktiivisesti koulun tukena, kokoontunut vuoden 2024 aikana kolme kertaa kokouksiinsa. Vanhempaintoimikunnan whatsapp-ryhmä on toiminut aktiivisesti. Vanhempaintoimikunnan järjestämiä ovat turvallisesti koulutielle tapahtuma, koulukuvauksen kilpailutus, perheille ulkopeli-ilta, arpa-aiaset opettajille, kahvitus vanhempainillassa, liikenneturvan vierailu, 6.lk Yrityskylän sponsoreiden hankinta, koululaisten ulkoliikuntapäivän muonitukseen osallistuminen, 4. lk retkipäivän tukeminen.
Lasten ja nuorten osallisuuden kehittäminen	Yhteistyön tekeminen yli hallinto- ja kuntarajojen sekä kolmannen sektorin kanssa	Eri palvelualueiden välinen, kunnan sisäinen sekä kolmannen sektorin toimijoiden sekä hyvinvointialueen kanssa tehtävän yhteistyön vakiinnuttaminen	Nuorisovakan, koulunuorisotyön ja hyvinvointialueen kanssa on yhä enemmän yhteistyötä myös koulun kanssa. Osallisuudessa ja perheiden osallistumisessa on edelleen kehitettävää.
	Koulunuorisotyön jatkumisen ja kehittäminen	Koulunuorisotyön vakiinnuttaminen osaksi koulukeskusten toimintakulttuuria	Koulunuorisotyötä ja nuorisotyötä koulussa on toteutettu seurakuntien nuorisotyöntekijöiden ja NEPSY-kasvatusohjaajan yhteistyöllä kahtena päivänä viikossa.
	NEPSY-kasvatustyön jatkuminen ja varmistaminen sekä yhteistyömuotojen kehittäminen	NEPSY-kasvatustyön vakiinnuttaminen kunnan omana opiskeluhoitopalveluna	NEPSY-kasvatustyötä on toteutettu määräaikaisena keskeytyksellä sekä valmisteltu toimen vakinaistamista vuoden 2025 aikana.

	Oppilaskunta- ja tukioppilas-toiminnan näkyväksi tekeminen ja osallisuuden vahvistaminen	Oppilaiden koetun osallisuuden vahvistuminen ja sitoutuminen yhteisesti sovittuihin tavoitteisiin, järjestys-sääntöihin ja oman kouluyhteisönsä käytänteisiin	Oppilaskuntatoiminnassa keskeistä on ollut tuoda oppilaiden ääntä kuuluville sekä järjestää koulutyön arkea piristämään mielekkäitä tempauksia ja tapahtumia.
			Tukioppilastoiminnan kehittämiseen satsattiin täydennyskouluttamalla tukari-toimintaa ohjaavat opettajat sekä tilaamalla tukioppilaskoulutuksia myös oppilaille. Tukioppilaiden luokkatilaa myös sisustettiin viihtyisämmäksi.
Yrittäjyyskasvatus	6. luokkalaisten osallistuminen Yrityskylä-hankkeeseen	Kaikki kuudesluokkalaiset osallistuvat Yrityskylä-hankkeeseen. Yrittäjäasenteen löytäminen koulutyössä.	Yrityskylätoimintaan osallistuivat keväällä 2024 kaikki 6. luokkalaiset.
Osa-aikaisen erityisopetuksen uudelleenorganisointi	Osa-aikaisten erityisopettajien tehtäväkuvien uudelleentarkastelu ja työnjaon uudistaminen sekä konsultoitavan työotteiden kehittäminen	Kolmiportaisen tuen mahdollisimman oikea-aikainen, riittävän pitkäkestoinen ja tehokas vastaaminen oppilaiden tuen tarpeisiin koko kouluyhteisön yhteistyönä	Osa-aikaista, laaja-alaista erityisopetusta on kehitetty erityisesti samanaikaisopetusta kehittämällä, myös hankerahoituksella.
Uuden ajan maalaisidylli			
Hyvinvointioppimisen kehittäminen	Hyvinvointivuosikellon toimeenpano	Oppilaiden hyvinvointioppimisen edistyminen, vuosikellon toteuttaminen	Hyvinvointioppimisen vuosikello on toteutunut lukuvuoden kierrossa, mutta kehittämistä riittää edelleen.
Digiosaamisen vahvistaminen	Opettajien täydennyskoulutusmalli (O3) mukanaolo ja osallistuminen	Digiosaamisen kehittäminen ja kehittyminen	O3-verkoston koulutuksiin ei osallistuttu, mutta TVT-menettelmien käyttöönottoa on lisätty ja monipuolistettu.
Toivakka tuntuu ja tunnetaan			

Tiedonkulun ja viestinnän lisääminen ja selkiyttäminen	Hyödynnetään markkinointi- ja viestintäsuunnittelijan osaamista tiedonkulun ja viestinnän lisäämisessä ja selkiyttämisessä	Kouluelämän tavoitteista ja arjesta viestimisestä dialogiin	Sisäisen viestinnän kehittämiseen on kohdennettu paljon huomiota, mutta kunnan markkinoinnissa ja viestinnässä koulutyö ei ole vielä juurikaan näkynyt.
Koulujen yhtenäinen hallinto ja toimintakulttuuri sekä Toivakan koulukeskuksen tiimit (esi- ja luokanopettajat, aineenopettajat, erityisopettajat, ohjaajat)	Koulujen yhteinen johtoryhmä (rehtori-sivistysjohtaja, henkilöstö- ja koulusihteeri, apulaisjohtajat, tiiminvetäjät (aineenopettajat, luokanopettajat, erityisopettajat, koulunkäynnin ohjaajat sekä Kankaisten kyläkoulu)	Jaettu, yhteisöllinen johtajuus yhtenäisessä perusopetuksessa.	Koulujen yhteisöllinen johtamiskulttuuri on kehittynyt, vahvistunut ja tullut luontevaksi osaksi koulujen johtamista. Tiimit toimivat tehokkaasti. On kokeiltu myös erilaisia teematiimejä, mutta niiden toimivuus ei vielä ole ollut tasalaatuista.
	Yhteisöllinen, monialainen opiskeluhoitoryhmä kerran kuukaudessa ja kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien toteuttama yhteisöllinen opiskeluhoitotyö sekä yksilöllinen opiskeluhoitotyö.	Opiskeluhoitolain mukainen oppilaiden hyvän oppimisen, fyysisen ja psyykkisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen, ylläpitäminen ja niiden edellytyksiä lisäävä toiminta perusopetuksessa sekä yhteistyö huoltajien kanssa.	Yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä on toiminut säännöllisesti ja suunnitellusti, mutta arjen yhteisöllinen opiskeluhoito on jäänyt melko paljon opetushenkilöstön itsensä toteutettavaksi.
	Koko opetushenkilöstön osallistuminen yhteisiin VESO-päiviin ja yhteissuunnittelu (YS)-kokouksiin sekä muu yhteistyö ja kehittäminen.	Perusopetuksen yhtenäisyys kouluyhteisöjen arvojen, asenteiden ja tapojen vuoropuheluna. Oppimisen, osallisuuden, hyvinvoinnin ja kestävän elämäntavan edistäminen.	VESO-päivät ja YS-kokoukset ovat toteutuneet suunnitellusti. Aiheet ovat nousseet arjen tarpeista sekä kansallisesti tai seudullisesti nousseista tarpeista. Sekä VESO-että YS-suunnitelmat laativat koulujen johtoryhmä.

10.9.2.2.Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminta

TOIMINTA-AJATUS

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain mukaista perusopetuksen oppilaille suunnattua ohjattua toimintaa, jonka kokonaisuudesta kunta vastaa. Perusopetuslain mukaisesti Opetushallitus päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä antamalla toimintaa varten perusteet, jonka pohjalta olemme laatineet paikallisen toimintasuunnitelman. Toivakassa käytämme toiminnan nimenä esi- ja perusopetuksen aamu- ja iltapäiväkerhotoiminta (APIP). Syksystä 2024 alkaen Toivakan perusopetuksessa järjestetään vain iltapäiväkerhotoimintaa. Perheiden mahdolliset tarpeet aamutoiminnalle järjestetään esim. kerhotoimintana tai vastaavana.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLE

Koululaisten iltapäiväkerhotoimintaa on järjestetty koulukeskuksen 1.–2. luokkien oppilaille sekä erityisen tuen päätöksellä 3.–9.-luokkalaisille. Aamu- ja iltapäiväkerhotoimintaryhmä on toiminut koulupäivinä maanantaista perjantaihin tiiviissä yhteistyössä yhdessä esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen toimintaryhmän kanssa.

Koulukeskuksella iltapäiväkerhotoiminnassa on työskennellyt määräaikainen vastuuhjaaja sekä koulunkäynnin ohjaajia lapsimäärän mukaan mitoitettuna. Kankaisten kyläkoulun iltapäiväkerhotoimintaa ohjaa koulunkäynnin ohjaaja.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteuma
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Arjen yhteistyötä tehdään lasten huoltajien lisäksi varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen sekä kirjaston, samoin mahdollisuksien mukaan ulkopuolisten ohjaajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa.	Toimivaan ja aitoon yhteistyöhön panostetaan arjen valinnoissa	Yhteistyö on luontevaa ja kaikkien arkea monipuolistavaa ja rikastavaa. Toiminnan painopisteenä perusopetuksen kanssa yhteisesti valittu hyvinvointitaitojen kehittyminen.	Hyvinvointioppiminen on osa iltapäivätoimintaa. Iltapäivätoiminta on lapsen vapaa-aikaa, jolloin myös leikillä ja vapaalla toiminnalla on tärkeä rooli.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>			
Hyödynnetään monipuolisesti sisätilojen sekä rakennettuja ja luonnon leikki- ja toimintapaikkoja.	Toimintaa järjestetään monipuolisesti eri tiloja ja ympäristöjä hyödyntäen.	Keskeistä on turvallisuus ja lasten viihtyminen.	Turvallisuus on ollut yksi keskeisimmistä periaatteista iltapäiväkerhotoiminnan järjestämisessä.

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Viestinnässä ja kohtaamisissa huoltajien kanssa pyritään kasvatuskumppaneina tukemaan rakentavasti lapsen kasvua ja kehitystä	Rakentava viestintä ja kohtaamiset huoltajien kanssa	Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen yhteistyössä koulun ja kodin kanssa.	Molemmissa ”iippari”-ryhmissä käytetään whatsapp-sovellusta viestinnän välineenä.
---	--	--	---

PERUSOPETUS (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot							
Myyntituotot	359 242	340 609	0	340 609	369 530	108,5 %	28 921
Maksutuotot	16 757	15 000	0	15 000	20 381	135,9 %	5 381
Tuet ja avustukset	108 620	51 883	0	51 883	92 806	178,9 %	40 923
Muut toimintatuotot	23	0	0	0	1 360	-	1 360
Toimintatuotot yht.	484 641	407 492	0	407 492	484 076	118,8 %	76 584
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-2 123 792	-2 003 440	-6 500	-2 009 940	-2 014 928	100,2 %	-4 988
Palvelujen ostot	-1 135 210	-1 189 666	-27 000	-1 216 666	-1 272 678	104,6 %	-56 012
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-102 352	-108 420	0	-108 420	-112 717	104,0 %	-4 297
Muut toimintakulut	-597 147	-553 511	0	-553 511	-552 331	99,8 %	1 180
Toimintakulut yht.	-3 958 501	-3 855 037	-33 500	-3 888 537	-3 952 654	101,6 %	-64 117
Toimintakate	-3 473 860	-3 447 545	-33 500	-3 481 045	-3 468 578	99,6 %	12 467
Rahoitustuotot ja -kulut	168	0	0	0	0	-	0
Poistot ja arvonalentumiset	-17 265	-16 642	0	-16 642	-39 691	238,5 %	-23 049
Yhteensä	-3 490 956	-3 464 187	-33 500	-3 497 687	-3 508 268	100,3 %	-10 581
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	-1 474	0	0	0	-1 491	-	-1 491

10.9.3. Esiopetus TOIMINTA-AJATUS

Esiopetus on tärkeä ajanjakso lapsen elämässä. Esiopetus suunnitellaan ja toteutetaan inklusion periaattein niin, että lapsilla on mahdollisuus innostua, kokeilla ja oppia uutta. Lapset laajentavat sosiaalisia taitojaan ja osaamistaan eri tiedon- ja taidonaloilla leikkiessään ja toimiessaan, monipuolisessa vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisten kanssa. Varhaiskasvatus, esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Esiopetuksella on suuri merkitys lapsen kasvun ja oppimisen tuen tarpeiden varhaisessa havaitsemisessa, tuen antamisessa ja samalla vaikeuksien ehkäisemisessä.

Esiopetusta järjestetään Toivakan koulukeskuksessa maanantaista torstaihin ja Kankaisten kyläkoululla tiistaista perjantaihin perusopetuksen lukuvuoden työ- ja lomapäivien mukaisesti. Lisäksi esiopetusta ostetaan tarvittaessa varhaiskasvatuksen yhteydessä ostopalveluna.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLA

Toivakan koulukeskuksessa on toteutettu suunnitelmallisesti pedagogisia yhteistyömuotoja ja monialaisia oppimiskokonaisuuksia varhaiskasvatuksen, esikoulun ja 1.–2.luokkien kesken. Kankaisten koulun esioppi-
laat ovat työskennelleet yhdysluokassa koulunkäynnin ohjaajan tuella tiistaista torstaihin hyödyntäen myös monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Esiopetuksen opettaja toimii koulukeskuksessa maanantaista torstaihin ja Kankaisten koululla perjantaisin.

Esiopetukseen oli budjetoitu kalenterivuodelle 2024 yhteensä 254 077 euroa, mutta tilinpäätöksessä toteuma oli 225 172 euroa. Toteuma vuonna 2023 oli 270 288 euroa. Vuoden 2024 talousarvion alitusta selittävät ainakin Kankaisten kyläkoulun esiopetuksen lähes kaksinkertaistuneet myyntituotot kunnilta sekä koulukeskuksen esiopetuksen kohonneet kotikuntakorvaukset.

Kankaisten kyläkoululla on ollut seitsemän esioppilasta keväällä ja viisi syksyllä 2024. Kankaisten kyläkoulun esiopetuksen oppilasennusteen (1.2025) mukaan lapsimäärä putoaisi vasta lukuvuonna 2030- 2031 yhteen lapseen. Keskimääräinen kustannus oli 12 073 €/oppilas.

Toivakan koulukeskuksen esiopetuksessa on keväällä 2024 ollut 15 lasta ja syksyllä 19 lasta. Oppilasennusteen (1.2025) mukaan esiopetuksen lapsimäärä ei koulukeskuksen esiopetuksessa ennen kevättä 2031 tule laskemaan alle kymmenen lapsen iankaan, vaan pysyttelee vähimmillään 12 lapsessa. Keskimääräinen kustannus oli 8 984 €/oppilas.

Toivakan koulukeskuksen esiopetuksessa on ollut kalenterivuoden 2024 ajan yksi esiopetuksen opettaja ja yksi koulunkäynnin ohjaaja.

Kankaisten kyläkoululla on eskareiden kanssa työskennellyt alkuopetuksen luokanopettajan lisäksi koulunkäynnin ohjaaja sekä perjantaisin esiopettaja.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Elämisen elementit			
Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteuma
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Yhteistyö yli hallinto- ja kun- tarajojen sekä kolmannen sektorin kanssa	Paikallisen KulttuuriVakka- suunnitelman toimeenpano, kerhotoiminta sekä moni- puolinen yhteistyö.	KulttuuriVakka-suunnitel- man toteuttaminen vuosi- kellomaisesti esiopetuk- sessa, kerhotoiminta ja yh- teistyö muussa toiminnassa.	KulttuuriVakka on toteutu- nut suunnitellusti: Toivakan rakennetussa ympäristössä on tutustuttu koulun lähialu- een rakennuksiin myös toi- minnallisen oppimisen kautta laskemalla ikkunoita, portaita, kirjaimia etsien.
Yhteistyö varhaiskasvatuk- sen ja perusopetuksen sekä kolmannen sektorin kanssa	Laaditaan esiopetuksen ope- tussuunnitelman liitteeksi vuosikello varhaiskasvatuk- sen, esiopetuksen ja perus- opetuksen yhteistyölle.	Toimiva ja oppimista edis- tävä yhteistyö nivelvaiheissa viskarista eskariin ja eska- rista epulle yhtenäisellä opinpolulla sekä huoltajien ja muiden kasvatus- ja ope- tus- sekä opiskeluhuollon yhteistyökumppaneiden kanssa	Nivelvaiheyhteistyö on to- teutunut suunnitellusti mo- lemmissa esiopetusryh- missä. Nivelvaiheiden yhteis- työn vuosikello (viskarista eskariin, eskarista epulle) päivitetään perusopetuslain uudistuksen opetussuunni- telmatyön yhteydessä v. 2025.
	Suunnitelma yhteistyölle kolmannen sektorin kanssa	Esiopetuksen monipuolinen yhteistyö koulun ulkopuolis- ten tahojen kanssa.	Yhteistyötä on tehty erityi- sesti seurakunnan ja ikäih- misten kanssa. Eskarit ovat käyneet esiintymässä eläke- läisten pikkujouluissa sekä muissa tapahtumissa.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>			
Hyvinvointioppimisen kehit- täminen	Hyvinvointivuosikellon toi- meenpano	Oppilaiden hyvinvointiosaa- misen edistyminen, hyvin- vointivuosikellon toteutta- minen	Hyvinvointivuosikello on to- teutunut suunnitellusti. Vuo- sikellosta on toteutettu eri teemoja yhteisesti alkuope- tuksen kanssa sekä erityi- sesti 1. luokan kanssa järjes- tetty tunne- ja vuorovaiku- tustaitoihin liittyviä säännöl- lisiä tuokioita.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>			
Tiedonkulun ja viestinnän selkiyttäminen ja lisääminen myös kunnan vetovoimateki- jänä	Monipuolistetaan viestintä- kanavia ja eri viestintätapoja	Esikouluelämän tavoitteista ja arjesta viestimisestä dialo- giin eli vuoropuheluun	Esiopetus käyttää viestin- nässä sekä Wilmaa että Whatsappia. Wilmassa vies- titään lasten yksilöllisiä asi- oita, Whatsappissa jaetaan ryhmien toiminnasta kuvia ja kuulumisia. Toivakan kunnan markki- noinnissa eikä viestinnässä, myöskään sosiaalisessa me- diassa ei esiopetus ole ollut näkyvillä.

ESIOPETUS (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot							
Myyntituotot	22 681	37 752	0	37 752	62 048	164,4 %	24 296
Tuet ja avustukset	976	0	0	0	91	-	91
Toimintatuotot yht.	23 657	37 752	0	37 752	62 139	164,6 %	24 387
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-127 269	-135 401	0	-135 401	-128 643	95,0 %	6 758
Palvelujen ostot	-71 679	-57 710	0	-57 710	-71 252	123,5 %	-13 542
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 459	-6 860	0	-6 860	-6 261	91,3 %	599
Muut toimintakulut	-80 742	-87 235	0	-87 235	-77 136	88,4 %	10 099
Toimintakulut yht.	-289 150	-287 206	0	-287 206	-283 292	98,6 %	3 914
Toimintakate	-265 493	-249 454	0	-249 454	-221 154	88,7 %	28 300
Poistot ja arvonalentumiset	-4 796	-4 623	0	-4 623	-4 019	86,9 %	604
Yhteensä	-270 288	-254 077	0	-254 077	-225 172	88,6 %	28 905
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	-114	0	0	0	-96	-	-96

10.9.4. Vapaa sivistystyö

TOIMINTA-AJATUS

Puulan seutuopisto järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.

Kansalaisopistossa järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Kansalaisopistossa korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLA

Puulan seutuopisto on yhä edelleen ajan hengen mukainen ja tulevaisuuden merkityksellinen ja ketterä toimija. Opisto on näkyvä ja innovatiivinen tiedon, taidon, taiteen ja kulttuurin oppimisympäristö. Se on vetovoimaisesta ja korkeasta laadustaan tunnettu toimija, joka reagoi kurssilaisten ja yhteiskunnan tarpeisiin asiakaslähtöisesti yhteistyössä kunnan ja paikallisten toimijoiden kanssa. Puulan seutuopisto on elinikäisen oppimisen tukija vauvasta vaariin.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteuma
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Monipuolinen ja laadukas kurssitarjonta	Kurssitoivekyselyt ja asiakaspalautekyselyt ja/tai -haastattelut, tilastot	Osallistujamäärät	Toivakassa 283 osallistujaa
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>			
Kaikenikäisten hyvinvoinnin edistäminen	Kurssien tarjoaminen vauvasta vaariin, erityisesti nuoret ja ikääntyvät huomioiden	Osallistujien ikäjakauma	Ikäjakauma 0-99- vuotta
Terveysten, mielenterveyden ja jaksamisen edistäminen	Kurssitarjonnassa liikuntaa, terveyttä ja mielenterveyttä edistäviä luentoja ja ryhmiä.	Tilastot – Kurssien toteuttaminen Hyvinvoiva kuntalainen	Kursseja on toteutunut yhteensä 23
Kurssien määrän lisääminen	Suunnitellaan Toivakkaan 70 kurssia, markkinoinnin ja tiedottamisen tehostaminen	Kurssien määrä ja toteutumisprosentti suhteessa suunniteltuihin kursseihin	Toteutuneiden kurssien määrä suhteessa suunniteltuihin kursseihin on 81/ 114 (71%)
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>			
Opetustunnit toteutetaan opiston toimintakuntien vahvistaman tilauksen mukaisesti	Toivakassa toteutetaan 2000 tuntia	Toteutuneiden opetustuntien määrä	Opetustunteja on toteutunut yhteensä 1 741
Taiteen perusopetuksen suosio säilyy hyvänä. Taidekoulun toiminnan kehittämisen Toivakassa.	Oppilasmäärä lisääntyy ja suoritteita kertyy. Konsertteja ja näyttelyitä järjestetään myös virtuaalisesti.	Opintosuoritteiden määrä. Musiikkikoulun konserttien ja taidekoulun näyttelyjen määrä.	Toivakassa on toteutunut opintosuoritteita 190/ 415. Konsertteja on järjestetty kolme ja näyttelyitä yhteensä neljä.

VAPAA SIVISTYSTYÖ (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot yht.	0	0	0	0	0	-	0
Toimintakulut							
Palvelujen ostot	-48 955	-60 000	0	-60 000	-75 613	126,0 %	-15 613
Muut toimintakulut	-46 089	-30 875	0	-30 875	-30 528	98,9 %	347
Toimintakulut yht.	-95 044	-90 875	0	-90 875	-106 141	116,8 %	-15 266
Toimintakate	-95 044	-90 875	0	-90 875	-106 141	116,8 %	-15 266
Yhteensä	-95 044	-90 875	0	-90 875	-106 141	116,8 %	-15 266
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	-40	0	0	0	-45	-	-45

10.9.5. Kulttuuritoimi

10.9.5.1. Kirjasto

TOIMINTA-AJATUS

Kirjastolain mukaan kirjasto tarjoaa pääsyn aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin, ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa, edistää lukemista ja kirjallisuutta, tarjoaa tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon, tarjoaa tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan sekä edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Kirjastolla tulee olla tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö sekä riittävä ja osaava henkilöstö.

Toivakan kirjasto toimii osana Keski-kirjastot –kirjastoverkkoa ja kehittää toimintojaan yhdessä muiden keskisuomalaisten kirjastojen kanssa. Seutuyhteistyö mahdollistaa asiakkaille kaikkien seudun yleisten kirjastojen maksuttoman käytön. Omatoimikirjaston ansiosta aukioloajat ovat laajat.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLE

Kirjaston aineistohankinnoissa suurin muutos tapahtui e-aineistoissa kirjaston liittyessä valtakunnalliseen E-kirjastoon keväällä 2024. Ellibs-palvelusta siirryttiin käyttämään E-kirjaston e-kirja-, äänikirja- ja lehtivalikoimaa E-kirjasto- sovelluksessa. Suosituin e-aineisto oli e-lehdet, joita käytettiin 4238 kertaa (5131 kertaa v. 2023). E-kirjoja ja äänikirjoja käytettiin 643 kertaa (848 kertaa v. 2023). Lasku johtunee tutun palvelun siirtymisestä uuteen E-kirjastoon ja uuteen palveluun totuttelemisesta ja alun tarjonnan vähyydestä. Lisäksi Keski-kirjastot hankkivat asiakkaiden käyttöön Cineast-elokuvapalvelun, jota voi käyttää kirjastokortin ja PIN-koodin avulla.

Lainausten määrä laski hieman vuoden 2023 tasosta: 38 553 lainaa (39 637 v. 2023). Kävijämäärissä oli runsasta nousua: 29 241 kävijää (21 839 kävijää v. 2023). Omatoimikirjastoon kirjauduttiin yhteensä 4680 kertaa (4490 kertaa v. 2023). Hankinnat olivat edellisvuoden tasolla: yhteensä 778 kappaletta, joista kirjoja 748.

Henkilökunnan määrä vuonna 2024 oli 1,11 henkilötyövuotta: kirjastonhoitaja 100 % ja hallinnollisia tehtäviä hoitava rehtori-sivistysjohtaja, kirjastonjohtaja 5,73 % (1,72 henkilötyövuotta v. 2023). Henkilökunnan määrässä tapahtui merkittävä muutos, kun osa-aikaisen kirjastoavustajan työsuhde päättyi 15.2.2024 kunnan yhteistoimintamenettelyn seurauksena. Kirjastonhoitajan loma-ajoille saatiin sijainen ja lisäksi kirjastolla oli avotyöntekijä 6 tuntia/viikko avustavissa tehtävissä.

Asiakaskyselyjen perusteella otettiin huomioon toiveita lehtitilauksista tulevalle vuodelle. Lapsille ja nuorille suunnattiin yhteistyössä kulttuuripalvelujen kanssa loppuvuodesta kysely, jossa mitattiin tyytyväisyyttä sekä kirjasto- että kulttuuripalveluihin. Kyselyyn saatiin vastauksia 122 kappaletta ja tuloksista tehdään kooste lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan keväällä 2025 ja hyödynnetään seuraavalla valtuustokaudella palvelujen kehittämisessä.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteuma
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Kuntalaisille annetaan mahdollisuus osallistua kirjasto- palveluiden kehittämiseen.	Vuosittainen asiakas- ja palvelukysely. Lisäksi mahdollistetaan jatkuva palautteen antaminen ja seurataan palautteita säännöllisesti.	Palautteiden ja asiakaskyselyn vastausten pohjalta kehitetään palveluita ja lisätään asiakastytyvääisyyttä.	Vuoden aikana järjestettiin kaksi asiakaskyselyä: lehtikysely sekä lapsille ja nuorille suunnattu kysely yhdessä kulttuuripalvelujen kanssa. Jatkuvaa palautetta on voinut antaa kirjastotilassa palautelaatikon kautta. Käytössä on myös Keski-kirjaston ja kunnan palautelomake verkkosivuilla.
Kirjastoyhteistyö varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa	Lukuliikahdus Toivakan kirjastoon- suunnitelman päivittäminen sekä lukupiirimintaminta	Kirjastoyhteistyön kehittämisen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa siten, että vastaa kirjastoresursseja ja lukutaidon sekä lukuharrastuksen edistämisen tarpeita.	Lukuliikahdus Toivakan kirjastoon –monilukutaitosuunnitelmassa toteutettiin kirjastonkäytön opetukset viskareille, koulukeskuksen ekaluokkalaisille, nelosille ja seiskoille sekä kirjavinkkaukset kolmosille. Lisäksi oli lukukoiratoimintaa kakkosluokkalaisille. Tapahtumien järjestämisessä yhteistyökumppaneina olivat muut hyvinvointipalvelujen työntekijät, koulukeskuksen äidinkielen ja kirjallisuuden opettaja ja kouluyhteistyössä 4H-yhdistys.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>			
Kirjasto arjen hyvinvoinnin ytimessä	Digineuvontaa tarjotaan kuukausittain digitutortointana. Kirjasto osallistuu yhteistyössä hyvinvointipalvelujen henkilöstön kanssa hyvinvointia lisäävien tapahtumien järjestämiseen.	Digitaalisen syrjäytymisen ehkäiseminen. Kuntalaisten osallisuuden vahvistuminen.	Digitutortointia järjestettiin kerran kuussa keväällä ja syksyllä. Kirjasto oli mukana yhteisessä hyvinvointitapahtumassa.
Neuroesteetön kirjasto	Kirjastolle NEPSY-nurkkaus	Neuroesteettömän kirjastoympäristön vahvistuminen hyvinvoinnin edistäjänä	Kirjahankinnoissa on otettu huomioon lainattavat aineistot, lopullinen toteutus tapahtuu v. 2025.

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Kirjastopalvelut tunnetuksi; kirjasto on hyvinvointipalvelu, jonka tavoittaa kaikissa elämäntilanteissa.	Monikanavainen asiakaspalvelu ja viestintä palveluista, kirjastopalvelujen esittely eri kohderyhmille	Kirjaston ei-käyttäjistä kirjaston käyttäjiä.	Asiakaspalvelukanavia on käytössä useita: omatoimipalvelujen rinnalla henkilökohtainen asiakaspalvelu aukioloaikoina, puhelin ja sähköposti, somekanavat ja uutena yhteinen hyvinvointipalvelujen uutiskirje.
	Lukupiiritoiminta	Lukuharrastuksen vahvistaminen ja tukeminen, lukemiseen innostaminen.	Kirjastopalveluja ei ole pystytty henkilöstöresurssin ja aikataulujen vuoksi esittelemään eri kohderyhmille.
			Lukupiiritoiminta on jatkunut yhteistyössä koulukouksen äidinkielen ja kirjallisuuden opettajan kanssa.
Valtakunnallinen e-kirjasto tasa-arvoisten ja toimivien e-kirjastopalveluiden tuottajana	Valtakunnalliseen yhden luukun e-kirjastoon liittyminen	Toivakkalaisten tasa-arvoisen mahdollisuus käyttää valtakunnallista e-aineistokokoelmaa (e-kirjat, e-äänikirjat sekä e-lehtien digitaaliset näköisversiot)	E-kirjastoon liittyttiin keväällä 2024 muiden Keski-kirjastojen tapaan.

10.9.5.2. Kulttuuripalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Kulttuuripalveluiden tehtävänä on tuottaa kuntalaisille vauvasta vaariin hyvinvointia, virkistystä ja elämyksiä sekä osallistaa kuntalaisia, yhdistyksiä ja yhteisöjä mukaan kulttuurin tuottamiseen.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLA

Toivakan kunnan kulttuuripalveluiden henkilöstöresurssi vuonna 2024 oli 0,1 henkilötyövuotta osana kulttuuri- ja vapaa-aikasuunnittelijan työtehtävää.

Kulttuuripalvelut jatkoi vuonna 2024 osana seudullista lastenkulttuurin yhteistyöverkosto Kulttuuriaittaa, jossa kulttuuri- ja vapaa-aikasuunnittelija toimii ohjausryhmän jäsenenä. Syksyllä 2024 Kulttuuriaitan toimintamalli muuttui verkostosta lastenkulttuurikeskukseksi, mikä merkitsi muutoksia toiminnan organisointiin. Jatkossa Kulttuuriaitta-kunnat maksavat koordinaatiolle eli Jyväskylän kaupungille osallistumismaksuna yhden euron 0–16-vuotiaasta lasta tai nuorta kohden lastenkulttuurikeskuksen yhteiseen budjettiin.

Toivakassa toteutettiin Kulttuuriaitta-yhteistyönä 8. luokkalaisille mediakasvatuspaja toukuussa sekä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen oppilaille nukketeatteriesitys marraskuussa. Mediakasvatuspajan kustannukset eivät näy Kulttuuriaitan kustannuspaikalla, sillä Kulttuuriaitan kautta tavoitetulla pajaohjaajan kulu maksettiin työsopimuksen kautta. Teatteri Qo:n Ovisilmä -nukketeatteriesitys saatiin Kulttuuriaitta-yhteistyön avulla maksuttomasti, koska esitys oli osa Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaa LIVE 2 -hanketta.

Vuonna 2024 osallistuttiin Keski-Suomen liiton hallinnoimaan Kulttuuritasku- hankkeeseen, jonka tehtävänä oli kuntien kulttuuritoiminnan kehittäminen vuosina 2023–2024. Toivakka osallistui hankkeen tulevaisuustyöpajaan ja eteläisen alueverkoston tapaamisiin. Lisäksi hankkeen kautta toteutettiin elokuussa kirjastolla Kulttuurikahvila-tapahtuma. Kulttuuritasku-hanke kustansi tapahtuman tanssiesiintyjän Tanssiryhmä Off/Balancen esityksen.

Perinteisinä kulttuuripalveluiden tapahtumina järjestettiin maaliskuussa naistenpäivän tapahtuma yhteistyössä Toivakan evankelis-luterilaisen seurakunnan kanssa. Vanhassa Pappilassa järjestettiin elokuussa yhteistyössä Toivakan Pitäjäseuran kanssa yhteislauluilta. Lisäksi kulttuuripalvelut järjesti itsenäisyyspäivän juhlan yhteistyössä Toivakan evankelis-luterilaisen seurakunnan ja Toivakan helluntaiseurakunnan kanssa.

Kulttuuri- ja vapaa-aikasuunnittelija kokosi tapahtumien vuosikellon, jossa on esillä myös kulttuuriin liittyviä tapahtumia. Vuosikello toimii kunnan markkinointityöryhmän työkaluna ja se on myös esillä Padlet-alustalle kootussa tapahtumasuunnittelualustassa.

Lapsille ja nuorille suunnattu kirjaston ja kulttuurin asiakaskysely toteutettiin loppuvuodesta yhdessä kirjastonhoitajan kanssa. Kyselyyn vastasi 122 henkilöä ja tuloksista tehdään kooste

lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan keväällä 2025. Kyselyn tuloksia hyödynnetään kulttuurisuunnitelman lapsia ja nuoria koskevassa osuudessa.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteuma
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Kulttuurin keinoin vahvistettu kuntalaisten hyvinvointi, osallisuus ja yhteisöllisyys.	Monipuolisten kulttuuripalvelujen suunnitteleminen ja toteuttaminen kuntalaisten ja kulttuurin ammattilaisten yhteistyönä.	Toivakan vauvasta vaariin - KulttuuriVakka-kulttuurisuunnitelman valmistuminen ja toteuttaminen.	Kulttuurisuunnitelman valmistelu on kesken.
	Toteutetaan arviointikysely.	Kulttuuripalvelujen tuottaman kuntalaisten hyvinvoinnin ja osallisuuden näkyväksi tekeminen.	Kulttuuripalveluiden ja kirjaston yhteistyönä on toteutettu asiakaskysely lapsille ja nuorille syksyllä 2024. Kulttuurissuunnitelma laaditaan asiakaskyselyn vastauksia hyödyntäen.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>			
Kulttuuripalvelut ovat kaikille ikäryhmille saavutettavia.	Paikallisia kulttuuritoimijoita kutsutaan hyvinvointia lisääviin tapahtumiin. Kulttuuri-toimintaa suunnitellaan osana Kulttuuriaitta-verkostoa yhteistyömahdollisuuksia hyödyntäen.	Kulttuurin tuottamiselle ja kuluttamiselle on tarjolla monipuolisia mahdollisuuksia. Kulttuuriaitta-toimintasuunnitelman mukaisten sisältöjen toteutuminen.	Kulttuuripalveluita on toteutettu ja tarjottu vakiintuneisiin toimintatapoihin perustuen, mutta myös uutta kokeillen. Kulttuuripalveluita on toteutettu myös Kulttuuriaitta-yhteistyönä. Tapahtumissa on hyödynnetty paikallista kulttuuriasiantuntijuutta.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>			
Paikallisen kulttuurituntemuksen sekä alueellisen ja valtakunnallisen näkyvyyden kehittäminen.	Toivakkalaiset kulttuuritoimijat kootaan kulttuuritoiminnan kartalle.	Toivakkalaiset kulttuuritoimijat näkyvät ja heidät tunnetaan alueellisesti ja valtakunnallisesti.	Kulttuuritoimijoita ei ole koottu kulttuuritoiminnan kartalle, mutta kulttuuri näkyy osana Toivakan vapaa-ajan tapahtumien vuosikelloa.
	Järjestetään toivakkalaista taidetta esittelevä näyttely, josta viestitään ja jota markkinoidaan alueellisesti ja valtakunnallisesti.		Erillistä toivakkalaista taidetta yhteen kokoavaa näyttelyä ei ole järjestetty, mutta kirjastolla on toteutettu useita toivakkalaisten taiteilijoiden tai taiteen harjoittajien näyttelijoita.

KULTTUURI- JA KIRJASTOPALVELUT (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot							
Myyntituotot	1 596	200	0	200	365	182,4 %	165
Tuet ja avustukset	219	1 718	0	1 718	1 327	77,2 %	-391
Muut toimintatuotot	547	0	0	0	560	-	560
Toimintatuotot yht.	2 362	1 918	0	1 918	2 252	117,4 %	334
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-75 887	-55 932	-11 000	-66 932	-68 275	102,0 %	-1 343
Palvelujen ostot	-23 509	-24 254	0	-24 254	-22 529	92,9 %	1 725
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-19 421	-23 350	0	-23 350	-22 261	95,3 %	1 089
Muut toimintakulut	-64 019	-57 111	0	-57 111	-55 689	97,5 %	1 422
Toimintakulut yht.	-182 835	-160 647	-11 000	-171 647	-168 754	98,3 %	2 893
Toimintakate	-180 473	-158 729	-11 000	-169 729	-166 502	98,1 %	3 227
Rahoitustuotot ja -kulut	6	0	0	0	217	-	217
Poistot ja arvonalentumiset	-299	-5 333	0	-5 333	-3 584	67,2 %	1 749
Yhteensä	-180 765	-164 062	-11 000	-175 062	-169 869	97,0 %	5 193
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	-76	0	0	0	-72	-	-72

10.9.6. Vapaa-ajan palvelut

TOIMINTA-AJATUS

Vapaa-aikapalvelut tuottaa ja kehittää sekä osallistaa kuntalaisia suunnittelemaan ja tuottamaan monipuolisia, hyvinvointia tukevia vapaa-aikapalveluja ja -tapahtumia kaikenikäisille toivakkalaisille.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLE

Vapaa-aikapalveluiden henkilöstöresurssi vuonna 2024 oli 0,45 henkilötyövuotta kulttuuri- ja vapaa-aikasuunnittelijan työstä.

Vapaa-aikapalvelut tuotti vuoden 2024 aikana yhteistyössä eri toimijoiden kanssa tapahtumia ja tilaisuuksia, muun muassa Nisulan kyläseuran ja Toivakan evankelis-luterilaisen seurakunnan kanssa Soppaa ja seurustelua -tilaisuuksia, hyvinvointitapahtuma, kunnan lasten kesäleiri, kirjaston joulun avaus ja Toivakan joulumyyjäiset.

Toivakan kunnassa toteutettiin jälleen lukuvuonna 2023–2024 Harrastamisen Suomen mallin hanke aluehallintoviraston hankerahoituksella. Hankkeen aikana järjestettiin kirkonkylällä alakoululaisille tammi-huhtikuussa kaksi kerhoa: koira-avusteista tunnekasvatusta tarjoava Tunneturre-kerho sekä Toivakan koulukeskuksen liikuntasalissa liikuntaa ja kulttuuria yhdistelevä Sirkuskerho. Lisäksi Kankaisten kyläkoululla pidettiin liikuntaan painottuvaa monilajikerhoa tammi-toukokuussa. Vapaa-aikapalvelut toteutti yhteistyössä koulun kerhotoiminnan koordinaattorin kanssa harrastustoivekyselyn peruskouluikäisille lapsille ja nuorille lukuvuoden ja hankekauden 2024–2025 Harrastamisen Suomen mallin ja koulun kerhotoiminnan suunnittelua varten.

Vapaa-aikapalveluita kehitettiin vakiinnuttamalla toivakkalaisille yhteisöille, yhdistyksille ja seurakunnille tarkoitettu yhteisöjen iltojen toimintamalli. Yhteisöjen iltoja järjestettiin kaksi keväällä ja kaksi syksyllä ja niissä käytiin läpi ajankohtaisia asioita yhteisötoimijoita osallistaen. Vapaa-aikapalveluita kehitettiin myös laatimalla eri toimijoita osallistaen vapaa-ajan tapahtumien vuosikello helpottamaan tapahtumasuunnittelua, vähentämään tapahtumien päällekkäisyyttä ja toisaalta tehostamaan tapahtumatuotantoa esimerkiksi tarjoamalla mahdollisuus samankaltaisten tapahtumien yhdistämiseen. Vuosikello on näkyvillä kuntalaisille Padlet-työkaluun laaditulla tapahtumasuunnittelualustalla. Lisäksi vuosikello on käytössä erityisesti kunnan markkinointiryhmän, mutta myös hyvinvointityöryhmän suunnittelutyökaluna.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteuma
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Hyvinvointia monipuolisesti tukevat ja edistävät, kuntalaislähtöiset vapaa-ajan palvelut.	Tehdään vapaa-ajan palveluiden tuottamisessa yhteistyötä kuntayhteisön eri toimijoiden kanssa.	Kuntayhteisön vapaa-ajan toimintoja ja tapahtumia tuotetaan suunnitelmallisesti kuntalaisten tarpeet huomioiden. Palveluiden kehittämisessä hyödynnetään tiedolla johtamista.	Vapaa-ajan tapahtumia ja toimintoja tuotettiin suunnitelmallisesti kuntayhteisön vapaa-ajan tapahtumien vuosikellon avulla. Vuosikello laadittiin eri toimijoita osallistamalla. Lisäksi Padlet-alustalle on tehty tapahtumien suunnittelualusta yhdessä hyvinvointisuunnittelijan kanssa.
	Laaditaan yhteisöllisesti osallistaen vuosikello kuntayhteisön vapaa-ajan toiminnoille ja toteutetaan vuosittainen asiakaskysely.	Vapaa-aikapalveluiden vuosikello osana hyvinvointityön vuosikelloa	Peruskouluikäisille on toteutettu harrastustoivekysely alkuvuodesta 2024 Harrastamisen Suomen mallin hankesuunnittelua varten.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>			
Turvalliset edellytykset ja olosuhteet omaehtoisille ja ohjatuille vapaa-ajantoimintoille.	Ylläpidetään vapaa-ajantoimintojen rakennettuja olosuhteita.	Vapaa-ajantoiminnot kohtaavat ja vastaavat eri-ikäisten kuntalaisten tarpeisiin painottaen nuorten tarpeita.	Olosuhteiden ylläpidossa on huomioitu eri ikäryhmät nuorten tarpeita painottaen, esim. nuorten suosima tekojääkaukalo. Olosuhteiden ylläpidon viitekehystä on luotu liikuntapaikkasuunnitelman laatimistyössä.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>			
Vetovoimaiset vapaa-ajan palvelut	Viestitään kuntayhteisönä vapaa-ajan mahdollisuuksista ja olosuhteista kohderyhmille paikallisesti Toivakassa ja alueellisesti Keski-Suomessa.	Toivakan vapaa-ajan mahdollisuudet ovat näkyvillä paikallisesti ja alueellisesti lähikunnissa. Kuntayhteisön ajankohtainen palvelutarjonta on kattavasti esillä Lähellä.fi-palvelussa.	Vapaa-ajan tapahtumista on viestitty paikallisesti eri tavoin ja alueelliseen näkyvyyden kannalta Menoinfo.fi-verkkosivujen kautta. Yhdistysten palvelutarjonta ei vielä ole kattavasti esillä Lähellä.fi-palvelussa.

10.9.6.1. Liikuntapalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Liikuntapalveluiden tehtävänä on edistää liikunnallista elämäntapaa ja harrastamista sekä edistää liikuntapalvelujen saatavuutta.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLE

Liikuntapalvelut tuotti erilaisia liikuntatapahtumia vuoden 2024 aikana yhteensä yhdeksän.

Helmikuussa järjestettiin yhteistyössä Nisulan kyläseuran kanssa Nisulan laskiaishiihdot. Toisena hiihtotapahtumana toteutettiin maaliskuussa Ahvo-hiihdot eli Ahvo Taipaleen nimikkohiihtotapahtuma yhteistyössä eri yhdistysten kanssa.

Toukokuussa järjestettiin Toivakan koulukeskuksen tekonurmikentällä futistapahtuma lapsille ja nuorille yhteistyössä MLL Toivakan yhdistys ry:n, Toivakan koulukeskuksen vanhempaintoimikunnan, Toivakan Rivakka ry:n ja JJK Jyväskylä ry:n kanssa.

Kesäkuussa liikuntapalvelut järjesti kaikille avoimen ulkokuntosalilaitejumpan ja laitteiden käytön opastusta. Heinäkuussa toteutettiin pallopelipiste monitoimikenttä Vakkareenalla Toivakan kesämarkkinoiden yhteydessä. Lisäksi heinäkuussa järjestettiin yhteistyössä Jyväskylän Aalto ry:n kanssa lasten rantauimakoulu, jossa oli kaksi eri tasoryhmää aloitteleville ja edistyneemmille uimareille.

Lokakuussa järjestettiin Vanhustenviikon ohjelmana muun muassa yhteislenkkeilyä senioreille. Lisäksi toteutettiin Huikon maastopyöräreitien avajaisajot yhteistyössä JYPS ry:n ja Toivakan Rivakka ry:n kanssa. Joulukuussa toteutettiin tekojään avajaistapahtuma Joulupelit tekojällä. Tapahtuman järjestämisessä mukana oli Toivakan koulukeskuksen 9. luokka, Toivakan Rivakka ry, FC Laji Kuin Laji ry ja yksityisiä toimijoita.

Liikuntapalveluita kehitettiin työstämällä liikuntapaikkasuunnitelmaa yhdessä kuntaympäristöpalveluiden kanssa. Lisäksi liikunta- ja kuntosalin vakiovuorohakua kehitettiin organisoimalla haku kesällä sähköisen hakulomakkeen kautta.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteuma
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Liikuntapalvelujen tuottaminen kuntayhteisön kesken	Liikkumista edistävien toimijoiden kokoaminen yhteen.	Kuntayhteisön liikuntatoimijoiden toimiva yhteistyö.	Liikkumista edistäviä toimijoita on koottu yhteen erilaisten tapahtumien suunnittelussa.
	Hyvinvoinnin, aktiivisen elämäntavan ja liikuntaharrastuneisuuden selvitys kuntalaisia ja yhteisöjä osallistamalla.	Eri-ikäisten kuntalaisten tarpeita ja kiinnostuksen kohteita vastaavien liikuntapalvelumahdollisuuksien järjestäminen.	Eri-ikäisille kuntalaisille on järjestetty erilaisia liikuntapalvelumahdollisuuksia.

Uuden ajan maalaisidylli

Turvalliset ja houkuttelevat liikkumisolosuhteet.	Liikkumisympäristöjä hoidaan ja ylläpidetään yhteisöllisen ja liikkuvan elämäntavan mahdollistamiseksi yhteistyössä kuntaympäristöpalveluiden kanssa liikuntapaikkojen laatuksiteereiden mukaan.	Liikuntapaikkojen laatuksiteerit	Liikuntapaikoille on määritetty liikuntapaikkasuunnitelmatyössä hoitokategoriat ja ylläpidon tasot.
---	--	----------------------------------	---

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Viestintä Toivakan monipuolisista liikkumismahdollisuuksista veto- ja pitovoimatekijänä.	Viestinnässä nostetaan esille liikkumismahdollisuuksia.	Toivakkalaiset liikuntapaikat ja -toimijat tunnetaan myös kuntayhteisön ulkopuolella terveyden ja hyvinvoinnin edistäjinä.	Liikuntapaikoista on viestitty alueellisesti. Esimerkiksi Huijon maastopyöräreitti sai avajaisajoista viestimisen yhteydessä alueellista näkyvyyttä eri kanavissa.
Toivakkalaisten liikuntapaikkojen kehittäminen resurssi- ja viisaasti	Liikuntapaikkojen käyttäjämäärien ja käyttöasteen anonyymien laskennan toteuttaminen esim. kävijälasikurilla tai otannalla	Pyritään kehittämään sisä- ja ulkoliikuntapaikkojen käyttöjäseurantaa ja käyttöastetta.	Liikuntapaikkojen käyttäjämäärien seurannan tapoja on selvitetty, mutta toiseksi tähän ei ole löydetty sopivaa tapaa.

VAPAA-AJAN PALVELUT (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot							
Myyntituotot	9 832	5 000	0	5 000	10 126	202,5 %	5 126
Tuet ja avustukset	4 025	5 220	0	5 220	12 013	230,1 %	6 793
Muut toimintatuotot	944	0	0	0	4 177	-	4 177
Toimintatuotot yht.	14 801	10 220	0	10 220	26 315	257,5 %	16 095
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-20 740	-25 399	1 000	-24 399	-27 376	112,2 %	-2 977
Palvelujen ostot	-20 078	-8 056	0	-8 056	-15 420	191,4 %	-7 364
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 368	-5 300	0	-5 300	-3 145	59,3 %	2 155
Avustukset	-741	0	0	0	-558	-	-558
Muut toimintakulut	-179 011	-98 824	0	-98 824	-146 101	147,8 %	-47 277
Toimintakulut yht.	-228 938	-137 579	1 000	-136 579	-192 600	141,0 %	-56 021
Toimintakate	-214 137	-127 359	1 000	-126 359	-166 285	131,6 %	-39 926
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	0	-31	-	-31
Poistot ja arvonalentumiset	-2 533	-6 774	0	-6 774	-2 841	41,9 %	3 933
Yhteensä	-216 670	-134 133	1 000	-133 133	-169 157	127,1 %	-36 024
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	-91	0	0	0	-72	-	-72

10.9.7. Nuorisopalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Nuorisopalveluiden tehtävänä on tukea nuorten kasvua ja omaehtoista toimintaa, edistää nuorten hyvinvointia, osaamista ja osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä vahvistaa nuorten itsenäistymistä.

Erilaisia toimintamuotoja ovat nuorisotilatoiminta ja -valtuusto, kouluyhteistyö sekä erilaiset tapahtumat yhdessä Toivakan muiden nuorisotoimijoiden kanssa. Lisäksi Toivakassa toimii kesään 2024 saakka hankerahoituksella erityisnuorisotyönä etsivä nuorisotyö, jolla on erilliset toimintaperiaatteet.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLE

Nuorisopalveluiden henkilöstöresurssi vuonna 2024 oli kulttuuri- ja vapaa-aikasuunnittelijan työtehtävän osalta 0,45 henkilötyövuotta ja lisäksi nuorisotila Vakkarin valvojien henkilöstöresurssi oli maaliskuun 2024 loppuun saakka noin 0,29 henkilötyövuotta. Huhtikuun 2024 alussa kulttuuri- ja vapaa-aikasuunnittelija siirtyi toimistotyöaikaan eli nuorisotilalla työskentely väheni huomattavasti. Nuorisotilalle palkattiin toinen valvoja/ohjaaja. Huhti-joulukuussa nuorisotilan henkilöstöresurssi oli 0,58 henkilötyövuotta ja nuorisopalveluiden kokonaishenkilöstöresurssi oli 1,03 henkilötyövuotta. Lisäksi nuorisopalveluiden henkilöstöresurssiin kuuluu hyvinvointisuunnittelija nuorisovaltuuston ohjaajana.

Nuorisotila Vakkarilla on järjestetty nuorteniltoja tiistaisin ja keskiviikkoisin kello 15.00-20.30. Nuorteniltoja pidettiin kevätlukukaudella 2024 6.-8. luokkalaisille ja 9. luokkalaisista aina alle 18-vuotiaille. Syyslukukaudella 2025 nuorisotila oli auki 6.-9. luokkalaisille sekä peruskoulun päättäneistä alle 18-vuotiaille. Nuorisotilalla jatkettiin kävijämäärätilastointia, jota tehtiin nyt myös Toivakan perhekeskusta varten. Heinäkuussa järjestettiin yhteistyössä Toivakan-Joutsan 4H-yhdistys ry:n Kesäkaara-hankkeen kanssa yksi liikunnallinen nuortenilta Toivakan koulukeskuksen tekonurmikentällä. Nuorisotilalla kokeiltiin syksyllä 2024 jalkautuvaa nuorisotyötä hiljaisten iltojen yhteydessä. Toimintamalli vakiinnutetaan kevään 2025 aikana.

Siistiii!-kampanjan päättävää teemaviikkoa vietettiin tammikuussa. Siistiii!-kampanja käynnistettiin edellisvuoden maaliskuussa 2023 lasten ja nuorten hyvän käytöksen tukemiseksi. Kampanjan tavoitteena oli lisätä nuorten hyvinvointia ja osallistaa nuoria käyttäytymään fiksusti. Kampanja herätteli ajattelemaan oman käyttäytymisen merkitystä koko kuntayhteisöä ajatellen. Kampanjan päätösviikko toteutettiin yhdessä K-Market Perälän, paikallisten yhteisöjen sekä yhdistysten sekä Toivakan nuorisovaltuuston kanssa. Teemaviikon aikana järjestettiin herkutteleiluita, liikuntapäivä, leipomista, leffailta ja bileet koululla. Nuorisovaltuusto osallistui viikon suunnitteluun ja toteutukseen. Lisäksi osana kampanjaa organisoitiin nuorille maksuttomia kuntosalivuoroja talven ja kevättalven aikana.

Nuorisopalvelut järjesti yhdessä nuorisovaltuuston, seurakuntien ja MLL Toivakan yhdistys ry:n kanssa nuorten pikkujoulut joulukuussa 2024. Nuorisovaltuusto järjesti ohjelmaa pikkujoulujen etkoille nuorisotila Vakkarilla. Lisäksi hyvinvointisuunnittelija järjesti toukokuussa yhdessä hyvinvointityöryhmän kanssa nuorille Paintball-kokeilua.

Nuorisotyötä kehitettiin virallistamalla Nuorisovakka-työryhmä nuorisolain 9 §:n mukaiseksi nuorisotyön monialaiseksi paikalliseksi työryhmäksi. Kulttuuri- ja vapaa-aikasuunnittelija toimii

työryhmän puheenjohtajana. Nuorisovakan toiminta jatkui päätöksenteossa määritellyn kokoonpanon ja tehtävien mukaisena syksyllä 2024. Kulttuuri- ja vapaa-aikasuunnittelija osallistui myös säännöllisesti alueellisiin nuorisotyön verkostotapaamisiin etäyhteydellä.

Etsivän nuorisotyön osalta syksyllä 2024 suunniteltiin kuntarajat ylittävää yhteistyötä, jonka ajotukseksi kaavailtiin alkuvuotta 2025.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteuma
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Yhteistyö yli hallinto- ja kuntarajojen sekä yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa.	Nuorisotyön työryhmätyöskentely eri työryhmissä.	Nuorisotyön työryhmien työskentelysuunnitelmien toteutuminen vuosikellomaisesti. Toivakan aktiivinen nuorisotyön verkosto edistää yhdessä nuorisotyön toimintaa ja kehittymistä kunnan alueella.	Monialainen nuorisotyön työryhmä kokoontui säännöllisesti ja suunnitelmien mukaisesti ja päätöksenteossa asetetusti syksystä 2024 alkaen.
Nuorten osallisuuden näkyminen osallistavassa päätöksenteossa, arjessa ja juhlassa.	Nuorisovaltuuston osallistuminen valmisteltaviin asioihin, nuorten kuuleminen eri toimintojen valmistelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa.	Nuorten osallisuuden vahvistuminen.	Nuorisovaltuusto osallistui muun muassa tapahtumien suunnitteluun ja toteuttamiseen. Nuorisovaltuusto osallistui lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman valmisteluun.
Vaikuttamistoimielin (nuorisovaltuusto) aktiivisena kunnan toimintakentässä	Kehitetään nuorten keskusteluyhteyttä päätöksentekijöiden kanssa	Nuorten osallisuuden vahvistuminen.	Nuorten keskusteluyhteys päätöksentekijöiden kanssa kehittyi vaihtelevasti. Nuorisovaltuusto osallistui aikaisempaa enemmän kunnanvaltuuston kokouksiin. Nuorisovaltuusto laati puheenjohtajan esittelemän kannanoton hyvinvointialueen palveluverkkoillassa.
Etsivän nuorisotyön lakisääteisten tehtävien toteutuminen.	Valmistellaan etsivän nuorisotyön lakisääteisten tehtävien toteuttamista hanketyön päättymisen jälkeen.	Etsivän nuorisotyön lakisääteisten tehtävien toteutuminen myös syksystä 2024 alkaen varsinaisen etsivän nuorisotyön päätyttyä.	Etsivän nuorisotyön lakisääteiset tehtävät eivät toteutuneet syksyllä 2024 asiakastyön osalta. Syksyllä 2024 valmisteltiin alkuvuodesta 2025 alkavaa kuntarajat ylittävää yhteistyötä etsivässä nuorisotyössä.

Uuden ajan maalaisidylli

Nuorisovaltuusto aktiivisessa roolissa omannäköisen toivakkalaisen, nuorille mukavan vapaa-ajan suunnittelussa ja toteuttamisessa, ylisukupolvisuutta unohtamatta.	Järjestetään sekä nuorille että ylisukupolisesti toimintoja ja tapahtumia.	Nuoren toivakkalaisuuden näkyväksi tekeminen ja elämänlaadun kohentuminen.	Nuorille järjestettiin tapahtumia sekä ylisukupolisesti että nuorille itselleen toteutettuna.
Nuorisotila Vakkarin toiminta tukee nuoruutta elämänvaiheena.	Vakkari-iltojen toiminnan suunnittelu, valmistelu ja toteuttaminen yhdessä nuorten kanssa.	Nuorisotila Vakkarin kävijämäärien ja ohjatun toiminnan lisääntyminen.	Nuorisotila Vakkarin kävijämäärät kasvoivat vuoden 2023 syksyyn verrattuna ja ohjattu toiminta lisääntyi nuorteniltojen sisältöjen kehittämisen kautta.

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Toivakkalainen nuori aktiivisena ja näkyvänä osana ympäröivää yhteiskuntaa.	Osallistuminen säännöllisesti alueellisen nuorisovaltuuston kokouksiin ja toimintaan.	Aktiivinen osallistuminen alueellisessa Keski-Suomen hyvinvointialueen nuorisovaltuustossa.	Nuorisovaltuuston puheenjohtaja ja sihteeri osallistuivat alueelliseen Keski-Suomen hyvinvointialueen nuorisovaltuustoon aktiivisesti. Lisäksi puheenjohtaja ja nuorisovaltuuston ohjaaja osallistuivat alueelliseen nuorisotyön kehittämissemiinariin.
	Nuorisovaltuuston tutustuminen lähikuntien nuorisovaltuustojen toimintaan.	Alueellisen nuorisoon liittyvän yhteistyön toteuttaminen.	Nuorisovaltuusto ei tutustunut kollektiivisesti lähikuntien nuorisovaltuustojen toimintaan. Nuorisoon liittyvää alueellista yhteistyötä ei toteutunut vierailujen tai yhteisten tapahtumien osalta, mutta yhteistyötä tehtiin muilla osa-alueilla.

NUORISOPALVELUT (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot							
Tuet ja avustukset	25 550	8 800	0	8 800	37	0,4 %	-8 763
Toimintatuotot yht.	25 550	8 800	0	8 800	37	0,4 %	-8 763
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-69 558	-50 595	-1 000	-51 595	-42 529	82,4 %	9 066
Palvelujen ostot	-3 676	-3 463	0	-3 463	-2 776	80,2 %	687
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 414	-1 700	0	-1 700	-1 635	96,2 %	65
Avustukset	-10 000	-10 000	0	-10 000	-10 000	100,0 %	0
Muut toimintakulut	-30 693	-46 279	0	-46 279	-31 155	67,3 %	15 124
Toimintakulut yht.	-115 340	-112 037	-1 000	-113 037	-88 096	77,9 %	24 941
Toimintakate	-89 790	-103 237	-1 000	-104 237	-88 059	84,5 %	16 178
Poistot ja arvonalentumiset	-687	0	0	0	0	-	0
Yhteensä	-90 477	-103 237	-1 000	-104 237	-88 059	84,5 %	16 178
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	-38	0	0	0	-37	-	-37

128 (190)

10.9.8. Varhaiskasvatus

TOIMINTA-AJATUS

Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista pedagogista lasten kasvatusta, opetusta sekä hoitoa, jota arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti.

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä kasvatuskumppanuudessa huoltajien kanssa.

Kaikilla alle kouluikäisillä lapsilla on subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen tarpeen mukaan sekä oikeus saada oikea-aikaista tukea omaan kasvuunsa, kehitykseensä ja oppimiseensa.

Varhaiskasvatusta järjestetään Toivakassa kunnallisena varhaiskasvatuksena kahdessa päiväkoudissa siten, että niissä on varhaiskasvatuslain mukainen henkilöstömitoitus. Lisäksi varhaiskasvatusta järjestetään yksityisessä perhepäivähoidossa sekä palvelusetelillä.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLA

Kunta on velvollinen järjestämään varhaiskasvatusta ja jokaisella lapsella on oikeus laadukkaaseen ja turvalliseen varhaiskasvatukseen sekä saada oikea-aikaista ja riittävää tukea omaan kasvuunsa, kehitykseensä ja oppimiseensa.

Toivakan kunnan varhaiskasvatuksessa on kaksi päiväkotia, Touhuvakka ja Ruuhiryhmä, esiopetusta täydentävä varhaiskasvatusryhmä kirkonkylän koululla sekä yksi yksityinen palvelusetelituottaja perhepäivähoitajana. Lisäksi vuonna 2024 varhaiskasvatuspaikkoja ostettiin kunnallisilta palveluntuottajilta seutusopimushinnoittelun mukaisesti kuudelle lapselle ja yksityisiltä palveluntuottajilta palvelusetelihinnoittelun mukaisesti yhdeksälle lapselle. Seutusopimushinnat tarkistettiin ja päivitettiin sopimuskuntien kesken ja ne tulivat voimaan 1.8.2024 alkaen. Palveluiden ostot muilta kunnilta ylittyivät talousarviosta 16 105,95 euroa. Toivakan kunta myi vuonna 2024 varhaiskasvatuspaikkoja lähikunnille seutusopimushintojen mukaisesti kolmelle lapselle. Myyntituotot eivät toteutuneet vuoden 2024 talousarvion mukaisesti, vaan jäivät arviosta 17 212,48 euroa. Marraskuussa 2024 Jyväskylässä yksityinen päiväkotitoiminta siirtyi kaupungin omistukseen, jolloin kahden lapsen varhaiskasvatuskulut siirtyivät palvelusetelikustannuksista asiakaspalveluostojen kustannuspaikalle.

Toivakan varhaiskasvatuksen talousarvio vuodelle 2024 oli 1 347 173 € ja toteuma 1 445 626,22 €. Talousarvio toteutui 105,2%, ylitys 27 500 €.

Varhaiskasvatuksen lapsimäärä vuoden 2024 lopussa oli yhteensä 89 lasta, joista päiväkotitoiminnassa 69 lasta, täyttöprosentti 92% ja päiväkotitoiminnassa 20 lasta, täyttöprosentti 95%. Täyttöprosentti ei huomioi tuen paikkakertoimia, joten täyttöprosentti Touhuvakassa on ollut vuonna 2024 lähes 100 %, Ruuhiryhmässä 100%. Touhuvakan vuorohoidossa lapsia oli neljä.

Varhaiskasvatuksen nettokustannukset olivat 666,41€/asukas. Lapsikohtaiset nettokustannukset olivat 17 618,69 €/lapsi (jakajana vuoden 2024 lopussa varhaiskasvatuspalveluissa olevien lasten määrä, 89 lasta)

1.8.2024 alkaen varhaiskasvatuksen asiakasmaksuihin tuli indeksitarkistus (Opetus- ja kulttuuriministeriön ilmoitus 1062/2023). Indeksitarkistuksen asiakasmaksujen tulorajojen merkittävä nousu vaikutti Toivakan kunnan varhaiskasvatusmaksuihin siten, että 80 % maksupäätöksistä tuli maksuttomia, joten arvioidut asiakasmaksutulot eivät toteutuneet.

Toivakan kunnan varhaiskasvatuksessa on työskennellyt vuoden 2024 aikana viisi varhaiskasvatuksen opettajaa, joista kaksi vakituista ja kolme määräaikaista, joista kaksi sijaista. Päiväkotitoiminnassa viidennen lapsiryhmän toiminta oli vakiintunut ja näin varhaiskasvatuksen vakituisten opettajien tarve kasvoi neljästä viiteen. Yksi määräaikaisen varhaiskasvatuksen opettajan tehtävä avattiin toistaiseksi voimassa olevaan julkiseen hakuun ja tehtävä täytettiin alkaen 1.8.2024. Tehtävään sisällytettiin apulaisjohtajan tehtävät.

Varhaiskasvatuksessa työskenteli vuonna 2024 lastenhoitajia 14, joista vakituisia kahdeksan. Elokuusta 2024 vakinaistettiin yksi varhaiskasvatuksen lastenhoitaja. Kaksi esiopetusta täydentävässä varhaiskasvatuksessa työskentelevää lastenhoitajaa toimi osan työajastaan koulukeskuksen esiopetusryhmässä koulunkäynninohjaajina. Syksyn 2024 toinen esiopetusryhmässä/täydentävässä varhaiskasvatuksessa työskentelevistä lastenhoitajista oli määräaikaisena oppisopimuksella. Erityisavustajia oli keväällä kaksi ja marraskuusta alkaen kolme. Kahden erityisavustajan palkkakulut maksoi vieraspaikkakuntalaisen lapsen asuinkunta.

Vuorohoidon tarve lisääntyi syksyn 2024 aikana kahdesta lapsesta viiteen ja vuorohoitolinjaukseen tehtiin sivistys- ja hyvinvointilautakunnan päätöksellä tarkennuksia.

Varhaiskasvatuksen johtamisjärjestelyissä tehtiin muutoksia siten, että aiemmin määräaikaisen varhaiskasvatuksen erityisopettajan tehtävää ei jatkettu vuodelle 2024 vaan työtehtäviä liitettiin osaksi varhaiskasvatusjohtajan sijaisen tehtävää.

Sijaiskuluihin varattiin talousarviossa 2024 Touhuvakkaan 37 000 euroa ja Ruuhiryhmään 6 000 euroa, mutta varhaiskasvatuksen henkilöstön poissaolot ja kesän 2024 ennakoitua suurempi lasten hoidontarve vaikuttivat sijaiskuluihin siten, että toteuma oli Touhuvakassa 37 395,66 euroa ja Ruuhiryhmässä 31 967,02 euroa.

Keväällä 2024 varhaiskasvatukseen tuli kolme yksivuotiaista lisää. Lasten turvallisuuden ja riittävän hoitajaresurssin takaamiseksi sekä lapsiryhmän henkilöstön siistimitöiden toteuttamiseksi talousarvioon haettiin ja saatiin lisämääräraha päiväkotiaavustajan palkkaamiseksi maaliskuusta toukokuun loppuun. Kevään onnistuneen pilotoinnin myötä päiväkotiaavustajan tehtävää jatkettiin elokuusta vuoden loppuun saakka.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hankerahoituksella (VAKA, oppimisen tuki) järjestettiin koko varhaiskasvatushenkilöstölle täydennyskoulutusta lasten tuen asioista, sekä ryhmäohjauskäyntejä n. 4-5 kertaa/ ryhmä.

Vuoden 2024 aikana jatkui asiakastietojärjestelmä Efficen vaihtuminen Edlevoon versioina kolme ja neljä, joista koulutus varhaiskasvatusjärjestelmän pääkäyttäjille.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteuma
<i>Yhdessä toimiva Toivakka</i>			
Toivakka tarjoaa laadukasta varhaiskasvatusta, missä toteutuu lapsen tarvitsema varhainen tuki.	Vahvistetaan varhaiskasvatushenkilöstön kolmitasoisien tuen osaamisen kehittämistä (koulutus ja ryhmäohjauskäynnit)	Henkilöstöllä on riittävästi tietoja ja taitoja sekä kykyä soveltaa kolmitasoista tukea varhaiskasvatuksen arjessa	Varhaiskasvatuksen henkilöstöä koulutettiin hankerahoituksella lapsen varhaiseen tuen toteuttamiseen kahdella kokopäiväkoulutuksella sekä ryhmäohjauskäyntien avulla.
	Varmistetaan riittävät resurssit, jotta lain ja asetusten mukaiset henkilöstömitoitukset toteutuvat huomioiden lasten pitkät hoitoajat.	Lapsiryhmissä on mitoitusten mukainen ammattihenkilöstö.	Lapsiryhmien henkilöstömitoitukset toteutui ja siinä huomioitiin vuorohoidon tarpeet. Lisäksi palkattiin päiväkotiaavustaja apuresurssiksi pienten ryhmään ja päiväkodin siistimistöihin. Koko henkilöstö täytti kelpoisuusehdot.
	Aloitetaan kansallisen Valssi-arviointimenetelmän käyttöönotto vaiheittain.	Valssi-arvioinnin käyttöönotto ja toiminnan kehittymisen arviointitulosten pohjalta	Kansallinen Valssi-arviointimenetelmän käyttöönotto ei toteutunut.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>			
Toivakan varhaiskasvatuksessa toimitaan tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti	Varhaiskasvatuksessa selvitetään ja valmistellaan tavoitteellista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa yhteistyössä henkilöstön kesken mahdollistaen sekä lasten, että huoltajien osallisuus.	Edetään kohti toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman valmistumista.	Varhaiskasvatuksessa toteutettiin suunnitelman mukainen selvitystyö kehittämiskohteiden valintaan (osallisuuden vahvistaminen ja toimintaympäristöt). Lapsille toteutettiin osallisuuskysely ikä- ja kehitystasot huomioiden. Oppimisympäristöjen kehittämisessä hyödynnettiin vanhempien näkemyksiä (mm. uusi leikkihiha) sekä lasten mielenkiinnonkohteita yhteistyössä Valterikoulun kanssa. Suunnitelman työstä jatkuu v. 2025.

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Toivakan varhaiskasvatuk- sessa toimitaan palveluoh- jauksellisella työotteella	Henkilöstö perehdytetään Opetushallituksen palve- luohjausmateriaaliin ja kun- nan varhaiskasvatuspalvelui- hin	Henkilöstö tuntee varhais- kasvatuksen palvelut ja osaa ohjata vanhempia palvelui- den piiriin.	Henkilöstö osaa ohjata van- hempia palveluiden piiriin ja palveluiden välillä tehdään yhteistyötä.
	Pidetään kunnan kotisivujen tiedot varhaiskasvatuksesta ajan tasalla	Henkilöstö osaa hyödyntää itse ja ohjata huoltajat kun- nan kotisivuille	Kunnan kotisivuja on päivi- tetty varhaiskasvatuksen osalta. Varhaiskasvatukseen on luotu Peda.net-sivut.

VARHAISKASVATUS (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot							
Myyntituotot	96 868	82 550	0	82 550	64 988	78,7 %	-17 562
Maksutuotot	47 869	53 600	0	53 600	42 227	78,8 %	-11 373
Tuet ja avustukset	77 260	17 079	0	17 079	33 764	197,7 %	16 685
Toimintatuotot yht.	221 997	153 229	0	153 229	140 979	92,0 %	-12 250
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-933 745	-910 081	-23 100	-933 181	-971 837	104,1 %	-38 656
Palvelujen ostot	-291 474	-283 357	-4 400	-287 757	-346 701	120,5 %	-58 944
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-31 026	-41 460	0	-41 460	-28 408	68,5 %	13 052
Avustukset	-102 268	-84 000	0	-84 000	-57 079	68,0 %	26 921
Muut toimintakulut	-163 581	-165 460	0	-165 460	-164 037	99,1 %	1 423
Toimintakulut yht.	-1 522 095	-1 484 358	-27 500	-1 511 858	-1 568 063	103,7 %	-56 205
Toimintakate	-1 300 098	-1 331 129	-27 500	-1 358 629	-1 427 085	105,0 %	-68 456
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	0	54	-	54
Poistot ja arvonalentumiset	-19 100	-16 045	0	-16 045	-18 596	115,9 %	-2 551
Yhteensä	-1 319 198	-1 347 174	-27 500	-1 374 674	-1 445 626	105,2 %	-70 952
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	-557	0	0	0	-614	-	-614

10.9.9. Hyvinvointipalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Hyvinvointipalveluilla vastataan ja huolehditaan monipuolisin menetelmin kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä ja yhteistyöstä, osallisuudesta ja kotoutumisen edistämisestä kunnan eri sektoreiden, muiden paikallisten toimijoiden sekä alueellisten toimijoiden kanssa. Hyvinvointisuunnittelija tekee monipuolista yhteistyötä eri palvelualueiden, hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden kanssa.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLE

Poikkihallinnollinen hyvinvointityöryhmä toimi säännöllisesti kokoontuen ja osallistaen kaikki palvelualueet hyvinvoinnin edistämiseen. Hyvinvointityöryhmä laati hyvinvointisuunnittelijan johdolla hyvinvointiraportin lisäksi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman. Kunnassa järjestettiin hyvinvointityöryhmän toimesta iso hyvinvointitapahtuma, johon osallistui kunnan ja hyvinvointialueen toimijoita, yhteisöjä ja yrityksiä. Lisäksi kunnassa järjestettiin useita hyvinvointiteemaisia pienempiä tapahtumia. Hyvinvointisuunnittelija työskenteli alueellisissa ja paikallisissa verkostoissa säännöllisesti. Perhekeskustoiminta käynnistyi kunnassa hyvinvointialueen kanssa yhteistyössä ja kunnan osalta koordinoijana toimi hyvinvointisuunnittelija. Kotoutumispalveluiden osalta uuden kotoutumislain mukaisten palvelujen kehittäminen sujui suunnitelmien mukaan. Kotoutumispalveluiden puitteissa järjestettiin vuoden aikana kotoutumista edistävä tapahtuma ja pienempiä tilaisuuksia.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteuma
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Yhteisöllisyys, osallisuus ja hyvinvointi vahvistuvat eri-laisten yhteisten tapahtumien ja kampanjoiden kautta.	Kunnassa järjestetään eri tahojen yhteistyössä ja eri tahoja kokoava isompi hyvinvointitapahtuma ja muita pienempiä tapahtumia.	Tapahtumat vastaavat eri väestöryhmien tarpeisiin.	Järjestimme yhteisöjä ja yrityksiä kokoavan kaikille kuntalaisille suunnatun suuremman hyvinvointitapahtuman. Lisäksi oli useita pienempiä ja eri väestöryhmien hyvinvointia edistäviä tapahtumia ja tilaisuuksia.
Vaikuttamistoimielinten rooli vahvistuu kunnan toimintakentässä.	Vanhus- ja vammaisneuvoston ja nuorisovaltuuston toimintaa tehostetaan niin, että rooli vaikuttamisen ”työrukkasena” ja yhteistyö kuntapäättäjien kanssa vahvistuu kohtaamisten kautta.	Vaikuttamistoimielimet toimivat viestinviejinä kuntalaisten ja kuntapäättäjien välillä.	Vaikuttamistoimielinten puheenjohtajat osallistuivat aikaisempaa aktiivisemmin valtuuston kokouksiin. Vanhus- ja vammaisneuvosto järjesti uutena toimintana ikääntyneitä kohtaavan tapahtuman ja pyrki kuulemaan aktiivisesti ikääntyneitä.
Hyvinvointi rakentuu paikallisen ja alueellisen yhteistyön ja resurssien yhdistämisen keinoin.	Järjestetään hyvinvointia edistäviä toimintamuotoja, esim. retkiä, yhteistyössä alueellisesti.	Paikallista ja alueellista yhteistyötä tehdään (erityisesti lasten ja nuorten) arjen hyvinvoinnin edistämiseksi hyvinvointialueen, naapurikuntien ja eri paikallisten toimijoiden kanssa eri toimintamuotojen kautta.	Naapurikuntien kanssa yhteiset toimintamuodot jäivät vielä suunnittelun asteelle. Paikallinen yhteistyö toteutui hyvin. Alueellinen yhteistyö esim. perhekeskuksen muodossa käynnistyi.

Uuden ajan maalaisidylli

Vastataan ja huolehditaan Toivakassa kotoutumisen edistämisen kehittämisestä, suunnittelusta ja seurannasta, palveluiden soveltuvuudesta myös maahan muuttaneille.

Huolehditaan siitä, että kunnassa on tarpeisiin nähden riittävästi kotoutumislain mukaisia toimenpiteitä ja palveluja sekä henkilöstön kotoutumisasioiden osaamista.

Mahdollistetaan ja järjestetään onnistunut kotoutumisen eri syistä maahan muuttaneille.

Uuden kotoutumislain mukaisten palvelujen suunnittelu ja kehittäminen toteutuivat suunnitellusti. Hyvinvointisuunnittelijan osamista kehitettiin erilaisten täsmäkoulutusten kautta. Kunnan osalta kotoutumispalvelut pystyttiin tarjoamaan riittävällä tasolla vaikkakin yhteistyö hyvinvointialueen kanssa oli ajoittain haasteellista. Ulkomaalaisasioiden asiankäsittelyjärjestelmä (UMA) otettiin käyttöön.

Toivakassa uudet asukkaat kiinnitetään vahvasti osaksi kuntayhteisöä.

Tarjoamme kaikille uusille toivakkalaisille mahdollisuuden kohdata kunnan edustaja ja heille lahjoitetaan Toivakasta ja sen palveluista tiedottava ns. Toivakkakassi.

Uudet toivakkalaiset kontaktoidaan järjestelmällisellä tavalla ja tavoitetaan heidät osaksi koko kuntayhteisöä.

Uusille toivakkalaisille jaettiin kirjastolta yhdeksän Toivakkakassia, joissa oli kunnan palveluesite ja yhdistysten toiminnan esittelyä. Kunta järjesti uuden kuntalaisen illan. Verkkosivuille luotiin oma sivu uusille kuntalaisille. Uusien asukkaiden kontaktoinnissa/tavoittamisessa on vielä kehitettävää poikkihallinnollisesti.

Seurataan kansallisia terveyden edistämisen ja hyvinvointiohjelmien linjauksia.

Valmistellaan ja tuetaan kansallisten terveyden edistämisen ja hyvinvointiohjelmien toimeenpanoa ja levitetään hyviä käytänteitä.

Saadaan arkeen toimiva perhekeskusyhteistyö ja siihen liittyvien eri työryhmien toiminnan selkeys ja pystytään kehittämään hyvinvointiosaamista.

Kansallisia linjauksia on seurattu. Perhekeskustoiminta käynnistyi yhteistyössä hva:n kanssa ja siihen liittyvät työryhmät selkiytyivät.

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Toivakka on näkyvästi aktiivinen kunta sidosryhmäyhteistyössä Keski-Suomen hyvinvointialueella, maakunnallisissa verkostoissa sekä yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.	Tehdään aktiivista sidosryhmäyhteistyötä Keski-Suomen hyvinvointialueen ja maakunnallisten verkostojen kanssa, alueen oppilaitosten ja eri järjestöjen, yhdistysten ja yritysten, seurakuntien sekä seurojen välillä.	Verkostoidutaan ja löydetään toimivia yhteistyökumppanuuksia. Hyvinvointipalveluissa osallistutaan mahdollisuuksien mukaan verkostohankkeisiin sekä kehitetään myös omin hankkein.	Hyvinvointisuunnittelija toimi aktiivisesti paikallisissa ja alueellisissa verkostoissa yhteistyötä tehden. Omia hankkeita ei käynnistynyt. Verkostohankkeiden suunnitteluun osallistuimme, mutta alueelliset hankkeet eivät toteutuneet.
Toivakassa hyödynnetään vahvasti hyvinvointitietoa.	Hankitaan kokemustietoa kunnan eri väestöryhmien kyselyillä. Toteutetaan vuosittain vähintään yksi tiedonkeruu.	Hyvinvointitietoa viestitään kuntalaisille ja kuntaorganisaatiolle tiedolla johtamisen työkaluksi.	Hyvinvointipalvelut lanseerasivat uutiskirjeen, jonka välityksellä niin kuntalaiset kuin henkilöstö saavat ajankohtaista tietoa. Tiedonkeruu toteutui kesämarkkinoiden yhteydessä. Hyvinvointisuunnittelija viesti kuntaorganisaatiolle ajankohtaista hyvinvointitietoa, esimerkiksi TEA-tiedonkeruun ja Move-mittauksen tulokset.

HYVINVOINTIPALVELUT (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot							
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	20 457	-	20 457
Toimintatuotot yht.	0	0	0	0	20 457	-	20 457
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	0	-620	0	-620	0	0,0 %	620
Palvelujen ostot	-952	-4 200	0	-4 200	-174	4,1 %	4 026
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-91	-600	0	-600	-488	81,4 %	112
Toimintakulut yht.	-1 043	-5 420	0	-5 420	-662	12,2 %	4 758
Toimintakate	-1 043	-5 420	0	-5 420	19 794	-365,2 %	25 214
Yhteensä	-1 043	-5 420	0	-5 420	19 794	-365,2 %	25 214
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	0	0	0	0	8	-	8

10.10. Kuntaympäristölautakunta

KUNTAYMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

TOIMINTA-AJATUS

Kuntaympäristölautakunnan tehtävänä on järjestää Toivakan kunnan lupa- ja viranomaispalvelut, vesihuoltopalvelut, kunnan omaisuuden hallinta ja ylläpito sekä kunnan tila- ja tukipalvelut.

Lautakunta huolehtii kunnan maa- ja metsäomaisuuden hoidosta, liikenneväylistä ja yleisistä alueista sekä liikuntapaikkarakentamisesta ja niiden ylläpidosta, sivistys- ja hyvinvointilautakunnan kanssa yhteistyössä laaditun palvelusuunnitelman mukaisesti.

Lautakunta ohjaa kunnan maankäyttöä, tonttien luovutusta ja kaavoitusta (yleis- ja asemakaavoituksen valmistelu).

Lautakunnan alainen lupa- ja ympäristöjaosto toimii Toivakan kunnan rakennusvalvontaviranomaisena ja ympäristönsuojeluviranomaisena.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLA

Lautakuntatasolla vuonna 2024 olennaisia tapahtumia olivat:

- Päätös kuntayhteistyöstä rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun osalta aluksi mää räaikaisin sopimuksin.
- Valmisteltiin luovutusehdot Ruuhimäen ja Kankaisten kyläyleiskaavojen mukaisille ton teille sekä Nisulan kyläyleiskaavan alueelle.
- Nisulan pienvenelaiturin ja veneenlaskuluiskan hankintapäätös 20.3.2024
- Koulukeskuksen A-rakennuksen KV-saneerauksen suunnitelmien hyväksyminen sekä urakoitsijan valinta 17.4.2024
- Päiväkoti Vakkarin pihasuunnitelman hyväksyminen ja pihan rakentaminen 17.4.2024
- Vesihuoltolaitokselle laadittiin taloustarkastelu ja ehdotus maksuista tuleville talousar viovuosille (9.10.2024)
- Kuntaympäristölautakunta päätti käynnistää kuntosalin uudisrakennuskohteen hanke suunnittelun Brado Oy:n ja Arkkitehtipalvelu Oy:n yhteistarjousten pohjalta (21.11.2024).
- Vanhan virastotalon purkusuunnittelu sekä paloaseman talotekniikan muutossuunnit telu käynnistyi
- Täyttölupia hyväksyttiin: kiinteistönhoitaja, yhdistelmätyöntekijä ja siivooja.

SISÄISEN VALVONNAN SELONTEKO

Kuntaympäristöpalveluiden sisäisen valvonnan vuoden 2024 teemana oli kuntayh teistyön toteutuminen viranomaispalveluissa. Sisäisen tarkastuksen mukaan kun tayhteistyö on ollut onnistunutta.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteuma
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Kasvamme vetovoimaisten kehyskuntien joukkoon hyödyntämällä keskuskaupungin läheisyyden.	Jyväskylän seudun MAL-yhteistyöhön osallistuminen	MAL-rahoituksella toteutettavien pienten liikennehankkeiden suunnitteluvalmiuden nostaminen. Asumisen kehittämisselvityksiin osallistuminen	MAL-sopimusneuvottelut olivat valmisteluasteella, rahoitus epävarmaa. Ei toteutunut.
Kehitämme kunnan palveluita tekemällä tiivistä yhteistyötä kolmannen sektorin ja muiden sidosryhmien kanssa.	Liikunta- ja vapaa-ajan palveluiden kehittäminen yhdessä yhteisöjen tai harrastajien kanssa.	Liikuntapaikka- ja palvelusuunnitelman laatiminen yhdessä sivistys- ja hyvinvointilautakunnan kanssa.	Työ käynnistettiin ja osallistettiin kuntalaisia suunnitteluun. Raportti palautettiin uudelleen valmisteluun kunnanhallituksesta.
Rakennamme hyvinvointia arjessa panostamalla kaikien ikäisiin toivakkalaisiin sekä kunnan henkilöstöön.	Esteettömyyden parantaminen julkisissa tiloissa.	Rakennuksista tai kulkuväylistä johtuvien rajoitusten poistaminen liikuntaesteisille.	Otettiin huomioon Vakkarin päiväkotipihassa. Muita kohteita ei ollut vireillä.
Tuemme aktiivisesti nykyisiä ja uusia yrittäjiä luomalla kannustavaa yritysilmapiiriä.	Käymme aktiivista vuoropuhelua eri yritystoimijoiden kanssa ja autamme löytämään kanavia, joilla helpotettaisiin yrityksen sijoittumista Toivakkaan	Viisarimäen yrityspuistossa aloittaa ensimmäinen yrityksen toimitilan tai muun työpaikkarakentamisen hanke.	Tavoitteeseen ei ole päästy.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>			
Panostamme monipuoliseen asumiseen kehittämällä kyllien asuinalueita sekä ulkoilalueita.	Markkinointia tehdään kyllien tonttimahdollisuuden huomioiden	Omakotitonttien myynnin kasvattaminen	Tavoitteeseen ei ole päästy.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>			
Lisäämme Toivakan tunnettavuutta ottamalla käyttöön uusia, avoimia ja rohkeita markkinointitapoja.	Toivakka tarjoaa monipuolisia asumisen ja yrittämisen mahdollisuuksia, joten tonttimarkkinointia jatketaan	Uusi Nelostien mainostaulu rakennetaan etelän suunnasta tultaessa.	Valmistelu käynnistyi, Elykeskuksen lupa haettiin ja saatiin. Ei toteutunut vielä 2024.
Houkuttelemme aktiivisesti uusia asukkaita ja paluumuuttajia Toivakkaan sekä teemme heidän olonsa tervehdänsä.	Mahdollistetaan loma-asuntojen käyttötarkoitusten muuttaminen vakituiseksi asunnoksi aina, kun se on lainsäädännön ja rakentamismääräysten mukaisesti mahdollista.	Käyttötarkoituksen muutoksia loma-asunnoista tai loma-asuntojen rakennuspaikoista vakituiseksi pyritään lisäämään nykyisestä.	Toteutui hakemusten mukaisesti

KUNTAYMPÄRISTÖLAUTAKUNTA (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot							
Myyntituotot	1 611 990	1 737 002	0	1 737 002	1 719 437	99,0 %	-17 565
Maksutuotot	22 460	34 500	0	34 500	26 224	76,0 %	-8 276
Tuet ja avustukset	66 784	15 900	0	15 900	27 686	174,1 %	11 786
Muut toimintatuotot	1 430 916	1 629 451	0	1 629 451	1 292 606	79,3 %	-336 845
Toimintatuotot yht.	3 132 151	3 416 853	0	3 416 853	3 065 953	89,7 %	-350 900
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-1 123 549	-901 399	0	-901 399	-967 408	107,3 %	-66 009
Palvelujen ostot	-1 029 114	-978 642	0	-978 642	-1 059 207	108,2 %	-80 565
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-729 149	-600 960	0	-600 960	-601 138	100,0 %	-178
Avustukset	-28 733	-29 000	0	-29 000	-34 416	118,7 %	-5 416
Muut toimintakulut	-102 369	-140 595	0	-140 595	-142 348	101,2 %	-1 753
Toimintakulut yht.	-3 012 915	-2 650 596	0	-2 650 596	-2 804 518	105,8 %	-153 922
Toimintakate	119 236	766 257	0	766 257	261 435	34,1 %	-504 822
Rahoitustuotot ja -kulut	380	0	0	0	-59	-	-59
Poistot ja arvonalentumiset	-762 046	-727 197	0	-727 197	-688 628	94,7 %	38 569
Yhteensä	-642 430	39 060	0	39 060	-427 251	-1093,8 %	-466 311
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	-271	0	0	0	-182	-	-182

10.10.1. Kuntaympäristöpalvelujen hallinto

HALLINTO JA SUUNNITTELU

TOIMINTA-AJATUS

Kuntaympäristölautakunnan sekä sen alaisen lupa- ja ympäristöjaoston hallinnon avoimuus, päätösten ennakoitavuus, puolueettomuus, yhdenvertaisuus sekä päätösten lainsäädännön ja määräysten mukaisuus ovat tärkeitä arvojamme.

Lautakunta-, viranhaltija- ja työntekijätasoilla asioiden valmistelu ja päätöksenteko tapahtuu hallintosäännössä määrättyjen toimivaltuuksien sekä hyväksytyn talousarvion sekä hankintasääntöjemme puitteissa.

Kuntaympäristöpalveluiden toimintaa, taloutta ja organisaation kehittämistä tehdään aktiivisesti yhteistyössä henkilöstön kanssa. Lisäksi huolehdimme yhteyksistä ja yhteistyöstä muiden hallinnonalojen ja eri sidosryhmiemme ja yhteistyötahojemme kanssa.

Kuntaympäristölautakunnan hallintoon sisältyvät lautakunnan kaikkien eri palvelualojen toimisto- ja hallintotehtävät. Lisäksi hallintoon sisältyy tehtäviä hankintojen suunnittelussa, kunnan maankäytössä, kaavoitusta, vesihuollon ja sen ylläpidonpidon organisointia, rakennushankkeiden (uudis- ja korjausrakentaminen) yleissuunnittelua, rakennuttamisen tehtäviä ja valvontaa.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLA

Kuntaympäristölautakunnan sekä sen alaisen lupa- ja ympäristöjaoston hallintosääntöä tarkistettiin siten, että viranhaltijoiden kuntayhteistyö mahdollistui. Hallintosäännössä huomioitiin myös lainsäädännön muutokset.

Kunnanhallitus muutti rakennus- ja ympäristötarkastajan virkanimikkeen rakennustarkastajan viraksi. Kunnanvaltuusto päätti ympäristötarkastajan viran perustamisesta loppuvuodesta 2024.

Hallinnossa ei tapahtunut muita olennaisia muutoksia vuonna 2024.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteuma
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Otamme kuntalaiset mukaan päätöksentekoon – yhdessä syntyy parasta	Asiakas- ja palautekyselyjä toteutetaan matalalla kynnyksellä.	Toteutetaan vähintään yksi palautekysely vuosittain jostakin palvelun osa-alueesta	Toteutui vesihuollossa
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>			
Hallinnon avoimuus, puolueettomuus ja yhdenvertaisuus ovat tärkeitä arvojamme jokapäiväisessä työssämmme	Vahvistamme viestintää ja kuntalaisten osallistamista valmistelussa oleviin asioihin aina mahdollisuuksien mukaan	Toimimme arvojemme mukaisesti ja pidämme yllä arvojemme mukaista työtapaa	Toteutui.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>			
Hankintoja kilpailutetaan ja osallistumme keskitettyihin hankintakilpailutuksiin aina kun se on toiminnallisesti ja taloudellisesti järkevää.	Hankintojen kehittäminen. Selvitetään eri energiatehokkuusinvestointien mahdollisuudet ja niiden hankintamallit	Katuvalaistustekniikka vaihdetaan kokonaan led-valaistukseksi Sähköenergian kilpailutetut sopimukset tulevat voimaan 2024.	Hankkeet toteutuivat suunnitellusti.

KUNTAYMPÄRISTÖPALVELUJEN HALLINTO (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot							
Tuet ja avustukset	873	0	0	0	272	-	272
Muut toimintatuotot	1	0	0	0	1 070	-	1 070
Toimintatuotot yht.	873	0	0	0	1 342	-	1 342
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-100 613	-88 256	0	-88 256	-99 497	112,7 %	-11 241
Palvelujen ostot	-11 621	-3 166	0	-3 166	-11 282	356,3 %	-8 116
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-275	-520	0	-520	-956	183,8 %	-436
Muut toimintakulut	-2 675	-7 648	0	-7 648	-3 219	42,1 %	4 429
Toimintakulut yht.	-115 185	-99 590	0	-99 590	-114 953	115,4 %	-15 363
Toimintakate	-114 311	-99 590	0	-99 590	-113 611	114,1 %	-14 021
Rahoitustuotot ja -kulut	75	0	0	0	0	-	0
Poistot ja arvonalentumiset	-834	-834	0	-834	-834	100,0 %	0
Yhteensä	-115 069	-100 424	0	-100 424	-114 445	114,0 %	-14 021
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	-49	0	0	0	-49	-	-49

10.10.2. Yhdyskuntasuunnittelu

YHDYSKUNTASUUNNITTELU

TOIMINTA-AJATUS

Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää, että taajama-asutusta ja muuta sellaista aluetta varten, jonka rakentamisen ja muun maankäytön yksityiskohtainen järjestäminen on tarpeellista, on kunnan toimesta, sitä mukaan kuin kehitys vaatii, laadittava asemakaava. Kunnan tulee myös ylläpitää ajantasakaavoja sekä ryhtyä toimenpiteisiin vanhentuneiden asemakaavojen uudistamiseksi. Kunnan tulee huolehtia lain mukaisesti myös tarpeellisesta yleiskaavan laatisemisesta ja sen pitämisestä ajan tasalla. Ulkopuolista konsulttia tarvitaan mm. suunnittelutehtävissä ja erilaisten selvitysten laadinnassa (esim. luontoselvitykset, meluselvitykset, maisemaselvitykset ja tiesuunnitelmat).

Kaavoitukseen liittyvät toimet edellyttävät entistä parempaa luonnon, ympäristön, maiseman, kuntalaisten, eri viranomaisten ja ympäristövaikutusten huomioonottamista.

Osallistumme maakuntakaavatasoiseen suunnitteluun sekä MAL-seutuyhteistyöhön.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLA

Palosentien asemakaavamuutos ehdotusvaiheessa vuoden lopussa 2024 ja Toivakan läntisen alueen rantaosayleiskaava valmisteltiin hyväksymiskäsittelyyn, mutta siirtyi erilliskuulemisten vuoksi vuoden 2025 puolelle.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteuma
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Kaavoitus ja maankäytön suunnittelu tapahtuu vuorovaikutteisesti osallisia kuullen.	Maankäytön suunnittelu ja kaavoitus edellyttää nykyisin laaja-alaista osaamista ja asiantuntijuutta, kaavoituksen osallisten, asukkaiden ja maanomistajien ja eri viranomaisten kuulemista. Kaavoitus ja maankäyttöä koskeissa suunnitelmissa nämä usein ristiriitaisetkin tavoitteet pyritään yhteensovittamaan keskenään aina tapauskohtaisesti.	Toivakan läntisen rantaosayleiskaavan, osa-alue 2, hyväksyminen ja kaavan voimaantulo 2024. Palosentien asemakaavamuutos toteutuu vuoden 2024 aikana	Tämä kaavaprosessi ei valmistunut. Esimerkiksi Mäminiemien alueen kaavaratkaisua tarkistettava. Kevyenliikenteen väylän mahdollistava asemakaavan muutos käynnistyi ja eteni kaavaehdotusvaiheeseen.
Toimimme aktiivisesti yhteistyössä maakunnan suunnittelun ja maakuntakaavoituksen kanssa.	Osallistumme maakuntatasoiseen maankäytön suunnitteluun sekä MAL-verkoston mukaiseen kehittämissuunnitelmaan aina kun siihen on mahdollisuuksia.	Toimimme toivakkalaisten edunvalvojana ja puolesta-puhujana maakunnan strategisessa suunnittelussa sekä yhteensovitamme omaa kuntaympäristömme kehittämistyötä maakunnalliseen suunnitteluun.	Naapurikuntien yleiskaavoista annettiin lausuntoja toivakkalaisten näkökulmasta.

Uuden ajan maalaisidylli

Pidämme huolen siitä, että Toivakka on viihtyisä, vireä ja turvallinen yhteisö, jossa on hyvä asua ja harrastaa.	Seututien (Toivakantien) liikenneturvallisuuskohteiden parantamisesta laaditaan suunnitelma	Liikenneturvallisuuden kehittämisestä laaditaan suunnitelma osana MAL-seutuyhteistyön hankekehystä	Ei toteutunut (MAL-sopimusneuvottelu uudelle kaudelle oli pitkään keskeneräinen)
Leppäveden Isonkylän rannan venesatama-aluetta kehitetään edelleen.	Sataman kehittämissuunnitelman ja rakentamissuunnitelmien laatiminen	Yleissuunnitelma alueen kehittämiseksi on laadittu. Alueen toteuttaminen investiohjelman mukaan tulevina vuosina.	Yleissuunnitelma valmistui ja asetettiin yleisesti nähtäville. Suunnitelman viimeistely ja hyväksyminen 2025 puolelle
Edistämme Toivakan saavutettavuutta ja joukkoliikenneyhteyksiä.	MAL -yhteistyön vahvistaminen ja hyödyntäminen	Joukkoliikenneyhteydet toimivat ja taso säilyy eikä heikene	Joukkoliikenteen palvelutaso pysyi ennallaan

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Viestimme aktiivisesti jo suunnitteluvaiheessa olevista eri suunnitteluhankkeistamme.	Ennakkomarkkinoinnit ja muu yleinen viestintä toimii kiinnostuksen herättäjänä. Kaavoituskatsaus laaditaan vuosittain ja tästä viestitään aktiivisesti.	Maankäytön suunnittelu ja suunnitelmallinen kaavoitus pitää yllä kunnan kehittämistä virettä ja voi poikia aina uusia oivalluksia ja kehittämisideoita. Kaavoitusta ohjelmoidaan kaavoituskatsauksessa vuosittain tarkemmin.	Kaavoituskatsaus laaditaan vuosittain, näin tapahtui myös vuonna 2024
---	---	--	---

YHDYSKUNTASUUNNITTELU (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot yht.	0	0	0	0	0	-	0
Toimintakulut yht.	0	0	0	0	0	-	0
Toimintakate	0	0	0	0	0	-	0
Poistot ja arvonalentumiset	-3 782	-3 782	0	-3 782	-3 782	100,0 %	0
Yhteensä	-3 782	-3 782	0	-3 782	-3 782	100,0 %	0
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	-2	0	0	0	-2	-	-2

10.10.3. Lupa- ja ympäristöjaosto

LUPA- JA YMPÄRISTÖJAOSTO

TOIMINTA-AJATUS

Kuntaympäristölautakunnan alaisena jaostona toimii lupa- ja ympäristöjaosto.

Lupa- ja ympäristöjaosto toimii kunnan rakennusvalvontaviranomaisena ja ympäristönsuojeluviranomaisena. Kustannuspaikat jakaantuvat hallinnon ja toimielimen toiminnan lisäksi rakennusvalvontaan ja ympäristönsuojeluun.

Lupa- ja viranomaispalvelut on tarkoitus järjestää osittain kuntayhteistyömuotoisesti vuonna 2024. Talousarviovuoden 2024 aikana selvitetään lupa- ja viranomaistehtävien pysyvämpi järjestely Toivakan kunnassa eri vaihtoehtoja selvittäen. Vaihtoehtoina selvitetään oman viranhaltijan rekrytointi tai mahdollinen laajempi kuntayhteistyö, joka koskisi sekä rakennusvalvontaa että ympäristönsuojelua.

Rakennusvalvonnan rakennustarkastajan viranhoidosta on tarkoitus laatia tilapäinen sopimus toisen kunnan kanssa vuonna 2024 ja ympäristönsuojelun viranhaltijan tehtävät jaetaan tilapäisesti kuntaympäristöjohtajalle.

LUPA- JA YMPÄRISTÖJAOSTO (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot							
Maksutuotot	22 460	34 500	0	34 500	26 224	76,0 %	-8 276
Tuet ja avustukset	24 979	0	0	0	45	-	45
Toimintatuotot yht.	47 439	34 500	0	34 500	26 270	76,1 %	-8 230
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-141 980	-37 784	0	-37 784	-32 790	86,8 %	4 994
Palvelujen ostot	-33 807	-56 267	0	-56 267	-50 001	88,9 %	6 266
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 085	-800	0	-800	-31	3,9 %	769
Muut toimintakulut	-4 329	-15 934	0	-15 934	-5 878	36,9 %	10 056
Toimintakulut yht.	-182 201	-110 785	0	-110 785	-88 700	80,1 %	22 085
Toimintakate	-134 762	-76 285	0	-76 285	-62 431	81,8 %	13 854
Poistot ja arvonalentumiset	-814	-814	0	-814	-814	100,0 %	0
Yhteensä	-135 576	-77 099	0	-77 099	-63 244	82,0 %	13 855
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	-57	0	0	0	-27	-	-27

Rakennusvalvonta

TOIMINTA-AJATUS

Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tehtävänä on yleisen edun kannalta valvoa rakennustointintaa sekä osaltaan huolehtia, että rakentamisessa noudatetaan, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tai sen nojalla säädetään tai määrätään.

Valvontatehtävän laajuutta ja laatua harkittaessa otetaan huomioon rakennushankkeen vaativuus, luvan hakijan ja hankkeen suunnittelusta ja toteuttamisesta vastaavien henkilöiden asiantuntemus ja ammattitaito sekä muut valvonnan tarpeeseen vaikuttavat seikat.

Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tehtävänä on valvoa kaavojen noudattamista, huolehtia rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelemisestä sekä osaltaan valvoa rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa ja hoitoa siten kuin siitä säädetään.

Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tehtävänä on myös huolehtia kunnassa tarvittavasta rakentamisen yleisestä ohjauksesta ja neuvonnasta.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLA

Rakennustarkastajan viranhoidosta tehtiin määräaikainen yhteistyösopimus Joutsan kunnan kanssa vuodelle 2024. Käytännössä viranhoito toteutui kuutena kalenteripäivänä kuukaudessa ja pääsääntöinen rakennustarkastajan toimistopäivä Toivakassa tiistaisin. Marraskuussa 2024 päätettiin jatkaa yhteistyösopimusta toistaiseksi voimassa olevana Joutsan kunnan kanssa. Rakennus- ja ympäristötarkastajan virkanimike muutettiin rakennustarkastajan viraksi.

Rakennusvalvonnan paperinen arkisto saatiin pääosin digitoitua sähköiseen muotoon vuonna 2024. Rakennuslupa-arkisto on vanhimmilta osin 1940-luvulta ja arkistoaineisto on digitoitu PDF/A muotoon, mikä on tarkoitettu tiedon pitkäaikaissäilytykseen ja arkistointiin.

Jyväskylän kaupunki hallinnoi Trimble LocusCloud -järjestelmää, jonka seutukäyttäjänä Toivakan kunta on. Sähköisen asiointipalvelun kautta on mahdollistunut lupien ja ilmoitusten tekeminen sähköisesti. Järjestelmiä päivitettiin taustalla, huomioiden Laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä, mikä tuli voimaan 1.1.2024 alkaen sekä rakentamislain voimaantulo 1.1.2025. Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän palvelut otetaan käyttöön vaiheittain, kuitenkin viimeistään 1.1.2029 mennessä.

Toivakan kunta halusi edistää rakentamista sekä helpottaa uusien asukkaiden ja yritysten sijoittumista kuntaan Raksarahalla. Kampanja-aika alkoi 1.6.2024 ja jatkuu 31.5.2027 saakka. Samana ajanjaksona halutaan huomioida uusien omakotitalojen rakentajia rakennuslupamaksuissa ja maksuihin hyväksyttiin enintään 50 prosentin alennus.

Edelleen valtakunnallinen rakentamisen taantuma heijastui myös Toivakan kunnan alueella rakentamiseen ja rakentaminen painottui enemmän pienempiin rakennushankkeisiin kuin merkittävämpään uudisrakentamiseen. Taulukkoon on koottu lupatyypeittäin tilastotietoa viimeisen 10 vuoden ajalta ja nähtävissä on, että vuosi 2024 on edellisvuoden 2023 kaltainen myös lupakäsittelyjen määristä katsottuna.

Rakennusvalvonta käsitellyt luvat ja ilmoitukset, tilasto 2015 - 2024

Lupatyyppi/vuosi	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Rakennuslupa	55	51	63	41	53	43	44	41	24	27
Toimenpidelupa	27	16	40	24	19	19	21	22	10	14
Ilmoitus	16	20	35	19	12	32	28	16	7	5
Maisematyölupa	6	5	2	1	1	3	7	1	3	2
Purkamislupa	2		2	2		4	3	3	4	4
Sijoituslupa			4	2	2	2	1		1	
Poikkeamispäätös		4	6	5	6	2	5	3	5	3
Suunnittelutarveratkaisu			1							1
Määräaikainen lupa					1	1				
Yhteensä	106	96	153	94	94	106	109	86	54	56

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteuma
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Kehitämme kunnan palveluita tekemällä tiivistä yhteistyötä kolmannen sektorin ja muiden sidosryhmien kanssa lainsäädännön muutokset huomioiden	Rakentamislain ja alueidenkäyttölain voimaantulo 1.1.2025 alkaen ja lainsäädännön uudistusten huomiointi palveluissa.	Oikein kohdistetut ja riittävät resurssit ja osaaminen (koulutus), jotta uudistetut lupaprosessit toimivat nopeasti ja sujuvasti 1.1.2025 alkaen.	Rakennusvalvonnan lupa- ja viranomaispalveluissa tehtiin kuntayhteistyötä Joutsan kunnan kanssa. Määräaikainen yhteistyösopimus ja hallintosääntöön tehty muutokset mahdollistivat kuntien yhteisen viranhaltijan.
	Vuoden 2024 aikana rakennusjärjestyksen päivitys, kun Kuntaliiton opas valmistuu.	Uusi rakennusjärjestys, mikä on laadittu yhteistyössä Keski-Suomen rakennusvalvontojen kanssa, tulee voimaan 1.1.2025 alkaen (viimeistään 1.1.2027 alkaen)	Viranhaltijaresurssi vastasi hyvin tarvetta ja yhteistyö toi kustannussäästöjä.
	Osallistetaan asukkaat, yhdistykset, yrittäjät, as oy:t.	Vuorovaikutus ja osallisuus huomioitu valmistelussa, mahdollinen kuntalaistilaisuus, tiedon välitys eri viestintäkanavia käyttäen	Vuonna 2024 valmistauduttiin uuden rakentamislain voimaantuloon. Ennakoitavuutta haittasi lainsäädännön ja sen korjausten valmistuminen vasta aivan loppuvuodesta 2024.
	Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä, Ryhti, otetaan käyttöön vaiheittain vuoden 2024 aikana tai heti, kun siihen on valmiudet.	Jyväskylän hallinnoimassa LocusCloudissa pysytään seutukäyttäjänä ja digitalisaatio Jyväskylällä vetoisesti.	Jyväskylän seutukäyttöyhteistyö jatkui suunnitellusti tietojärjestelmäpuolella.

Uuden ajan maalaisidylli

Pidämme huolen siitä, että Toivakka on viihtyisä, vireä ja turvallinen yhteisö, jossa on hyvä asua ja harrastaa.	Rakentamisen ympäristövaikutukset. Rakennusten hiili-neutraalisuutta koskevat vaatimukset tiedostettu	Riittävät resurssit ja koulutus toteutui suunnitellusti turvattu ja huomioitu, jotta on valmiudet tietojärjestelmien käyttöönottoon. Viestintään panostaminen
	Toimiva, terveellinen ja turvallinen elinympäristö kaikille kuntalaisille.	Lainsäädännön tuomat velvoitteet täytetään asetuissa määräajoissa. Oikea-aikainen tiedottaminen toteutuu.

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Vahvistamme sisäistä ja ulkoista viestintäämme nostamalla rohkeasti esiin onnistumisiämme ja vahvuksiämme	Rakennusvalvontauudistuksessa tulee olla mukana ja viestiä siitä kuntalaisille ja muille sidosryhmille.	Henkilöstön riittävä osaaminen ja palvelutaso sekä mahdollisimman yhtenäiset tulokinnat asiakkaille, koulutuksen tärkeys.
		Täydennyskoulutukseen osallistuttiin harkinnan mukaan.

Ympäristönsuojelu

TOIMINTA-AJATUS

Kunnalle kuuluvista ympäristönsuojelulain mukaisista lupa- ja valvontatehtävistä sekä ilmoitusmenettelyistä huolehtii kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetussa laissa (64/1986) tarkoitettu kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, joka käyttää osaltaan ympäristönsuojelun yleisen edun puhevaltaa ympäristönsuojelulain mukaisessa päätöksenteossa.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävistä on lisäksi säädetty jätelaissa, vesihuoltolaissa, vesilaissa, maastoliikennelaissa ja vesiliikennelaissa. Nämä tehtävät ovat pääsääntöisesti lupa- ja valvontaviranomaistehtäviä.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLA

Ympäristönsuojelun viranhoidon jatkuvuus turvattiin tilapäisesti hallintosäännön toimivallan siirroilla ja pysyvämmän ympäristönsuojelun viranhoidon valmistelua käynnistettiin vuonna 2024. Ympäristötarkastajan palveluita ostettiin Luhangan kunnalta noin puolen vuoden ajaksi ja vuoden 2024 loppuun saakka.

Vuosi 2024 oli ympäristönsuojelun näkökulmasta kokonaisuudessaan rauhallinen, eikä uusia lupa-asioita tullut käsitteilyyn. Hallinto-oikeuden käsittelyssä oli aiemmin vireille tulleita asioita.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteuma
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Ympäristövaikutuksia sisältävissä hankkeissa kuullaan vaikutusalueen asukkaita tai muita osallisia.	Suunnitelmat pidetään yleisesti nähtävillä osallisten kuulemiseksi.	Mielipiteet huomioidaan lupaharkinnassa ennen päätöksentekoa.	Uusia ympäristölupahankkeita ei tullut vireille
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>			
Pidämme huolen siitä, että Toivakka on viihtyisä, vireä ja turvallinen yhteisö, jossa on hyvä asua ja harrastaa.	Toivakkalainen maaseutu, maatalous ja metsät turvaavat kuntalaisten hyvinvointia. Jätteen synnyn vähentäminen ensisijaisesti ja kierrättäminen toissijaisesti.	Luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen ja turvaaminen kannustamalla ja viestinnän keinoin. Elinvoimaisen maaseudun tukeminen tiedolla ja neuvonnalla. Olemassa olevia vahvuuksia tukee vahvistaa entisestään, vapaaehtoisiin kannustetaan.	Viestintää toteutettiin muun muassa jakamalla jätehuoltoviranomaisen ja muiden eri viranomaisten ympäristöön liittyviä tiedotteita ajankohtaisista asioista.
	Ympäristön- ja luonnonsuojelun edistäminen, Valistaminen ja kasvatus	Valvontaohjelman mukaisen katselmusten toteutumisen suunnitellusti. Yhteistyön lisääminen sidosryhmien kanssa.	Suunnitelma toteutui hyvin kuntayhteistyöllä saadun lisäresurssin myötä
	Toimiva, terveellinen ja turvallinen elinympäristö kaikille kuntalaisille.	Lainsäädännön tuomat velvoitteet täytetään asetuksissa määräajoissa. Oikea-aikainen tiedottaminen toteutuu.	Uusia hankkeita ei ollut vireillä.

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Verkostoidutaan seudun muiden kuntien eri viranhaltijoiden kanssa	Osallistumme seudullisiin yhteistyötapaamisiin aktiivisesti	Asiantuntemuksen kasvattaminen verkostoitumalla ja yhteistyötä tekemällä.	Ympäristönsuojelun lupa- ja viranomaispalveluissa tehtiin kuntayhteistyötä Luhangan kunnan kanssa. Määräaikainen yhteistyösopimus ja hallintosääntöön tehdyt muutokset mahdollistivat kuntien yhteisen viranhaltijan. Viranhaltijaresurssi vastasi hyvin tarvetta ja yhteistyö toi kustannussäästöjä. Ympäristönsuojelun yhteistyö Luhangan kunnan kanssa päättyi 31.12.2024. TA2025 valmistelun yhteydessä sovittiin kuntayhteistyön jatkamisesta Joutsan kunnan kanssa siten, että valmistaudutaan rekrytoidaan yhteinen viranhaltija heti vuoden 2025 alussa.
---	---	---	---

Ympäristöterveys

TOIMINTA-AJATUS

Toivakan kunnan ympäristöterveydenhuollon palvelut on järjestetty seudullisena kuntayhteistyönä. Isäntäkuntana toimii Jyväskylän kaupunki.

Ympäristöterveyden tehtävänä on vähentää, poistaa ja ehkäistä elinympäristön terveysriskejä sekä edistää ihmisten ja eläinten terveyttä.

Toiminnalla on tärkeä kansanterveydellinen merkitys. Voidaan puhua yhdestä yhteisestä terveydestä (One Health), mikä tarkoittaa, että ihmisten, eläinten ja ympäristön terveydet ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa. Kun vaikutamme yhteen osa-alueeseen, sillä on vaikutuksia kaikkiin muihin.

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat:

- Hankasalmi
- Joutsa
- Jyväskylä
- Luhanka
- Multia
- Muurame
- Petäjävesi
- Toivakka
- Uurainen ja
- Äänekoski

Ympäristöterveydenhuollon lakien noudattaminen varmistetaan neuvomalla, ohjaamalla ja kouluttamalla toiminnanharjoittajia ja kuntalaisia, tekemällä tarkastuksia, ottamalla näytteitä, antamalla lausuntoja ja varautumalla erityistilanteisiin.

Viranomaistoimielimenä toimii Jyväskylän seudun ympäristöterveyslautakunta

Toivakan osuus ympäristöterveydenhuollon kustannuksista vuonna 2024 oli 55.112 euroa.

10.10.4. Jätehuolto

JÄTEHUOLTO

TOIMINTA-AJATUS

Jätehuolto järjestetään Jyväskylän seudulla yhteisesti Jyväskylässä, Laukaassa, Muuramessa ja Toivakassa.

Jätehuollon käytännön palvelutehtävistä vastaa kuntien omistama jäteyhtiö Mustankorkea Oy. Yhtiö vastaa jätehuollon käytännön järjestämisestä eli se tarjoaa kuntalaisille jätehuoltopalvelut huolehtimalla jätteen keräyksestä, kuljetuksesta, vastaanotosta, käsittelystä ja hyödyntämisestä sekä jäteneuvonnasta.

Jätehuoltoon liittyvät viranomaistehtävät ovat Jyväskylän seudun jätelautakunnan vastuulla. Lautakunta päättää muun muassa jätehuoltomääräyksistä ja jätetaksasta sekä seuraa kiinteistöjen jätehuoltovelvoitteiden asianmukaisuutta. Jätelautakunta on Jyväskylän kaupungin sekä Laukaan, Muuramen ja Toivakan kuntien yhteinen toimielin.

Jätehuollon valvontatehtävistä vastaavat kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja Keski-Suomen ELY-keskus.

PALVELUSUUNNITELMA

Jätelautakunta on hyväksynyt jätehuollon palvelutason vuosille 2023-2025. Palvelutasossa määritellään jätehuollon järjestäminen yhtenäisesti koko toiminta-alueelle ja asetetaan tavoitteet palveluiden kehittämiseksi.

Jätepoliittiseen ohjelmaan on kirjattu Jyväskylän seudulle neljä keskeistä tavoitetta:

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLE

Jyväskylän seudun jätelautakunnan hyväksymät jätehuoltomääräykset tulivat voimaan 1.1.2024 alkaen.

Kesällä 2024 suoritettiin kompostointitarkastuksia myös Toivakan kunnan alueella.

Sekajätepisteet saarella sijaitseville kiinteistöille avattiin Toivakassa kesäkaudeksi 2024.

Jätehuollon palvelutason seurantaraportin 2024 mukaan Mustankorkea on järjestänyt kierrätysvalmennusta alueen eskariryhmille ja jäteneuvontaa Keski-Suomen Yrityskylässä 6.-luokkalaistille.

Kuivakolun lakkautetun kaatopaikan vesistöseurannan valvontasuunnitelma päivitettiin.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteuma
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Kehitämme kunnan palveluita tekemällä tiivistä yhteistyötä jätehuoltoviranomaisen kanssa	Kunnan eri toimipisteissä ja kiinteistöillä jäte lajitellaan ja kierrätetään esimerkillisesti.	Jätteen synnyn vähentäminen ja kierrätysasteen nostaminen. Taloudellinen vaikutus.	Kierrätys ja lajittelu on käytössä kaikilla kunnan toimipisteillä.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>			
Pidämme huolen siitä, että Toivakka on viihtyisä, vireä ja turvallinen yhteisö, jossa on hyvä asua ja harrastaa.	Asukaslähtöiset jätehuoltopalvelut. Ympäristönsuojelu varmistaa jätehuoltomääräysten noudattamista.	Terveelliset ja toimivat jätteiden keräys, kierrätys- ja kompostointiratkaisut kiinteistöillä ja hyötykeräyspisteissä.	Yhteistyötä jätehuoltoviranomaisen kanssa tehtiin muun muassa ympäristönsuojelun osalta.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>			
Vahvistamme sisäistä ja ulkoista viestintäämme nostamalla rohkeasti esiin onnistumisiämme ja vahvuksiämme.	Tukeudumme seudun jätehuoltoviranomaisen aktiiviseen viestintään	Jätehuoltoviranomaisen viestintää ohjataan myös kunnan omille kotisivuille ja sosiaaliseen mediaan.	Toteutettiin yhteistyössä jätehuoltoviranomaisen kanssa mm. erilliskeräykset ja jätehuollon neuvonnan jatkaminen

JÄTEHUOLTO (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot yht.	0	0	0	0	0	-	0
Toimintakulut							
Palvelujen ostot	0	-1 250	0	-1 250	-930	74,4 %	320
Toimintakulut yht.	0	-1 250	0	-1 250	-930	74,4 %	320
Toimintakate	0	-1 250	0	-1 250	-930	74,4 %	320
Poistot ja arvonalentumiset	-53	-51	0	-51	0	0,0 %	51
Yhteensä	-53	-1 301	0	-1 301	-930	71,5 %	371
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	0	0	0	0	0	-	0

10.10.5. Yhdyskuntatekniset palvelut (liikenneväylät, puistot ja yleiset alueet)

YHDYSKUNTATEKNISET PALVELUT

TOIMINTA-AJATUS

Liikenneväylien ja yleisten alueiden palvelut (yhdyskuntatekniikka) käsittävät kunnan vastuulle kuuluvien asemakaavateiden ja muiden yleisten alueiden suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon järjestämisen. Katuvalaistus on niin ikään osa tätä palvelualueetta.

Palvelut järjestetään oman organisaation ja yksityisten palveluntuottajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä. Kaavateiden hoitotyöt toteuttaa kunnan kilpailuttama yksityinen urakoitsija puitesopimuskausittain.

Kaavateitä, kunnan omistamia liikenneväyliä, puistoja, yleisiä ulkoilualueita ja ulkoliikuntapaikkoja rakennetaan ja ylläpidetään hyväksytyjen tasovaatimusten pohjalta. Kaavateiden perusrannuksia ja päällystämisiä toteutetaan aluekokonaisuuksina. Tievalaistuslinjoja ylläpidetään kirkonkylän alueella ja haja-asutusalueilla. Valaistuksen ohjauksessa hyödynnetään automaatio- ja anturitekniikkaa ja järjestelmää voidaan hallita myös etänä.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLA

- Viisarinmäentien valaistus rakennettiin yhteistyössä Ely-keskuksen kanssa.
- Toivakan katuvalaistuksessa siirryttiin Led-valaistukseen. Pääosa asennuksista saatiin valmiiksi vuoden loppuun mennessä, käyttöönotto ja urakan vastaanotto tapahtui vuoden 2025 puolella.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteuma
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Otamme kuntalaiset mukaan päätöksentekoon – yhdessä syntyy parasta	Asiakas- ja palautekyselyjen laatiminen kaavateiden palvelutasosta.	Säännöllisesti käytössä oleva asiakastytyväisyyskysely kaavateiden talvikunnossapidosta aloitetaan Tavoite: Uusitaan aina vuosittain.	Talvihoitokysely ei toteutunut vielä vuonna 2024.

Uuden ajan maalaisidylli

Pidämme huolen siitä, että Toivakka on viihtyisä, vireä ja turvallinen yhteisö, jossa on hyvä asua ja harrastaa.	Infrahankkeiden suunnittelun ja toteutuksen eteneminen aikataulussa.	Katujen saneeraustöiden yhteensovittaminen vesihuoltotöiden kanssa tarkoituksenmukaisimmalla ja taloudellisimmalla mahdollisella tavalla.	Otettu suunnittelussa huomioon. Katujen ja vesihuollon eriaikainen saneeraustarve haasteena.
	Liikenneturvallisuuden parantamisen suunnittelu.	Viisarimäentie valaistaan.	
Otamme käyttöön energiaa säästävää tekniikkaa ulkovalaistuksen ohjauksessa ja itse valaisimissa.	Ulkovalaistuksen kokonaisenergiankulutuksen vähentäminen	Katu- ja ulkovalaistuksessa siirrytään kokonaan led-valaistukseen Hankinta tapahtuu inventointiohjelman mukaisesti.	Hanke toteutui. Toinen urakavaihe valmistui vuoden vaihteessa 2024-2025
		Viisarimäentien valaistushanke valmistuu alkuvuodesta	Valaistushanke toteutui Ely-keskuksen rakennuttamana. Kunnan kustannusosuus 50% rakentamisesta ja ylläpito jää kunnalle muun katuvalaistuksen tavoin.

LIIKENNEVÄYLÄT (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot yht.	0	0	0	0	0	-	0
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	0	0	0	0	-17	-	-17
Palvelujen ostot	-40 623	-46 355	0	-46 355	-43 622	94,1 %	2 733
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-31 666	-30 200	0	-30 200	-21 017	69,6 %	9 184
Avustukset	-28 733	-29 000	0	-29 000	-34 216	118,0 %	-5 216
Muut toimintakulut	-1 866	0	0	0	0	-	0
Toimintakulut yht.	-102 888	-105 555	0	-105 555	-98 872	93,7 %	6 683
Toimintakate	-102 888	-105 555	0	-105 555	-98 872	93,7 %	6 683
Poistot ja arvonalentumiset	-66 501	-65 266	0	-65 266	-85 432	130,9 %	-20 166
Yhteensä	-169 388	-170 821	0	-170 821	-184 304	107,9 %	-13 483
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	-72	0	0	0	-78	-	-78

PUISTOT JA YLEISET ALUEET (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot							
Myyntituotot	1 092	1 000	0	1 000	0	0,0 %	-1 000
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	1 290	-	1 290
Toimintatuotot yht.	1 092	1 000	0	1 000	1 290	129,0 %	290
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-195	0	0	0	-188	-	-188
Palvelujen ostot	-1 108	-2 850	0	-2 850	-7 515	263,7 %	-4 665
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 091	-2 200	0	-2 200	-7 367	334,9 %	-5 167
Muut toimintakulut	-327	0	0	0	-2	-	-2
Toimintakulut yht.	-3 721	-5 050	0	-5 050	-15 072	298,5 %	-10 022
Toimintakate	-2 629	-4 050	0	-4 050	-13 782	340,3 %	-9 732
Poistot ja arvonalentumiset	-3 221	-964	0	-964	-3 267	338,9 %	-2 303
Yhteensä	-5 850	-5 014	0	-5 014	-17 048	340,0 %	-12 034
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	-2	0	0	0	-7	-	-7

10.10.6. Toimitilapalvelut (kiinteistöt, siivous-, kiinteistön- ja ruokahuoltopalvelut)

TOIMITILAPALVELUT

TOIMINTA-AJATUS

Tilapalveluiden toiminta käsittää kunnan suoraan omistamien asuinrakennusten, osakehuoneistojen, liike- ja teollisuusrakennusten, sivistys- ja hyvinvointipalveluiden sekä hallintopalveluiden käytössä olevien rakennusten suunnittelun, rakentamisen ja näiden elinkaaren aikaisen ylläpidon tehtävät.

Tilapalvelut tuottavat tukipalveluja ruokahuollon, siivouspalveluiden ja kiinteistönhoidon osalta kunnan omaan palvelutuotantoon.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLE

- Keski-Suomen hyvinvointialueen palveluverkkoa koskeva päätös
- Koulukeskuksen A- ja B-rakennusten käyttövesiputkien saneeraushanke (investoinnit)
- Uusia kuntoarvioita ja rakennusten PTS-suunnitelmia laadittiin
- Käynnistettiin vanhan virastotalon purkusuunnittelu
- Puukoulun jatkokäyttöä tutkittiin hankesuunnittelussa ja lisätutkimuksin
- Uuden kuntosalirakennuksen hankesuunnittelun käynnistäminen
- Yhdistelmätyöntekijän ja siivoojan täyttöluvat ja rekrytoinnit. Kiinteistöhoitajan vakinaistaminen.

Hyvinvointialueelle vuokratut tilat

Keski-Suomen hyvinvointialueelle on vuokrattu terveysasema, paloasema, päivätoimintakeskus, kirjaston kotihoidon toimistotilat sekä yksittäisiä tiloja Toivakkatalosta sekä koulukeskuksesta. Vuokrasopimukset laadittiin lainsäädäntöön (nk. vuokra-asetukseen) perustuen määräaikaisina 3+1 vuoden pituisina sopimuksina.

Keski-Suomen hyvinvointialue päätti koko alueen palveluverkosta. Tämän perusteella toimitilatarpeet suunnitellaan koko alueella. Alustavissa vuokraneuvotteluissa on kunnalle ilmoitettu, että optiovuotta ei oteta käyttöön, vaan koko aluetta koskevat vuokrasopimusneuvottelut käynnistetään. Tämä ajoittuu vuodelle 2025. Hyvinvointialueelle 1.1.2026 vuokrattavista tiloista osa tulee yhtiöittää.

Sisäilmatyöryhmä

Kunnassa toimivaa sisäilmatyöryhmän toimintaa jatketaan entiseen tapaan. Sisäilmatyöryhmätyöskentely on vakiinnuttanut asemansa Suomessa julkisten rakennusten sisäilmasta johtuvien tai epäiltyjen haittojen tai koettujen oireiden ja oire-epäilyjen käsittelyssä ja tapauskohtaisten ratkaisujen hakemisessa aina kulloiseenkin tilanteeseen. Sisäilmatyöryhmätyöskentelyllä tavoitellaan monitahoisten ongelmien nopeaa ja laaja-alaiseen asiantuntijuuteen perustuvaa käsittelyä. Sisäilmatyöryhmälle ei tullut sisäilmasta johtuvia oire-epäilyjä käsittelyyn vuonna 2024.

TUKIPALVELUT

Tilapalveluiden tukipalveluina järjestetään ruoka- ja siivouspalvelut sekä kiinteistöjen hoidon palvelut. Ruokapalveluina tuotetaan sivistys- ja hyvinvointilautakunnan palveluille (koulut ja päiväkodit) kaikki päivittäiset ateriat. Siivouspalvelut ja kiinteistönhoidon palvelut kunnan omissa toimipisteissä järjestetään omalla henkilöstöllä.

Kiinteistö- ja vesihuollon yhteistä 24/7 vikapäivystystä jatketaan edelleen siten, että työntekijän varallaolovuoro tulisi noin 5-6 viikon välein viikko kerrallaan.

Siivouspalveluiden tehtävänä on huolehtia koulu- ja julkisten tilojen siisteydestä ja turvallisuudesta sekä pintojen kestävydestä. Viime aikoina tärkeimpänä tehtävänä on huolehtia tilojen hygieniasta ja sitä kautta turvata terveelliset tilat niiden käyttäjille. Siivoustyö toteutetaan tilojen käyttäjien tarpeet ja toiveet huomioiden. Siivouspalvelua tuotetaan vain kunnan oman palvelutuotannon tarpeisiin.

Ruokapalvelujen suurin sisäinen asiakas on perusopetus. Ruokapalvelut toteutetaan pääsääntöisesti yhden valmistuskeittiön ja kolmen jakelukeittiön mallilla, mikä takaa jatkuvan toimintavalmiuden. Koulukeskuksen valmistuskeittiö huolehtii kirkonkylän koulukeskuksen sekä päiväkotien ja Kankaisten koulu/päiväkodin aterioiden valmistuksesta. Koulujen ollessa suljettuna päivähoidon ruokatuotanto siirretään päiväkotitouhuvakan keittiöön.

Ruokapalvelut tuottavat lakisääteisen ruokapalvelun lisäksi myös maksullista välipalan myyntiä kirkonkylän koulukeskuksessa. Palvelu on ollut erittäin suosittua.

Elintarvikehankinnoissa hyödynnetään yhteishankintasopimuksia. Uusi kilpailutettu sopimuskausi alkaa.

Kiinteistönhoidon tehtävänä on ylläpitää, korjata ja huoltaa kunnan omistamia rakennuksia. Palveluihin kuuluvat muun muassa piha-alueiden, liikunta- ja ulkoalueiden hoito, sisätilojen kunnosta huolehtiminen ja taloteknisten järjestelmien seuranta/ylläpito soveltuvilta osin.

Kiinteistöhoito tekee eri toimipisteissä käyttäjien irtaimistoon liittyviä muuttoja ja muita avustavia töitä, jotka eivät varsinaisesti sisältyisikään itse rakennuksen ylläpitoon.

Kunnan kiinteistöjen ja kunnallisteknisten rakennusten/pumppaamoiden piha- ja tiealueiden auraus hoidetaan kiinteistönhoidon toimesta.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteuma
Yhdessä yhteisöllisesti			
Rakennamme hyvinvointia arjessa panostamalla kaikenikäisiin toivakkalaisiin sekä kunnan henkilöstöön.	Uudis- ja korjausrakentamisen suunnittelu investointisuunnitelmien mukaisesti, kiinteistönpidon kehittäminen ja korjausinvestointien elinkaarisuunnittelu PTS-suunnitelmin	Kiinteistönpidossa kehitetään edelleen sähköistä huoltokirjaympäristöä sekä laaditaan PTS-suunnitelmat tärkeimmille rakennuksillemme.	Kehittämistyötä jatkettiin huoltokirjan järjestelmätöimittajan kanssa edelleen. Kuntoarviot ja PTS-suunnitelma valmistui koulukeskuksen A- ja B-taloille

Uuden ajan maalaisidylli

Tarjoamme kunnan tiloja toivakkalaisille järjestöille ja yhdistyksille käyttöön mahdollisuuksiemme mukaan. Kohtelemme eri yhteisöjä ja järjestöjä yhdenvertaisin periaattein tilojen osalta.	Kiinteistöohjelmassa selvitetään myös eri järjestöjen ja yhteisöjen tilatarpeita ja eri toimintamalleja sekä tilojen yhteiskäyttöä pyritään lisäämään.	Kiinteistöohjelman hyväksyminen ja sen toimeenpano alkuvuodesta 2024	Kiinteistöohjelma jäi odottamaan hyvinvointialueen palveluverkkoa koskevia päätöksiä ja jatkovuokraneuvottelut käynnistyivät vasta loppuvuodesta 2024 ja jatkuvat 2025. Kiinteistöohjelman hyväksymisen tavoite siirtyi täten vuodelle 2025. Asiassa on huomioita muun muassa yhteioittämiselvoite hyvinvointialueelle vuokrattavien tilojen osalta. Puukoulun kunnostuksesta järjestettiin hanketyöpaja syksyllä 2024. Uuden kuntosalirakennuksen hankesuunnittelu käynnistettiin.
--	--	--	--

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Uudistamme kiinteistöjohtamista ja otamme käyttöön uusia toimintatapoja ja tekniikkaa kiinteistönpidossa ja tilojen hallinnassa.	Kehitämme kiinteistöjemme huoltokirjatoimintoja edelleen ja aloitamme koulukeskuksen käyttövesiputkien saneerauksen A-rakennuksesta	Koulukeskuksessa toteutetaan A-rakennuksen käyttövesiputkisaneeraus 2024 ja B-rakennuksen osalta urakka on tarkoitus tehdä vuonna 2025. Rakennusten PTS-suunnitelmia tarkistetaan ja investointeja ohjelmoidaan tuleville vuosille kunnan investointikyvyn mukaisesti	Koulukeskuksen A- ja B-talojen käyttövesiputkien saneeraus hankkeeseen toteutui kokonaan vuonna 2024. B-rakennuksen osalta hanketta jouduttiin kiireellisenä aikaistamaan suunnitellusta ja tämä työ teetettiin A-rakennuksen urakan lisätyönä. A-rakennuksessa tehtiin samalla joitakin PTS-suunnitelmista tunnistettuja korjaustoimenpiteitä, jotka olivat tarkoituksenmukaista yhdistää tähän hankkeeseen.
--	---	---	--

TOIMITILAPALVELUT (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot							
Myyntituotot	1 654	0	0	0	1 223	-	1 223
Muut toimintatuotot	1 133 754	1 151 723	0	1 151 723	1 053 417	91,5 %	-98 306
Toimintatuotot yht.	1 135 407	1 151 723	0	1 151 723	1 054 641	91,6 %	-97 082
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-153	0	0	0	-196	-	-196
Palvelujen ostot	-598 769	-524 789	0	-524 789	-525 804	100,2 %	-1 015
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-306 751	-259 272	0	-259 272	-238 830	92,1 %	20 442
Muut toimintakulut	-16 667	-8 368	0	-8 368	-22 912	273,8 %	-14 544
Toimintakulut yht.	-922 340	-792 429	0	-792 429	-787 741	99,4 %	4 688
Toimintakate	213 067	359 294	0	359 294	266 899	74,3 %	-92 395
Rahoitustuotot ja -kulut	40	0	0	0	0	-	0
Poistot ja arvonalentumiset	-271 192	-290 061	0	-290 061	-267 842	92,3 %	22 219
Yhteensä	-58 085	69 233	0	69 233	-942	-1,4 %	-70 175
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	-25	0	0	0	0	-	0

Siivouspalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Siivouspalveluiden tehtävänä on huolehtia koulu- ja julkisten tilojen siisteydestä ja turvallisuudesta sekä pintojen kestävydestä. Tärkeimpänä tehtävänä on huolehtia tilojen hygieniasta ja sitä kautta turvata terveelliset tilat niiden käyttäjille. Siivoustyö toteutetaan tilojen käyttäjien tarpeet ja toiveet huomioiden.

Siivoustyötä toteutetaan kunnassa tehdyn mitoituksen mukaisesti.

Kaikki siivoojat ovat koulutukseltaan joko laitoshuoltajia tai toimitilahuoltajia ja heidän osaamistaan päivitetään tarpeen mukaan. Siivoojat pyrkivät toimimaan kustannustehokkaasti ja laadukkaasti tilojen käyttäjien tarpeet huomioiden.

Siivouspalveluiden tavarahankinnat on järjestetty Kuntaliiton ja valtion omistaman Hansel Oy:n järjestämän kilpailutuksen kautta.

Ruokapalvelut

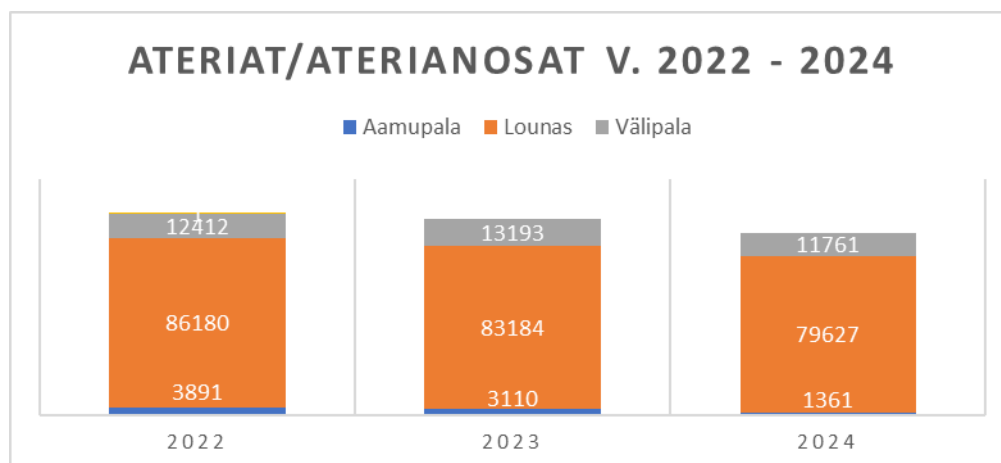
TOIMINTA-AJATUS

Ruokapalvelujen suurin sisäinen asiakas on perusopetus. Ruokapalvelut toteutetaan pääsääntöisesti yhden valmistuskeittiön ja kolmen jakelukeittiön mallilla, mikä takaa jatkuvan toiminta- valmiuden. Koulukeskuksen valmistuskeittiö huolehtii kirkonkylän koulukeskuksen, Kankaisten koulu/päiväkodin, päiväkotitouhuvakan ja päiväkotitouhuvakan aterioiden valmistuksesta. Koulujen ollessa suljettuna päivähoiton ruokatuotanto siirretään päiväkotitouhuvakan keittiöön.

Kankaisten koulun keittiö-/siivoustyöntekijä tarjoilee sekä koulun oppilaille että päivähoitoon osittain lounaan ja päivähoitoon/ IP-kerhon lapsille välipalan. Tämän lisäksi työntekijä kuljettaa ateriat päivittäin toimipisteisiimme.

Ruokapalvelut tuottavat lakisääteisen ruokapalvelun lisäksi myös maksullista välipalan myyntiä kirkonkylän koulukeskuksessa.

Ruokapalveluiden elintarvikehankinnat on järjestetty Kuntaliiton ja valtion omistaman Hansel Oy:n järjestämän kilpailutuksen kautta.

Kiinteistönhoito

TOIMINTA-AJATUS

Kiinteistönhoidon tehtävänä on ylläpitää, korjata ja huoltaa kunnan omistamia kiinteistöjä. Ko. tehtäväkenttään kuuluu mm. piha-, liikunta- ja ulkoalueiden hoito, sisätilojen kunnosta huolehtiminen ja taloteknisten järjestelmien seuranta/ ylläpito soveltuvilta osin.

Kunnan kiinteistöjen ja kunnallisteknisten rakennusten/pumppaamoiden piha- ja tiealueiden auraus hoidetaan kiinteistönhoidon toimesta.

MUUT TOIMITILAPALVELUT (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot							
Myyntituotot	532 431	533 833	0	533 833	502 721	94,2 %	-31 112
Tuet ja avustukset	36 705	14 700	0	14 700	23 532	160,1 %	8 832
Toimintatuotot yht.	569 136	548 533	0	548 533	526 253	95,9 %	-22 280
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-490 462	-409 717	0	-409 717	-439 088	107,2 %	-29 371
Palvelujen ostot	-38 603	-28 368	0	-28 368	-39 181	138,1 %	-10 813
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-19 329	-15 870	0	-15 870	-13 426	84,6 %	2 444
Muut toimintakulut	-30 246	-60 782	0	-60 782	-52 524	86,4 %	8 258
Toimintakulut yht.	-578 640	-514 737	0	-514 737	-544 219	105,7 %	-29 482
Toimintakate	-9 504	33 796	0	33 796	-17 966	-53,2 %	-51 762
Rahoitustuotot ja -kulut	136	0	0	0	0	-	0
Yhteensä	-9 368	33 796	0	33 796	-17 966	-53,2 %	-51 762
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	-4	0	0	0	-8	-	-8

SISÄINEN PALVELUTOIMINTA (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot							
Myyntituotot	381 728	307 205	0	307 205	523 039	170,3 %	215 834
Tuet ja avustukset	3 830	1 200	0	1 200	3 431	285,9 %	2 231
Muut toimintatuotot	26 263	64 728	0	64 728	56 602	87,4 %	-8 126
Toimintatuotot yht.	411 821	373 133	0	373 133	583 072	156,3 %	209 939
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-203 810	-214 678	0	-214 678	-212 603	99,0 %	2 075
Palvelujen ostot	-44 498	-35 985	0	-35 985	-42 979	119,4 %	-6 994
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-132 238	-124 998	0	-124 998	-148 029	118,4 %	-23 031
Muut toimintakulut	-28 587	-27 917	0	-27 917	-25 977	93,0 %	1 940
Toimintakulut yht.	-409 133	-403 578	0	-403 578	-429 588	106,4 %	-26 010
Toimintakate	2 688	-30 445	0	-30 445	153 485	-504,1 %	183 930
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	0	-66	-	-66
Poistot ja arvonalentumiset	-37 923	-32 497	0	-32 497	-32 501	100,0 %	-4
Yhteensä	-35 236	-62 942	0	-62 942	120 918	-192,1 %	183 860
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	-15	0	0	0	51	-	51

10.10.7. Maa- ja metsätilat

MAA- JA METSÄTILAT

TOIMINTA-AJATUS

Toivakan kunnalla on omistuksessaan metsä- ja taajamametsäkiinteistöjä noin 600 ha ja noin 23 ha peltoa. Kunnan omistamat pellot ovat vuokralla aina kerrallaan viideksi vuodeksi tehtävän sopimusjakson ajan. Kunnan metsätilojen isännöinnin yhteistyökumppanina toimii Stora Enso Oyj (sopimus on voimassa vuoteen 2025 asti), joka huolehtii metsänhoitotöiden sekä leimikoiden jaksottamisesta, suunnittelusta ja teettämisestä vuosittain.

Kunnan omistama Hautajärven soranottoalue on vuokrattu yksityiselle elinkeinonharjoittajalle voimassa olevan maa-ainesten ottoluvan keston ajaksi (14.7.2030 saakka).

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLE

Metsätaloussuunnitelman mukaiset puunmyynnit.

Vuoden 2024 leimikko myytiin Versowoodin ja Harvestian yhteisen ostotarjouksen perusteella.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteuma
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Metsäomaisuuden aktiivisella hoidolla varmistetaan omaisuuden tuotto nyt ja myös tulevaisuudessa.	Kunnan metsiä hoidetaan ajantasaiseen metsäsuunnitelmaan perustuen. Kunnan metsien isännöitsijän kanssa	Vuotuiset taimikoiden ja nuoren metsän hoitotyöt tehdään ajallaan.	Toteutui suunnitelman mukaan
Metsäomaisuutta hoidetaan kestäväällä tavalla siten, että vuotuiset hakkuut tai hoitotoimenpiteet ovat suunnitelmallisia ja hyvin valmisteltuja.	käydään vuoropuhelua met-siemme tilasta ja kestävästä hakkuumääristä sekä metsähoitotöistä vuosittain. Leimikoiden puunmyynti kilpailutetaan.	2024 vuodelle suunnitellaan leimikko, josta saadaan kestävästi noin 75 000 euron puunmyyntitulot.	Leimikon myyntitulot toteutuivat pääosin vuodelle 2024
Rakennamme hyvinvointia arjessa panostamalla kaikenikäisiin toivakkalaisiin sekä heidän virkistäytymismahdollisuuksiinsa kunnan taajamametsien ja retkeilyreittien alueilla.	Taajamametsien käsittelyssä huomioidaan asukkaiden mielipiteet ennen päätöksentekoa puistometsien hakuista.	Taajamametsien käsittely ja vuotuiset hoitotyöt esitetään taajamametsiä koskevassa suunnitelmassa, jota ylläpidetään jatkuvasti.	Taajamametsien hoitosuunnitelman päivittäminen ei toteutunut 2024
Metsäkiinteistöjen myynti tapahtuu avoimella tarjous- tai kilpailuttamismenettelyllä.	Toimitaan talousarviossa tai muussa kunnan päätösten teossa asetettujen tavoitteiden mukaisesti metsäkiinteistöistä luovuttaessa.	Talouden tasapainottamishjelmaa tarkistetaan metsätiloja koskevien linjausten osalta.	Otettu huomioon muuttoneessa taloustilanteessa
Tuemme aktiivisesti nykyisiä ja uusia yrittäjiä luomalla kannustavaa yritysilmapiiriä.	Metsienhoitotyöt teetetään kokonaan yksityisillä yrityksillä isännöitsijäkumppanimme kautta.	Kaavateiden vierustojen, tiealueella sijaitsevan, riskipuuston poisto hankitaan yksityisiltä yrityksiltä kokonaispalveluna.	Katselmointi suoritettu, puuden kaato ei toteutunut 2024.

Uuden ajan maalaisidylli

Kiinnitämme huomiota lähiympäristömme metsiin ja niiden virkistyskäyttömahdollisuuksiin.	Emme vaaranna muilla toimienpiteillä metsiemme virkistyskäytön jatkuvuutta yleisen virkistyskäytön kannalta tärkeillä alueilla.	Kehitämme mahdollisuuksiemme mukaan virkistysreittistöjä metsissämme osana liikunta- ja vapaa-aikapalveluiden kokonaisuutta.	Uusi maastopyöräreitti siijoittuu kunnan metsätalousalueille Huikossa ja muut virkistyskohteet pidettiin yllä entisessä laajuudessaan.
--	---	--	--

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Pyrimme siihen, että kunnan metsien hoitoon luotetaan, sillä on yleinen hyväksyttävyyys, toimimme avoimesti lainsäädännön ja alan yleisten standardien mukaisesti	Tiedotamme kuntalaisille kunnan metsien tilasta ja niiden kehitysnäkymistä	Sähköistä metsäsuunnitelmaa esitellään kuntalaisille tiedon ja avoimuuden lisäämiseksi vuoden 2024 aikana (ei toteutunut 2023).	Ei edelleenkään toteutunut
---	--	---	----------------------------

MAA-JA METSÄTILAT (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot							
Myyntituotot	83 490	87 000	0	87 000	62 354	71,7 %	-24 646
Muut toimintatuotot	106 006	413 000	0	413 000	47 312	11,5 %	-365 688
Toimintatuotot yht.	189 496	500 000	0	500 000	109 666	21,9 %	-390 334
Toimintakulut							
Palvelujen ostot	-26 499	-26 550	0	-26 550	-29 857	112,5 %	-3 307
Muut toimintakulut	0	0	0	0	-1 936	-	-1 936
Toimintakulut yht.	-26 499	-26 550	0	-26 550	-31 793	119,7 %	-5 243
Toimintakate	162 997	473 450	0	473 450	77 873	16,4 %	-395 577
Poistot ja arvonalentumiset	-75 739	-70 403	0	-70 403	-53 966	76,7 %	16 437
Yhteensä	87 257	403 047	0	403 047	23 907	5,9 %	-379 140
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	37	0	0	0	10	-	10

10.10.8. Vesi- ja viemärihuoltolaitos

VESI- JA VIEMÄRILAITOS

TOIMINTA-AJATUS

Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on keskitetty talousveden hankinta ja jakelu sekä jätevesien viemäröinti laitokselle määritetyillä toiminta-alueilla. Vesihuoltolaitoksen eri toiminta-alueita kunnassa on seitsemän (7) kappaletta. Vesihuollon toiminta-alueiden viimeisin päivitys on hyväksytty kunnanvaltuustossa vuonna 2020.

Vesihuoltolaitoksen tehtäviin kuuluvat kunnan omistaman vesi- ja viemäriverkoston ja sen laitteistojen kunnossapito, rakentaminen ja saneeraus. Kunnalla on tällä hetkellä runkovesi- ja viemäriverkostoa n. 221 km. Kunnan vesi- ja viemärihuollon asiakkaina on noin 770 käyttöpaikkaa. Talousarviossa liikevaihtoa ennakoitiin kertyvän vuonna 2024 noin 754 000 € (alv 0 %). Tämä ei ole toteutunut suunnitellusti. Myyntiä kertyi kuitenkin noin 20 000 euroa edellisvuotta enemmän, mutta toiminta oli yhä poistojen jälkeen tappiollista noin 114 000 euroa.

Toivakan kunnan vesihuoltolaitokseen kuului vuonna 2024 edelleen kolme (3) vedenottamo, jätevedenpuhdistamo ja vesi- ja jätevesipumppaamoja (n. 440 kpl linja- ja pienpumppaamoja). Jätevedenpuhdistamolle on myönnetty ympäristölupa vuonna 2012 ja se on voimassa toistaiseksi. Vesihuoltolaitos on eriytetty omaksi kirjanpidolliseksi taseyksiköksi 1.1.2016 alkaen.

Vesihuoltolaitoksella on töissä täysipäiväisesti kaksi (2) henkilöä.

Vesihuollosta laaditaan vuosittain erillinen toimintakertomus.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLA

Verkoston saneeraussuunnitelmien laatiminen ja töiden ohjelmointi tuleville vuosille aloitettiin (Toivakan VesiKymppi-ohjelma).

Laitos osallistui vesihuollon kehittämishankkeisiin (toimintavarmuus ja turvallisuus).

Käyttömaksuja korotettiin +15 % vesihuoltolaitoksen talouden saamiseksi voitolliseksi. Uudet hinnat astuvat voimaan 1.3.2025.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso	Toteuma
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>			
Vesihuollon jatkuvuuden ja häiriöttömyyden turvaaminen sekä omaisuudenhallinnan kehittäminen	Laaditaan selvitys vesihuoltoverkoston nykytilasta ja varaudumme mahdollisiin eri häiriötilanteisiin. Jatkamme verkostotiedon dokumentoinnin sekä omaisuudenhallinnan kehittämistyötä.	Vesihuollon varautumissuunnitelman sekä toiminnan ja henkilöstön jatkuva kehittäminen on tavoitteena. Verkkotietojärjestelmän tekstiviestihäiriötiedotamisen käyttöönotto vuonna 2024.	Tekstiviestipalvelu häiriötiedottamiseen otettiin käyttöön

Vesihuoltolain 10§:n mukaan kiinteistö on liitettävä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella järjestettyyn vesihuoltoon, ellei tähän ole laissa määrättyä poikkeamisedellytystä. Tavoitteenamme on lisätä liittyvien määrää suunnitelmallisesti toiminta-alueittain.	Selvitämme vesihuoltolaitokseen liittymättömät kiinteistöt toiminta-alue kerrallaan, käsittelemme mahdolliset liittymisestä tehdyt vapauttamishakemukset sekä varaudumme rakentamaan uusia liittymiä uusille asiakkaille	Uusia asiakkaita liitetään vesihuoltoverkostoon sitä mukaa kuin edellytyksiä liittymisestä vapauttamiselle ei lain mukaan ole. Liittymisvelvoite aikataulutetaan laitoksen liittymien rakentamiskataulujen kanssa.	Uusia vesihuollon liittymiä rakennettiin kaksi kappaletta
Laadimme vesihuollolle pitkän tähtäimen investointiohjelman, joka perustuu verkoston tutkittuun kuntoon sekä mahdollisiin tai jo tiedossa oleviin riskeihin.	Toivakan Vesikymppi-ohjelma laaditaan verkoston saneeraustoimenpiteiden ohjelmoimiseksi. Suunnittelukumppanin kilpailuttaminen 2024	Vesikymppi-ohjelma laaditaan rullaavaksi 10-vuoden ajanjaksoksi, jota päivitetään vuosittain talousarviokäsitelyn yhteydessä.	Ohjelman valmistelu aloitettiin.

VESIHUOLTO (SISÄISET JA ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	TA 2024	M 2024	TA+M 2024	TP 2024	Tot.	Poik.
Toimintatuotot							
Myyntituotot	611 532	721 220	0	721 220	630 100	87,4 %	-91 120
Tuet ja avustukset	398	0	0	0	405	-	405
Toimintatuotot yht.	611 930	721 220	0	721 220	630 505	87,4 %	-90 715
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-161 919	-150 965	0	-150 965	-151 803	100,6 %	-838
Palvelujen ostot	-188 051	-178 012	0	-178 012	-223 052	125,3 %	-45 040
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-205 781	-143 600	0	-143 600	-148 997	103,8 %	-5 397
Muut toimintakulut	-12 268	-6 000	0	-6 000	-12 969	216,2 %	-6 969
Toimintakulut yht.	-568 019	-478 577	0	-478 577	-536 822	112,2 %	-58 245
Toimintakate	43 911	242 643	0	242 643	93 684	38,6 %	-148 959
Rahoitustuotot ja -kulut	128	0	0	0	7	-	7
Poistot ja arvonalentumiset	-241 320	-219 331	0	-219 331	-207 994	94,8 %	11 337
Yhteensä	-197 281	23 312	0	23 312	-114 303	-490,3 %	-137 615
Asukasluku 31.12.	2 369	0	0	0	2 353	-	2 353
Euroa/asukas	-83	0	0	0	-49	-	-49

11. VESIHUOLLON TOIMINTAKERTOMUS

Yleistä

Toivakan kunnan vesihuoltolaitos on perustettu vuonna 1984. Vesihuoltolaitos on teknisen lautakunnan alaista toimintaa. Vesi- ja viemärilaitos pitää sisällään Maunosen, Mannisen, Heiskan vedenottamot, vesi- ja viemäriverkoston (putkistoa yhteensä tällä hetkellä noin 240 kilometriä ja jätevedenpuhdistamon. Lisäksi vesihuotoverkostoon kuuluu 29 kpl linjapumppaamoita ja yksi paineenkorotusasema Ruuhimäessä.

Kehitysnäkymät

Seuraavan viiden vuoden aikana vesihuoltolaitos kehittää edelleen laitoksen toimintavarmuutta. Automaatiosaneeraus jätevedenpuhdistamoilla ja vedenottamoilla aloitettiin 2023 ja työ valmistui 2024.

Vesihuoltolaitos käynnisti ELY-keskuksen osittain rahoittaman hankkeen kyberturvallisuuden ja toimintavarmuuden parantamiseksi. Hanke alkoi vuonna 2024, mutta pääosa hankkeesta toteutetaan vuonna 2025. Kehittämissuunnitelmassa tarkastellaan myös naapurilaitosten rajapintoja Toivakan kunnan vesihuoltolaitokseen ja tarkistetaan nykyisten toiminta-alueiden rajauksia. Yleisten sopimusehtojen, liittymisehtojen ja hinnoittelun tarkistaminen on myös mahdollista, koska laitos ei ole edelleenkään päässyt ylijäämäiseen tulokseen lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Koko kunnan yleinen vesihuollon kehittämissuunnitelma on tarkoitus käynnistää vuoden 2025 aikana.

Toivakan jätevedenpuhdistamon kuormitustaso on korkea ja ympärivuotiseen nitrifiointiin tähtäävä ajotapa siksi vaativa. Puhdistusprosessi saatiin kuitenkin pysymään ympäristölupaehtojen mukaisena kokonaan vuonna 2024.

Laitoksen omaisuudenhallintaa kehitetään edelleen ja verkostotiedon laatua pyritään jatkuvasti parantamaan resurssien mukaan.

Vesihuoltolaitoksen investointien suunnittelua jatketaan VesiKymppi-ohjelmassa.

VesiKymppi-ohjelmalla tavoitellaan rullaavaa kymmenvuotissuunnitelmaa, jonka mukaan vesihuollon investoinnit jaksotetaan.

Hallinto ja henkilökunta

Kunnan tilintarkastusyhteisönä toimii BDO Audiator Oy.

Vesihuoltolaitoksen vastuullinen viranhaltija oli kuntaympäristöjohtaja (osa-aikaisesti vesihuollossa). Laitoksella työskenteli vuonna 2024 kokoaikaisena kaksi vesihuoltolaitoksen hoitajaa.

Vesihuolto-/kiinteistöpäivystys toimi edelleen 7 vrk/24 h. Vesihuolto-/kiinteistöpäivystystä (varallaoloa) hoidettiin viiden työntekijän voimin.

Kirjanpitoa ja vesilaskutusta on hoidettu kunnan taloushallinnon toimesta.

Vedenkuluttajat

Vesihuoltolaitoksen vesi- ja viemäriverkostoon liitettiin kaksi kiinteistöä vuonna 2024. Toiselle kiinteistölle tuli pelkkä vesiliittymä.

Vuonna 2024 vesihuoltoverkoston palveluiden piirissä oli 770 käyttöpaikkaa, joista kahdessa oli vain jätevesiliittymä ilman puhdasvesiliittymää ja 58 käyttöpaikassa puhdasvesiliittymä oli ilman jätevesiliittymää.

Käyttö-/perus ja liittymismaksut

Vuoden 2020 alusta vesihuoltolaitos siirtyi perusmaksujen osalta kuuteen maksuluokkaan.

Perusmaksuja korotettiin vuonna 2024 noin 14 %. Käyttömaksut pidettiin ennallaan,

Käyttömaksut Toivakan vesihuoltolaitoksen alueella olivat vuonna 2024

	Veroton, alv 0 %	Verollinen, alv 24 %
Vesimaksu, €/m ³	1,53	1,90
Jätevesimaksu, €/m ³	2,93	3,63
Yhteensä, €/m ³	4,46	5,53

Käyttömaksut Joutsan Vesihuolto Oy:lle

	Veroton, alv 0 %	Verollinen, alv 24 %
Vesimaksu, €/m ³	1,74	2,16
Jätevesimaksu, €/m ³	3,12	3,87
Yhteensä, €/m ³	4,86	6,03

Maksuluokkien mukaiset perusmaksut

- 1) 1 – 2 asunnon pientalot ja vapaa-ajan rakennukset sekä ne liike-, toimisto-, koulu- ja muut vastaavat rakennukset, joiden vedenkulutus on alle 350 m³/vuosi. Paritaloissa perusmaksu puolitetaan kummallekin asunnolle.
- 2) 3 – 7 asunnon rakennukset sekä ne liike-, toimisto-, koulu- ja muut vastaavat rakennukset mukaan lukien maksuluokan 1 rakennukset, joiden vedenkulutus on vähintään 350 m³/vuosi ja enintään 750m³/vuosi.
- 3) Yli 7 asunnon rakennukset sekä ne liike-, toimisto-, koulu- ja muut vastaavat rakennukset, joiden vedenkulutus on yli 750 m³/vuosi ja enintään 1500 m³/vuosi.
- 4) Kiinteistöt, joiden vedenkulutus on yli 1500 m³/vuosi ja enintään 3000 m³/vuosi.
- 5) Kiinteistöt, joiden vedenkulutus on yli 3000 m³/vuosi ja enintään 6000 m³/vuosi.
- 6) Kiinteistöt, joiden vedenkulutus on yli 6000 m³/vuosi

Perusmaksut vuonna 2024

	Vesi		Jätevesi		Yhteensä	
	Veroton	Verolli- nen alv 24 %	Veroton	Verolli- nen alv 24 %	Veroton	Verolli- nen alv 24 %
Maksuluokka 1	125,63	155,78	268,12	332,47	393,75	488,25
Maksuluokka 2	376,87	467,32	804,33	997,37	1181,20	1464,69
Maksuluokka 3	753,77	934,67	1608,64	1994,71	2362,41	2929,39
Maksuluokka 4	1507,55	1869,36	3217,32	3989,48	4724,87	5858,84
Maksuluokka 5	3015,07	3738,69	6434,43	7978,69	9449,50	11717,38
Maksuluokka 6	6030,37	7477,66	12869,03	15957,60	18899,40	23435,26

Yleinen arvonnisäverokanta nousi 24 prosentista 25,5 prosenttiin 1.9.2024 alkaen.

Liittymismaksut Toivakan kunnan vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella vuonna 2024

Enintään kahden asunnon pientalojen ja vapaa-ajan rakennuksen liittymismaksu on:

Kerrosala	Veroton	Verollinen, alv 24 %
1 - 150 k-em ²	4096,40	5079,54
151 – 250 k-em ²	5482,40	6798,18
251 – 350 k-em ²	8254,40	9304,96

Mikäli liittyjä ottaa vain toisen liittymän, vesi- tai viemäri liittymän liittymismaksu on 60 % yllä mainituista hinnoista.

Rivi- ja kerrostalojen sekä teollisuus-, tuotanto-, varasto- tai muiden vastaavien kiinteistöjen liittymismaksu määritellään tapauskohtaisesti.

Teollisuuden jätevesien käsittelystä laaditaan tapauskohtainen jäteveden laadun ja määrän huomioiva sopimus (teollisuusjätevesisopimus).

Mikäli teollisuuskiinteistön jätevesien käsittely koskee vain henkilöstön sosiaali-tiloissa syntyviä jätevesiä, jotka rinnastuvat kotitalouden jätevesiin, erityistä teollisuusjätevesisopimusta ei tällöin edellytetä.

Vesilaitokset ja verkosto

Talousvesi

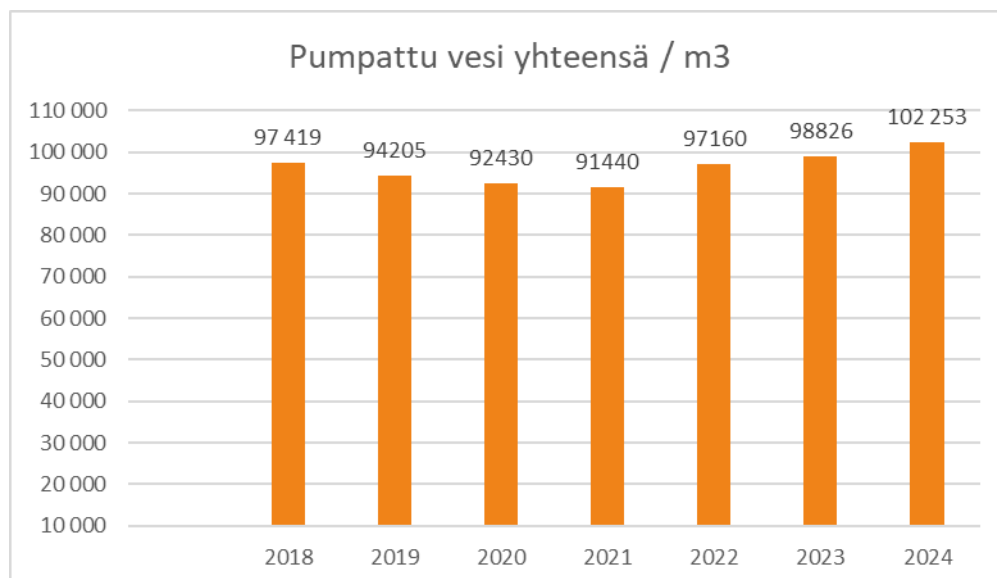
Maunosen vedenottamo on kunnan päävedenottamo. Maunoselta pumpataan vettä kirkonkylän alueelle, Huikon ja Ruuhimäen toiminta-alueille sekä Toivakan Kankaisten vesiosuuskunnalle. Vettä pumpattiin vuonna 2024 keskimäärin 186 m³ vuorokaudessa. Pumppaamo ottaa vettä kahdesta siiviläkaivosta.

Mannisen vedenottamolta pumpataan vettä Kakaravaaran asemakaava-alueelle, Viisarimäen ja Satulakiven toiminta-alueille sekä Koskikaran vesiosuuskunnalle- Joutsan Rutalahteen. Mannisen vedenottamolta vettä pumpattiin vuonna 2024 keskimäärin 56 m³ vuorokaudessa.

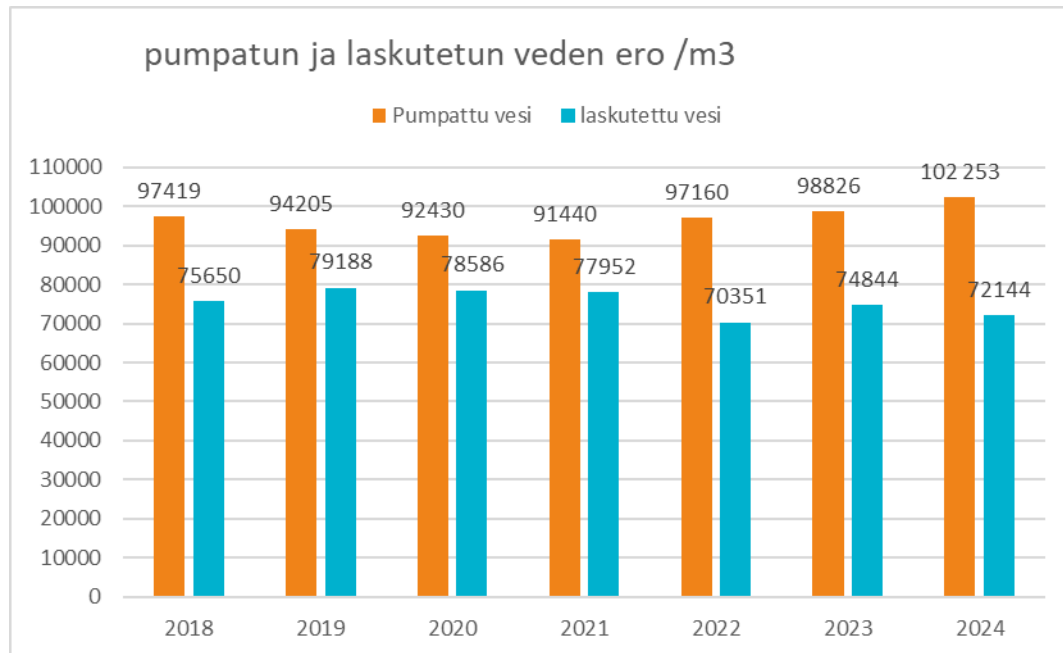
Lisäksi Heiskan toiminta-alueella on oma vedenottamo, josta pumpattiin vettä Heiskan toiminta-alueelle ja Sahinjoentielle. Kahdesta kaivosta pumpattiin vettä vuonna 2024 keskimäärin 24 m³ vuorokaudessa.

Heiskan vedenottamolla nousi omavalvontanäytteistä esiin kohonneita radon-pitoisuuksia, joiden johdosta vedenottamolle toteutettiin radonin poistamiseksi uusi suodatuslaitteisto vuonna 2024.

Kaiken kaikkiaan puhdasta käyttövettä pumpattiin vuonna 2024 yhteensä 102 253 m³.

Pumpatun ja laskutetun veden ero vuonna 2024 oli 30 109 m³.

Valvontatutkimusohjelma

Toivakan kunnan vesilaitoksen valvontatutkimusohjelma on laadittu, riskinarviointi

huomioiden, **Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista 1352/2015** (muutos 683/2017) 8§ ja 2§ mukaisesti vähintään 10 m3 vuorokaudessa tai vähintään 50 henkilön tarpeisiin talousvettä toimittavien laitoksen vedenjakelualueelle, jolle talousvettä toimittava laitos toimittaa vettä.

Valvontatutkimusohjelma sisältää Maunosen, Mannisen ja Heiskan vedenjakelualueet. Ohjelma on laadittu yhteistyössä Jyväskylän seudun terveydensuojeluviranomaisen ja vesilaitoksen kesken.

Talousveden laatu on täyttänyt asetuksen 1352/2015 mukaiset laatuvaatimukset ja -tavoitteet eikä veden laadussa ole tapahtunut muutoksia vuosien aikana.

Nykyinen laitoksen valvontatutkimusohjelma on voimassa vuodelle 2027 asti. Valvontatutkimusohjelma on tarkistettava vähintään viiden vuoden välein ja muulloinkin, milloin se on olosuhteiden muuttumisen tai lainsäädäntömuutosten takia on pidettävä tarpeellisena. Näytteenottosuunnitelmaan voidaan tehdä muutoksia aiemminkin huomioiden tulevat lainsäädännön muutokset.

Vedenottamoiden raakavesitutkimuksissa vuonna 2024 vedenlaatu todettiin hyväksi. Vesinäytteitä otettiin myös suoraan talousvedestä kiinteistöiltä. Myös näiden näytteiden perusteella vesi oli laadultaan hyvää.

Otettujen vesinäytteiden tulokset ovat olleet nähtävillä Toivakan kunnan internet-sivuilla. Valvontaohjelman lisäksi Keski-Suomen ELY-keskus otti Maunosen vedenottamolta vesinäytteet raakavedestä (kaivo 2) keväällä ja syksyllä. Näissäkin tutkimuksissa vesi oli laadultaan hyvää.

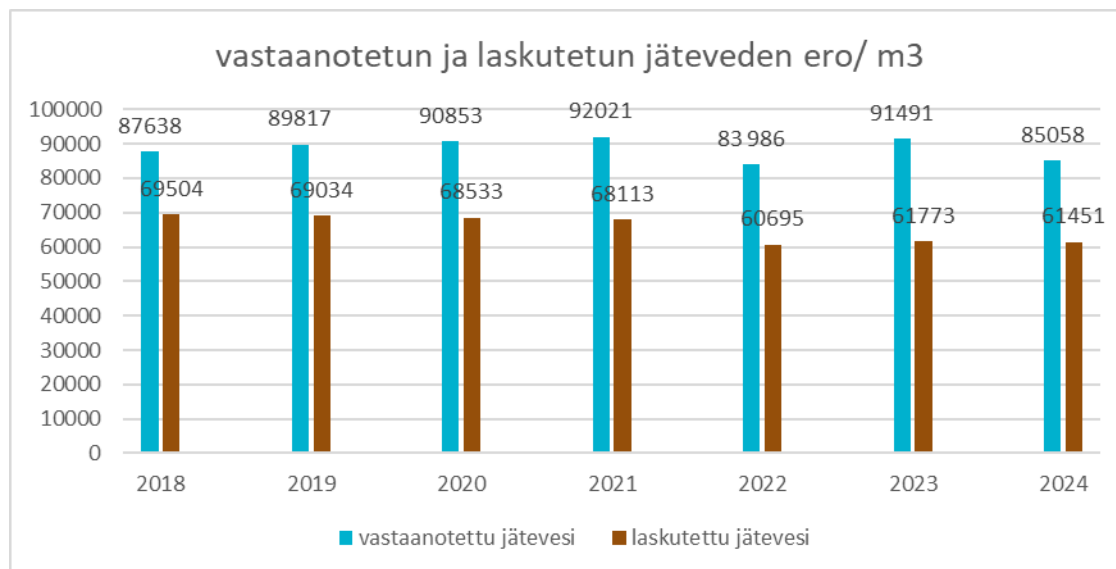
Jäteveden puhdistaminen

Toivakan jätevedenpuhdistamo on 2-linjainen biologis-kemiallinen aktiivilietelaitos. Toivakan jätevedenpuhdistamolla käsiteltiin Toivakan kunnan vesihuoltoalueen, vesiosuuskunnan (Toivakan Kankainen) ja Joutsan Vesihuolto Oy:n (Rutalahti) alueiden jätevedet.

Jätevedenpuhdistamo on rinnakkaissaostuslaitos käyttäen kemikaalina PIX 105, PAX-XL100 ja lipeää. Puhdistamossa toimii hiekkasuodatus jälkiselkeyttämönä.

Toivakan jätevedenpuhdistamolla käsiteltiin jätevesiä vuodessa yhteensä 85 058 m³.

Määrä on 6433 m³ vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Laskutetun ja laskuttamattoman jäteveden ero johtuu suurimmalta osin verkostoon pääsevästä hulevedestä. Jätevesiverkoston laadittu vuotovesiselvitys valmistui 2022 ja selvitys osoittaa saman suuntaista.

Kuukausittain vesinäytteet otettiin tulevasta ja lähtevästä jätevedestä. Vesinäytteitä otettiin valvontaohjelman mukaisesti myös puhdistamon yläpuolisesta ja alapuolisesta vesistöstä. Vuonna 2024 näytteiden ottamisesta vastasi sopimuksen mukaisesti KVVY Tutkimus Oy.

Erilaisia pumppaamoiden huoltotoimenpiteitä tehtiin edelleen runsaasti.

Kiinteistökohtaisten pumppaamoiden siirtyminen vesihuoltolaitoksen ylläpitovastuulle rasittavat sekä laitoksen toimintaa että taloutta. Vuotovesien poistamiseksi saneerattiin verkostosta kaksi selvää vuotokohdetta.

Olenneiset muutokset vesihuoltolaitoksen toiminnassa

Toivakan kunnan jätevedenpuhdistamon toimintaa seurattiin käyttötarkkailun ohella 12 kertaa otetuin näyttein, lisäksi otettiin kaksi kertaa vuodessa kuivatun lietteen näytteet, ja joka kuukausi analysoitiin lietteen kuiva-aine, jotka tiedot lähetettiin Mustankorkea Oy:lle. Puhdistamon näytteenotto tapahtui automaattiottimilla vuorokausinäytteinä tulevasta ja poistuvasta vedestä. Jätevedenpuhdistamon tarkkailunäytteet otettiin laitoksen toimesta. Yhteenveto on laadittu näyte-, käyttö- ja päästötarkkailutietojen perusteella.

Verkoston rakentaminen

Vuonna 2024 rakennettiin runkovesijohtoa ja paineviemäriä noin 300 metriä Maunosenpolulle Huikkoon.

Käyttötarkkailun yhteenveto

Puhdistamolla käsiteltiin vuonna 2024 jätevettä 85 058 m³.

PIX-kemikaalia syötettiin prosessiin vuoden aikana yhteensä 38 064 kg/a eli noin 104 kg/d ja PAX-kemikaalia 34 571 kg/a eli noin 95 kg/d. Polymeeriä syötettiin lietteenkäsittelyyn 325 kg/a. Lietettä kuivattiin 12 h/d ja viikonloppuisin 6 h/d.

Vuonna 2024 kirjattiin yksi pieni verkoston ylivuoto (2-3 m³) Huikon toiminta-alueella sattuneen pumppaamorikon johdosta.

Vuonna 2024 ei vastaanotettu sako- tai umpikaivolietettä.

Kuivattua lietettä vietiin Mustankorkean jätteenkäsittelylaitokseen yhteensä 284 t/a.

Jätevedenpuhdistamon sähkönkulutus oli vuonna 2024 209 776 kWh (noin 2,5 kWh/jätevesikuutio).

Aurinkoenergiaa tuotettiin jätevedenpuhdistamolla vuonna 2024 9,46 MWh. Energia käytettiin kokonaan kiinteistöllä

Lupamääräysten toteutuminen

Ympäristöluvan mukaan jätevedet on käsiteltävä puhdistamolla niin, että vesistöön johdettava jätevesi täyttää ohijuoksutukset, viemäriverkossa tapahtuvat ylivuodot ja poikkeustilanteet mukaan lukien neljännesvuosikeskiarvona laskien alla olevassa taulukossa esitetyt vaatimukset.

	luparajat 1.1.2014 alkaen	asetus yhdyskunta- jätevesistä (888/2006)	laskentajaksoja / vuosi
BOD ₇ -ATU	≤ 10 mg/l ≥ 95 %	≤ 30 mg/l tai ≥ 70 %	lupa 4, asetus 1
Fosfori	≤ 0,7 mg/l ≥ 95 %	≤ 3,0 mg/l tai ≥ 80 %	lupa 4, asetus 1
COD _{Cr}	≤ 100 mg/l ≥ 85 %	≤ 125 mg/l tai ≥ 75 %	lupa 4, asetus 1
Kiintoaine	≤ 15 mg/l ≥ 90 %	≤ 35 mg/l tai ≥ 90 %	lupa 4, asetus 1
Tarkkailukertoja puhdistamolla kaksitoista (12) vuodessa.			

Vesistöön johdetun jäteveden jäännöspitoisuudet sekä poistumaprosentit.

Tulosten mukaan Toivakan puhdistamo täytti ympäristöluvan määräykset vuonna 2024. Yksittäisistä näytteistä kesä- ja heinäkuussa, kiintoaineen ja fosforin määrät olivat koholla, mutta vuosineljännesten mukaisessa tarkastelusykliässä lupaehdot täyttyivät.

**Lupamääräyksiin verrattavat käsittelytulokset
vuosineljänneksittäin vuonna 2024.**

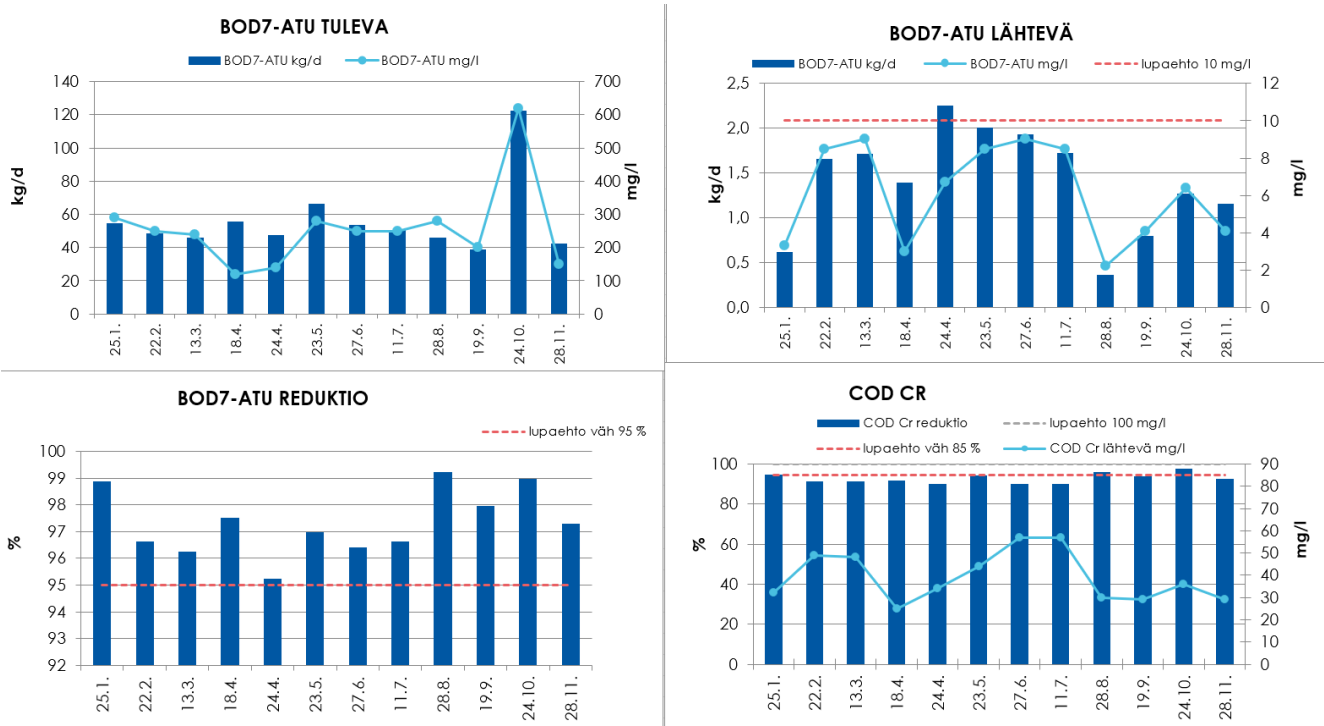
Laskentajakso	BOD ₇ -ATU		Fosfori		COD Cr		Kiintoaine	
	mg/l	%	mg/l	%	mg/l	%	mg/l	%
I-vuosineljännes	8,9	96	0,38	97	47	90	9	94
II-vuosineljännes	6,1	97	0,34	96	37	92	9	95
III-vuosineljännes	5,1	98	0,38	98	39	93	12	94
IV-vuosineljännes	6,2	98	0,23	98	34	95	5	99
Lupaehdot	10	95	0,70	95	100	85	15	90

Yhdyskuntajätevesiasetuksen 888/2006 vähimmäisvaatimukset määräytyvät asukasvastineluvun mukaan (AVL90 895). Toivakan jätevedenpuhdistamo täytti vuonna 2024 Yhdyskuntajätevesiasetuksen 888/2006 vähimmäisvaatimukset.

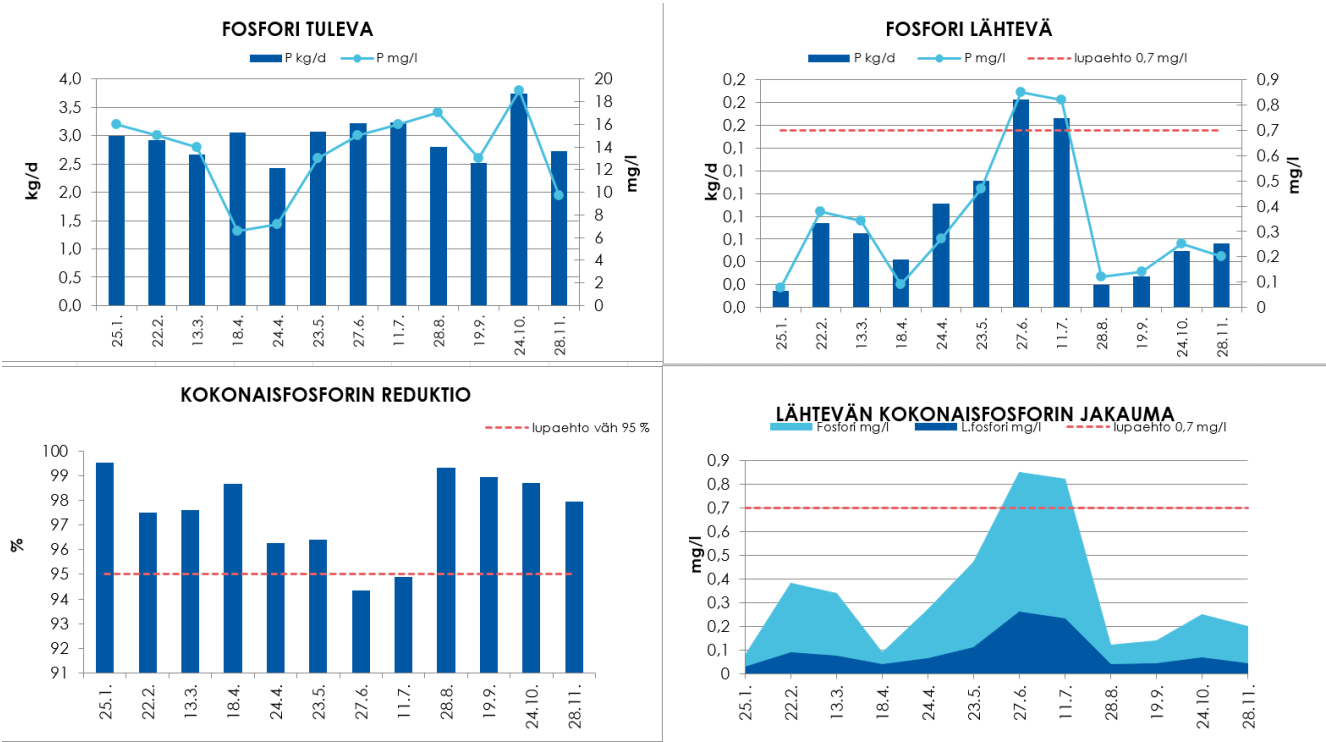
Vesistökuormitus

Jätevesien sisältämät ravinteet, kuten orgaaninen aines, typpi, fosfori ja kiintoaine, voivat aiheuttaa vesistöissä rehevöitymistä. Jäteveden puhdistamolla pyritään siihen, että vesistöön pääsisi mahdollisimman vähän näitä aineksia.

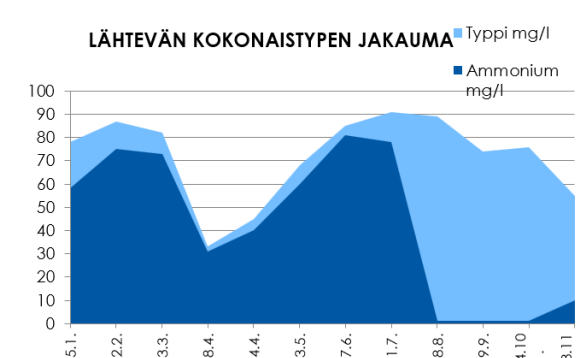
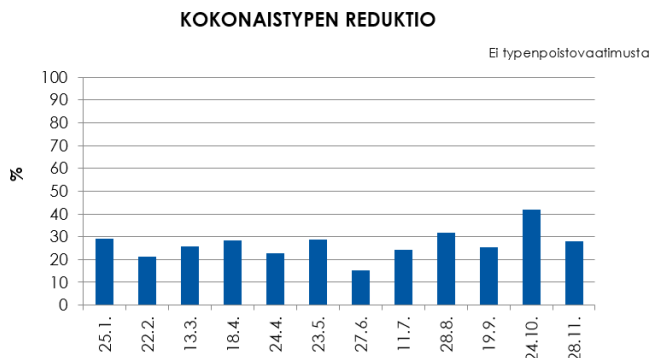
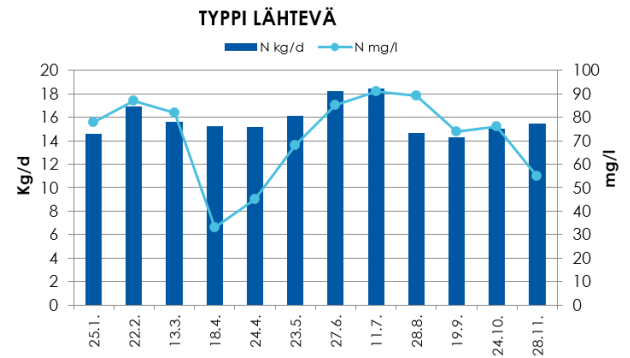
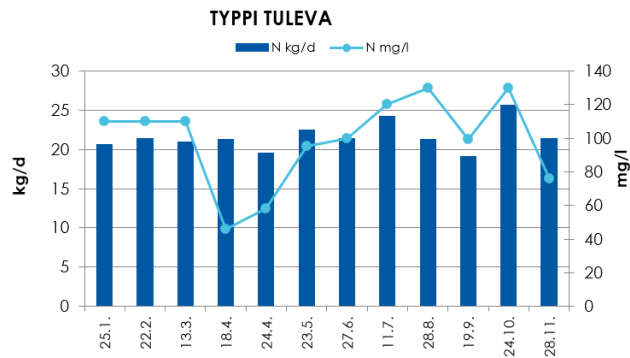
Orgaaninen aines jaetaan biologisesti (biologinen hapenkulutus eli BOD (biochemical oxygen demand)) ja kemiallisesti hajoavaan (kemiallinen hapenkulutus eli COD (chemical oxygen demand)).

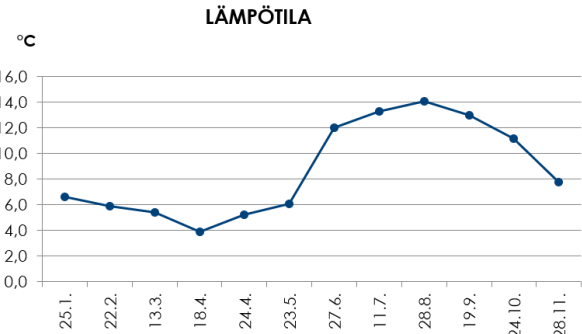
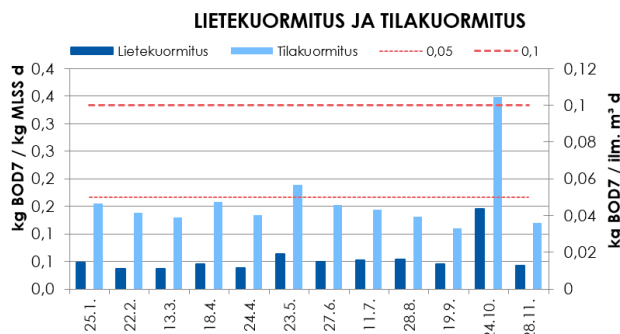
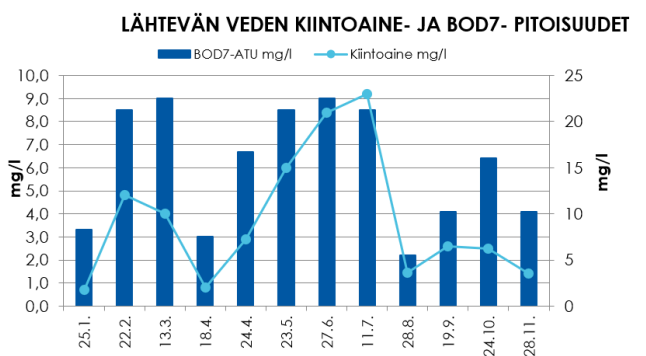
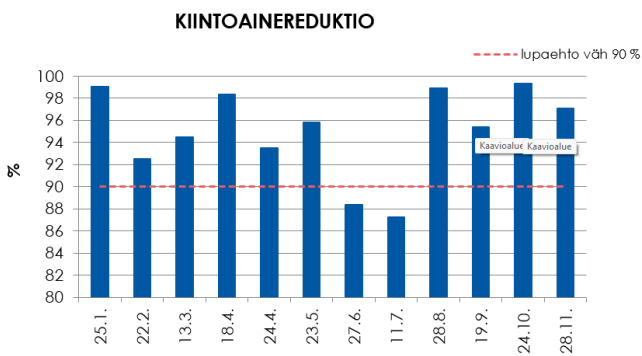
Biologisesti ja kemiallisesti hajoavan orgaanisen aineen kuormitus

Fosforikuormitus vuonna 2024. Kokonaisfosforin reduktio oli kesä-heinäkuussa tavanomaista heikompaa.

Toivakan kunnan jätevedenpuhdistamon lupaehdoissa ei ole typen poistoa koskevia lupaehtoja. Kuormitusta seurataan kuitenkin aktiivisesti koko ajan.

Kiintoainekuormitus 2024 ja jätevesien lämpötiloja.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toimintaan vaikuttavista tekijöistä

Vesihuoltoon voivat vaikuttaa sääolosuhteet: rankka sade, kuiva kesä/syksy, tulvavesi, myrskytuuli. Lisäksi esimerkiksi oletettu Ilmastomuutos voi tuoda tullessaan omia haasteita. Myrskytuuli muun muassa katkoo sähköjä laitoksilta ja tähän on varauduttu varavoimakoneilla (3 kpl), joista yksi on kuorma-auton alustalla. Alueen sähköverkon omistama yhtiö on varautunut säävarmemman sähkön toimittamiseen ja rakentaa koko ajan sähkökaapeleita maakaapelina vesihuoltoverkoston alueella. Myös rankkasateet voivat aiheuttaa raakavesiin muutoksia ja vastavasti myös kuiva kesä/syksy aiheuttaa pohjavesipintojen laskua ja samalla voi pohjaveteen ilmestyä mangaania ja jopa rautaa. Näitä on vaikea saada puhdistettua vedestä.

Muita oleellisia epävarmuustekijöitä ovat muun muassa vuotavien ja löytämättömien taloventtiileiden määrä ja muu verkostoihin liittyvä saneerausvelka.

Lisäksi laitoksen henkilöstö on vähäinen ja laitoksen avainhenkilöihin kohdistuva henkilöriski on huomattava

Riskejä ja epävarmuustekijöitä on saatu edelleen aiempien vuosien tasolta pienennettyä muun muassa digitaalisen verkostokartan avulla, jota päivitetään koko ajan. Omaisuudenhallinta onkin nostettu yhdeksi tärkeimmistä kehittämis tehtävistä laitoksella.

Vesihuollon strategian ja verkostojen saneerausohjelman laatiminen käynnistettiin 2022 ja tätä jatkettiin edelleen 2024 resurssien mukaisesti.

Kehittämistyö nimettiin **VesiKymppi-ohjelmaksi**, joka tulee valmistuttuaan sisältämään myös investointien jaksottamisen suunnitelman rullaavana kymmenvuotissuunnitelmana. **Tavoitteena on, että tämä työ valmistuu 2025.**

Toivakan vesihuoltolaitokselle myönnettiin valtionavustusta kyberturvallisuuden ja toimintavarmuuden kehittämiseen vuosina 2024-2025. Avustusta myönnettiin 20 625 euroa, kuitenkin enintään 75 % toteutuneista hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista. **Hanke toteutuu pääosin vasta vuonna 2025.**

Talous

Toivakan kunnan vesihuoltolaitoksen tilikauden 2024 tulos oli 114 310,16 euroa alijäämäinen.

Alijäämää saatiin pienennettyä, mutta maksut eivät tehdyistä korotuksista huolimatta kata vielä kuluja.

Henkilöstökulut toteutuivat ennakoidulla tavalla.

Palveluiden ostoissa saatiin hieman säästöä edelliseen vuoteen verrattuna, noin 20 000 euroa. Muut kulut olivat edellisvuoden tasolla.

Tulos ennen suunnitelman mukaisia poistoja oli +106 652,84 euroa.

Liikevaihto oli 630 505,14 euroa. Myynnin kasvua edellisvuodesta oli 18 574,89 euroa. Poistoja kirjattiin -207 993,69 euroa.

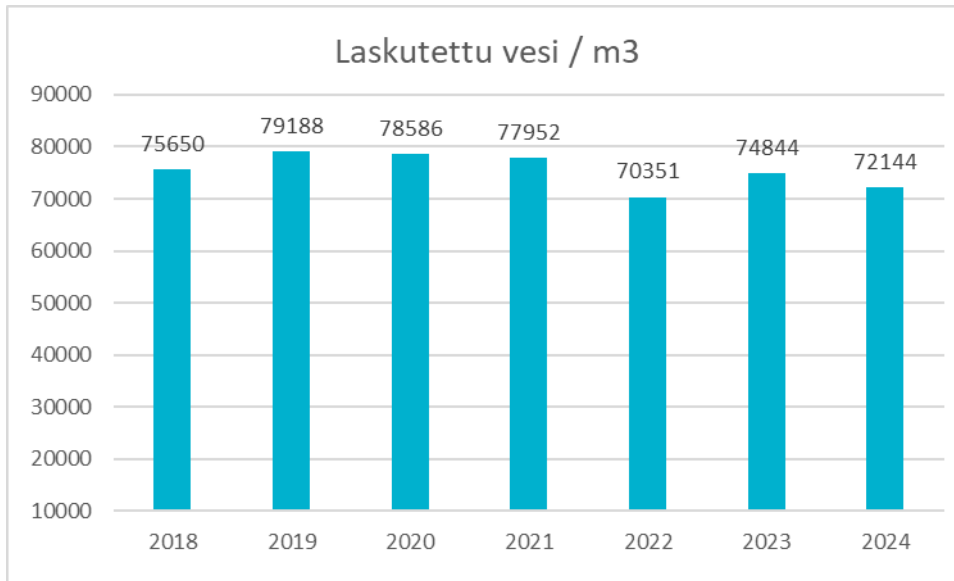
**Vesihuoltolaitoksen taseen kertynyt alijäämä on tilikauden lopussa jo
1 046 760,55 euroa.**

Vuosittaisen alijäämän kattamiseksi laadittiin vuonna 2020 suunnitelma, jonka tavoitteena on korottaa perusmaksuja portaittain vuoteen 2025 saakka. Suunnitelman mukaisesti vesihuoltolaitoksen tulisi saavuttaa vesihuoltolain mukaisen taloustilanteen viimeistään vuonna 2025, (vesihuoltolain 18 § mukaan vesihuollon ja huleveden viemäröinnin maksujen tulee olla sellaiset, että pitkällä aikavälillä voidaan kattaa vesihuoltolaitoksen uus- ja korjausinvestoinnit ja kustannukset).

Perusmaksujen ja käyttömaksujen välinen suhde alkaa olla nyt tasapainossa.

Vesihuoltolaitos ei kuitenkaan ole päässyt vielä tavoitteeseen voitollisesta tuloksesta, joten taloustilanteen tervehdyttäminen vaatii edelleen maksujen korotuksia ja muita toimenpiteitä.

Lisätoimenpiteinä talouden tasapainottamiseksi voivat tulla kysymykseen myös vesihuollon eri toiminta-alueiden tarkemmat tarkastelut niin alueiden ulottuvuuksien kuin taksarakenteenkin osalta.

Vesihuoltolaitos seuraa toimintakuluja toiminta-alueittain.

	2024	2023	2022
Kirkonkylän verkosto			
TA	36 100 €	56 103 €	42 300 €
TP	25 292 €	39 983 €	21 260 €
Heiskan vedenottamo			
TA	11 150 €	14 200 €	7 200 €
TP	8 146 €	12 032 €	6 128 €
Heiskan verkosto			
TA	10 150 €	12 720 €	11 500 €
TP	5 929 €	14 691 €	10 657 €
Kominojan verkosto			
TA	5 400 €	6 000 €	4 200 €
TP	2 708 €	2 338 €	2 732 €
Viisarimäen verkosto			
TA	10 050 €	11 930 €	7 500 €
TP	10 523 €	9 139 €	7 500 €
Ruuhimäen verkosto			
TA	23 500 €	26 623 €	14 600 €
TP	12 841 €	26 334 €	16 579 €
Huikon verkosto			
TA	13 000 €	20 050 €	14 100 €
TP	28 733 €	11 369 €	16 784 €
Satulakiven verkosto			
TA	11 500 €	8 100 €	14 100 €
TP	6 331 €	12 909 €	7 114 €

Toivakan kunnan vesihuoltolaitos

Tuloslaskelma 1.1.-31.12.2024									
					2024		2023		
Liikevaihto									
Myyntituotot					623 119,30		607 833,85		
Liittymismaksut					7 385,84	630 505,14	4 096,40	611 930,25	
Materiaalit ja palvelut									
Aineet, tarvikkeet, tavarat					-148 996,77		-205 780,70		
Palvelujen ostot					-223 052,30	-372 049,07	-188 051,26	-393 831,96	
Henkilöstökulut									
Palkat ja palkkiot					-124 117,41		-131 135,50		
Henkilösivukulut									
Eläkekulut					-25 487,15		-26 622,14		
Muut henkilösivukulut					-2 198,67	-151 803,23	-4 161,83	-161 919,47	
Poistot ja arvonalentumiset									
Suunnitelma mukaiset poistot					-207 993,69		-241 320,11		
Arvonalentumiset						-207 993,69		-241 320,11	
Liiketoiminnan muut kulut					-12 969,31		-12 268,05		
Liikelylijäämä (-alijäämä)						-114 310,16		-197 409,34	
Rahoitustuotot ja -kulut									
Korkotuotot									
Muut rahoitustuotot					6,73		127,94		
Kunnalle maksetut korkokulut									
Korvaus peruspääomasta									
Muut rahoituskulut									
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia						-114 303,43		-197 281,39	
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)									
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)									
Tuloverot									
Tilikauden ylijäämä						-114 303,43		-197 281,39	

TASE						
Vastaavaa			31.12.2024			31.12.2023
Pysyvät vastaavat						
Aineelliset hyödykkeet						
Maa-alueet			2 856,79			2 856,79
Rakennukset			383 546,56			510 176,98
Kiinteät rakenteet ja laitteet			1 118 466,71			1 148 232,57
Koneet ja kalusto			38 487,32			44 272,33
Keskeneräiset hankkeet						
Vaihtuvat vastaavat						
Myyntisaamiset			236 185,26			203 131,48
Vastaavaa yhteensä			1 779 542,64			1 908 670,15
Vastattavaa						
Oma pääoma						
Peruspääoma			2 299 058,96			2 299 058,96
Ed. tilikausien yli-/alijäämä			-932 457,12			-735 175,73
Tilikauden yli-/alijäämä			-114 303,43			-197 281,39
Oma pääoma yhteensä			1 252 298,41			1 366 601,84
Vieras pääoma						
Ostovelat			36 139,72			50 963,80
Muut velat			491 104,51			491 104,51
Vastattavaa yhteensä			1 779 542,64			1 908 670,15

12. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

12.1. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6) ULKOISET TOIMINTATUOTOT TOIMIELIMITTÄIN

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Kunnanhallitus	230 225,00	106 390,00	185 915,00	73 165,00
Sivistys- Ja hyvinvointilautakunta	888 048,04	927 503,00	737 366,00	773 069,00
Kuntaympäristölautakunta	1 512 414,00	1 742 883,00	1 051 653,00	1 153 529,00
Yhteensä	2 630 687,04	2 776 776,00	1 974 934,00	1 999 763,00

7) VEROTULOJEN ERITTELY

	2024	2023
Kunnallisvero	4 048 792,12	3 903 401,89
Osuus yhteisöverosta	553 211,91	622 631,62
Kiinteistövero	882 772,11	798 754,92
Verotulot yhteensä	5 484 776,14	5 324 788,43

8) VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY

	2024	2023
Peruspalvelujen valtionosuus	1 548 952,00	1 854 693,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	912 816,00	832 596,00
Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuudet	-504 200,00	-513 458,00
Verotulomenetysten korvaus	403 608,00	420 096,00
Harkinnanvarainen v.os. korotus	0,00	150 000,00
Valtionosuudet yhteensä	2 361 176,00	2 743 927,00

9) PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY

	2024	2023
Asiakaspalvelujen ostot	392 453,00	372 383,00
Muiden palvelujen ostot	2 142 364,00	1 682 081,00
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	2 534 817,00	2 054 464,00

11) Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu hyväksytyn poistosuunnitelman mukaan.

Aineettomat hyödykkeet

Kehittämismenot	2 - 5 vuotta*
Aineettomat oikeudet	5 - 20 vuotta*
Liikearvo	2 - 5 vuotta*
Muut pitkävaikutteiset menot	
ATK-ohjelmistot	2 - 5 vuotta*
Muut	2 - 5 vuotta*

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	20 - 50 vuotta	5 % - 10 %
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 - 30 vuotta	10 % - 15 %
Talousrakennukset	10 - 20 vuotta	15 % - 20 %
Vapaa-ajan rakennukset	20 - 30 vuotta	10 % - 15 %
Asuinrakennukset	30 - 50 vuotta	5 % - 10 %

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Kadut, tiet, torit ja puistot	15 - 20 vuotta	15 % - 20 %
Sillat, laiturit ja uimalat	10 - 30 vuotta	10 % - 25 %
Muut maa- ja vesirakenteet	15 - 30 vuotta	10 % - 20 %
Vedenjakeluverkosto	30 - 40 vuotta	7 % - 10 %
Viemäriverkko	30 - 40 vuotta	7 % - 10 %
Kaukolämpöverkko	20 - 30 vuotta	10 % - 15 %
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	15 - 20 vuotta	15 % - 20 %
Muut putki- ja kaapeliverkot	15 - 20 vuotta	15 % - 20 %
Sähkö-, vesi- yms. Laitosten laitoskoneet ja laitteet	10 - 20 vuotta	15 % - 25 %
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 - 20 vuotta	15 % - 20 %
Liikenteen ohjauslaitteet	10 - 15 vuotta	20 % - 25 %
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10 - 15 vuotta	20 % - 25 %

Koneet ja kalusto

Muut kuljetusvälineet	4 - 7 vuotta	25 % - 30 %
Muut liikkuvat työkonet	5 - 10 vuotta	25 % - 30 %
Muut raskaat koneet	10 - 15 vuotta	20 % - 25 %
Muut kevyet koneet	5 - 10 vuotta	25 % - 30 %
ATK-laitteet	3 - 5 vuotta	30 % - 40 %
Muut laitteet ja kalusteet	3 - 5 vuotta	30 % - 40 %

Muut aineelliset hyödykkeet

Luonnonvarat	käytön mukainen poisto
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoaikaa

Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa
--	----------------

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa
---------------------	----------------

*) erityisestä syystä voi olla enintään 20 vuotta

12) PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOKSET

	2024	Konserni 2023	2024	Kunta 2023
Muut pakolliset varaukset				
Muut pakolliset varaukset 1.1.	850 554,00	250 554,00	850 554,00	250 554,00
Lisäykset tilikaudella	0,00	600 000,00	0,00	600 000,00
Vähennykset tilikaudella	-600 000,00	0,00	-600 000,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 31.12.	250 554,00	850 554,00	250 554,00	850 554,00

13) PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSVOITOT JA -TAPPIOT

	2024	Konserni 2023	2024	Kunta 2023
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	33 802,00	88 346,00	33 802,00	88 346,00
Rakennusten luovutusvoitot	0,00	6 586,00	0,00	0,00
Muut luovutusvoitot	3 074,00	0,00	0,00	0,00
Luovutusvoitot yhteensä	36 876,00	94 932,00	33 802,00	88 346,00

15) OSINKOTUOTTOJEN JA PERUSPÄÄOMAN KORKOTUOTTOJEN ERITTELY

	2024	2023
Osinkotuotot muista yhteisöistä	28 603,00	72 731,00
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	4 318,00	4 318,00
Yhteensä	32 921,00	77 049,00

12.2. Tasetta koskevat liitetiedot

12.2.1. Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Aineettomat hyödykkeet

	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaik. menot	Ennakko- maksut	Aineettomat hyödykkeet yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	70 229,83	67 464,67	0,00	137 694,50
Siirrot erien välillä	0,00	44 180,69	0,00	44 180,69
Tilikauden poisto	-20 612,16	-32 163,56	0,00	-52 775,72
Poistamaton hankintameno 31.12.	49 617,67	79 481,80	0,00	129 099,47
Kirjanpitoarvo 31.12.	49 617,67	79 481,80	0,00	129 099,47

Aineelliset hyödykkeet

	Maa- ja vesi- alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Poistamaton hankinta- meno 1.1.	1 420 564,49	6 198 810,35	2 703 013,29	109 239,30	0,00	61 683,32	10 493 310,75
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	61 868,82	61 868,82
Rahoitusosuudet tilikaudella	-1 198,17	0,00	-23 000,00	0,00	0,00	0,00	-24 198,17
Vähennykset tilikauden aikana	-1 198,17	0,00	-23 000,00	0,00	0,00	0,00	-24 198,17
Siirrot erien välillä	0,00	407 053,79	387 359,57	0,00	0,00	0,00	794 413,36
Tilikauden poisto	0,00	-353 874,00	-329 116,87	-55 354,24	0,00	0,00	-738 345,11
Poistamaton hankinta- meno 31.12.	1 418 168,15	6 251 990,14	2 715 255,99	53 885,06	0,00	123 552,14	10 562 851,48
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 418 168,15	6 251 990,14	2 715 255,99	53 885,06	0,00	123 552,14	10 562 851,48

Osakkeet ja osuudet

	Konserniyhtiöt	Omistus- yhteisöt	Kuntayht.- osuudet	Muut osakkeet ja os.	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	340 849,18	0,00	161 126,46	977 518,82	1 479 494,46
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	2 535,00	2 535,00
Hankintameno 31.12.	340 849,18	0,00	161 126,46	980 053,82	1 482 029,46
Kirjanpitoarvo 31.12.	340 849,18	0,00	161 126,46	980 053,82	1 482 029,46

Jvk, laina ja muut saamiset

	Saamiset konserniyhteisöt	Saamiset kuntayhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Palautettavat liittymismaksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	176 991,37	0,00	0,00	0,00	176 991,37
Vähennykset	-176 991,37	0,00	0,00	0,00	-176 991,37
Hankintameno 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

19) OLENNAISET KUNTAYHTYMÄOSUUKSIEN ARVON MUUTOKSET

– Ei ilmoitettavaa

20-22) OMISTUKSET MUISSA YHTEISÖISSÄ

	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus	Konsernin omistus- osuus	Konsernin osuus omasta pääomasta	Konsernin osuus vieraasta pääomasta	Konsernin osuus tilik. voitosta/tappiosta
Tytäryhteisöt						
Kiinteistö Oy Toivakanhaka		100,00 %	100,00 %	687,00	759,00	632,00
Toivakan Lämpö Oy		100,00 %	100,00 %	201,00	66,00	-72,00
Yhteensä				888,00	825,00	560,00
Kuntayhtymät						
Jyväskylän koul.ky		1,05 %	1,05 %	1 181,00	267,00	45,00
Keski-Suomen liitto		0,80 %	0,80 %	8,00	12,00	2,00
Yhteensä				1 189,00	279,00	47,00

23) SAAMISET TYTÄRYHTEISÖILTÄ, KUNTAYHTYMILTÄ SEKÄ OSAKKUUS- JA MUILTA OMIS- TUSYHTEISYHTEISÖILTÄ

	2024		2023	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	9 228,00	0,00	3 288,00
Lainasaamiset	27 112,00	6 780,00	630 663,00	0,00
Yhteensä	27 112,00	16 008,00	630 663,00	3 288,00
Saamiset yhteensä	27 112,00	16 008,00	630 663,00	3 288,00

24) SIIRTOSAAMISIIN SISÄLTYVÄT OLENNAISET ERÄT

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Siirtyvät korot	0,00	2 769,00	0,00	2 769,00
Kelan korvaus työterveyshuollosta	36 480,30	55 997,00	33 869,30	53 733,00
Tuet ja avustukset	4 376,00	14 632,00	0,00	8 008,00
Muut tulojäämät	21 186,00	43 565,00	18 374,67	25 386,00
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	62 042,30	116 963,00	52 243,97	89 896,00

12.2.2. Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25) OMAN PÄÄOMAN ERITTELY

	2024	Konserni 2023	2024	Kunta 2023
Peruspääoma 1.1.	5 243 068,22	5 243 104,00	5 243 104,16	5 243 104,00
Peruspääoma 31.12.	5 243 068,22	5 243 104,00	5 243 104,16	5 243 104,00
Muut omat rahastot 1.1.	374 619,00	374 619,00	0,00	0,00
Siirrot rahastosta	-237,00	0,00	0,00	0,00
Muut omat rahastot 31.12.	374 382,00	374 619,00	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	2 116 006,00	-677 834,00	1 103 187,89	-1 614 520,83
Oikaisut edelliseen tilikauteen	600 000,00	0,00	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	2 716 000,00	-677 834,00	1 103 187,89	-1 614 520,83
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä	648 790,00	2 793 840,00	657 557,63	2 717 708,72
Oma pääoma yhteensä 31.12.	8 982 240,22	7 733 729,00	7 003 849,68	6 346 291,89

27) MYÖHEMMIN KUIN VIIDEN VUODEN KULUTTUA ERÄÄNTYVÄT VELAT

	2024	2023
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 397 886,00	2 982 127,00
Pitkäaikaiset velat yhteensä	1 397 886,00	2 982 127,00

28) JOUKKOVELKAKIRJALAINAT

Ei ilmoitettavaa

29) PAKOLLISET VARAUKSET

	2024	Konserni 2023	2024	Kunta 2023
Muut pakolliset varaukset				
Muut pakolliset varaukset	250 554,06	850 554,06	250 554,06	850 554,06
Muut pakolliset varaukset yhteensä	250 554,06	850 554,06	250 554,06	850 554,06

30) PITKÄ- JA LYHYTAIKAiset VELAT TYTÄRYHTEISÖILTÄ, KUNTAYHTYMILTÄ JA OSAKKUUS-
SEKÄ MUILTA OMISTUSYHTEISYHTEISÖILTÄ

	2024	Lyhytaikainen 2023	2024	Pitkäaikainen 2023
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	34 244,00	30 373,00	0,00	0,00
Yhteensä	34 244,00	30 373,00	0,00	0,00
Vieras pääoma yhteensä	34 244,00	30 373,00	0,00	0,00

31) SEKKITILILIMIITTI

	2024	2023
Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.	500 000,00	500 000,00
- siitä käyttämättä oleva määrä	500 000,00	500 000,00

32) MUIDEN VELKOJEN ERITTELY

	2024	Konserni 2023	2024	Kunta 2023
Liittymismaksut	419 014,00	419 014,00	419 014,00	419 014,00
Muut velat	142 779,00	118 683,00	123 666,00	100 819,00
Muut velat yhteensä	561 793,00	537 697,00	542 680,00	519 833,00

33) SIIRTOVELAT

	2024	Konserni 2023	2024	Kunta 2023
Tuloennakot	0,00	0,00	0,00	0,00
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	496 029,00	448 933,00	446 673,00	400 937,00
Muut palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	22 046,00	25 122,00	11 127,00	9 900,00
Korkojaksotukset	9 025,00	16 661,00	8 888,00	10 915,00
Muut menojäät	30 543,00	41 216,00	0,00	0,00
Siirtovelat yhteensä	557 643,00	531 932,00	466 688,00	421 752,00

12.2.3. Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

38) TASEEN ULKOPUOLISET VASTUUSITOUUMUKSET

	2024	Konserni 2023	2024	Kunta 2023
Kaikki vuokravastuut				
Vuokravastuut	1 030 177,00	1 162 709,00	602 730,00	759 510,00
Leasingvastuut	47 785,00	76 031,00	35 918,00	59 050,00
Yhteensä	1 077 962,00	1 238 740,00	638 648,00	818 560,00
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus				
Vuokravastuut	186 835,00	186 907,00	157 140,00	157 140,00
Leasingvastuut	25 148,00	32 753,00	19 071,00	22 864,00
Yhteensä	211 983,00	219 660,00	176 211,00	180 004,00

39-40) VASTUUSITOUUMUKSET

	2024	2023
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta		
Alkuperäinen pääoma	1 220 000,00	1 220 000,00
Jäljellä oleva pääoma	715 340,00	765 132,00
Takaukset muiden puolesta		
Alkuperäinen pääoma	1 681,00	1 681,00
Jäljellä oleva pääoma	1 681,00	1 681,00

40) TAKAUSVASTUUT

	2024	2023
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	20 465 479,00	19 968 061,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	21 961,00	15 895,00

41) TASEEN ULKOPUOLISET JÄRJESTELYT

	2024	Konserni 2023	2024	Kunta 2023
Arvonlisäveron palautusvastuu	1 098 869,00	1 311 117,00	903 085,00	1 163 698,00

12.2.4. Ympäristöasioiden harkinnanvarainen esittäminen

41) PITKÄVAIKUTTEISET YMPÄRISTÖMENOT

	2024	2023
Jätevedenpuhdistamon rakennukset	688 578,00	760 938,00
Yhteensä	688 578,00	760 938,00

Koronvaihtosopimus

Nordea Bank Abp

Päättymispäivämäärä 30.6.2025

Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainankorkoriskin suojaamiseksi.

Nimellisarvo 733 333

Markkina-arvo 5 808

12.2.5. Henkilöstöä koskevat liitetiedot

42) HENKILÖSTÖMÄÄRÄ 31.12.

	2024	Kunta 2023
Hallintopalvelut	5	6
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut	69	67
Kuntaympäristöpalvelut	21	21
Yhteensä	95	94

43) TASEeseen aktivoitut henkilöstömenot

	2024	2023
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	4 780 019,13	5 040 243,19
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	7 222,11	0,00
Henkilöstökulut yhteensä	4 787 241,24	5 040 243,19

44) LUOTTAMUSHENKILÖMAKSUT

	2024	2023
Suomen keskusta r.p.	2 545,50	3 007,00
Toivakan sos.dem. työväenpuolue	1 046,00	1 170,00
Kristillisdemokraatit	498,00	638,00
Vasemmistoliitto	417,00	436,00
Toivakan kokoomus	672,00	755,00
Toivakan perussuomalaiset	1 362,50	1 380,00
Luottamushenkilömaksut yhteensä	6 541,00	7 386,00

45) TILINTARKASTAJAN PALKKIOT

	2024	2023
Tilintarkastuspalkkiot	10 574,50	7 605,00
Muut palkkiot	315,00	455,00
Palkkiot yhteensä	10 889,50	8 060,00

OSAKEOMISTUKSIEN ERITTELY

	Osakkeet nro	Ostopäivä	Kauppahinta	M 2024	TP 2024
Keski-Suomen Verkkoholding Oy	21 789 kpl	6.2.2014	544,72		544,72
		10.13.2014	58 291,00		58 291,00
	21 789 kpl	8.31.2017	284 891,18		284 891,18
		1.1.2018	284 891,18	284 891,18	284 891,18
		6.15.2018	136 790,65	136 790,65	136 790,65
Keski-Suomen Verkkoholding Oy yhteensä					765 408,73
Mustankorkea Oy	7 kpl	1.22.2018	120 959,00		120 959,00
Monetra Oulu	1 kpl	2.18.2020	720,00		720,00
As Oy Toivakan Metsätalo	4596-5160	2.23.1983			40 247,80
	5886-6450				
Meita Oy			2 535,00		2 535,00
KPK THH Oy					2 379,00
KPK ICT Oy					2 379,00
Jyväskylän ajoharjoittelurata Oy	2 kpl á 5 000,-		1 681,87		1 681,87
Keski-Suomen Tietotekniikka Oy	1 kpl á 10 000,-		1 681,87		1 681,87
Metsä-Serla Oy B-osake	48 kpl á 94,-		758,66		758,86
Kuntien asuntoluotto / 1.5.2001 alkaen	25 kpl á 1000,-		4 204,69		4 204,69
Kuntarahoitus Oyj	6 875 kpl				
Kuntarahoitus Oyj	2 218 kpl		7 098,00		7 098,00
Metsäliitto			23 965,87		30 000,00
Osakkeet yhteensä					980 053,82

13. TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS JA TILINTARKASTUSMERKINTÄ

Toivakassa 31.3.2025

Heidi Hakkarainen

Paula Nieminen

Kimmo Järvinen

Pentti Kovanen

Juha Houni

Mika Mäkelä

Satu Manninen

Touko Aalto

vt. kunnanjohtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpito-tavan mukaisesti. Tilintarkastuksesta on annettu erillinen tarkastuskertomus.

J. J. J.
Toivakassa 15/5 2025

7. tilintarkastusyksikö

BDO Auditor Oy

Lilja Koskelo, JHT